

Construim socialismul, cu oameni și pentru oameni

Nicolae Ceaușescu

ANUL XXV - NR. 40 (1113) - 7 octombrie 1976

Flacăra

SĂPTĂMÎNAL, EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Consfătuirea pe țară a cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului de partid și U. T. C.

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la București s-au desfășurat, timp de trei zile, lucrările Consfătuirii pe țară a cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului de partid și U.T.C.

În cadrul dezbaterilor, care au avut loc în plen și pe secțiuni, și la care au luat parte membri ai C.C. al P.C.R., ai biroului Comisiei ideologice a C.C. al P.C.R., secretarii cu problemele de propagandă ai comitetelor județene de partid, cadre didactice care predau discipline sociale în învățămîntul superior, gimnazial și liceal, reprezentanți ai inspectoratelor școlare județene, cercetători științifici, cadre didactice de la Academia de partid și de pregătire

(Continuare în pag. 7)

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică și poezie

Poate nu m-aș fi hotărît să scriu rîndurile de față, dacă n-aș fi citit foarte atent Programul de măsuri și n-aș fi asistat, într-una din serile trecute, timp de patru ore, pe unul din marile stadioane ale Atenei (Panatinaikos), la concertul dat de excelentul poet al muzicii, care este Mikis Theodorakis, împreună cu orchestra sa. Ce s-a cîntat, ce s-a putut cînta timp de patru ore, ca să îți cei peste 60 000 de oameni, care umpleau pînă la refuz gradenele și peluza stadionului, mai mult în picioare? Desigur, numai muzică grecească, rostită numai în grecește. Numai melodii compuse de Mikis Theodorakis în ultimii 20-25 de ani (cu o singură excepție: o melodie a renumitului compozitor Manos Hadzidakis, prezent și el pe stadion!), melodii, dacă vrei, de „muzică ușoară”. Dar ce fel de „muzică ușoară”? Cea care a cucerit, încă de mult, sensibilitatea națională, cea cîntată zi de zi în sălile de spectacole, la radio și televiziune, seară de seară în fiecare tavernă, de la cele mai modeste pînă la cele mai pretențioase, muzică imprimată pe discuri și benzi de magnetofon, fredonată de tineri și de vîrstnici, în împrejurări colective sau familiale, muzică pe care se plînge și se ride, se dansează în ritmuri ce vin, uneori, de la vechii ahei, în flăcările căreia se ridică o pădure de mîini, solide ca luptele pentru libertate ale trecutului, gata de orice luptă pentru apărarea acestei li-

(Continuare în pag. 19)

ION BRAD ■

DIN SUMAR

● La Vulcan, specialiștii se află peste tot, dar mai ales la gura cup-toarelor ● Toamnă de muncă, toamnă bogată la Scornicești ● Amintiri despre Lucian Blaga ● Două vieți intrerupte și o singură vină: in-conștiența ● Cine cîntă în restau-rante? ● Buciumi: satul de pe șapte coline ● Niarchos și războiul celor două insule ● Ce mai e nou la Muzeul național de antichități? ● Revanșa lui Happel.

(Continuare în pag. 6)

VICTOR NIȚA ■

Înalță-te, omule

Pe-o stîncă golașă văzui oarecînd
un pui de vultur singurat.
Stătuî întrebîndu-mă ce-o fi cîtînd
sihastru pe piscul uitat.

Pe-aceia, mi-am spus, au trecut vinător.
O fi părăsit și sărman.
Dar puiul de vultur pornește în zbor
și crește spre cerul înalt!

La puiul de vultur gîndesc deseori
cînd aflu că-n lume-i mult frig
și pruncii de foame și sete mai mor.
„Înalță-te, omule!” — strig.

„Înalță-te, omule, -n văz tuturor
și nu ține fruntea-n pămînt.

Cum puiul de vultur — te-nalță în zbor, —
înalță-te, omule”, cînt...

TIBERIU UTAN ■

Noul stă în puterea noastră

Într-o țară cu peste 5 milioane de muncitori, în care deci tot al patrulea locuitor lucrează într-o unitate industrială sau pe șantier, într-o Românie aflată într-o permanentă și grăbită ascensiune economică, creația tehnico-științifică nu poate fi decît dominantă și decisivă în ansamblul efortului general, precumpănitoare în destinul unui popor ce-și propune o istorie făurită conștient, prin armele rațiunii și practicii sociale, o istorie ce anticipează emoționant o țară a civilizației și bunăstării materiale.

Din clipa în care am înțeles și am stabilit de comun acord că revoluția

(Continuare în pag. 7)

LIVIU TIMBUS ■

Despre țară, din scrisorile părinților

Poemul colectiv

Să scrii despre satul tău, despre casa ta de la începuturi nu e rezultatul unui orgoliu, ci o necesară întoarcere, o gură de aer pur ca o apă vie a sufletului care limpește ferestrele prin care privești lumea. Din imaginile cele mai frumoase pe care ți le-ai sublimat, și pe care ți le adaugi ori ți le confirmi în scurte venituri pe acasă, se face

(Continuare în pag. 22)

N. D. FRUNTELATĂ ■

SPIRITUL REVOLUȚIONAR ÎN ACȚIUNE

Importanța învățămîntului politic

Învățămîntul politic al elevilor și studenților constituie un mijloc important de educare și formare a conștiinței revoluționare, un instrument prin intermediul căruia se creează posibilitatea cunoașterii imediate a datelor fundamentale ale vieții politice interne și internaționale, a elementelor și direcțiilor noi care intervin în aceste domenii.

Dată fiind importanța învățămîntului politic, indiferent de formele sale, el trebuie să fie conceput ca implicat necesar al ansamblului procesului instructiv-educativ și din acest punct de vedere realizarea menirii sale presupune și o astfel de coordonare la care să participe toți factorii implicați cu puterea de a decide.

În al doilea rînd, o importanță deosebită cred că o are alegerea tematică care trebuind să dea expresie scopului general al învățămîntului impune totodată o selecție tematică în funcție de gradul de înțelegere al elevilor și studenților, de particularitățile psiho-pedagogice, de interesele lor legitime.

conf. dr. Gh. CAZAN ■

Opere de artă, dar, mai ales, orașe românești de artă

De cîțiva ani, la Medgidia se naște unul din cele mai frumoase exemple de colaborare între o municipalitate și artiștii plastici. De cîțiva ani, taberele de creație ale artiștilor decoratori, sprijinite, în primul rînd, cu fapta de către organele locale de partid și de stat au reușit să facă din Medgidia un fel de muzeu în aer liber. Obiectele ceramice pe care artiștii decoratori le-au creat aici au mai multe rosturi: ele sînt o școală populară de artă pentru toți oamenii muncii, fiindcă simțind cu anume familiaritate prezența acestor obiecte în oraș, integrate firesc în mediul urban, omul muncitor ajunge să conceapă frumosul ca fiind ceva normal și necesar în viața lui. Apoi, colaborând atîta vreme cu meșterii ceramiciști locali, s-a săvîrșit pentru a doua oară operă didactică, odată cu aceea artistică, deoarece astfel meșterii din industria locală a ceramicii cîștigă sensibilitate în profesionalitate. În fine, taberele ceramiciștilor de la Medgidia — precum și toate celelalte tabere de creație, care au ajuns la mai multe ediții — demonstrează, dacă mai este de demonstrat, adevărul că artistul contemporan este întotdeauna binevenit în toate localitățile țării, nu numai în marile orașe. Partidul spune cu adîncă dreptate că numai prin participare directă la procesul de înălțare culturală a întregii națiuni artistul își împlinște datoria socială. Sîntem obligați încrederea ce ne-o arată Partidul Comunist Român, sîntem obligați poporului cu opere de artă, dar, mai ales, cu orașe românești de artă.

COSTEL BADEA ■

Trioletetele gloriei

În presa centrală și cea din provincie luăm cunoștință deseori despre izbînzile cucerite de către ansamblurile noastre folclorice dincolo de hotarele țării. În două fraze, de multe ori mult prea zgîrcite, triumful este consemnat ca un lucru de la sine înțeles.

Cît de grăitoare ar fi cu prilejul primei ediții a Festivalului național al educației și culturii socialiste „Cîntare României” organizarea unei expoziții în care să fie prezentate nenumăratele trofee și distincții dobîndite de către formațiile noastre folclorice în fructuoasele lor peregrinări de-a lungul și de-a latul mapamondului!

Cu decenii în urmă am fost martorul unui asemenea triumf, cînd, în 1935, am însoțit la Londra neuitatul grup de călători din Pădureții Argeșului, elogiați de presa internațională. Deveniseră atît de populari încît la apariția lor pe arena Albert-Hall-ului întreaga sală le scanda îndemnul „HA-LAI-SA”, manifestînd în acest chip întreaga admirație față de arta prea puțin cunoscută — în acea vreme — a țărănilor români. Pe atunci, o asemenea mărturie de înaltă prețuire era un lucru neobișnuit, astăzi însă frumusețea jocului, cîntecului și portului românesc au ajuns să fie mult cunoscute milioanei și milioanei de iubitori ai artei populare de pe tot globul.

De curînd, am întîlnit pe conducătorul ansamblului folcloric al sindicatului Uzinei „Tractorul” din Brașov. Se întorsese cu o zi înainte din localitatea Bort, din sudul Franței, unde luase parte la un foarte însemnat festival-concurs la care s-au prezentat peste 30 de formații folclorice din diferite țări și continente.

Cele relatate de însoțitorul formației (al

cărui nume din păcate îmi scapă) în mare grabă, mi-au lăsat o puternică impresie pe care încerc să o împărtășesc. M-a mișcat în primul rînd modestia cu care interlocutorul meu își depăna proaspetele-i trăiri ce merită a fi cunoscute.

Apariției pe scenă a grupului românesc i-a urmat o clipă de tăcere. Tăcere care subliniază surpriza ce o simți în fața unui lucru neașteptat de frumos. Costumele, ținuta, pasul hotărît și demnitatea jucătorilor au tăiat parcă, în prima clipă a apariției, respirația numeroasei asistențe. A fost destul ca din pieptul unuia să răsunec puternic: **Roumanie — Nadia Comaneci** ca miile de spectatori să preia ca la comandă cele 3 cuvinte, transformate pe loc în adevărată lozincă.

Așa a fost la început. Cînd, executîndu-și programul, jucătorii apăreau în alte costume, reprezentînd diferitele ținuturi, impresia vizuală era atît de puternică încît lozincă era reluată și scandată în cor pentru ca, ori de cîte ori jucătorii, întorcîndu-se pe ei înșiși, se avertau executînd cu măiestrie îndrăcitele ritmuri ale pașilor marcați prin strigături, ca electrizată asistența se ridica, bîtea din palme, tropăia ritmic din picioare și la unison, adresîndu-le tractoriștilor brașoveni silabele prin care alăturau numelui țării noastre, numele Nadiei.

Cucerii de călduroasă primire a merițiilor lor, care atunci cînd ajung să se entuziasmeze o fac fără opreliște, brașovenii, în avîntul lor dezlănțuit, au spart scena, la propriu.

Numeroși spectatori s-au repezit și au susținut pe umeri planșelul pînă cînd s-au adus cîteva butoaie, în timp ce, obligați de ovațiile publicului, jucătorii își continuau nestingheriții iureșul.

ROU-MA-NIE!

NA-DI-A!

CO-MA-NECI!

au fost silabele scandate la nesfîrșit din mii și mii de piepturi, subliniind satisfacția multimii în clipa în care, la mare distanță de celelalte echipe, românii au dobîndit drept meritul premiului I.

M-ar bucura să pot transmite măcar o parte din plinătatea sufletescă simțită cînd am luat cunoștință de minunata izbîndă a cîntecului, jocului și portului românesc, sîrbătorite și îngemănate cu omagiul adus dragei noastre Nadia, de către toți cei care, neputînd fi acolo, la Montreal, au înțeles să o cinstească, cîntîndu-ne și țara în acest unic fel.

HARI BRAUNER ■

„România a cîștigat un prestigiu imens, pe care sîntem datori să-l sporim”

Aș dori să zăbovesc asupra aspectului care mă interesează în mod direct, în calitate de secretar al Asociației „România”, subliniînd faptul că în recentul Program pus la îndemina opiniei publice spre discuție se insistă asupra ideii, de deosebită maturitate politică, a reevaluării imaginii pe care România o proiectează în lume. Prin inițiative de politică externă susținute cu înțelepciune și clarviziune de președintele Nicolae Ceaușescu, prin diferitele acțiuni pe plan internațional și prin realizările din toate domeniile vieții din România, înfățișate lumii, țara noastră a cîștigat un capital imens, pe care sîntem datori să-l sporim. De aici decurg obligațiile noastre mai mari decît pînă acum, sintetizate exact în Program. Totodată, documentul respectiv ne îndeamnă să ne revizuim chiar opinia noastră despre noi înșine. Astăzi, cu adevărat, România ocupă un loc de frunte în concertul valorilor mondiale, și este obligația noastră, a tuturor, ca, dintr-o poziție sau alta, să consolidăm acest binemeritat prestigiu.

Prof. dr. VIRGIL CÂNDEA ■

Un proiect de grandioasă arhitectură morală

A face ca un viu și puternic suflu revoluționar să străbată cultura înseamnă a ne îndrepta cu pasiune lucidă, practic și prin toate resursele, către nobilul fel al transformării omului, fără de care proces adînc social, o adevărată lume nouă, clădită pe echitate și comuniune umană, nu poate exista. Această operă grandioasă și dificilă de arhitectură morală presupune o antrenare efectivă a întregului popor la făurirea și folosirea bunurilor spirituale. O cultură realmente revoluționară trebuie să fie cu necesitate cît mai larg democratică, și să nu lase în afara sferei ei de acțiune nici o conștiință. Astfel, inițiativele neistovite ale maselor muncitoare capătă posibilitatea pleneră să

înviezeze în continuare viața spirituală și să-i îmbogățească sevele printr-o experiență capitală istorică, dobîndită direct în construcția socialismului. Între uzine și ogoare, laboratoare și ateliere, școli și universități, lăcașuri artistice și tipografii, cărți și mijloace de comunicare audio-vizuale se țese o legătură organică, strînsă și firească, toate conlucrînd armonios, spre a exercita cu mijloace specifice o vastă și multilaterală activitate educativă, care să-i deprîndă pe oameni a trăi veritabil, conform idealurilor comuniste. Calea înfăptuirii acestei uriașe mobilizări spirituale e sintetizată în „Programul de măsuri pentru aplicarea hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului și ale Congresului educației politice și al culturii socialiste în domeniul muncii ideologice, politice și cultural-educative”. Textul, recent publicat, inspiră o solidă încredere și cheamă la faptă prin împletirea intimă a unui înfocat avînt revoluționar cu o amănunțită clarviziune realistă. Ideile originale și îndrăznețe ale politicii partidului nostru pe tărîmul culturii își află aici o exemplară capacitate de cuprindere și traducere în obiective concrete, lîmpede precizate. Principiile se îmbină riguros cu practica; țințelor propuse li se indică mijloacele, bine chibzuite, și, adesea, izbitoare prin noutate. Sînt convins că măsurile vor ridica pe o treaptă superioară întreaga viață intelectuală, morală și sensibilă a țării noastre. În fond e vorba de o energie ridicare a calității existenței omenești. Lucrînd în domeniul cultural și ca profesor și ca istoric și critic literar, mă simt dublu angajat să lupt din răsputeri pentru aplicarea cu entuziasm și rivnă a însușitorului program, care urmează să ne călăuzească, de acum înainte, munca zilnică.

OVID S. CROHMĂLNICEANU ■
critic literar

Știință și conștiință în amfiteatre și în ateliere

Aplicarea concretă, eficientă a complexului de măsuri privind pregătirea practică și educarea patriotică, revoluționară, socialistă a studenților va beneficia în cadrul Universității din Brașov de un teren fertil, avînd în vedere experiența pozitivă dobîndită de învățămîntul superior brașovean, mai cu seamă în domeniul acțiunii de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția. Iată de ce consider că avem toate temeurile pentru traducerea în viață cu un ceas mai devreme a planului de măsuri preconizat să optimizeze întreaga noastră activitate de pregătire profesională a finetului studios de pe băncile Universității noastre. Voi enumera cîteva din măsurile concrete prevăzute în acest scop.

Vom continua astfel, în deplină concordanță cu recentul Program de măsuri, consolidarea și perfecționarea activității permanente de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și activitatea nemijlocit productivă. Au fost înființate, în acest sens, secții integrate la întreprinderea de autocomioane și la Institutul de cercetări pentru autocomioane și tractoare, amîndouă din Brașov.

Vom începe în curînd construcția unei noi asemenea unități complexe la întreprinderea „Tractorul”. Aici vor lucra studenții noștri în anii IV și V din cadrul secțiilor „Utilaje tehnologice” și „Turnătorie” și secția de subingineri seraliști. În această unitate complexă va funcționa și filiala Institutului central de cercetări pentru investigații în sectoarele calde.

Mai menționez înființarea unei unități cu profil similar în cadrul unui Ocol silvic, acestea în sprijinul Facultății de silvicultură.

Mai doresc să arăt că au fost întreprinse deja măsurile necesare pentru organizarea practicii în atelierele școlii și de proiectare pe perioade compacte de două săptămîni, în două schimburi, astfel încît să fie asigurată continuitatea pe tot timpul semestrului. Și tot în spiritul recentului Program vom trece imediat la asigurarea locurilor de angajare pentru studenții anilor terminali pe o perioadă de trei-patru luni în vederea elaborării proiectelor de diplomă.

FLOREA DUDIȚĂ ■
rectorul Universității din Brașov

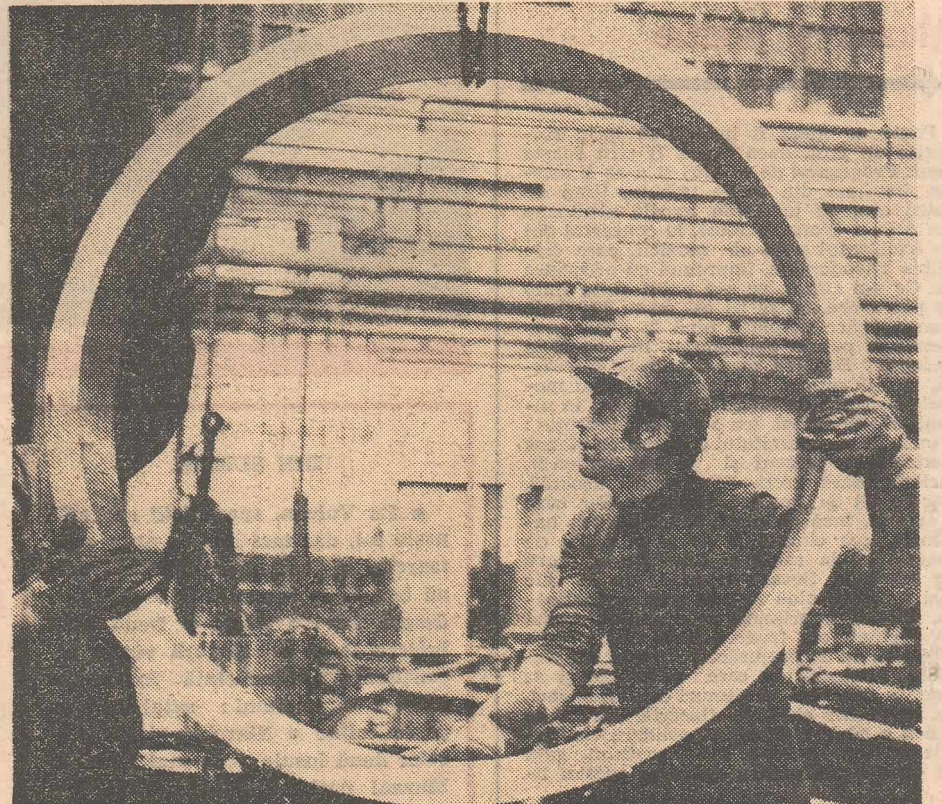
Ne propunem o adevărată revitalizare a procesului instructiv-educativ

Am fost inzeștrați cu un program deosebit de important și stimulator, care asigură tuturor celor ce activează în frontul muncii ideologice, politice și culturale, o orientare clară în activitatea noastră de dascăli și oameni de știință, în strădania noastră colectivă ce rezultă din hotărîrile Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român. Se impune tocmai de aceea să luăm de urgență toate măsurile necesare pentru înfăptuirea la scara realității a întregului program de măsuri, astfel ca, încă din acest prim an de învățămînt din cadrul cincinalului revoluției tehnico-științifice, să realizăm o adevărată revitalizare a întregului proces instructiv-educativ al Institutului agronomic din Timișoara; să ridicăm pe o treaptă superioară pregătirea cadrelor, să optimizăm efortul nostru colectiv de autoperfecționare, de formare a omului nou.

Ne propunem ca principală sarcină să dăm țării, agriculturii socialiste, specialiștii cu o înaltă pregătire profesională, cu un ridicat nivel politic și ideologic. În contextul acestor strădării vom acorda prioritate materializării principiilor de integrare învățămînt-cercetare-producție, cheie de boltă în întreaga activitate de pregătire a viitorilor specialiști. Contribuția institutului nostru se va concretiza prin participarea permanentă a studenților și cadrelor didactice la rezolvarea problemelor de chimizare a agriculturii, la crearea a noi linii de grîu și hibridi la porumb, la ameliorarea unor rase de animale și combaterea diverselor boli ale plantelor și animalelor. Munca noastră de cercetare, de introducere a metodelor moderne științifice, se va desfășura în unități de stat și cooperatiste și evident în perimetrul stațiunii noastre didactice, care cuprinde peste 2000 de hectare, și de unde vom obține, mai ales, semințe ce vor fi livrate fondului central de stat.

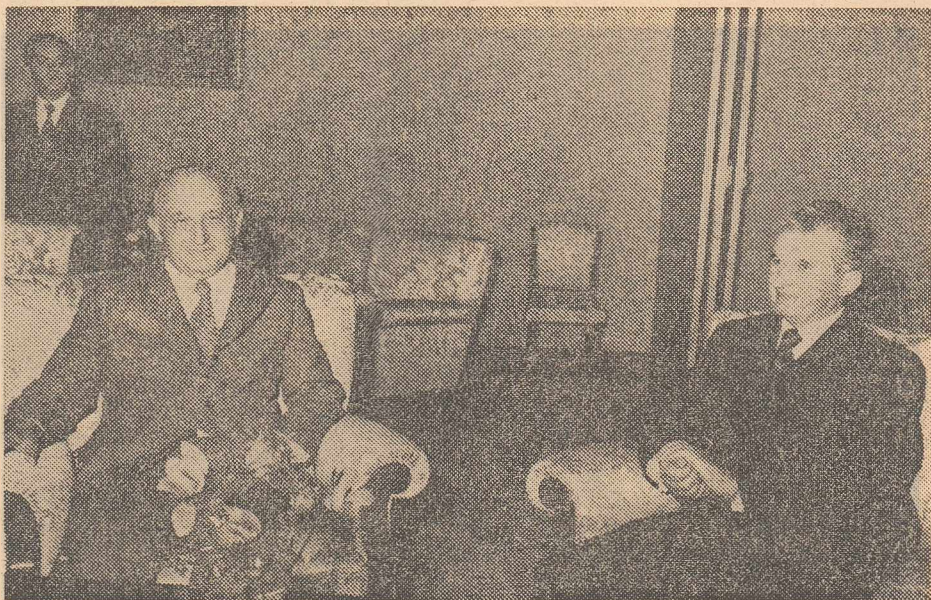
Vom face totul pentru ca programul de măsuri, supus în prezent discuției publice, să devină un factor activ, permanent, mobilizator în acțiunea de traducere în viață a istoricelor hotărîri ale celui de-al XI-lea Congres al partidului, ale Congresului educației politice și al culturii socialiste.

Conf. dr. ing. ȘTEFAN ROMOSAN ■
rectorul Institutului agronomic din Timișoara

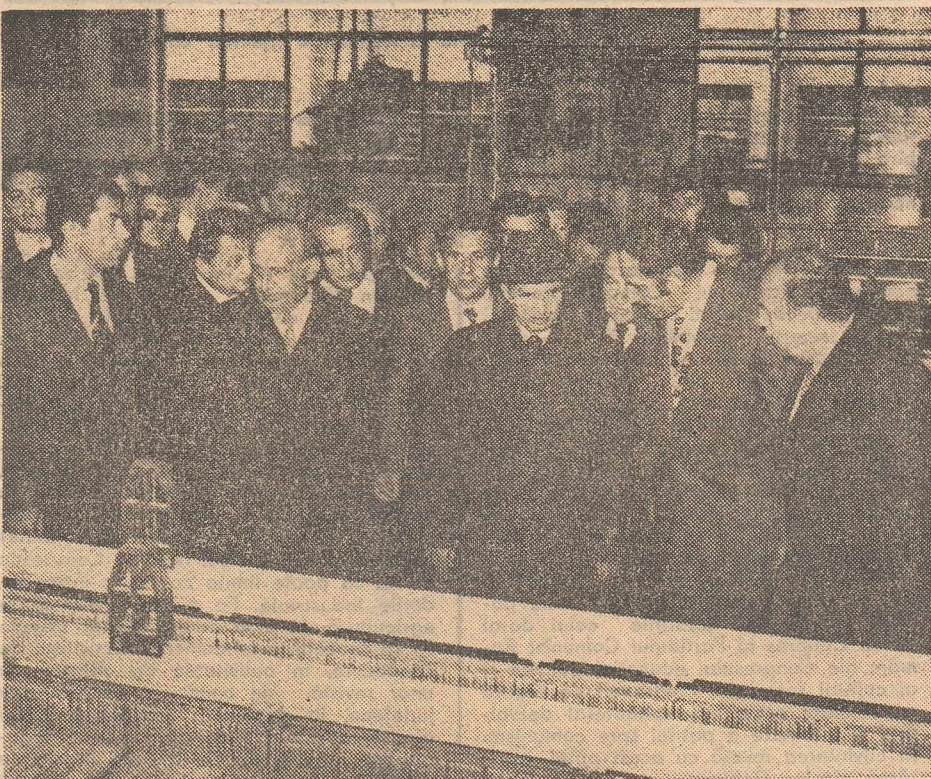
O nouă pagină în marea carte de istorie a României, o nouă expresie a prieteniei frățești româno-bulgare

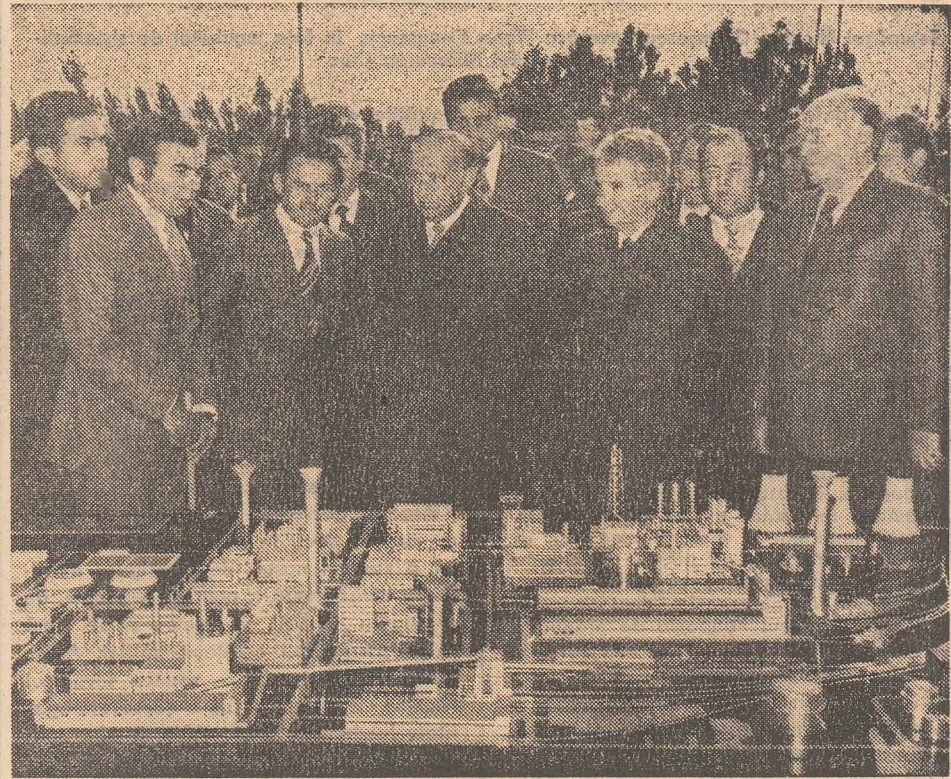
Imagine din timpul convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov

La întreprinderea „Electromureș”

La întreprinderea de mașini textile „Imatex”

La combinatul „Azomureș”

S-a scris o nouă pagină în marea carte de istorie a României, o pagină de prietenie cum sînt multe în existența neamului nostru iubitor de bună vecinătate și pace și colaborare cu toate popoarele lumii.

Între 2 și 4 octombrie a avut loc în țara noastră un eveniment diplomatic de incontestabilă importanță pentru Balcani și pentru continentul european, dar mai ales pentru cele două părți participante, România și Bulgaria, reprezentate la cel mai înalt nivel prin cei doi șefi de state, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov.

Pe linia tradiționalei prietenii dintre poporul român și cel bulgar, dintre cele două partide și state, ca și în spiritul mai noi tradiții a celor două conducători de partid de a se întîlni anual, și uneori de cîteva ori pe an, pentru a discuta împreună problemele privind dezvoltarea colaborării româno-bulgare, a avut loc, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, vizita de prietenie și odihnă în România a tovarășului Todor Jivkov. Ca și la precedentă întîlnire dintre cei doi conducători de partid și de stat, care a avut loc la Varna, între 27-28 iulie, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov s-au

informat reciproc despre mersul construcției socialiste în România și în Bulgaria, despre realizările și sarcinile care stau în fața celor două țări și popoare.

În cadrul convorbirilor, desfășurate într-o atmosferă cordială, de profundă înțelegere tovarășească — caracteristică raporturilor dintre cei doi conducători de partid și de stat — tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov s-au informat despre activitatea rodnică a oamenilor muncii români și bulgari desfășurată pentru îndeplinirea cu succes a hotărîrilor Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român și, respectiv, ale Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Bulgar, remarcîndu-se cu satisfacție că în perioada care a trecut de la întîlnirea de la Varna, cele două popoare au obținut succese remarcabile. Realizări în dezvoltarea economiei, științei, culturii, în ridicarea nivelului de trai, în toate domeniile construcției socialiste, creîndu-se condiții de îndeplinire a planului pe anul în curs.

În timpul vizitei în România, tovarășul Todor Jivkov a vizitat întreprinderi economice din județul Mureș — combinatul „Azomureș”, întreprinderea de mașini tex-

tile „Imatex” și întreprinderea „Electromureș” — oamenii muncii din aceste unități economice ca și toți cei întîlniți pe traseul vizitei rezervîndu-i o primire plină de cordialitate frățească, expresie a sentimentelor de prietenie, stimă și prețuire ce și le nutresc reciproc poporul român și bulgar.

La marele combinat „Azomureș”, unde tovarășul Todor Jivkov a revenit în vizită după nouă ani, perioadă în care chimiștii mureșeni și-au sporit producția unității lor de cîteva ori, ca și la „Imatex” și „Electromureș”, oamenii muncii au raportat tovarășului Nicolae Ceaușescu stadiul actual de lucru, realizările lor din ultima vreme și preocupările lor la zi, secretarul general al partidului nostru examinînd cu obișnuită atenție realitățile și problemele producției, dînd prețioase sarcini și îndrumări, ajutînd concret, prin soluții la fața locului, eforturile muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor.

Socotită o nouă etapă, fructuoasă, în cadrul tradiționalelor relații prietenești româno-bulgare, vizita tovarășului Todor Jivkov a prilejuit un prețios schimb de păreri între cei doi șefi de state,

atît cu privire la relațiile bilaterale, cît și asupra unor probleme internaționale. „Am stabilit împreună — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — să impulsionăm realizarea acordurilor existente și să începem lucrările de cooperare, care au o importanță deosebită pentru ambele țări. De asemenea, am ajuns la concluzii comune să întărim colaborarea noastră și pe plan internațional, cu țările socialiste, pentru securitate și pentru pace.”

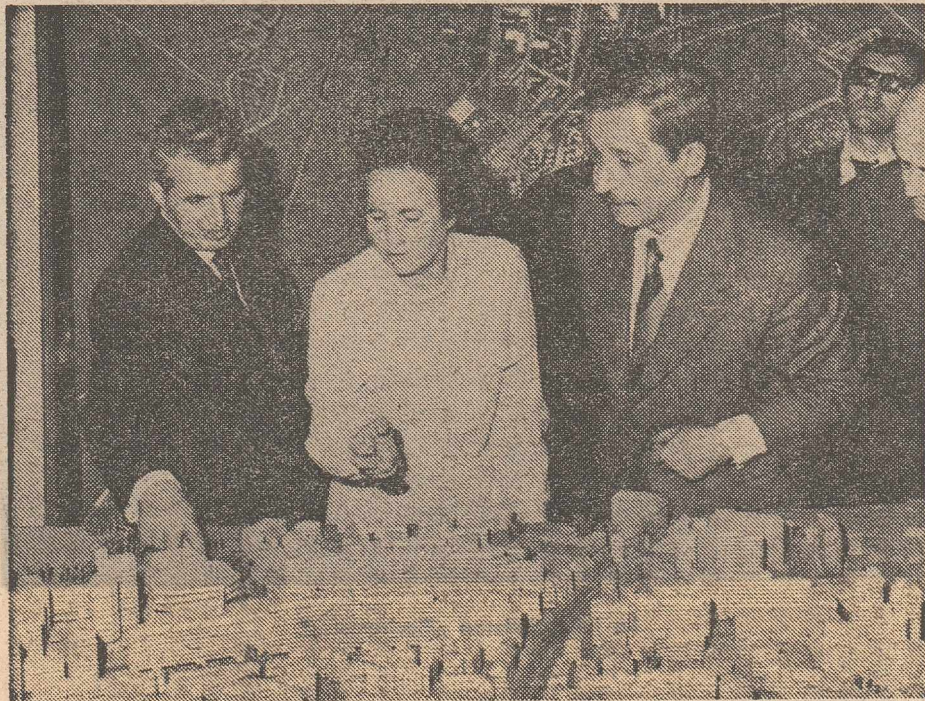
S-a scris așadar o nouă pagină în marea carte de istorie a României, o pagină de prietenie cum sînt multe în existența neamului nostru iubitor de bună vecinătate și pace și colaborare cu toate popoarele lumii, o pagină semnată de primul și cel mai autorizat reprezentant al nostru, marele român și marele om politic aflat în fruntea țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pe aceeași pagină semnează și tovarășul Todor Jivkov, unul din prietenii cel mai apropiați ai României, reprezentantul unui popor de care noi, românii, sîntem legați prin veacuri de istorie, ca și prin istoria socialistă a zilelor de astăzi.

MARIUS POPESCU ■

Patria, cabinetul de lucru al președintelui Nicolae Ceaușescu

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, în fața machetei de sistematizare a orașului Miercurea Ciuc

Și de data aceasta, vizita de lucru — pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut-o marți, 5 octombrie, în județul Harghita — a fost consacrată examinării modului în care colectivele de oameni ai muncii de pe această veche vatră a țării își îndeplinesc obiectivele stabilite de actualul plan cincinal, sarcinile pe care și le-au înscris în programele de valorificare a resurselor locale, de sporire a potențialului economic al Harghitei, în final, de ridicare a nivelului de trai al tuturor locuitorilor județului.

În cuvântarea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit-o la marea adunare populară se arată, printre altele, că locuitorii județului — români, maghiari, de alte naționalități — au adus o contribuție activă și importantă la realizarea cincinului trecut, iar pe primele 9 luni ale acestui an au obținut depășiri de producție. Considerat în trecut printre zonele cele mai înapoiate din țară, astăzi, județul Harghita, locuit în strânsă frăție de români și secui, se înscrie printre regiunile cu o dezvoltare economică socială impetuoasă, caracteristică prezentului nostru socialist.

Unitățile economice ale județului realizează azi, numai într-o singură săptămână, întreaga producție a anului 1938.

În sediul comitetului județean de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat cu organele locale de partid și de stat unele probleme legate de dezvoltarea și sistematizarea orașului Miercurea Ciuc.

Referitor la aceasta, în cuvântarea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „**Va trebui, totodată, să punem la punct sistematizarea, pentru că realizarea a 6—7 000 de apartamente înseamnă de fapt construcția unui oraș nou. Să facem în așa fel încât, în 1980, orașul Miercurea Ciuc să fie un oraș modern, să constituie, într-adevăr, o față a secolului!**”

Această dezvoltare a județului Harghita se înscrie, deci, în preocuparea partidului și statului nostru de a asigura îndeplinirea consecventă a politicii naționale, de a asigura condiții de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei. Altfel, „**nu se poate vorbi — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — de o adevărată egalitate în drepturi acolo unde nu sînt condiții egale de muncă și de viață. Tocmai aceste principii de bază le realizează în**

Secretarul general al partidului vorbind la Academia „Ștefan Gheorghiu”

viață societatea noastră socialistă, asigurând tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, nu numai dreptul la muncă, dar și baza pentru a putea munci, condiții egale de viață, de învăț-

tură. Aceasta asigură ca, într-adevăr, poporul nostru, de aproape 22 de milioane, să ducă o viață tot mai demnă, să se înscrie în rîndul națiunilor cu o civilizație tot mai dezvoltată!”

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut vineri, 1 octombrie 1976, o vizită la Academia „Ștefan Gheorghiu”. Prilejuită de inaugurarea noului edificiu de învățămînt al Academiei, cit și de recenta deschidere a noului an universitar, vizita a constituit un moment de bilanț, de stabilire a direcțiilor în care trebuie să acționeze această prestigioasă instituție de partid pentru a-și îndeplini îndatoririle de mare răspundere în formarea omului nou, a cadrelor de conducere pentru toate sectoarele de activitate, activități capabile să îndeplinească în condiții cit mai bune politica partidului, hotărârile celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, ale Congresului educației politice și al culturii socialiste, Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism. În cuvântarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să precizeze că „**problemele dezvoltării economico-sociale, schimbările care au loc în societatea noastră, ca rezultat al dezvoltării forțelor de producție și perfecționării relațiilor de producție, transformările în structura socială a țării cer o temeinică înțelegere și o justă interpretare a legităților generale. Totodată, ele reclamă o cunoaștere profundă a felului cum trebuie acționat pentru conducerea conștientă a schimbărilor sociale, astfel încît să se înlăture contradicțiile ce se manifestă inerent și să se asigure dezvoltarea armonioasă a întregii societăți**”. Secretarul general al partidului s-a referit, totodată, la unele probleme fundamentale ale orientării învățămîntului superior, la necesitatea de a se asigura procesului de învățămînt o eficiență cit mai mare, printr-o mai strînsă legătură cu cercetarea și practica productivă. Referitor la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „**Înțeleg că pe primul plan puneți învățămîntul, dar, așa cum vă este cunoscut, este necesar ca învățămîntul să fie mult mai legat decît pînă acum de activitatea practică, asigurînd participarea profesorilor și cursanților la diferite forme ale producției**”.

nîndu-se cont că în cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu” producția îmbracă un caracter deosebit, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat printre altele să se probeze necesitatea studiului printr-o formă practică mai originală: „**Academia, cursanții săi să ia un număr de întreprinderi cu pierderi în producție sau cu deficiențe în activitatea lor și să ajute colectivele respective în organizarea muncii, astfel încît în cursul unui an acestea să devină rentabile, să ajungă model de activitate**”. Această practică — a subliniat în continuare tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu se poate limita numai la întreprinderile industriale. Ea poate fi extinsă în agricultură, în mod corespunzător trebuie să se procedeze în domeniul activității de conducere, în activitatea de editare a unor reviste, de conducere a gazetelor județene, în domeniul filozofiei și mai ales în construcția de partid, unde organizațiile trebuie să fie ajutate în munca de partid. Secretarul general al partidului a insistat ca, în condițiile specifice ale Academiei, să se găsească forme corespunzătoare pentru a asigura ca partea de practică a învățămîntului să se desfășoare în mod organizat și compact, s-a subliniat necesitatea ca Academia „Ștefan Gheorghiu”, cadrele și cursanții să-și desfășoare activitatea ca un activ de bază al Comitetului Central. „**Vom putea face astfel, — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — într-adevăr, din Academia de partid și de pregătire a cadrelor o instituție cu spirit revoluționar, în care atît profesorii, cit și cursanții să reprezinte un detașament de militanți comuniști animați de pasiunea revoluționară, de luptători pentru nou, pentru îndeplinirea politicii partidului și statului**”.

Astfel, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, bogată în învățămînte, în semnificații majore, în prețioase recomandări va deveni model de program concret de lucru, pentru a cărui aplicare corpul didactic și de cercetare, studenții și cursanții, toți comuniștii Academiei „Ștefan Gheorghiu” își vor consacra toate forțele creatoare.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandant suprem al forțelor armate, a participat vineri, 1 octombrie, la adunarea activului de bază de comandă și de partid din armată. În cadrul dezbaterilor, la care au participat cadre din diverse sectoare de activitate ale armatei noastre, dar mai ales în cuprinsul cuvîntării roștite cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a analizat modul în care

acționează militarii de toate gradele pentru transpunerea în viață a sarcinilor ce le revin din documentele Congresului al XI-lea al partidului și al Congresului educației politice și al culturii socialiste, pentru îndeplinirea cu fermitate a ordinelor și indicațiilor comandantului suprem al forțelor noastre armate.

Cuvîntarea stabilește, cu clarviziunea caracteristică secretarului nostru general,

Comandantul suprem al forțelor noastre armate, la sosirea sa la Academia militară

direcțiile în care trebuie orientată în viitor activitatea armatei noastre, a comandanților, a organizațiilor de partid, a consiliilor politice, a tuturor militarilor, pentru înfăptuirea politicii partidului, a obiectivelor de întărire a forței și capacității de luptă și de apărare a patriei, pentru a crește contribuția armatei noastre la dezvoltarea României socialiste, la ridicarea bunăstării întregului nostru popor.

Au fost subliniate relațiile de pace, de colaborare pașnică pe care România le întreține și dezvoltă cu țările socialiste, cu toate statele iubitoare de pace și progres. S-a subliniat de asemenea preocuparea serioasă a conducerii partidului și statului nostru pentru realizarea în viață a hotărârilor Conferinței de la Helsinki, pentru ca anul viitor, la Belgrad, să se poată iniția noi măsuri pentru traducerea în viață a documentelor adoptate prin consens. România, se spune în cuvîntare, acordă o mare atenție problemelor de ordin militar, dezangajării militare, trecerii la măsuri concrete de dezarmare, la reducerea trupelor, asigurîndu-se slăbirea încordării militare în Europa. În aceste împrejurări, „este necesar — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca armata noastră să participe activ la înfăptuirea politicii partidului și statului și, totodată, să fie în orice moment gata, dacă va fi necesar, să-și îndeplinească îndatoririle de apărare a cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității patriei noastre socialiste”.

Revenind la problemele activității de pregătire politică și militară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că este necesar să se acorde mai multă atenție din partea comandanților, a consiliilor politice și organizațiilor de partid, ridicării conti-

nue a nivelului politic și cultural al militarilor. Stagiul militar trebuie să le asigure tinerilor, pe lângă însușirea unor tehnice cunoștințe militare și de luptă, și bogate cunoștințe politice și culturale. „Să nu uităm nici un moment — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — că armata trebuie să fie, prin excelență, o înaltă școală de educație politică, patriotică, de formare a omului nou, constructor al societății socialiste multilateral dezvoltate”. Pentru aceasta, s-a subliniat, „este necesar ca ofițerii și subofițerii să fie atît comandanți pricepuți, îndrăzneți, destoinici, pasionați, cit și buni educatori ai militarilor patriei noastre, în spiritul concepției partidului nostru, al materialismului dialectic și istoric, al socialismului științific, al patriotismului revoluționar”.

Odată cu eforturile pe care militarii le vor depune pentru pregătirea politică și militară, armata va lua parte la realizarea unor importante obiective economice. Notăm cîteva din aceste sarcini de mare răspundere: militarii vor realiza 30 de kilometri la Canalul „Dunărea—Marea Neagră”, unde durata de execuție a lucrărilor va trebui scurtată, vor amenaja pentru irigații circa 350 de mii de hectare. Toate aceste lucrări vor asigura condiții pentru o agricultură modernă, pentru obținerea unor recolte mari. În același timp, armata va participa la realizarea altor obiective economice importante. „Dorim — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca minunatul corp de ofițeri de comandă și politici să constituie un puternic detașament al partidului și statului nostru în întreaga activitate de construire a socialismului și comunismului în România!”

N. GR. MĂRAȘANU ■

Avem o toamnă bogată, recolta de grâu a fost foarte bună, roadele toamnei, în ciuda capriciilor vremii din anotimpurile de-acum trecute, vor fi și ele bune fiindcă în agricultură s-a muncit mai bine, fiindcă industria producătoare de mașini agricole a dat noi tipuri de mașini, de o complexitate sporită și cu un randament mai bun, în sfîrșit, pentru că cercetarea științifică în problemele agriculturii a făcut unele progrese, care merită a fi luate în seamă.

Dacă toamna arată dintotdeauna pe bunul gospodar, este firesc ca tot acum bunul gospodar să se îngrijească de recolta anului ce vine și, mai ales, a anilor ce vor veni. Astfel că vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în cîteva unități agricole și de cercetare științifică din sudul țării, în sudul care spune, de fapt, cum este starea recoltei în România, este un fapt pe cît de firesc, pe alît de important. Este pilduitor și important, pentru lucrătorii din agricultură și pentru noi toți, faptul că secretarul general al partidului se întîlnește, în plină bătălie a recoltei, cu specialiștii și cu muncitorii ogoarelor ca să analizeze problemele zilei, problemele mai largi ale dezvoltării producției agricole, ale valorificării mai bune a terenurilor, modernizării mașinilor agricole și a tehnicii de irigații.

Vizita de lucru de joi, 30 septembrie,

a început în primele ore ale dimineții la Institutul de cercetări pentru irigații și drenaje de la Băneasa-Giurgiu. Aici, pe cele 3600 de hectare, destinate în egală măsură cercetării și producției, se studiază noile sisteme de irigații și drenaje pentru o exploatare rațională a pămîntului. Investițiile pe care statul le-a făcut pentru extinderea lucrărilor de hidroameliorații, lucrări pe deplin justificate economic, obligă la o exploatare atentă și eficientă a sistemelor. La Băneasa-Giurgiu se studiază de mai mulți ani marile probleme ale îmbunătățirilor funciare, dar analiza pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins-o aici cu ocazia vizitei a scos la iveală și neajunsuri. „Revoluția tehnică în agricultură — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să înceapă cu revoluția în concepția oamenilor. În modernizarea agriculturii trebuie să pornim de la o concepție nouă”. Această concepție trebuie să aibă claritate și unitate. Cercetarea nu privește numai terenurile afectate institutului, ci întregul teren agricol al țării. Dacă cercetarea aceasta este valabilă numai în perimetrul celor cîtorva mii de hectare de aici, înseamnă că ea, în fond, nu-și atinge scopul. Secretarul general al partidului a dispus reorganizarea radicală a activității institutului, pe noi principii, avînd în vedere marile suprafețe ce ur-

mează a fi amenajate pentru irigări, avînd în vedere obiectivul major de a se obține două recolte pe an. Discuțiile cu specialiștii, privitoare la metodele de aplicare a irigațiilor și, în special, la extinderea sistemului de irigare pe brazde, au continuat în cîmp, unde au fost prezentate și discutate utilajele aflate în dotare, precum și noua instalație autopropulsată transversală „I.A.T. Băneasa-306”, destinată irigațiilor prin aspersiune la culturile joase și medii. Acest utilaj complex și de mare randament asigură o creștere a productivității muncii de 4—5 ori, în comparație cu sistemul de udare prin metode statice. „Dacă îi dăm pămîntului apă și îngrășăminte — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, cercetînd în lan starea recoltei — trebuie să asigurăm și o densitate mai mare de plante la hectar”. În cadrul unor demonstrații practice, au fost analizați indicatorii tehnico-funcționali ai unor utilaje agricole, sublinindu-se marile sarcini ce revin industriei constructoare de mașini agricole pentru producerea, în cel mai scurt timp, a unor utilaje și agregate complexe, care să execute mai multe operațiuni la o singură trecere pe teren.

La întreprinderea agricolă de stat Prundu, studiîndu-se situația porumbului și a celorlalte culturi — a celei de soia, în mod deosebit — s-a stabilit că există toate condițiile pentru ca în această zonă (Băneasa-Prundu-Greaca) să se organizeze un mare complex agro-industrial, cuprinzînd atît întreprinderile agricole cît și institutul de cercetări. Dacă se asociază aici și consiliile inter-cooperatiste vecinate, complexul de la Prundu poate să devină o unitate integrată model și pentru alte zone ale țării. Dealtfel, însăși experiența oamenilor care au desecat fosta baltă Greaca — producătoare a 800—1000 tone pește anual — ca să redea agriculturii peste 25 000 hectare teren bun este revelatoare. Există încă posibilități nefolosite. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că soiurile de porumb cultivate la I.A.S. Prundu permit creșterea densității la hectar la peste 60 000 de plante, ceea ce va duce, firesc, la depășirea substanțială a producției de 9 000 kg boabe porumb la hectar, cît este recolta toamnei lui 1976. Discuțiile purtate la Prundu au mai arătat că pantele care duc spre terasa Dunării pot foarte bine să fie transformate în podgorii și livezi, că avem și priceperea și utilajele trebuincioase ca să introducem în circuitul pămînturilor productive chiar și acele terenuri ce nu s-au arătat prielnice agriculturii.

Al treilea moment al vizitei de lucru a avut loc la I.A.S. Adunații-Copăceni, mare unitate producătoare de lapte și carne. În expoziția organizată de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, de centrala și institutele de cercetări de profil au fost prezentate patru noi tipuri de echipamente pentru mecanizarea mulsului, între care și o platformă de muls de mare randament, concepută și realizată în întregime în țară. Secretarul general al partidului a apreciat bunele rezultate obținute în această direcție în numai un an și a recomandat studierea în special a căilor de reducere a consumului de metal, de înlocuire a unor elemente metalice cu elemente din fibră de sticlă și materiale plastice. În ce privește tehnologiile moderne de creștere a animalelor, s-a recomandat utilizarea mai eficientă a investițiilor, mai buna folosire a spațiilor, optimizarea proiectelor viitoarelor ferme, astfel încît aceste mari unități să fie niște complexe în stare să răspundă nevoilor crescînde de carne și lapte.

Vom remarca faptul că ideea de complexitate a revenit mereu pe parcursul zilei, ea semnificînd, în esență, obligația agriculturii noastre de a urma exemplul prefacerii revoluționare a industriei.

Ultimul obiectiv vizitat — întreprinderea „30 Decembrie” — a împlinit programul rodniceii întîlniri cu specialiștii și oamenii muncii din agricultură, a adăugat concluziilor și sugestiilor desprinse de-a lungul orelor bogate ale dimineții, concluzii și măsuri noi vizînd dezvoltarea tuturor sectoarelor agriculturii. Întreprinderea „30 Decembrie” este o unitate complet integrată. Ea industrializează în întregime producția agricolă vegetală și animală obținută aici, dovedind mari preocupări pentru aflarea unor tehnologii avantaajoase, eficiente. Pînă acum, pe aceeași suprafață construită, s-a reușit dublarea producției la păsări, iar prin aplicarea sistemului de creștere a puilor de carne în baterii de 3—4 etaje, în viitorul apropiat se va dubla chiar producția actuală, evitîndu-se investițiile suplimentare.

Pe întreg traseul vizitei de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost primit cu emoționantă căldură și încredere de toți muncitorii ogoarelor, cu hotărîrea de a îndeplini cu cinste și hărnicie prevederile planului cincinal, ale programului economic al României.

TUDOR OCTAVIAN ■

Fotografii de ION PREDOȘANU ■

La Institutul de cercetări pentru irigații și drenaje de la Băneasa — Giurgiu

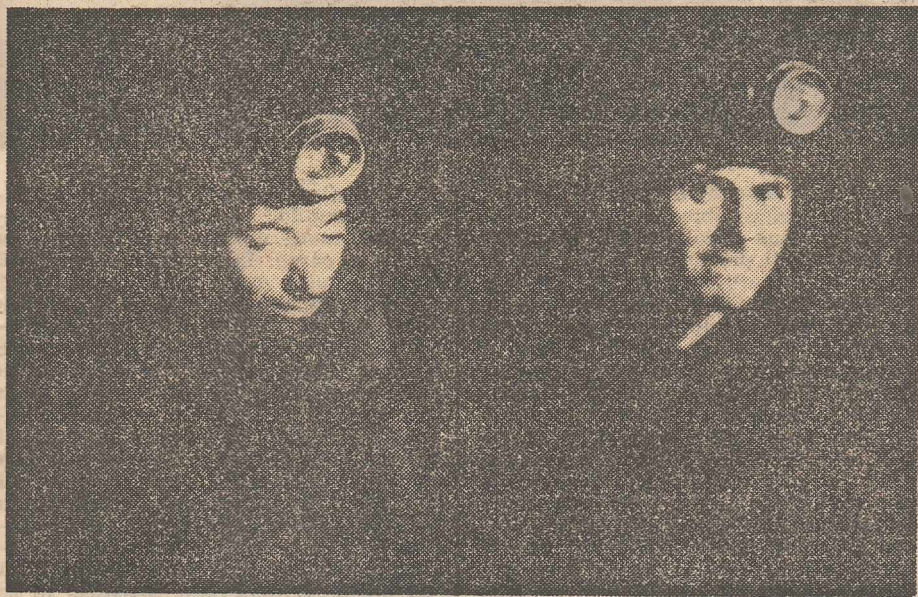
Să nu precupețim nici un efort pentru binele patriei

Eroii de astăzi, adică oamenii unui oraș care nu mai există

(Urmare din pag. 1)

nei cu Petrița, ultima, localitate mai mare și locul unde, într-un viitor care a și început, se vor strămuta toți lăonii, transformându-se într-un adevărat oraș de pe acum. Dar niciodată nu se va strămuta la Petrița și mina din Lonea.

Ajuns în Valea Jiului, la Petroșani, în prima zi a ultimului trimestru din acest prim an al cincinalului revoluției tehnico-științifice avem să citesc pe prima pagină a ziarului „Steagul Roșu” o însemnare pe care o reproduc în întregime: „Oamenii muncii de la unitățile miniere și de preparare din Valea Jiului au expediat în primele trei trimestre ale anului, peste prevederile de plan, beneficiarilor din întreaga țară, o cantitate de peste 106 000 tone de cărbune. O contribuție importantă la obținerea acestor succesuri și-au adus-o colectivele de muncă de la

mincele Uricani, Vulcan, Petrița, Lonea, Paroșeni, precum și secțiile de preparare de la Coroiști, Petrița, Lupeni. Sub această notă, fotografia de grup a ortaciilor lui Viorel Corchiș de la mina din Petrița. Drept să spun, dorința mea era să scriu exact despre ortaciile lui Corchiș, dar intențiile mi-au fost, ca să zic așa, deturnate. Vasile Oros, secretar al Comitetului municipal de partid din Petroșani, avea să-mi spună că, după părerea sa mina cea mai spectaculoasă la ora actuală, mina ai cărei oameni, exagerând puțin, ar merita chiar și o statuie, este mina din Lonea. Argumentul dînsului a fost, pe lângă altele, următorul: confruntarea cu dificultățile inerente experimentării și introducerii în subteran a unor utilaje de ultimă noutate tehnică. Cu tot acest neajuns, exploatarea și-a îndeplinit planul pe primele trei trimestre ale anului în curs. Nu mai pun la socoteală și faptul că din această mină acum trei sau patru ani s-a pornit inițiativa brigadierului Ion Cojocaru cunoscută astăzi în toată Valea Jiului sub denumirea de brigada de producție și educație comunistă, o adevărată armă politică de continuă sensibilizare a conștiinței fiecărui miner în parte.

Îată-mă, așadar, în drum spre Lonea, gata să-i cunosc la ei acasă pe eroi.

Andrei Coldea, unul dintre cei șapte frați Coldea de pe toată Valea Jiului, de felul său din Aninoasa, secretarul comitetului de partid, după ce m-a ascultat și-nțelege cum de-am ajuns la Lonea, avea să-mi spună că reportajul n-are cum să ridice sau să scadă din greutatea pămîntului care apasă pe umerii minerului, treaba asta nu o pot face decât mașinile, dar, a continuat dînsul, reportajul are să-i bucure tare mult pentru că, la capătul Văii Jiului fiind, n-au prea fost vizi-

tați de către ziariști. „Vreau să spun că oamenii noștri au nevoie și de acest stimul moral, mai ales că nici o exploatare din Vale n-a avut atîtea greutăți ca noi. Cu toate acestea, ei și-au pus mîntea și ambiția la contribuție și, cum se spune, au scos apă chiar și din piatră seacă, adică și-au făcut din plin datoria. S-ar mai putea menționa că jumătate din abatajele noastre sint abataje frontale, adică abataje în care s-a introdus susținerea metalică. Prin luna februarie, menținînd un asemenea ritm, vom fi cea mai modernizată mină de pe Vale.

Și pentru că eroii, adică oamenii despre care, cu îndrituite superlative, mi-a vorbit secretarul de partid, aceștia fiind Ion Miclea, Constantin Solomon, Ion Cojocaru, Dumitru Costinaș, Gherasim Futo, Dan Tănăsescu și alții, mai aveau o oră și jumătate pînă să vină la suprafață, însoțit de Ion Belu, președintele comitetului sindicatului, am coborît în curte, amestecîndu-ne printre lăcătușii și electricienii maistrului Alexandru Török. Nici n-am apucat să schimbăm zece vorbe cu maistrul Török și trei dintr-tinerii săi lăcătuși, Ion Ghergheli, Ion

Luca și Carol Vesa, că inginerul Ion Vasile, mecanicul șef al exploatarei, avea să intervină: „Chiar dacă plouă mărunț și nu-i deloc plăcut să călărești pe muntele asta de fiare noi, se muncește pe nerăsuflăte așa că nu prea avem timp. Vă răspund eu la toate întrebările, numai nu-i întrerupeți”. Nefiind întrebări prea multe, inginerul Ion Vasile a continuat: „Metoda clasică de înaintare în strat era cea a abatajului cameră, care avea, ca să-i zicem pe scurt, trei mari neajunsuri — se înainta încet, se muncea pe rupteala și se făcea armarea cu lemn, astfel încît mina înghițea păduri întregi, nu alta. De cîțiva ani au fost introduse stîlpii metalici de tip SVJ, adică stîlpi Valea Jiului. Noi am fost cei dintîi care am făcut acest prim pas spre mecanizare. Am preluat apoi stîlpii și grinzile pășitoare. Nu mai vorbesc despre transportoarele metalice care însă au un mare neajuns, lanțul de transmisie se rupe foarte des. Producătorii lanțului, metalurgistii de la „Ciocanul” — Nădrag au tot promis să fabrice lanțul acesta dintr-un oțel mai bun, dar ei, săracii, n-au un astfel de oțel. Oare chiar nimcî din țara asta nu le poate face oțelul acela? Dar să trec peste asta.

Președintele sindicatului, Ion Belu, ține să adauge: „N-ai spus nimic, tovarășe inginer, despre cricurile hidraulice cărora oamenii le spun roboți și nici despre transportoarele noastre mici n-ai spus nimic”. „Păi, dacă n-am fost întebat! Aici, în exploatare, au fost concepute 16 cricuri hidraulice pentru care oamenii, ca să le aibă, ar fi în stare să facă și-o cinste la bufet. Cine-i autorul acestor cricuri, nu se mai știe. Greu să găsim rețete de tot un naș pentru ele. În schimb, micul nostru transportor, numit transportor Lonea, a fost omologat în ianuarie. Este un utilaj pentru care oamenii, ca și

pentru cricuri, aproape că se ceartă. A fost conceput de către inginerul Ștefan Rancu, maistrul Alexandru Török, Solomon Șoreciu și subsemnatul.”

Sîntem anunțați că brigadierii pe care-i așteptam au sosit la suprafață și s-au strîns la sediul sindicatului.

Despre Ioan Miclea, aflat în fruntea tuturor brigăzilor la capătul celor trei trimestre, notez, pe lângă faptul că este un om pe care viața l-a învățat o singură religie, munca și omenia, altceva, spunea dînsul, nu există, sau dacă există, apoi asta numai în al doilea sau al treilea rînd, că pe la 14 ani a rămas orfan de amîndoi părinții și dacă nu-l întîlnia pe Ion Marian, om din satul lui, Mogloș-Miclești, de lângă Abrud, motan adică, cine știe cum i-ar fi crescut el, copilul Ioan Miclea, pe cei doi frați ai săi mai mici. „Pentru că m-o îndemnat să intru cu el în mină și pentru multe altele, oriunde și oricînd îl întîlnesc pe Ion Marian, îmi vine să-l sărut, ca pe un al doilea tată. El m-o făcut om, așa cum și eu vreau să-i fac pe alții”.

Botoșăneanul Ion Cojocaru din comuna Hilișeu, satul Corjăuți, gînditorul inițiativelor brigada de producție și educație comunistă, e tare supărat că ziarul l-a popularizat, negativ, pe un tînar al său care, tînar fiind, a greșit și el o dată. „În ultimele patru luni, zice Cojocaru, brigada are o singură nemotivată. Greu de spus ce-nseamnă asta pentru o brigadă în care vin și tot vin tineri, iar mulți dintre tinerii aceștia, neînvățați cu munca, fug, naiba îi știe de ce, că au un cămin cu un singur pat în cameră, mai ceva ca la un hotel de categoria întâi. N-am să vă dau numele celui care a absentat o singură dată. Noi ne spălăm rufe în familie, iar la judecata obștei, din sala de apel, nu recurgem decît în ultima instanță”.

Aprig, puțin cam repezit din fire, repez de supărăcios, dar fără să țină ranchiună, iubit de ortaci, Constantin Solomon, un vasluian din comuna Zăpopeni, nu vrea să aibă timp de gesturi galante. „Eu, zice, nu-s pentru domnișoare. Nu-i dușmănesc pe băieții de viața lumii, sau copiii de asfalt, cum le mai spunem noi astora care, în căutare de bani mulți și cîștigați repede, că la noi, cine muncește, cîștigă, vin cu mărgel de sticlă la gît, își mai atrîna și cite-o cruciuliță, parcă-s călugări, cu brățări de fete la mîini, tatuati și cu o claie de păr că au capul cit o căldare. N-am nimic împotriva lor, dar cînd intră în abataj, să pună umărul la saibă, să tragă, altfel nu-i drept să cîștige banii numai cu prezența, ci și cu munca lui, nu a altuia. Uneori mă și întreb ce fel de părinți au avut băieții ăștia care pînă la 22 de ani n-au învățat cum se ține o lopată în mină! Oare știu părinții lor că principalii vinovați sint chiar ei, părinții, că i-au cocoloșit, nu i-au obișnuit cu munca și le-au dat drumul în viață de umblă așa, fără rost, de parcă sint copiii nimănui?”

Dumitru Costinaș, din comuna Bucium, de lângă Abrud, a intrat în mină acum 25 de ani împliniți. Tot la Lonea au muncit tatăl și bunicul lui. „Eu m-am născut, cum zicea, în pilulă, pilula fiind o gropiță în care se potrivește capătul stîlpului cînd se armează abatajul. Despre tinerii ăștia care vin și pleacă, știți cum e?! Ca și cum ne-am plimba noi prin toată Valea pe jos, cu o valiză foarte grea în mină, plină de plumb sau cărbune, și valiza asta nu ne trebuie la nimic și nici nu i-o ducem cuiva. Umblăm cu ea așa, numai să ne incurce”.

„Dar la spune, mă Costinaș, intervine Ion Belu, cum a fost cu taică-tău, cu fiul și cu vaca!”

„Păi, cum să fie! Îmi scrie tata o telegramă cum că să-i trimit bani, că nu are fin la vacă. M-am gîndit eu ce m-am gîndit și a doua zi i-am trimis și eu o telegramă. Vînd vaca, i-am scris, și cum-pără fin! Păi bine, mă Dumitru, îmi răspunde tata, să vind vaca și să iau fin pentru mine? Era, cicăteala, supărat, dar una la mină, tata avea atunci mai mulți bani ca mine, eu atunci chiar îmi cumpărasem mașina, apoi, doi la mină, tata n-avea vacă. Mă-nțelegeți?! Dat naibii, bătrînul, fie el sănătos!”

Cel mai tare ridea tot Ion Belu, care știa toată povestea precum și o altă întimplare dintr-o zi de 31 decembrie, cînd pe carnetul de însemnări speciale un șef de schimb i-ar fi scris lui Costinaș: „Ne vedem la anul. Felicitări de Anul nou!” Iar Costinaș le-a răspuns, tot în scris: „La anul, da, ne vedem, dar felicitările nu le primesc că n-ați îndeplinit planul”.

Timp prea mult de discuții n-a fost, era vineri, oamenii se grăbeau spre liberale de simbătă și duminică, motiv pentru care revin asupra unei idei: în Lonea, orașul care a fost și nu mai este, eroii de astăzi, adică oamenii, își poartă în abataje, pe stradă și-n viața lor de toate zilele, propriile lor statui.

La Vulcan, specialiștii se află peste tot, dar mai ales la gura cuptoarelor

Deși una din intrările întreprinderii bucureștene „Vulcan” se află pe strada care se cheamă chiar Samuel Vulcan, numele nu i se trage de aici. Dacă nu ne-ar fi teamă de cuvintele care se caută cu orice preț unul pe altul, am spune că bottezul focului a fost de la început, pentru cei de la Vulcan, o realitate cu acoperire imediată, focul fiind acela care a sfințit, cu 74 de ani în urmă, nașterea uzinei ce avea să devină, peste timp, protagonistul industriei constructoare de cazane energetice din țară. Cu ce s-a început, acum aproape trei sferturi de secol? Pe cel pe care îl întreb mai că îl pufnește rîsul, ia, cu niște căzanele de apă. Care sint performanțele zilei? Produse de răsunset și de mare izbîndă a tehnicii, cum sint cazanele de 1 035 tone abur pe oră, al căror destîn este acela de a fi înglobate în echipamentul electric al termocentralelor de la Rogojelu și Turceni. (Îmi inchipui că iadului însuși i s-ar putea veni de hac, virîndu-l într-un astfel de cazan!) Dar parcă numai pentru Rogojelu și Turceni lătrează cei de la Vulcan? Practic, nu există întreprindere în țară care să nu aibă un naș la Vulcan, pentru că nimeni nu poate pleca la drum înainte de a avea la îndemînă aburul tehnologic și apa caldă necesare arterelor oricărei uzine. Aici, în Dealul Spirii, se află, fără nici o exagerare, serviciul de „mecanic șef” al industriei noastre și conștiința îndelungată a acestui fapt de cîntă conferă vulcanienilor un soi de mîndrie liniștită, niciînd susținută cu baterie de pumni în piept, ci doar cu aceea încredere simplă și omenească ce vrea să însemne că fără ei nu se poate. Un „nu se poate” pe care nimeni nu s-a simțit tentat, vreodată, să-l transforme în cine știe ce filozofie despre buricul pămîntului, la umbra cărcia să-si facă loc munca de mîntuială și traiul împopotonat cu orgolii. Dacă ar fi fost așa, îmi spune maistrul Gheorghe Ceaușu, de la secția turnătorie, al căia suflare din localitățile și județele vecine Bucureștiului, ba chiar și de mai departe, nu ar fi ținut să fie reprezentată, cel puțin cu o generație-două, la noi, la Vulcan. A avea faima unui maistru precum Fotache Zeller, omul care „atunci cînd ridea ieșea soarele”, sau Constantin Răuță, a fost și este visul rîvnit cu trudă de către cei veniți aici de copilăndri, aduși de mină de alții, unchi, părinți, frați; de-a lungul unei jumătăți de zile de muncă petrecute în secția de care vorbeam mai sus, la turnătorie (frunțasă pe întreprindere în toți anii cincinalului trecut și care a pășit cu dreptul și în cel nou), am cunoscut cîțiva dintre acești oameni ale căror puteri, stîrne de cine știe ce ambiție, ar putea pune la cale chiar soarta măruntaielor pămîntului, zic eu, dar, zic ei, au altceva mai bun de făcut și anume să nu încalce legea muncii statonice de ei însuși în secție și în întreprindere, în virtutea căreia lucrătorul adevărat nu trage cu ochii închiși doar cu gîndul la ziua de astăzi, să o mintuiască, ci o are în vedere pe cea de mîne, cu rod mai spornic și mai bun. Așa se explică de ce, atunci cînd au fost anunțați că li s-au acordat investiții pentru aducerea unor noi utilaje, oamenii nu au mai așteptat să vină constructorii să le

instaleze; le-au găsit ei roștii, cu o știință fără greș și iată că, acum, după ce în hala de tratamente termice totul a fost pus la punct, și la turnătorie de fontă instalarea a fost realizată tot cu forțe proprii, în proporție de 95 la sută. Nu a fost singura inițiativă; după un studiu tot al lor, al localnicilor, dacă vrem să-i numim astfel pe cei de la turnătorie, conduși de inginerul Oprea Popescu, s-a ajuns la justa concluzie că fiecare mașină poate da mai mult decât până acum, drept care s-a trecut la angajamentul — temerar, în ochii unora — de a îmbunătăți indicele de folosire al fiecărui utilaj cu peste 85 la sută. Un prim calcul estimativ arată că numai în atelierul de forjă productivitatea va spori cu 3 la sută. În același atelier, o mină de oameni nemulțumiți de acel du-te-vino nerațional pe care îl impunea manipularea pieselor din care se fac fundurile ambuzate pentru vagoanele unei întreprinderi din Drobeta-Turnu Severin s-au așezat pe un stadiu serios al circulației pieselor cu pricina și, la capătul unor calcule migăloase, Gheorghe Constantin, șeful atelierului, maestrul Manolache Ștefan, inginerul Oprea Popescu au scurtat drumurile acelor funduri, alegându-se cu un preț realment de învidiat: creșterea producției cu 50 la sută. Vorbesc acești oameni despre raționalizări, inovații, ca despre pinea lor de toate zilele și nimănu-i trece prin cap că acest capitol fără de care nu se mai poate concepe viața industriei noastre ar putea fi lăsat, prin decret, doar pe seama unora. Muncitorul, ca și inginerul, se simte implicat, fiecare după puterile lui, egali însă în dăruire și hotărârea de a nu da înapoi. Au înțeles, din indicațiile recente dar și din cele din totdeauna ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că treaba muncitorului nu poate fi doar aceea de a da cu ciocanul, că munca de concepție trebuie să antreneze priceperea, experiența și elanul fiecăruia. Când a venit aici, la Vulcan, cu mai bine de 25 de ani în urmă, adus de tatăl său, ucenicul Petre Ioncescu a băgat de seamă că modelierii se puteau număra pe degetele unei singure mâini și atunci și-a zis că pentru ambițiile lui, meseria aceasta pretențioasă ar fi tocmai bună. Zimbește la gândul aducerii aminte a primei sale piese turnate, o cheie de deschis gazele, imaginată și vă, o nimica toată, pe când acum, realizează „copia și negativul“ traverselor dansante, cele de iau drumul unor îndepărtate țări, și poate discuta, la orice oră din zi și din noapte, despre ideile sale (materializate în inovații, raționalizări), despre reducerea metalului la rotorii și la lagăre, despre schimbarea tehnologiei la armături. Ar dori această meserie oricui și, mai ales, fiului său, Cristian; modelierul trebuie să știe ce a gândit proiectantul și, pe deasupra, să țină cont și de aceea ce va face turnătorul, de aceea se simte solidar cu amândoi și, dacă i se pare că poate să îi ajute cu un dram de idee, nu se dă înlăturii. Colegul său, Marin Arsene, lăcătuș de întreținere la cuptorul de topit oțel, adus și el de mină de niște unchi ai săi care și-au făcut veacul cu cinstă aici, participă, împreună cu maestrul Dobrescu, cu sudorul Ene Cristea, la un concurs pe țară, atu-ul lor fiind un dispozitiv de prindere a electrozilor la cuptorul de tref tone. Nu-i dă pace, acum, ideea unei mașinării de scoatere a „ursilor“ din oalele de turnare, nu, asta nu îl ajută direct, pe el, în muncă, alții vor fi beneficiarii, dar dacă a apucat să se gîndească și să nu doarmă din cauza asta, bătut nu se dă nici în ruptul capului. A crezut că poate așa ceva cei de la 23 August, a fost, s-a interesat, și cum nu a dat peste un astfel de dispozitiv, îl va mesteri singur. Vorbim, în termeni strict profesionali despre realitățile cele mai tulburătoare ale vieții industriale din ultimii ani este aceea că ei, acești specialiști, pot fi întâlniți, de fapt, peste tot, la gura cuptorului sau lângă un string, tot atât de bine ca în fața unei planșete. Sint cei care, precum unul dintre eroii noștri, au bătut la porțile meseriei cu o modestă „cheie de deschis gazele“ în mină, iar astăzi sint stâlpii uzinei. Unul dintre cei patru frați Cooș care lucrează la Vulcan, și anume Răducanu, a fugit, cum spune el, de la o muncă mai ușoară la una mai grea, de la cazangerie, la turnătorie. Dacă se întâmplă ca o lipitură, o sudură să nu țină, să-și facă de cap peste noapte, din cine știe ce pricină, Cooș și alții ca el, un Iordache Nicolae, Ion Tache, Dumitru Surugiu, Stan Petcu, Bratu Gheorghe, sint aduși de acasă, la orice oră, pentru că numai ei sint în stare să repare, într-o jumătate de oră ceea ce altora le-ar lua trei, patru zile, cu alte cuvinte, ceea ce ar costa o șarjă, dacă nu două.

Cu astfel de oameni își scrie prezentul și viitorul întreprinderea „Vulcan“, cu oameni pentru care, de la 14—16 ani, cînd au venit aici, unii mai tanțoși, alții mai speriați, munca a fost și a rămas partea cea mai frumoasă a vieții lor. Știu exact, ceea ce îi așteaptă, răspunderile mari ce le revin (printre altele, sarcina de onoare de a construi, în acest cincinal, cazane de mare capacitate în stare să funcționeze cu combustibili inferiori, lignit și sisturi bituminoase). Ceasul asaltului îi găsește pregătiți.

MAGDA MIHĂILESCU ■

Fotografie de EMANUEL TANJALĂ ■

E grea viața, tovarășe Oprișor?

Vi s-a întâmplat desigur și dumneavoastră să vorbiți cu cineva avînd sentimentul stînjenitor că omul acela vă ascultă, vă răspunde chiar, dar gîndurile lui sint altundeva, departe, într-o lume a lui, o lume pe care tu, interlocutor, o intuiești, poate, dar la care îți dai seama că nu poți avea acces decât dacă ești condus la ea. Uneori lumea aceea este o viață, viața unui om, pe care titularul ei nu e dispus să ți-o deschidă ție ca pe o carte, chiar dacă îți dă seama că ai gînduri bune. În relația obișnuită de muncă a unui gazetar, un asemenea dialog eșuat la suprafața lucrurilor se cheamă, oricum am lua-o, un eșec profesional. N-a reușit să întindă puntea necesară, n-a știut să creeze climatul necesar — sint obișnuitele sancțiuni ale cîte unui asemenea demers gazetăresc eșuat. Iată însă că uneori, cînd nu te mai aștepti și nu mai sperii, scapără de undeva o scînteie care aprinde jarul pe care-l au în ei unii dintre semenii noștri.

— E grea viața de inginer principal, tovarășe Oprișor?

— După ce dobîndești experiență, nu. — Și în cît timp dobîndești această experiență, tovarășe Oprișor?

— Într-o viață...

Într-un asemenea punct al discuției, cînd reporterul, cîzut în cursă, a fost gata să-și „strîngă jucăriile — blocnotesul, pixul — și să plece“, s-a întins, neașteptat, puntea necesară, s-a creat, la fel de neașteptat, climatul necesar unui dialog despre viață. Despre 20 de ani de viață. Adică despre 20 de ani de muncă într-un mediu nespus de pretențios. În chimie.

„Romulus Oprișor. 43 de ani. Inginer chimist. Absolvent al facultății din Timișoara. Consilier la Centrala industrială pentru produse anorganice Rm. Vilcea. 9 ani de muncă la Turda, 10 ani la Rm. Vilcea. Fost, pe rînd, aici, șeful serviciului de investigații, inginer șef, director de uzină, director tehnic al grupului industrial de chimie. Azi, inginer principal.

— Cum a fost — pînă acum — viața dumneavoastră, tovarășe Oprișor?

— Plină.

— Ce înțelegeți prin plină?

— 16 ore de muncă zilnică, 3 pachete de Snagov pe zi, pulsul uzinei animîndu-ți și visele în somn. Asta vreme de 7 ani. Sau alt răspuns: punerea în funcțiune a 7 capacități — uzine adică —, două monomeri, două de oxo-alcooli, două P.V.C., una tiocoli.

— Care a fost pînă azi momentul cel mai fericit în această viață de muncă?

— N-a fost un moment. Au fost perioade. E adevărat că aceste perioade au început printr-un singur moment. Și acest moment — de grație! — a fost întotdeauna clipa în care, pentru prima oară, a început să miște... Cînd speranțele, proiectele, munca ta au dat viață uzinei care a pornit ca un ceasornic în fața oamenilor. E ca și primul strigăt al unui copil nou-născut. Ți se pare că visezi și totuși e adevărat.

— Care a fost momentul cel mai critic din activitatea dumneavoastră?

— La punerea în funcțiune a fabricii de oxo-alcooli 1, s-a constatat că materia primă, gazul de cuptor de var, conține ca impuritate hidrogen sulfurat, o otrăvă pentru catalizatorul de crakare a gazului metan. Prima soluție — importul unei instalații de purificare, ceea ce ne-ar fi întîrziat punerea în funcțiune cu 6 luni și ne-ar fi dus, implicit, la pierderea garanțiilor contractuale cu o firmă străină. A doua soluție — găsirea unei metode proprii de purificare a gazului. Am mers pe aceasta din urmă, am făcut împreună cu doi ingineri, Todireanu și Dimitriu, o invenție care s-a brevetat și cu ajutorul ei am pornit — la timp — instalația. A fost o cumpănă teribilă, transformată în cele din urmă într-o mare bucurie.

— Cînd ați venit la Vilcea, în ce stadiu de lucru se afla combinatul?

— În stadiul culesului grîului. Adică pe locul pe care se întinde azi acest modern colos al industriei noastre chimice se strînsese ultima recoltă de grîu.

— Adică ați pornit de la zero.

— Exact.

— Și cînd a început să miște, după cum vă exprimați dumneavoastră, prima capacitate?

— După doi ani.

— Spuneți-mi, după o atît de lungă perioadă de coordonare și conducere a oamenilor, care sint cei — mă refer la tipul, la structura lor — pe care-i apreciați mai mult?

— Citeam undeva că sint două feluri de oameni: cei care vor să ajungă

cineva și cei care vor să facă ceva. Eu i-am preferat întotdeauna pe aceștia din urmă.

— Veniți din Ardeal și v-ați stabilit la Vilcea. Cum vi se par oamenii de aici, îi înțelegeți, vă înțeleg, cum vă simțiți printre ei?

— Mă simt foarte bine. Rm. Vilcea este pentru mine cel mai frumos oraș din România, iar felul de a fi al oamenilor m-a cucerit de la început. Față de ardeleni mei, obișnuți să socotească de trei ori un lucru pînă să se decidă, spontaneitatea și vivacitatea oltenilor a fost la început un spectacol uimitor, timpul convingîndu-mă ulterior că viteza lor de reacție și eficacitatea lor în toate domeniile sint niște realități exemplare pentru oamenii din orice colț al țării. Cum mă înțeleg cu ei? Prin muncă, prin dragoste pentru neamul nostru, pentru țara asta care ne-a dat totul și căreia îi datorăm totul.

MARIUS POPESCU ■

Noul

(Urmare din pag. 1)

tehnico-științifică influențează fundamental viitorul vieții noastre materiale, sintem obligați să ne întoarcem cu toții privirea spre acest compartiment hotărîtor din cronica contemporană a patriei, indiferent de specificul muncii sociale pe care o realizăm individual. Sintem datori, cu alte cuvinte, să ieșim în întîmpinarea unor realități ce au pătruns adînc în cotidianul traiului general. În această ordine de idei se înscrie și largul interes pe care opinia publică din țara noastră l-a acordat recentei Consfătuirii de lucru pe care conducerea superioară de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal a avut-o cu reprezentanții din domeniul cercetării științifice și proiectării tehnologice.

Creația novatoare din acest important compartiment de activitate, cu largă deschidere spre revoluția tehnico-științifică, a obținut — s-a subliniat și cu acest prilej — o serie de rezultate bune în soluționarea problemelor complexe care condiționează dezvoltarea forțelor de producție, creșterea eficienței economice. Avem dreptul să fim mîndri de performanțele obținute de nu puține institute de cercetare și proiectare, dar, în același timp, nu putem trece cu vederea serioase rămîneri în urmă, proprii unor instituții similare, faptul că unii cercetători nesocotesc din ignoranță sau din inerție problemele principale, hotărîtoare pentru domeniul respectiv, irosind ore scumpe și fonduri însemnate pentru teme de cercetare minore, făcînd (cu nonșalanță și irresponsabilitate profesională) cercetare de dragul cercetării.

În contextul efortului general, acest mod de a munci reprezintă nu numai o ediție modernă a legendei lui Sisif, nu numai un act gratuit, lipsit de teme și rațiune, ci, totodată, o gravă abatere de la principiile eticii profesionale. A cerceta așteptînd foloasele hazardului este fie o manifestare a credulității, fie, mai degrabă, o față a indolenței. Nu există o știință a norocului, ci numai una a muncii temeinice, eficiente. Într-o recentă vizită de lucru întreprinsă în unități agricole și de cercetare științifică din sudul țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat cu asprime concepția retrogradă de a face cercetare de dragul cercetării. La Institutul de cercetări pentru irigații și drenaje de la Băneasa-Giurgiu, de pildă, secretarul general al partidului a arătat, între altele, că revoluția tehnică în agricultură trebuie să înceapă cu revoluția oamenilor, că reușita reclamă îndrăzneală și pasiune, spirit de inițiativă, rezolvarea cu curaj și răspundere a problemelor încredințate.

Într-adevăr, între creație și pasiune legătura nu poate fi decît indisolubilă. Marile realizări le datorăm și astăzi, ca întotdeauna dealtminteri, celor care investesc pasiune, dăruire, spirit de sacrificiu în meseria aleasă. Iar aceștia sint astăzi mai mulți ca oricînd. Mulți sint, spre deosebire de altădată, și cei care îi sprijină, îi prețuiesc și se grăbesc să valorifice la scara producției curente această prețioasă investiție de inteligență. Dar relația nu e totuși matematică. Există încă destule idei generoase care zac nefolosite, numeroase creații valoroase neluate în seamă. Există și s-a mai întîmplat ca din gresală să importăm produse din străinătate pe care le producem și noi foarte bine — aici în România, în laboratoare de medicină, tehnologie etc. Se constată — a precizat secretarul general al partidului — rămîneri serioase în urmă întroducerea în producție a unor cercetări finalizate, există încă unele ministere și organe de sinteză care subapreciază creația științifică națională, preferînd licențele și utilajele din străinătate,

care nu o dată s-au dovedit inferioare celor românești.

Invențiile și descoperirile nu pot prinde statornicie numai la gura retortei sau pe banda perforată a computerului. Eficiența lor se măsoară în practica zilnică, în cadrul procesului amplu de producție. Aceasta reprezintă în esență marea cucerire a inteligenței creatoare, condiția civică și morală a inventatorului și cercetătorului de astăzi, beneficiarul unor instrumente moderne de cercetare și al unor importante stîndii din partea statului. Acuzat cîndva de vrăjitorie, de șarlatanie, de nebunie, batjocorit și neînțeles, omul de știință din zilele prezentului, înconjurat cu respect și grațitudine de contemporani, mai are totuși uneori de înfruntat dușmani de temut: invidia, ignoranța, comoditatea celor chemați să-l sprijine, să-i promoveze creația. Lupta dintre nou și vechi, dintre justiție și injustiție, motorul dialectic al întregii noastre devenirii, înțepe — așa cum s-a arătat pe larg și în recentul colocviu de lucru, organizat prin grija conducerii superioare de partid, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal — prin revoluția din planul conștiinței, al concepțiilor și stilului de muncă, prin formarea permanentă a unor cadre cu concepții înaintate, ferm angajate în soluționarea problemelor noi ale științei și tehnicii contemporane. Numai în felul acesta, în unitatea materială a lumii, cel mai mic lucru — grație investigației științifice — își poate demonstra, de la o zi la alta, deosebita și nebănuita lui însemnatate.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu e merită să dea un nou impuls uneia din importantele pîrgii ale dezvoltării României. Recenta înflînire dintre secretarul general al partidului și reprezentanții domeniului cercetării științifice și proiectării tehnologice măsoară cu precizie forțele de care dispunem în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice în lupta pentru transformarea patriei socialiste într-o țară a celei mai înalte civilizații și conștiințe, într-o țară prosperă și fericită, și nu numai atît: această înflînire de lucru este o prospectare militantă, revoluționară, a acestui viitor, care stă în puterile noastre.

Consfătuirea pe țară

(Urmare din pag. 1)

a cadrelor de conducere de pe lângă C.C. al P.C.R. și școlile interjudețene de partid, lectori și propagandiști din învățămîntul de partid, cadre de partid și din domeniul științelor sociale din sistemul Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne, activiști ai C.C. al P.C.R. și cadre din Ministerul Educației și Învățămîntului s-au făcut numeroase propuneri privind munca ideologică, cu referință directă la îmbunătățirea structurii predării științelor sociale în școli și facultăți, la îmbunătățirea programelor analitice ale disciplinelor de științe sociale pentru învățămîntul gimnazial, liceal și superior, la perfecționarea organizării și conținutului programelor pentru învățămîntul de partid și U.T.C., precum și propuneri pentru reorganizarea activității cabinetelor județene de partid.

În Cuvîntarea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut-o la sfîrșitul Conferinței s-a făcut o strălucită analiză a modului în care au fost aplicate în viață hotărîrile Congresului al XI-lea al partidului în domeniul științelor sociale și învățămîntului de partid, a felului în care au fost transpuse în fapt indicațiile date la Congresul educației politice și al culturii socialiste privind continua îmbunătățire a procesului revoluționar de studiere și însușire a ideologiei partidului, pentru integrarea deplină a științelor sociale cu practica social-politică, pentru educarea tineretului în lumina aceluia nou umanism, a cărui definire a găsit cuvinte atît de clare, de mobilizatoare la Congresul al XI-lea: „Întreaga activitate de educare și formare a conștiinței socialiste trebuie să ducă la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul și, totodată, îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăți, asigură bunăstarea și fericirea fiecăruia, odată cu a întregului popor. Prin aceasta omul se va ridica pe o treaptă superioară de cunoaștere, va putea participa cu adevărat conștient la activitatea poporului de făurire a propriului său viitor liber“.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că îmbunătățirile propuse în Conferință în ce privește toate tipurile de muncă ideologică ogîndesc spiritul militant al comunistilor, lupta permanentă a partidului împotriva a tot ce nu mai corespunde noilor condiții istorice și sociale, slujesc promovarea noului, a curajului și demnității civice.

Militarii constructori

Mă aflu în incinta unei unități de geniu a cărei înfățișare, așa cum ne apare în oglinda unei frumoase zile de septembrie înconjurată de flori și sclipind de curățenie în umbra înaltă a unui bloc, seamănă cu cea a unui șlep pe Dunăre. Într-un fel chiar așa și este, avea să-mi confirme tovarășul colonel inginer Marius Zamfirescu, la intervale diferite de timp unitatea se apropie sau se depărtează de obiectivele sale, acostind în diverse sectoare ale orașului. Această derivă pe magistralele construcțiilor nu-i împiedică pe soldații, subofițerii și ofițerii care o încadrează să-și facă datoria astfel încât să obțină aprecieri atât în ceea ce privește pregătirea militară, cât și munca efectivă depusă pe șantierele orașului. Iată numai câteva obiective construite cu participarea entuziasată, plină de abnegație a militarilor din aceste unități: Palatul sporturilor și culturii, I.M.G.B., I.F.A. Măgurele, Danubiana, I.C.M.E.B., Platforma industrială Policolor, cea de la Pipera, Fabrica de suclă, Semănătoarea, I.O.R., Institutul politehnic, Borangicul și multe altele, între care și blocuri de locuințe. Iată ce spune inginerul A. Fognargi, directorul I.C.S.I.M. București, despre colaborării săi, militarii constructori:

— De-a lungul anilor am realizat, cu ajutorul ostașilor constructori, mari obiective industriale în Capitală. Aș dori ca și în viitor să am aceleași relații bune și foarte bune cu ostașii constructori, de care sint foarte mulțumit, precum sint și de colaborarea cu colonelul inginer Marius Zamfirescu.

— Tovarășe colonel, întreb, între altele realizări, care este cea care v-a lăsat amintirea cea mai frumoasă?

— Cea mai mare satisfacție am avut-o când, împreună cu militarii unității noastre productive, am muncit la înălțarea splendidului edificiu din Dealul Piscului. Este vorba de Palatul sporturilor și culturii din București — sala polivalentă, cum i se mai spune — a cărei construcție am încheiat-o cu 7 luni mai devreme.

E bine să subliniez încă de acum că în nici un moment, în toți acești ani, pregătirea militară nu a fost ignorată, or, cum ar fi înclinați unii să creadă, munca depusă de militarii constructori ar fi fost numai necalificată.

— Dealtfel, afirmă locotenent-colonelul Paul Nițulescu, ceea ce facem noi în afara pregătirii militare propriu-zise, este o imbinare între ceea ce am face în caz de război (tranșee, adăposturi din prefabricate etc.) și ceea ce facem acum pe șantiere, folosind aceleași procedee.

— Cât privește munca, completează locotenent-colonelul Dan Mihalache, secretarul organizației de partid, în ultimii ani mai ales, am trecut de la munca necalificată la cea calificată, între militarii noștri numărându-se și buni sudori, lăcătuși, fierar-betonisti etc. Pe ceilalți îi putem califica la locul de muncă, pe șantiere, unde întreprinderile beneficiare, prin comisiile lor, eliberează certificate sau autorizații de meserie.

Locotenentul Aurel Pirvu, comandantul unei subunități de frunte, deși este foarte tânăr, a fost avansat la excepțional pentru rezultatele pe care le-a obținut atât în muncă, împreună cu militarii din subordine, cât și în pregătirea militară. Cea mai mare bucurie a avut-o anul acesta, când, în cinstea zi-

lei de 23 August, subunitatea sa a fost declarată pentru a doua oară consecutiv „Subunitate de frunte“.

— Cum vă explicați rezultatele bune, în ce raporturi vă aflați cu beneficiarii?

— Beneficiarul se ceartă cu constructorul în măsura în care acesta din urmă nu-și îndeplinește corect atribuțiile. În ce ne privește, cred că în primul rând se impune faptul că sintem militari și avem în noi mai mult spirit de ordine și de disciplină. Acesta este întărit și de permanenta preocupare a organizației de partid și de U.T.C. pentru educarea militarilor noștri, pentru dezvoltarea simțului de răspundere față de munca pe care o desfășoară.

Pe șantierul de extindere al unei mari uzine bucureștene muncesc, alături de constructori, și geniișii din subunitatea tinărului locotenent Pirvu.

Atât conducerea întreprinderii („Sintem foarte mulțumiți de felul în care lucrează și se comportă militarii. Între ostași și constructorii noștri sint mai multe diferențe, mai ales ca disciplină“

— Iana Nicolae, locțiitor de secretar al comitetului de partid), cât și constructorii („Ne înțelegem bine. Dinșii răspund prompt la solicitările noastre, la lucrările urgente, chiar și duminica. Sint în general băieți viguroși, ne bazăm pe ei, deși pe lângă sarcini civile au și instrucție militară“ — ing. Dunăreanu Gh., șef de lot) îi apreciază pe geniișii ca pe niște tovarăși ai lor de nădejde, pe care se pot sprijini în momentele dificile ale lucrărilor. Este și firesc dacă ne gândim că, între ei, mulți sint buni meștrii, cu o experiență mai mare sau mai mică, întotdeauna însă serioși și prompti în executarea sarcinilor. Ei au în frunte ofițeri excelent pregătiți, trecuți prin „focul“ muncii la mari obiective, de-a lungul anilor, între care și Transfăgărășanul (maiorul Ioan Ichim este unul dintre aceștia).

— Câți ani ai, îl întreb pe caporalul Constantin Tiplea, un flăcău voinic și blond?

— 21.

— Ce ai fost înainte de a fi genist?

— Sudor fierar-betonist la Uzina 2 — Brașov.

— De cât timp ești militar?

— De 8 luni. La noi, la geniu, nu este ușor, dar fiecare știe că trebuie să-și servești exemplar patria orișunde și în orice împrejurare.

— Ce ai vrea să le scrii părinților prin intermediul nostru?

— Dragi părinți, fiind în armată pentru apărarea patriei, mă simt bine, foarte bine și vă doresc multă sănătate și să ne vedem cu bine.

În jur se strâng și alți tovarăși de-ai lui, le strâng mâinile, simt palmele asprite de muncă ale soldaților Dinicuță Vasile, Toma Ilie (sculer-matrișer și acordeonist totodată), Cherezi Viorel, Stanciu Aurel, ale frunțasului Nicolae Ion. Citesc pe fețele lor zilele și nopțile lumină de muncă și de pregătire neprecupețită pentru propășirea și apărarea patriei.

Îmi închei reportajul în Drumul Taberei, în fața unui bloc de locuințe aflat în plină construcție. Mă gândesc la cei ce vor locui în el fără să știe poate că pentru aceasta, acolo, au muncit militarii constructori dintr-o unitate de geniu, contrazicând prin faptele lor de muncă vechea imagine a distrugerii, înlocuind-o cu cea a construcției.

Încă o dovadă a eroismului în timp de pace al celor aflați în slujba patriei pentru a o apăra și înfrumuseța în același timp, înțelegând că nimic nu înseamnă prea mult atunci când te afli sub drapelul său.

IULIAN NEACȘU ■

Amintiri despre „răsculirea“ măgurenilor din 1907

Dacă nu l-ai vedea prin bătătură strănepoții și dacă nu l-ai auzi povestind despre „răsculirea țaranilor din 1907, când s-a întâmplat cazul ca oamenii din Măgura Teleormanului să se ridice împotriva moșierului Săbăreanu, un jacom de prim rang“, n-ai crede că Petre Geantă a trecut de șaptezeci de ani. E sprinten la pas și sprinten la vorbă, mințea îi taie ca briciul, zimbăște așa cum îi stă bine unui bunic să zimbăască, pe sub o mustață parcă văruiată și stufoasă din cale-afară.

— Moș Geantă, povestește-mi pe larg cum a fost atunci, în martie 1907, când la Măgura au ars focurile. Am avut ocazia, la Alexandria, să citesc însemnările făcute pe vremea aceea de învățătorul satului, Atanase Birleanu, cite ceva mai știu, dar aș vrea să aud din gura matală cum a fost.

— Ce scria învățătorul? M-a învățat carte și pe mine, căci eu, chiar dacă sărac lipit pământului, am fost premiat cu coroană la elementară, iar Atanase Birleanu s-a arătat un om și jumătate. Dinsul a pregătit răsculirea, făcuse club la Banca populară și-i lumina pe țărani. A suferit mult atunci, l-au bătut și l-au închis, la Alexandria și la Giurgiu, la plasă, iar la noi în pivniță a stat zile în șir ascuns. Ce scria bătrînul?

— „...Fiindcă fuseseră prea mult asupriți cu învoielile oneroase, cu bătăi și diferite maltratări, țaranii găsiseră acum momentul oportun să-și răzbune și ei“. Așa scria.

— Așa a fost, dar ce spune el s-a întâmplat chiar în 1907. Ca să înțeleg bine cum s-a arătat cazul, e bine să te introduc din 1906, din vara anului în care măgurenii s-au stricat pe viață cu Săbăreanu și cu administratorul lui, unul Ursescu. Vrei?

— Vreau, moș Geantă.

— Apăi, tată, în 1906, Săbăreanu a mințit oamenii la măsurarea terenului, adică a pus în plus la terenul lui, pe care noi trebuia să-l muncim când vroia Ursescu, și a dat minus la pământul nostru, pe care-l semănăm și aram noaptea, când mai rămânea timp. Obștea a întocmit o jalbă, arătând că ciocoii a fost fur, dar cine să-i asculte pe vremea aceea pe țărani, că nu era ca azi, să aibă țaranul intrarea la autorități și respect de la toată lumea? Atunci oamenii au zis că cine o munci terenul în plus al ciocoiiului îl îngropăm la capul locului. Două linii au rămas neșecerate, iar Ursescu parcă a înnebunit, căci nici lui nu-i era ușor față de boier. În plus, au vrut să ne ia vitele, pe care le pășteam în pădure eu cu Ilie Popescu și Catrina Negriță. Noi acolo stăteam, ne făcusem un fel de culcus, aveam căldare de mămăligă și rost, când au venit servitorii ciocoiiului cu un turc și au zis că duc vitele la gloabă, că satul n-a plătit dijma pentru ținerea în pădure a vitelor. Oamenii când au auzit de această nouă nedreptate, făcută din răzburare că nu secerasem la Săbăreanu, s-au mințit și s-au pus împotriva, dar servitorii au tras în țărani și l-au rănit pe Constantin Buzică. A ieșit mare dandana, măgurenii l-au pîndit pe Valea Tăioasa, pe unde duceau vitele la gloabă, le-au luat înapoi, iar pe turc l-au bătut pînă l-au omorît. Ala a fost numai prevestirea, o rivalitate puțină pe lângă ce-a urmat în iarna care a venit.

— Ce-a urmat, moș Geantă?

— A urmat răsculirea, tată, că traul acela de cini nu se mai putea. Ne-am dus la moșia lui Săbăreanu, luați de apă, că erau mișcări țărănești în toată țara, iar unul Dumitru Gheorghie a lui Oprea a dat foc, primul, la streășină. Cu măciucile am spart geamurile și am dat foc, întâi în întâi, la arhivă, să nu se mai vadă care om e dator, că datori, după socoteala strîmbă a lui Ursescu, erau toți măgurenii, chiar și ai de tocmă muriseră, lăsînd vina pe copiii lor. Au ars pașe pătule cu porumb și trei mașini de treierat, iar oamenii au început să ia care ce putea. Radu Sincu și Nicolae Anca, mi-aduc aminte ca ieri, au spart fundul la sobe și le-au burdușit cu griu, alții treceau la ei acasă fel de fel de troace, care cite-o orătanie sau două, iar eu, care după felul meu eram voinic, am cărat ovăz. Aveam pînă acasă vreo două sute de metri, pe care

i-am acoperit de zece ori. Apoi, ne-am ascuns cu toții, că știam că o să vie armata să ne pedepsească.

— Tot din jurnalul lui Atanase Birleanu am aflat că armata, chemată de Săbăreanu, n-a întârziat să vină. A doua zi, în zori, au apărut jandarmii călare, cu două tunuri și s-au pus pe bătut oamenii și pe omorît, dar învățătorul nu mai descrie faptele din sat, căci dinsul, împreună cu Ilie Alecu, Ene Mîndruță și Nicolae Vornic, fuseseră condus, cu mâinile legate și păzit din șuslețul căruței de jandarmul Nicolae Dumitru din Orbeasca, la Alexandria. Acolo l-au judecat ca pe hoții de cai, l-au umilit și bătut, iar condițiile în care au stat răsculații din Măgura au fost următoarele, după însemnările sale: „murdăria omenească era un noroi de vreo două palme și ceva. N-aveam de ce să ne rezemăm sau să stăm pe ceva jos. În camera de alături era mai multă apă, cam peste genunchi“. Ce se întâmpla în vremea asta în sat, moș Geantă?

— Venise prăpădul pe pămînt, tată, iar eu l-am văzut cu ochii mei, căci ieșisem din șura de stătusem ascuns și, din furcă în furcă, mă apropiasem de locul judecării. Armata detese ordin să se strîngă toți țaranii la conac și care cum venea era obligat să se culce cu pieptul la pămînt, în zloată, de unde nu aveau voie să se scoale nici pentru trebuințele trupului. Așa au stat măgurenii o zi și o noapte, în vreme ce maiorul Băleanu, care venise cu tunurile, și Ursescu îi judecau pe oameni. Un neam bătrîn, Radu Gitiță, a spus o vorbă proastă pentru Ursescu, cum că ce se întâmplă la Măgura se întâmplă în toată Europa, de unde mi l-au bătut cu trăgătorile de curele pînă l-au omorît. Ursescu îi lovea pe țărani cu tesla de timpărie, curgea sîngele ca la tăierea porcului, iar Nicolae Vornic și Ilie Marin Albu, oamenii de frunte ai satului, zăceau ca niște vite însingerate, călcați în picioare de administrator și maior. Pe locul acela s-a zidit mai apoi o școală, iar la temelie ei, mă gîndesc mereu de cite ori trec prin fața clădirii, s-a scurs mult sînge din partea răsculaților din 1907.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Un pictor țaran: Pătru Matei Triță

Pătru Matei Triță, născut la 19 august 1909 în satul în care poate fi întâlnit și astăzi, un țaran căruia nu i-au plăcut niciodată orașele, și-a risipit închipuirile de artă prin casele înșirate pe dreapta și stînga șoselei care străbate Scaestii Doljului. Acolo, în casa de pe ulița Comăneasa, ce-și trage numele de la un sat care s-a unit cîndva cu Scaestii, el nu pictează de azi de ieri, el nu s-a apucat să aștearnă culori pe pinze și cartoane abia atunci cînd a început să plutească în aer resurrecția naivilor. De fapt, nu înțelege ce înseamnă a fi pictor naiv și nu-l recunoaște pe Rousseau Le Douanier ca patron. Într-adevăr, Pătru Matei Triță din Scaestii Doljului nu este un pictor naiv, deși aparentele pledează. Din acest punct de vedere, împotriva sa. Mai exact spus, Pătru Matei Triță în sufletul lui nu se consideră un pictor naiv.

Dar care sînt aparentele? Paradoxal, pictura sa însăși. Trandafirii pictați în plină iarnă, „din imaginație”, cuvinte cărora el le acordă un anumit tîlc. Sau portretele lui Ioncică Ion Vopsitoriu și Dumitru Tătăroiu, precum și alte 15-20 de uleiuri împrăștiate prin casele oamenilor cu care s-a înrudit sau pe care.

pur și simplu, a vrut să-i picteze. Pe Ion Budici, de pildă, l-a pictat în 1936, cînd acesta împlinise 72 de ani, așezat lângă un scaun, în suman negru, vestă cafenie și pantaloni albi, și n-a uitat să-i amănunțească zălele lanțului de la ceas și culorile țigaretului. Sau chipul conturat în cărbune al tatălui său, așa cum pictorul, astăzi, și-l mai poate aminti, „pentru că — recunoaște — nu mi-a rămas nici o fotografie de la el”. Pledează împotriva credinței sale că nu e un naiv pînă și autoportretul din 1975, isprăvit la data cînd Pătru Matei Triță împlinise 66 ani.

Un alt subiect al pictorului țaran, bătrînul Costică Dragomir, cînd e bine și cald, poate fi văzut moțînd pe banca din poarta casei sale. A mai pictat și fîntîna de la Giulfani, de data aceasta de sticlă, cînd nu era încă înconjurată de plopi, ca acum. În galeria lucrărilor lui, risipită generos prin comună, mai aflăm și portretele Anei S. Trifan, în etate de 65 de ani, și al lui Ștefan P. Trifan, în etate de 71 de ani, pictate amîndouă în 1956.

Totul pledează în defavoarea credinței sale și, totuși, Pătru Matei Triță, în sufletul lui, nu se consideră un pictor naiv. El știe că expresiile artei nu se clădesc pe naivitate, ci pe o profundă înțelepciune.

În 1957, cînd s-au împlinit cinci decenii de la marea răscoală a țaranilor, revista Flacăra i-a reproduș un tablou evocator, alături de propria sa fotografie și un succint medalion. Mai păstrează doar tăietura din revistă, pentru că tabloul cu pricina nu mai știe pe unde s-a rătăcit. De fapt, cartea lui de muncă ne stă la îndemînă și citim în paginile ei și citeva adevăruri, dar și citeva minciuni suave, care, e drept, de-a lungul anilor, l-au ajutat să rămînă cu pensula în mină: patru clase elementare; muncitor ca profesie de bază; vopsitor ca profesie exercitată; desenator; din nou vopsitor, în acord de data aceasta; secretar dactilograf (!!!); funcționar de arhivă (!); încă o dată vopsitor; și, în sfîrșit, pictor (!). Nu este nici o giumă: pictor, prin decizia nr. 179 din 28 februarie 1969. Un pictor care a evitat întotdeauna să picteze după fotografii, care nu a numărat niciodată frunzele din arbori și care, în plină iarnă, visează trandafiri fastidiosi.

Dincolo de toate, la 67 de ani, Pătru Matei Triță are și proiecte de viitor. Și ni înșiră, pe nerăsuflăte, subiectele care, după părerea lui, se pretează la o pictură subtilă și elevată: un anume stejar din Valea lui Pătru, citeva locuri din Lunca Jiului, stăulele cooperativei agricole de producție, covercile de la bostană, podul Răcarului, așa cum arată el azi — asigurîndu-mă că l-ar putea picta, din imaginație, și pe cel vechi —, casele vechi, acoperite cu șită, din Valea lui Pătru, izvorul picului Vistîriei, apă vie, care iese și curge singură din pămînt.

MIHAI PELIN ■

„La noi, creația începe de la prima linie trasă pe hîrtie și se termină odată cu intrarea mașinii în producție”

Acum cîteva luni de zile se întorceau acasă victorioase, cu performanțe confirmate, după o rezistență admirabilă de-a lungul unui drum de mii și mii de kilometri prin dificilele condiții ale Sahelului african, autocamioanele Roman-diesel care au purtat expediția de specialiști români, organizată de Comitetul O.N.U.D.I.—România, prin cele zece state de pe continentul fierbinte. Cînd spun acasă, spun Brașov, spun întreprinderea de autocamioane. Numai că foarte puțini dintre noi știm că aceste autocamioane puternice a căror marcă începe să fie tot mai recunoscută în țară și peste hotare se fabrică pe utilaje și linii tehnologice concepute și realizate în mare parte chiar la ele acasă, în aceeași întreprindere. De mult îmi promiseseam un reportaj din această uzină, uzină unde autoutilajele poartă amprenta creației, a unicatului, a unor lucrări de mare anvergură. Cu multe luni în urmă, inginerul șef al întreprinderii mă informase că „avem o secție de autoutilajeri cu agregate, utilaje și linii tehnologice mai mare decît I.M.U.A.B.”. Decît marea și vestita întreprindere de mașini-unelte și agregate București. O secție numită simplu și concis: nr. 420 Agregate. Eu îi spun curaj acestui fapt, inginerul Mihail Baltag, șeful secției, îi spune, dimpotrivă, „necesitate și poate conștiința capacității noastre tehnice. I.M.U.A.B., solicitată atît în țară cît și la export, nu poate să ne asigure tot necesarul de utilaje, agregate și mai ales linii întregi tehnologice, linii automate. Ar însemna să lucreze numai pentru noi. Producția de autocamioane crește mereu, se diversifică și se perfecționează continuu”. Dealtfel însăși I.M.U.A.B. este copulul, este creația acestei secții. „Pentru prima dată construcția de mașini-unelte agregat a început aici la noi”, mă pune în curent inginerul Nicolae Bordea. Acum 20 de ani, în 1956, un grup de ingineri, cărora atunci li se spunea entuziaști, cărora le-am putea spune acum, fără nici o teamă, eroi — fiecare etapă a construcției noastre socialiste își are eroii săi —, printre care Paul Deac, Francisc Voss, Nicolai Adam și alți cîțiva, au început să proiecteze agregate pentru primele autocamioane românești. Amintiți-vă de acele prime serii, S.R. 101 apoi S.R. 211. În 1957 primele agregate erau deja gata pentru producție, constituindu-se totodată această secție-motor a uzinei. În 1960, deci la numai trei ani distanță, se inaugurează ca premieră românească: două linii automate pentru prelucrarea blocului motor și chiulasei motorului care au echipat toată familia de autocamioane cu benzină — familia Carpați și Bucegi, pe care le mai vedem încă pe șoselele noastre. În 1965 acest nucleu se transferă, în cea mai mare parte, în Capitală, creînd întreprinderea de mașini-unelte și agregate București și Institutul de cercetări și proiectări mașini-unelte și agregate. Dar? Dar noul institut și noua întreprindere, asaltate de comenzi și beneficiari, nu pot să facă față cerințelor matricei lor. Întreprinderea de autocamioane trecînd la producția de mare serie avea o proporțională foame de linii tehnologice, de linii automate complexe, lucrări de anvergură și de mare precizie, în pas cu tehnica mondială. Importul lor însă ar fi necesitat un efort valutar extrem de mare pentru statul nostru. Și atunci inginerii brașoveni răspund că se pot face și acasă. În 1969 se reînființează, așadar, secția 420-Agregate și creierul ei — serviciul de proiectări. Mai rămăsese pe acasă, mai rămăsese ceva tradiție, experiență, și specialiști care se recheamă, se regrupează, se re-adună, și ideile încep să bată iarăși tîmplele, ambițiile reușite să sudeze iarăși voințele. Ingerul Francisc Voss a răsărit de pe undeva dintr-o secție de fabricație, spunînd prezent. Fără complexe și fără vedetism s-a așezat iarăși la planșetă. Este numit șeful serviciului de proiectări. Alături de dinșu vin alți doi colegi, inginerii Mihail Vlăsceanu și Ștefan Șorban. Astăzi, desigur, sînt cu mult mai mulți. Ingerul Mihail Baltag, care apucase să-și facă ucenicia în vechea secție, este adus, de asemenea, dintr-o hală și numit șeful secției de producție. Din ateliere și secții își adună mai întîi „băieții” — muncitorii, maistrii, tehnicienii cu care mai lucrează, selecționează și alții, cum se spune, din crema uzinei, aici o condiție sine-qua-non fiind înalta calificare, și pornesc cu toții la treabă. Premieră după premieră, unicat după unicat,

acum, cînd se pregătesc să aniverseze — uzina întreagă îi sărbătorește — două decenii de existență, își dau seama că au palmares extraordinar: 600 de mașini unelte agregat și 14 linii automate, fiecare dintre acestea din urmă echivalînd cît aproape o secție întreagă, iar 12 fiind primele din țară și unicele care au executat pe cont propriu utilaje de o asemenea complexitate tehnică. Liniile automate pentru uzina lor, dar și pentru alții, trei dintre ele funcționînd la întreprinderea de tractoare. Istoria construcțiilor de mașini din țară nu s-ar mai putea scrie fără acest moment I.A. Brașov. Și de aceea mă gîndesc că uneori e bine să nu fim modești. Sau e bine să fim modești, dar conștienți în fiecare clipă de valoarea pe care o avem. În cît timp realizează o linie tehnologică automată colectivul brașovean? În maximum doi ani, exact ciclul în care se construiesc în toată lumea, chiar de către firmele specializate cele mai renumite. Și la performanțe tehnice similare. Zilele acestea s-a pornit în probe tehnologice cea de a 14-a linie automată pentru prelucrarea blocului motor-diesel de 215 cai putere. Ceea ce, prin parametrii ei tehnici, reprezintă un salt nu numai pentru secția 420-Agregate, dar și pentru uzină, pentru tehnica noastră. O victorie inginerescă de necontestat. Proiectarea ei s-a făcut în colaborare, de data aceasta, cu colegii de la I.C.P.U.A.B. Un debut de bun augur în primul an al cincinalului afirmării revoluției tehnico-stiințifice românești care a adus țării o economie de peste 40 milioane de lei valută. Și reconfirmarea unor mari resurse de inteligență tehnică.

Ingerul Aurel Luncan, adjunctul tehnic al secției, mă însoțește spre secția 510 motor-Diesel unde a fost montată de curînd linia. De la 420-Agregate pînă acolo parcurgem vreo doi kilometri buni, de-a lungul a tot felul de hale și benzi transportoare aeriene gigant care plimbă decorativ, pentru ochiul unui neșpecialist, cabine multicolore de autocamioane, cu destinația montaj general. Ingerul îmi vorbește cînd despre uzină, cînd despre sine, canale pe care întrebările mele îl poartă. Zona în care ne ducem, pînă mai acum un an, era șantier, pînă acum patru ani era în afara curții uzinei și pe ea se cultivau cartofi. În cincinalul care a trecut, capacitatea uzinei aproape s-a triplat. Are două fețe: dintre care cea mai mică, Rodica, din clasa a VI-a înclină spre tehnică. Are aptitudini practice și un interes neobișnuit pentru munca tatălui ei. Și, contrar foarte multor ingineri care spun despre copiii lor să se facă orice numai ingineri nu, dînsul spune „de ce nu? De ce numai medicii să aibă acest orgoliu al meseriei de familie, al transferului de experiență de la tată la fiu?”. Cînd tocmai desfaceam noi firul în patru referitor la această chestiune, despre ce spun psihologii în materie, mă oprește și-mi spune „să intrăm pe-aici, am ajuns!”. Nici nu facem primul pas că, iată, întîmplarea ni-l scoate în cale pe omul de care avem nevoie — maistrul Iuliu Strete, maistrul care a răspuns de montajul acestei ultime realizări a colectivului de la Agregate, maistrul care răspunde de probele ei tehnologice. Mă lasă în grija sa ca să-mi prezinte oamenii și „mașina”. Maistrul Strete, un ardelean tacticos, meticulos, calm, cu darul preciziei în vorbire, mă roagă să nu trec prin hală prea repede în căutarea noului mastodont. În stînga se află doi dintre frații lui, de asemenea unicate și premiere, nu demult intrate în producție. Așa cum știe ziua de naștere a feciorului său, așa cum ține minte, fără greș, datele evenimentelor vieții personale, va ține minte, toată viața, îmi spune, că pe 12 august 1974 a început montajul la linia pentru fabricarea chiulasei motorului Diesel de 135 de cai putere și „pe 12 octombrie fix l-am încheiat. Am răspuns de la început pînă la sfîrșit de ea. A fost greu, cînd e vorba de unicate apar tot felul de neprevăzături și de nebanuite dificultăți care-ți pun capul la contribuție serios de tot și-ți aprînd ambiția. Nu-ți prea dau pace să dormi nopțile liniștite. Acum merge ceas. Ba nu, mai bine decît un ceas, fiindcă acestuia îi sînt permise erori mai mari decît unui agregat dintr-o linie automată. Lucrează cu toleranțe de 0,025 milimetri. Alături de ea se află linia pentru prelucrarea bloc-motorului de 135 cai putere. Are o lungime de 150 metri. Și vedeți cîți muncitori lucrează la ea? Vreo

3-4 și un reglor cu o calificare mai specială”. Mă invită să urc o scară de metal care țîșnește așa dintr-o dată în mijlocul halei, în capătul căreia un parapet ne permite să avem în față întreaga linie care decamdată „este un copil care învață să meargă”. Ca să-mi dau seama, zice, de ce se mîndresc ei atîta cu această bijuterie, îmi face cunoștință cu ea. Toată linia tehnologică este mult mai mare, mai are și alte agregate, ceea ce vîd în bandă este doar linia automată care numai ea singură se compune din 79 utilaje așezate de-o parte și de alta, înglobînd 795 de scule ce efectuează simultan 795 de scule în mai puțin de 5 minute scoate un bloc-motor gata prelucrat. „Și în cît timp s-ar face pe mașini universale?”, îl întreb. „Dar nu pot să vă spun. În condițiile tehnicii de azi, în condițiile unei producții de serie nu se mai poate lucra așa ceva, cu mașini universale. Nu mai e de conceput”. Mă rușinez puțin pentru întrebarea mea neprecisă, și-l rog să-mi vorbească despre oamenii care au montat acest uriaș conglomerat de mașini atît de întîm legate una de cealaltă ca un organism viu. La montaj a lucrat cu 40 de oameni. Lăcătuii săi cei mai buni, electricienii cei mai preciși și pneumaticii de elită ai secției care au și construit agregat cu agregat. De cît timp? Din luna mai. Nimeni din cei 40 nu și-a făcut concediul de odihnă. Nu pentru că maistrul n-ar fi găsit modalitatea să-i înlocuiască treptat, cînd pe unul, cînd pe altul. Ar fi venit alți colegi din secție în locul lor, dar n-a vrut nimeni să plece pînă nu termină treaba. Orgoliu? Poate și orgoliu, dar mai cu seamă faptul că oamenii se leagă de munca lor. Nu suportă ca unde au pus ei mina să termine alții. Îmi amintesc vorbele inginerului Mihail Baltag, „la noi, unde se realizează unicate, creație este de la prima linie trasă pe foaia albă de hîrtie, de la prima idee și primul gînd trecut prin mîntea proiectantului și pînă cînd mașina intră în producție. Pînă și omul cu aprovizionarea are muncă de creație și de răspundere. Chiar și un aliaj schimbat în dozaj poate să ne ducă la erori”. Maistrul Strete îl cheamă într-o zi pe șeful de echipă Nicolae Sbarcea. „Cînd vrei să pleci, mă băiatule, în concediu?” „N-o să plecăm toți odată, nici așa nu se poate?” „Și să vă las așa, maistre?” „Răspunde omul cu buza lăsată a supărare. Păi o să-mi dați cite-o zi-două, cînd o să am nevoie. Vedem noi, doar n-a intrat vremea-n sac!” „Spune drept, maistre, ați mai stat și după program?” „Vă spun, cum nu. Uneori am mai plecat și la trei acasă. Credeți dumneavoastră că o treabă ca asta se face uitîndu-te la ceas și cu gîndul la plecare? Vine uneori ora trei, cînd ești într-un punct al trebii, încît nu poți s-o lași, pur și simplu. De exemplu, alaltăieri. În jurul orei 13 trebuia să introducăm două blocuri — primele — pe linie cu care trebuia să mergem din cap în cap. Emoțiile erau foarte mari, tensiunea la culme. Înțelegeți că se verifica în plin tot ce-am făcut noi aici de luni de zile? ! Apare o defecțiune electrică. S-a remediat pînă la orele 14. Nu ne-a obligat nimeni să stăm, puteam să lăsăm proba pe a doua zi. Dar cine a avut putere să aștepte pînă a doua zi? Am introdus blocurile. Pînă am terminat, tocmai bine ne-am trezit că sînt orele 18. Nu știu care din băieții a întrebă, relaxat „mai mergem și noi acasă?” „Am dat blocurile-motor la control, unde se află și acum, pentru verificarea cotelor tehnice și am plecat”. Au plecat cu toții, cu acel soi de fluidă mulțumire în suflet, de bine interior care preface oboseala, mai curînd, în reverie și beatitudine. Și în acea seară de toamnă nespuse de caldă și de frumoasă, pe 27 septembrie 1976, în 40 de familii au intrat 40 de bărbați fericiți. Răspîdesc în jur bucuria lor. Neveste și copii se molipsesc. Maistrul Strete îmi mărturisește că, în secret, și-a făcut din această linie un fel de dar pentru cei 40 de ani ai săi pe care i-a împlinit în timpul montajului. „Patruzeci-de-ani e vîrsta maturității depline a unui bărbat, îmi spune. Vîrsta cînd trebuie să te întreb, ce-ai făcut în viață pînă acum? Și trebuie să se adune ceva care să te mulțumească. Altfel, bănuiesc, că îți rămîne un gol în inimă. Senzația că n-ai trăit, ci doar ai consumat timp și atît!”.

CICI IORDACHE ■

Sînt oamenii iluminați De luciul fertilelor pluguri, Se-aude bătînd în Carpați Un orologiu de struguri

Timpul frumos dar grăbit al culesului viilor

Faptul — de toamnă — al culesului viilor, precum și timpul culesului viilor l-am privit pînă acum — recunosc dar nu mă și condamn — doar superficial, doar cu ochii — mai mult sau mai puțin lămpesi, dar categoric veseli, tandri, generoși, ba chiar înțelepți — ai beneficiarului. Ca pentru ația și ația degustători — mai mult sau mai puțin cu studii de specialitate, în schimb cu o practică autodidactă consecventă, degustători păgîni și totuși, dacă-i socotim după numărul paharelor, credincioși, ai singelui Domnului — faptul și timpul culesului viilor însemna — concret, pentru mine — drumul de după-amiază pînă în vreun colton al dealurilor Buciumului ieșean; însemna aerul cu miros îmbătător de poamă stoarsă, de livadă cu mere și prune și pere pirgite, de frunză ruginită și de nuci verzi; însemna plimbări bezmetice; însemna, apoi, urmărirea cu sufletul la gură a tuturor clipelor și nuanțelor spectacolului schimbării aceluia de gardă care se petrecea între soare și lună; însemna acoperirea Iașului — văzută de pe dealurile din afara lui — cu un stor imens, sfișiat direct din cer albastru și noapte neagră, din aer răcoros atît să-ți inebunească și fericească pielea și din fumul cald al rugurilor mocnite în care dispăreau, îmbalsămînd aerul lui septembrie și-al lui octombrie, frunze ofilite; însemna nume de trecătoare prietenii cu tinerele femei ale tineretii și nume de statornice prietenii cu bărbați ori fără de margini veseli, fără de margini cu umor, ca Giță al lui Barbărasă, ori aur de sințeri și săritori ca Mima al lui Haș Uliarov, ori mari amatori de prelungi suete intelectuale, dar și lumestii, ca Paul al lui Olcescu; în sfîrșit, mai însemna nopți de simțită spre duminică petrecute între vii, petrecute sub crengile cite unui nuc de care agățam un felinar de căruță de țară ori din bostan hăcuti pro cauza, nopți petrecute în dialog cu cîmile de must, ori mai rău sau mai bine, cu cîmile de tuluiș și, petrecute, în dialog cu miezurile de nuci verzi dăruite nouă, și vinul și nucile, de dumneai natura cea care, la vreme de toamnă, după ce și-a văzut sacii în căruță, își mai răsfăță, își mai alintă odraslele numite oameni și cu acadele din producția proprie.

Dar iată că luna trecută am părăsit goseaua asfaltată Iași—Repedea și, chiar după hanul „Trei sarmale“, am luat-o la dreapta pe șleaul, pervertit vreo citeva sute de metri cu bitum, apoi șleau-șleau cu praf și hîrtoape, și-am ajuns, tot între vii, numai că nu singur, și nici însoțit de alții de teapa mea, adică profani consumatori, ci însoțit de un producător, de un specialist al viilor, al creșterii, al îngrijirii, al culesului viilor și al prelucrărilor savante a ciorchinilor de struguri. Iar inginerul **Mihai Tiron**, directorul întreprinderii de stat Bucium, căci despre dumnealui este vorba, mi-a dezvăluit o față cu totul necunoscută a faptului culesului viilor. Mi-a arătat mulțimea strugurilor care covîrșesc butucii de vie, și-a plimbat ușor degetele pe un ciorchine, mi le-a arătat că s-au umplut de must și mi-a spus: „Rod foarte bogat, dar a plouat mult, boabele plesnesc și le cuprinde mucegaiul. Știm că vom avea producție chiar peste plan, dar gîndiți-vă la noi toți cei care am muncit ca să ajungem la ceea ce pot da mai mult dealurile astea și viile astea, gîndiți-vă la sufletul nostru de oameni și de profesioniști, gîndiți-vă că avem și noi dreptul la o bucurie întreagă, gîndiți-vă că totul mergea mai mult decît bine și deodată, ploile și mucegaiul! Cred că I.A.S.-ul o să dea vreun milion de lei peste plan dar bucuria cea mare tot s-a schimbat în amărăciune“. Mi-a arătat dormitoare pentru muncitorii celor nouă ferme, mi-a arătat săli de mese, bucătării, magazii de alimente, instalații de încălzire centrală și mi-a spus: „Culesul viilor se face și cu oameni, însemnă și oameni! De aceea ne-am străduit să le organizăm condiții de trai apropiate de cele ale orașului. Poate nu vi se pare cîine știe ce, tot ceea ce vedeți aici, însă există un pas și de la cana de aluminiu la cana de ceramică. Avem și mulți elevi care, făcînd practică la noi, ne-au dat la culesul viei; și-avem ambiția să le asigurăm condiții de cazare și masă mai bune decît la școlile lor. Bucătăreasa șefă a fost la reciclare la Athénée Palace; iar pentru tehnicienii și inginerii am înființat un Horti-club și alte forme de pregătire și suprapregătire pro-

fesională inedite. Trec de la una la alta, pentru că toate își au importanța lor și pentru culesul viilor“. Mi-a arătat drumuri asfaltate printre vii, mi-a arătat minitractoare care trăgeau remorci cu un fel de containere autobasculante, mi-a arătat araci din beton cu sirme duble și mi-a spus: „Pînă la anul sperăm să terminăm asfaltarea drumurilor astea interioare, pentru că strugurii frumoși și frumos culeși dacă-s zdruncinați doar o sută-două de metri prin drumeaguri desfundate, își pierd din calitate. Ne-am zbatut pentru modernizarea plantațiilor și pentru mecanizarea muncii. S-au făcut pași mari și mai avem cițiva de făcut. Știți, cum realizăm ceva, ne dorim altceva. Și tot așa, lucrul și bătălia nu se mai termină“. Mi-a făcut cunoștință cu **Vizdoagă Costică** și mi-a spus: „E la noi de vreo 20 de ani, muncitor dintre cei mai vechi și mai buni. Lanul ăsta de vizdoage din jurul dormitorului, el l-a semănat. Avem un nucleu de oameni de bază care nu ne părăsesc. Să veniți la una din sărbătorile noastre de după terminarea culesului, de pildă, cînd decernăm premiul Tractorașul de aur. Să vedeți ce sensibili sînt oamenii noștri la bucuriile muncii. Pe de altă parte, cred că noi, cei din conducere, știm, am învățat cum să ne purtăm cu ei. Totul e pînă descoperi că puterea de decizie e puterea de a fi om. Adică înțelegător cu oamenii și problemele lor“. În sfîrșit, mi-a arătat complexul de vinificație — pur și simplu o întreprindere industrială — și, după ce ne-am despărțit de șeful complexului, inginerul **Gheorghe Anghel**, directorul mi-a mai spus despre acesta: „Dom'le, nici nu-ți inchipui cu ce specialist de mare clasă ai stat de vorbă!“.

Nu mai că eu — beneficiar al culesului viilor — exact acest sentiment l-am trăit acolo, pe dealurile Buciumului ieșean: că am cunoscut cițiva dintre niște excelenți specialiști în ale viei și vinului, în ale muncii și responsabilității profesionale, în ale conștiinței și omeneii simple, firești. A fost reconfortant să mă întîlnesc cu oameni care-și îngăduie — minunat țărânește — să intre în conflict direct cu Natura, pentru binele nostru.

NELU IONESCU ■

La Drăgășani, strugurii se coc la un lat de palmă de cer

Te sfătui, cititorule, pentru a amîna măcar o clipă ispitele bolilor povîrnite ale cramelor (pe care pînă la urmă tot o să le calci), pentru a nu fi dintru început prizonierul supus al discretelor arome din tennitețele îngropate sub vii, să te operști la Drăgășani, toamna. Strugurii aici sînt atît de mari și grei, că-ți trebuie putere pentru a-i stăpîni în palme, o înțelegere dibace a acelei legături intime cu coarda pentru a-i slobozi din strînsorrea maternă, pentru a le reda libertatea în coșuri. Nu, nu este ușor, dar ca să înțelegi că vinul mai este și altceva decît vin, că își are adică și el povestea lui, taina lui, nașterea și viața lui, trebuie să parcuri măcar acest crîmpei de înțelegere și de smerenie.

Iată-ne aici deci într-o imensă singurătate a viei, într-un fel de observator astronomic al constelației de ferme viticole care sînt semănate din loc în loc, la cițiva kilometri una de alta, pe marea de sargase a vinului. Povîrnite acoperisuri de țigla roșie, care răzbat de-a dreptul din pămînt, în mici grupuri de două-trei case, plantate parcă la răscruce de vinturi, te avertizează vizual asupra locului statornicit al unei ferme. Aceste sedii raionale ale podgoriei, cu suburții de Riesling și cătune de Tămioasă românească, „păstrează disciplina severă a acestui „far-west“ condus după legi și rînduiri proprii. Întreprinderea agricolă de stat Drăgășani, al cărei inginer șef se cheamă **Preda Buzescu** (poate că nici căpitanului lui **Mihai Viteazul** nu i-ar fi displicut un astfel de post), are nu mai puțin de unsprezece asemenea ferme, ridicate toate pe culmile cele mai prielnice viei-de-vie. Este o vorbă în popor, între podgorenii din părțile locului, precum că vița nu suportă decît umbra stăpînului, ceea ce vrea să însemne că ea nu trăiește la loc umbrit și este mare iubitoare de soare, de lumină. De aceea și vechile plantații, dar și noile plantații —

cele cultivate în forme înalte și semi-înalte, legate prin nevăzute fire de masa de studiu a laboratoarelor — și acestea deci, și-au păstrat statutul comun al soarelui, neexistînd (pînă acum!) un substituent serios al astrului zilei. Întreprinderea are deci secțiile de producție pe coclauri, la granita cerului, doar cițeva birouri care-i contabilizează succesele, cu severitatea unei aride aritmetici, rămînînd jos, condamnate la o viață citadină. Nici contabilii însă nu prea stau la birou, ei preferînd, la Drăgășani, munca de teren, cunoașterea nemîșcîrită, la fata locului, a realității... viticole.

Cum se cheamă această realitate viticolă? Iată numele unor ferme: Dealul Olt, Dobrușa, Mitrofanii, Măgureni, Prundenii, Spîrilenii. Fiecare indică un deal, un povîrnis de soare, o pantă a luminii care pentru podgorenii însemnă culoarea unui vin, buchetul de arome al altuia, țaria unei licori și dulceața celeilalte. Complicata geografică a podgoriei îi corespunde o savantă clasificare a soiurilor, a aromelor, a nuanțelor. Memoria gustativă a podgoreanului nu-l va trăda decît arareori, el putînd reconstitui, cu destulă exactitate, dealul sau zăriștea căreia aparține vinul. Doctorul inginer **Gheorghe Butănescu**, un castelan al vinurilor de Drăgășani, și-un recunoscut oenolog, îți va transcrie fără dificultate certificatul de naștere al oricărui vin. O savantă artă a degustării, o rară pasiune științifică și-o totală indiferență față de băut sînt calitățile acestui reputat membru al juriilor internaționale care decid blazonul, ridicarea sau căderea unui vin, cu minuțioasă severă a unor curți de justiție.

Dar, e toamnă, a început culesul și noi va trebui să mai întîrziem în vasele amfiteatre în aer liber ale podgoriei, lăsînd pentru la urmă tehnologia dificilă a cramelor. Aici, la Drăgășani, culesul este mai întîi un ritual, o ceremonie a toamnei la care participă toată lumea (inclusiv vizitatorul întîmpîntor al podgoriei): un moment distinct al bucuriei oamenilor care deschide sufletele, apropie inimile, dezleagă limbile. Toamna la Drăgășani sînt cele mai multe nunți, încuscării, dar și zilele de muncă cele mai grele. Podgoreanul are un adevărat cult al bobului de strugure care interzice, face imposibilă orice risipă. El nu culege numai strugurele întreg, ci și bobul stingher, căzut la rădăcina aracului, el nu va arunca niciodată ciorchinele pe care doar l-a început. Este aici o cumpătare, un cult și-o evlavie pe care numai munca le dau. Culesul, spuneam, este un ritual. Este însă și-o concretă și dificilă problemă de producție, supusă legilor eficienței, presată de rapidități înalte. Numai șase ore trebuie să cuprîndă intervalul de timp așezat între cules (singura operațiune care se mai execută manual) și trecerea strugurilor printre valțurile uriașelor zdrobitoare. De aceea podgoria, încă de la plantarea firavului fir de viață, este concepută ca un ansamblu funcțional tinzînd spre perfecțiune. Dimensiunile parcelelor, rețeaua de alei și drumuri, distanțele pînă la cel mai apropiat centru de vinificație, capacitățile de transport și prelucrare — toate sînt gîndite într-o interdependentă vitală.

De sus, de la Belona, de pe o terasă situată pe cel mai înalt deal, învelit tot într-o mantie uriașă de vie, cu trene prelungi, pierdute la sud, spre Ștefănești,

și la nord, spre Orlești și Prundenii, poți privi freamătul unic al podgoriei, mișcarea aceasta atîrșă de magnetii centrelor viticole presărate din loc în loc, conținutul du-te vino al tractoarelor care remorchează niște containere speciale, niște bucăre pline ochi care trec apoi, printr-un sistem de scripeți și macarale, de-a dreptul deasupra gurilor deschise ale zdrobitoarelor. Printre rîndurile de viață, mișcarea ciudată a culegătorilor care treabăluiesc la fiecare butuc, licărul vestimentelor lor multicolore, cosurile purtate pe cap pînă la marginea parcelei, apoi revărsarea aceea ca de aur în mari grămezi sclipicioare, zumzetul albinelor și viespiilor atrase de dulceața zemeurilor scurse sînt elementele de decor ale unei scene pe care se desfășoară, nu în același fel, dar cu aceleași rosturi, marile spectacole de belsug al fiecărei toamne. Cîteva săptămîni ține culesul strugurilor, săptămîni în care ajung pe rînd la ceea ce specialiștii numesc coacere deplină, toate soiurile, de la Regina viilor la Coarna neagră și Tămioasa românească, de la Perla de Csaba la Afus-Alii și Feteasca regală. În complicate laboratoare, specialiștii Stațiunii experimentale viticole, unii — ing. **Tom Ciolacu**, ing. **Mihai Barătaru**, ing. **Gheorghe Condei**, dr. biolog **Petre Ionescu**, dr. ing. **Nicolae Zinca** — nume cunoscute prin rezultatele muncii lor științifice — urmăresc zi de zi complicata viață internă a viei și strugurelui, chimia turbulentă a bobului, acumularea înceată, din pămînt și din soare, a aceluia nectar de putere și viață lungă, pe care strămoșii noștri dăci îl prețuiau cum se cuvine. Zaharurile — spun specialiștii — se acumulează normal în acest an chiar dacă se înregistrează o anume întîrziere a fenofazelor, o decalare a vegetației. Anul este normal pentru viticultorii, adică un an rodnic, un an bun și îmbelșugat. Zi de zi, la Stațiunea experimentală, dosarele viei și vinului adună — pentru a le restitui din nou podgoriei — zeci și sute de informații științifice. Un cion — Cabernet sauvignon 7, un soi — Crimposie selecționată, sînt două dintre ultimele omologări ale acestei academii a vinului. Scopul rezultat din însuși Programul partidului: modernizare integrală a plantațiilor, mecanizare completă, randament și eficiență. Stațiunea este o instituție științifică, podgoria trebuie să devină uzină a dealurilor, ghidată de legile rentabilității.

Ce însemnă un vin matur? Este vinul care a trecut prin toate acele procese interne care durează ani sau zeci de ani pînă la deplina sa maturare. Fiecare vin are o vîrstă, cunoscută de inițiați, la care buchetul său, calitățile sale organoleptice ating apogeul. Urmează declinul vinului, un proces la fel de lent de autodistruire, de alterare. Nu toate vinurile care sînt foarte vechi sînt și foarte bune. Curba de vîrstă a vinului trebuie cunoscută (ea diferă de la un soi la altul) și, în funcție de ea, se hotărăște și sorocul pentru consum. În ziua în care doctorul **Butănescu** a decis să ne dezvăluie ultimul secret al catacomberor sale sănate la cițiva metri sub pămînt, s-a întîmpiat ca un scurtcircuit să lase în întinerie toată această gigantică reședință a aromelor zeești. Ceea ce oricum ne părea neverosimil, a devenit neverosimil de-a

binelea, gazda noastră, aflată la doi pași mai în față, încerca să alunge întinericul cu ceva care părea mai degrabă opait decit lanternă, iar profilul său era de preot al lui Dionisos care ne inițiază într-un cult secret al zeului său. N-aș putea spune cât a durat oboarirea noastră spre centrul planetei, dar comoara dezvelită în cele din urmă merită oste-neala. Nu, cele mai vechi vinuri închise ermetice în sticle învelite într-un strat gros de praf nu-s cele de 20 sau 25 de ani. În rafturi uriașe, purtând fiecare eticheta soiului și anului de îmbuteliere, odihnesc sticle pe care nici un seism (în afara sentinței castelanului) nu le clinteste din locul lor. Dincolo însă de pitorescul acestei inimi subterane a podgoriei, ea împlineste un rost științific dintre cele mai importante. Procesul de maturare a vinurilor este urmărit aici cu o minuțiozitate pe care puține lucruri de pe lume o egaleză. De fapt, doctorul Butănescu a reușit obținerea primului vin special românesc, un vin din categoria celor de Porto sau Malaga, având calități cu totul deosebite. De fapt, o primă medalie de aur a confirmat acest lucru, medalie de aur care stă în vitrinele succesorilor podgoriei, alături de alte 200. Vinul a imprumutat numele străvechii cetăți dacice pe ruinele căreia se ridică modernul oraș de astăzi, se cheamă deci „Rusidava” și primele cantități au fost livrate cramelor din localitate.

De la aurul celor 200 de medalii s-a făcut un pas, un singur pas înapoi, în timp. Muzeul viticol organizat într-una din sălile stațiunii ne va înlesni această aventură. Iată-ne deci între teascuri cu surub de lemn, lângă zdrobitoarele cu valțuri groase, cioplite cu barda, lângă arheologicul bufet cu cercuri de lemn, înconjurați de un inventar ciudat a cărui utilitate îți scapă neori. Sărăcia acestui inventar îți dă și o imagine asupra vieții podgoreanului, care nu era dintre cele mai strălucite. Iată și primele observații științifice întreprinse aici în 1898 și 1899. Este vorba de un jurnal de zi al pepinierii viticole tinut poate de un funcționar. La ce se rezumau aceste notări: „1 ianuarie — Timp frumos, rece, sărbătoare. 2 ianuarie — Timp rece, uscat, peste zi cald: astăzi s-a terminat inventarul. 3 ianuarie — Timp rece, uscat, lucrat la curățirea mașinilor de altoit” ș.a.m.d. Apoi, într-o ramă, „Diploma-digran-premio” obținută la Torino de un anume viticultor dragăsean, Iordache Ionescu. În rest nimic, tăcerea și praful așternute pe epavele acestor corăbii aruncate la mal de timpul care nu iartă nici metalul cel mai tare. Parcă nu ești într-un muzeu al vieii, ci într-unul arheologic în care zac relicvele unui cosmopolit antic.

Abia întors afară, în aerul parfumat de toate mireasmole toamnei, vei regăsi culorile pastelate ale vieii, imensele tala-zuri care se izbesc de duna vinei și a zării cu un zgomot aproape metallic, reverberat de vânt. Respirația este largă, oceanul aerian — dens și curat ca un interior de boabă aurie. „E toamnă, / se coace / polinul în boabe de struguri / și-n guse de viperi veninul”. La Drăgășani, vesnicia închide pleoape din pielită de strugure peste albastrul cerului și vine de mai petrece o toamnă întreagă pe patul de arome al podgoriei, la un lat de palmă de cer.

LUCIAN AVRAMESCU ■

„Ploaia ne-a obligat să muncim mai mult. Iar noi am muncit”

Președintele C.A.P.-ului din Crîngu, Marin Vîrtopceanu, care știe pe de rost nu numai viețile oamenilor din comună, alături de care s-a născut și a trăit pînă

acum, dar și cite ceva din istoria străveche a așezării, ride de ideea mea. Sigur, pare s-o ia în serios, dacă am judeca după ce vedeți acum și după ce cultivăm, comuna noastră ar trebui, cu sutele ei de pogoane de viță, cu strugurii ei de masă cunoscuți în țară și în străinătate, cu vinul ei de viață lungă, gros ca untdelemnul, să se numească mai degrabă Via, și nu Crîngu. Dar numele asta vine de departe și de demult, de pe vremea cînd pe aici predominau pădurile, iar noi ne-am obișnuit cu el, pentru că ne aparține.

Urcăm împreună pe Botul Dealului, la unul din punctele de recoltare a strugurilor, unde oamenii, sub un acoperiș de plăci de paie și folii de polietilenă, cîntăresc, sortează și cizelează ciorchini atîrnînd pînă la un kilogram. Ploaia, ne spune Dumitru Sideavu, șeful fermei și specialistul C.A.P.-ului în materie de viticultură, domeniu în care, cu ani în urmă, a câștigat chiar un concurs pe țară, păstrînd și astăzi diploma, în josul căreia se înfățișează, desigur, un butuc de vie, ploaia ne-a obligat să muncim mai mult, căci dacă ea a fost bună pentru porumb, să zicem, nouă, la vie, ne-a întîrziat coptul. Lupta cea mare, înțeleg, nu s-a dat la lucrările de rutină, executate ca din reflex de echipele conduse de Stan Gheorghie și Mihai Florian, cit împotriva manei, pe care crîngeni au știut s-o combată la vreme și cu mijloace științifice. Parcelele cu soiuri mai puțin rezistente au fost stropite de șapte ori, iar prașilele s-au repetat la datele cele mai nimerite, în ciuda greutăților neprevăzute, adică în ciuda lipsei de tractoare, care i-a silit pe țărani din Crîngu să execute prașilele cu caii. Rezultatele unei munci perseverente se văd acum cu ochiul liber, strugurii sînt sănătoși și mari cit ugerile de vacă, iar producția, adunată astăzi din trei trupuri de vie, se anunță record, cele mai simple calcule indicînd un an fără precedent în istoria de paisprezece ani a acestei vii în terasament, neirigată.

Au fost cultivate și sint acum la ceasul recoltei o sumedenie de soiuri de struguri, Perla de Csaba, Regina viilor, Napoleon, Hamburg, Coarnă neagră și așa mai departe, cu care planul la export va fi cu siguranță depășit și din care se vor naște vinurile acelea de viață lungă despre care vorbea președintele Vîrtopceanu, Cabernetul și Muscatul de Crîngu, licori care, bătute cu măsură, lasă mîntea limpede și picioarele neîmpietfite. Față de anul trecut, aflu, cînd producția n-a depășit 4700 de kilograme la hectar, în toamna aceasta recolta de struguri a crîngenilor se anunță aproape dublă, ca rezultat, alfel așteptat, al unei munci pline de seriozitate, în cursul căreia s-au remarcat deopotrivă bărbății cîțaii mai sus, cit și femeile, între care Floarea Ghebură și Stelica Căpățîna au fost printre cele mai vrednice.

La anul, îl aud pe Marin Vîrtopceanu, vor da rod și cele cincizeci de hectare de la via cea nouă, așa că sperăm să realizăm cea mai mare producție de struguri care s-a înregistrat vreodată prin părțile noastre. Cînd ne-am apucat de pus vie, mulți au ris, zicînd că n-o să ne iasă. Dar ne-a ieșit, pentru că am muncit pe rupte, înțelegînd că interesul nostru e și interesul vieii, sau viceversa, drept pentru care ne-am chibzuit cum am putut și am găsit soluții pentru multe greutăți, între care ploaia n-a fost cea din urmă. Ne-am trezit în vară că nu putem găsi tutori pentru via cea nouă, deși lansasem la timp comenzi prin Baza de aprovizionare și deși delegații noștri bătuseră la multe porți, prin toată țara. Văzînd că n-avem cum să ne descurcăm, am renunțat la araci și am ridicat via pe sîrmă, arată trecav și la anul va da, fără îndoială, o recoltă record.

Coborîm de pe Botul Dealului într-un țirziu. Cade inserarea, dar recoltarea n-a încetat, munca oamenilor e exactă și rapidă, în lăzi rămîn numai ciorchinii buni, struguri care vor ajunge curînd pe mesele noastre, lăzile se rînduiesc una peste alta, după care iau drumul șoselei, încercate în căruțe, singurele ce pot pătrunde pe pantele terasamentului. La fel de țirziu primește și Marin Vîrtopceanu un fel de raport, mai mult șoptit de Dumitru Sideanu. Zi plină, zice ultimul, stăm cu zece la sută peste plan.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

După 46 de ani petrecuți printre străini, un om se întoarce acasă, mistuit de dorul de țară

Într-o bună zi a verii lui 1930 — care, anume, chiar că nu mai știe — Iuliana Tămășan, o tinără și frumoasă femeie din Oarța de Sus a Maramureșului, și-a condus bărbatul pînă în capătul satului, apoi s-a uitat lung, lung de tot după el și, dintre toate gândurile care i-au însoțit drumul pînă acasă, pe unul singur l-a alungat ca pe o piază rea, acela că s-ar putea să nu-și mai vadă omul niciodată. Vasile Tămășan, bărbat ca bradul, abia sîrît de pragul celor 25 de ani, lehamisit de sărăcie și de angarale, plecase — împreună cu alți ardeleni — să-și caute norocul în lumea largă. Stau acolo vreo doi-trei, își spusese el, pun ceva bani la jeb, mă întorc la nevastă și la prunci și poate, pentru un timp, om mai amăgi necazurile. Și au trecut doi, trei ani, după ei alții, pe Vasile Tămășan l-au luat valurile, au venit războiul și urgia, un timp n-a mai știut de fel ce se întîmplă pe acasă, alți ani buni s-au mintuit ca nimica și, de acolo, din Bazainville le Breuille, din Franța, unde se afla, Oarța sa, răsfirată printre coamele Maramureșului, i se părea tot mai mult un tărîm pe care numai în visurile de demult apucase să pășească. Și, la capătul a 46 de ani de frămîntări, de îndoeli, ezitări și aminări, căroră numai el, Vasile Tămășan, le știe numele și chipul adevărat, bătrînul își ia inima în dinți și îi scrie fiului său: „fă ce oi ști face și ia-mă acasă cit mă mai țin drept, că de nu, o să mă aduci cu picioarele înainte, într-un copirșeu”.

Într-o după-amiază a acestui septembrie, la Oarța de Sus, am mîncat piine cu slănă tăiate ardelenește, în palmă, cu gusturile știute, de un om care nu a pus mîna pe o piine de a noastră de aproape o jumătate de veac. Nu i-a uitat însă gustul, după cum nu a uitat graiul în care a rostit primele cuvinte. Vorbește o românească altoită cu neaoșisme de mai mare frumusețe, doar un singur cuvînt îi dă bătaie de cap, sfecla, fir-ar să fie, îi tot stă pe limbă să-i zică „bêtrave”, dar speră să-i treacă. Cu un deget de palincă în față, Vasile Tămășan primește să ne întorcem înapoi în timp, rugîndu-mă să-l las „să povestească cele întîmplări cum s-or rîndii ele în vorbă”, începînd cu aceea seară din 1930 cînd și-a auzit părinții plîngînd în camera lor și văitîndu-se că „or să-i țipe creditorii afară din casă”: „eu nu am plecat în lumea mare pentru că mi se făcuse dor de ducă, abia mă insurasesem, aveam doi copii mici, Maria abia se născuse; voiam însă să-mi vad familia la liman. Pe atunci, în anii aceia de criză, ne tot ațineau calea pe la noi niște franțuji, și mi-am zis că dacă aici nu pot să înnod un capăt de altul, deși am și tărie și dragoste de lucru, atunci să-mi încerc norocul în altă parte. Am semnat un contract, cite în lună și în stele scria acolo, avea vreo patru pagini, trebuia să lucrăm la pădure, ni se spusese, și asta îmi plăcea. Dar, odată ajuns în Franța, într-un departament din răsărit, în Marne, patronul căruia îi fusese încredințat noi, grupul de ardeleni, nu s-a ținut de cuvînt. Nici vorbă să putem pune vreun ban de o parte, abia ne ajungea să ne ținem zilele. Cit am stat acolo aproape că nici nu am văzut pădurea. Nu aveam timp să ridicăm ochii decit către copacul care trebuia doborît, fasonat, și apoi tot noi făceam din el traverse de cale ferată și bolțari de mină. Cei cîțiva români care eram acolo am făcut rost de un camion și ne-am repezit pînă la Paris, la Ministerul Muncii, să ne căutăm dreptatea, să cerem respectarea contractului. Vasile Tămășan îmi povestește ce fel de dreptate li s-a dat: au trebuit să plece, cu traista în spate, la un alt proprietar, un fermier din Seine-et-Oise; dacă dincolo, la pădure, puteau, cel puțin, să înalțe ochii la cer, aici aveau să stea tot timpul cu ei în pămînt, cu spinarea cocirjată, semănînd și prăsiind, cu mina, sfecla-de-zahăr: „atîta am lucrat la blestematul acela de betrave, că am și uitat cum îi spune pe la noi. Munceam, de dimineața pînă seara, în patru labe, cum s-ar spune: cu o mină țineam smocul de frunze, să nu-l retezăm, cu cealaltă scormoneam pămîntul cu o săpăligă scurtă, de numai 20—30 centimetri. Ani de zile am trudit așa, cu fața la pămînt, seara cădeam frînți de oboseală, nu ne mai interesa nimic din ceea ce se întîmplă în jur și numai cînd am văzut cum dispar ultimii cai de la fermă am înțeles că se întîmplă ceva care nu este de bine și așa a fost: ziarile au prins să dea zvon de război. Aș fi vrut să fiu la noi, să ies în uliță, să stau de vorbă cu bătrîni satului, să vedem ce am putea face noi, cu puterile noastre, pentru a împiedica urgia să se abată asupra țării, dar acum nu se mai putea pleca, toate drumurile erau închise. Am rămas în Franța ocupată, am mîncat piinea amară de pe tichetele pe care le distribuieră nemții și așteptam să se limpezească zările. Din puținii bani pe care îi pusesem de o parte mi-am cumpărat o vioară; demult, copil fiind, învățasem să minui arcușul și acum îmi doineam de unul singur, să-mi alung amarul. De acasă nu mai aveam nici o veste. De frică să nu rămîn după război chiar fără nici o para chioară, m-am îndrîjit și mai mult la lucru. Mi-am găsit un alt stăpîn, de data asta în Seine-et-Oise, care nu dădea voie muncitorilor săi să intre în casă decît atunci cînd ploua. Doar cu numele se chema că sîntem muncitori agricoli, în realitate eram oameni buni la toate, munceam la cîmp și la grădină, la îngrijitul vitelor și al pășunilor, la scosul gunoierului

din grajduri, la tăiatul lemnelor în pădure și la sfărîmatul pietrei de riu. Aici, la piatră, mi s-a întîmplat o nenorocire, mi-am pierdut ochiul drept, o așchie numai ce a șuierat pe lingă mine ca un plumb. Oricum, eu am rămas în viață, alți doi prieteni de prin părțile noastre au pierit în accidente. Eu mă temeam să nu-mi vină sfîrșeala din cauza dorului, a singurătății și a neputinței de a-i ajuta pe cei de acasă. Ca să nu uit nici o boabă din graiul nostru, vorbeam nopțile cu mine singur și dacă se întîmpla ca vreun cuvînt românesc să nu fie acolo unde trebuia să se afle, în mîntea mea, mă chinuiam și nu aveam pace pînă ce nu-l aduceam înapoi. Gîndul meu, de om care și-a mîncat tinerețile printre străini, era să mă întorc acasă, orice ar fi, să-i scot din nevoi pe ai mei, dar cînd am schimbat niște bani să-i pun la jeb, mi l-a luat poliția, zicînd că aș fi avut de gînd să fac trafic de valută. Atunci am vrut să ne ducem, împreună cu alți români, la jeneral, la de Gaulle.

După război a început să-și facă de cap propaganda anticomunistă, să ni se bombardeze mințile cu ceea ce s-ar petrece, chipurile, după cortina de fier. Nu ne dădea nimeni nici o veste adevărată și ne încoțeau, din toate părțile, ca niște ciînd rai, și neliniștea, și părerile de rău, și muștrările de conștiință. Plecasem din țară lăsînd totul, casă, nevastă, copii și unii dintre noi nu mai aveam curajul să ne întorcem, pentru că nu știam ce ne așteaptă și așa am lăsat să mai treacă vremea, să se aleagă ele apele de uscat. De spaima singurătății m-am înscris în tot neamul de societăți amicale, pînă și în aceea a pompierilor, cu toate că pompier chiar că nu am fost la viața mea, mergeam cu ei în excursie, așa am cunoscut toată Franța. Unii benevoitori mă tot sfătuiau să renunț la cetățenia română, să-mi găsesc o franțuzoaică și să-mi pun temelii acolo, că dincolo, acasă, tot nu mă mai primește nimeni. Cîțiva au făcut întocmai, și-au luat nevastă de prin părțile acelea și au venit apoi în România doar în vacanțe, ca turiștii străini. Dacă eu aș fi purces să fac asta, cred că tot singele din mine s-ar fi scurs picătură cu picătură.

— Iertăți-mă că îndrăznesc să vă întreb, ați fost totdeauna convins că nana Iuliana, o mindrețe de femeie pe vremea cînd ați plecat dumneavoastră — așa spun oamenii — ați fost totdeauna convins că dînsa vă va aștepta atît amar de ani?

— Știam că mi-am luat nevastă cinstită și curată și uite că acum, la întoarcere, nu am găsit în bătaia războiului copii decit am lăsat, în afară de cei opt nepoți pe care îi am de la băiat și fată.

— Și dacă s-ar fi întîmplat să fie mai mulți?

— Apoi nu era bai, aveau și ei loc aici. Dar unde am rămas? Da. Începusem să primim, în Franța, ziare din țară, să ne dumirim de lucrurile adevărate care se petreceau la noi, de schimbările cele bune. Am priceput că simt alte temeieri acum, și mi-am zis că dacă tot îmi este dat să o mai duc oarece ani, atunci măcar să apuc să îi trăiesc acolo unde m-am născut. Din păcate, ruma și alte boli m-au făcut să-mi tot amin înfăptuirea hotărîrii. Acum însă, iată-mă-s aici, după o viață de om în care n-am agonisit banii de la care trageam eu nădejde și, ceea ce este mai rău, nu am cunoscut, nu aveam cum să cunosc nici liniștea și pacea sufletului.

— Mi s-a spus că pînă la Oradea ați venit cu trenul, acolo v-au așteptat ai dumneavoastră, în afară de nana Iuliana care este și dînsa bătrînă și bolnavă. Ați fi știut să veniți singur chiar?

— Și cu ochii închiși. Chiar dacă totul s-a schimbat. Pînă și dealurile mi s-au părut mai mari. Uneori, domnul unde am slujit mă întreba cum este pe la noi și atunci, ca să priceapă, îi spuneam că Oarța mea seamănă cu satele din Auvergne, dar acum știu că nu are pereche în lume. Încă nu am apucat să bat tot satul, că abia sint citeva zile de cînd am venit. M-am întîlnit cu unii prieteni de demult. Pe cîțiva i-am recunoscut după chip, pe alții după glas, pe unii — nicicum. I-am zis unuia: „hai și-om mere să bem o răchie la Izraelioae, unde ne întîlneam cînd eram flăcăi”. „D-apoi că Izraelioae sint eu”, mi-a răspuns bătrînul.

Vasile Tămășan trece cu vederea sau poate nu vrea să-mi spună că, după ce s-a dat jos din tren, la Oradea, i-au dat lacrimile. Mai tare s-a dovedit nevasta, Iuliana care, zice dînsa, n-a scăpat nici o lacrimă: „așa m-am întărit eu singură, sint bolnavă de inimă și nu voiam să cad jos, tocmai acum. L-am privit în ochi pe Vasile și așa ne-om privi și de acum înainte că alte puteri nu mai avem. Ne-om povesti din fir-a păr totul, prin cite am trecut și am pătimit fiecare și dacă nu ne-am bucurat de viață împreună, ne-om bucura laolaltă de zilele care ne-au mai rămas, de nepoți și așa va fi pînă la sfîrșit”.

Înțeleg că pentru femeia care și-a așteptat bărbatul vreme de aproape 50 de ani, a sosit acel timp turbure în care întîmplările vieții încep să se desprîndă, încetul cu încetul de om, să se strecoare pe lingă el, devenind un fel de poveste a altuia, în care regăsim, tot mai rar, durerile sau bucuriile lipite cîndva de noi. Dacă acolo, la Oarța de Sus, creionul a notat spusele bărbatului care a venit acasă după un atît de lung ocol, cu ochii și cu sufletul am mingiat miinile femeii bătrîne care a știut să aștepte.

MAGDA MIHĂILESCU ■

Toamnă de muncă, toamnă bogată la Scornicești

De-acasă, de la părinți, am învățat că-i mare vină să dai buzna peste om și să-l fii de vorbă când dumnealui are treabă, când dumnealui muncește. Or, vîrtej de muncă — gîndire, organizare, decizii, telefoane, eforturi, alergătură, oboseală, voință, strategii, inițiative, chibzuință, îndrîjire — ca simbăta trecută la Scornicești, rar mi-a fost dat să înlînesc. Firește, faptul era de așteptat, doar e vremea culesului, a recoltei. Vremea cînd tîrânii dau ultima bătălie pentru piine și hrană, vremea cînd o muncă de o primăvară și de o vară poate fi incununată cu bucuria unei recolte bogate dar și cu necazul, nici pur și nici simplu existențial, al unor pierderi. E vremea a cărei fiecare clipă are greutate, pentru că, în fiecare clipă, poate începe ploaia; ploaia de care pămîntul și oamenii au nevoie în primăvară, de care n-au nevoie acum, în aceste zile ale adunării roadelor. Firește, deci, vîrtejul acestei munci a cuprins toate obștile sătești ale țării, dar, repet, rar mi-a fost dat să înlînesc un concret lureș al muncii ca simbătă la Scornicești. Și tot rar mi-a fost dat să mă simt mai stingher, mai incurcă-oameni, decît simbătă la Scornicești. Incerc să-mi dreg vina cu o faptă de cronicar al faptelor, al muncii celor care-i hrănesc și pe cronicari.

Este știut că tîrânii cooperatori din comuna Scornicești, județul Olt, au muncit în așa fel și într-o asemenea măsură încît și în '74, și în '75 au cîștigat, la principalii indicatori, întrecerea dintre toate colectivele de muncă ale cooperativelor de producție ale țării, precum tot fapt știut este că și pentru munca și rezultatele din '74 cooperativei din această comună i s-a decernat înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste și că, pentru producțiile mari de grîu și porumb realizate în ultimii doi ani, '74, '75, cooperativa a primit medalia de aur „Secera și ciocanul”.

Mai puțin știut este chipul concret al muncii dumnealor. Ca să-l aflăm și să vi-l împărțim, așa, ca un fel de schimb de experiență între oameni ai muncii, schimb prin intermediul gazetăriei, colega mea a făcut fotografii, iar eu am purtat dialoguri. Amîndoi în fuga mare, potrivit tempo-ului de viață de la Scornicești. Pentru concizie și grijă față de timpul dumneavoastră, cititorii, voi transcrie, din dialoguri, doar răspunsurile:

Vasile Bărbulescu, președinte al cooperativei: „Cum am obținut — concret — rezultatele din anii trecuți? Prin muncă, prin colaborare cu știința și printr-o corelare chibzuită a fondului de consum cu cel de dezvoltare. Știința ne-am luat-o ca aliat în diferite chipuri dintre care țin să-l amintesc, așa ca exemplu, pe acela al ministației experimentale. Ne interesăm ce rezultate noi și bune s-au obținut în institute sau stațiuni de cercetare și, prin experiențe, vedem dacă se pot aplica, cu folos, cu rentabilitate, în condițiile pe care le avem noi. Iar dacă un anumit soi de porumb sau o anumită doză de îngrășămint se dovedesc bune și la noi, atunci le aplicăm — în producție — din mers. Așa, beneficiem și de ultimele noutăți și scăpăm și de timpii morți. Și așa se explică și de ce, cu toate că terenul cooperativei este slab, am obținut producții bune. Anul acesta, la grîu, 6 254 kilograme la hectar; iar la porumb, scontăm pe cea mai mare producție din istoria acestor pămînturi: aproape 10 000 kilograme boabe la hectar. Terenul agricol al cooperativei — cele 2 600 de hectare — este el slab dar facem lucrări cu subsolierul, îl îngrășăm. Facem tot ce trebuie. Il în-

grijim și ne batem cu el. Deci știință și muncă; pe de altă parte, am spus, ne-am corelat chibzuit fondul de consum cu cel de dezvoltare. Statutul prevede alocarea unui fond de dezvoltare de 18—22%; noi am alocat între 50—70%. Aceste investiții au dus normal la dezvoltarea cooperativei noastre. Cooperativa și-a făcut o seră întinsă pe 16 hectare, seră care la rîndul ei înseamnă rentabilitate sporită și noi posibilități, mai mari, de investiții. Cooperativa și-a dezvoltat puternic sectorul zootehnic. Valoarea producției globale a acestui sector a ajuns la 40 milioane lei și, în anii următori, va ajunge la o sută milioane. Dacă ne gîndim că numai cu trei ani în urmă zootehnia producea un milion și jumătate, înseamnă că saltul a fost posibil și va fi posibil, înseamnă că s-a putut și se va putea. Numai anul acesta cooperativa a făcut — din banii ei proprii — investiții de peste 50 milioane lei. Investiții construite și date în folosință. De vreo patru, cinci zile am terminat de populat noul complex de găini ouătoare, cu

90 000 de capete; și — pe luni, marți — dăm drumul și unui abator cu linii de tăiere de pui și bovine. Deși s-au făcut aceste investiții puternice, cooperativa mai are, în cont la bancă, cîteva zeci de milioane lei și, bineînțeles, cooperativa contribuie, pe măsură, și la alcătuirea fondului de stat de produse agrozootehnice: cereale, carne, legume, ouă, precum și cu alte produse. Incărcăm vreo cîteva trenuri cu produse care pleacă de la noi. Totul e simplu și firesc dacă nu uităm că am ajuns la o valoare a producției globale pe hectar de aproape 40 000 lei și dacă ținem seama că am pus serios accentul și pe producția zootehnică. Cum se reflectă — tot concret — rezultatele muncii oamenilor în viața lor personală? Așa: valoarea unei norme convenționale de muncă este de 80 de lei; cîștigul mediu lunar al membrilor cooperativei este de peste 2 000 lei; cooperativa le dă membrilor săi credite — pe 20 de ani, fără dobîndă, ca să-și facă, ei contribuind doar cu niște avansuri, case — anul acesta s-au mutat

peste 40 de familii în locuințe noi; cooperativa a contribuit la construirea a 30 de locuri în casele de odihnă și tratament ale UNCAP-ului, case în care, pe rînd, merg să se odihnească și să se trateze zeci și sute de cooperatori. A, nu! Nu pe mine! Fotografiți oamenii, ei făuresc cooperativa!”. **Dan Mara**, inginer zootehnist, șeful sectorului avicol: „Ne-am făcut un complex de 1 200 000 de pui; asta înseamnă o producție globală anuală de 22 milioane lei. La început a fost, deșigur, mai greu. În fața instalațiilor automatizate, oamenilor li se părea extraordinar să poată face față. Apoi s-au obișnuit și cu instalațiile și s-au lămurit că nu-i periculos să lucrezi cu aparatură electrică. Apoi ne-am asigurat împotriva căderilor de tensiune, care pentru crescătorii de pui pot fi fatale, achiziționînd-ne grupuri autogene. Pe de altă parte, ne-am autodat cu autobunchere pentru furajare, cu cisterne pentru vidanjarie, cu camioane pentru transportul furajelor și cu o autospecială pentru transportat puii de o zi. Inițiativa a fost bună, pentru că, înainte, închirînd de la I.T.A., ne costa 14 000 lei transportul a 8 000 de pui, iar acum transportul a 26 000 de pui ne costă benzina și șoferul, costul mașinii fiind amortizat în primele cinci luni. De multe cheltuieli am scăpat și prin înființarea unei microfabrici de nutrețuri combinate. Nici cu transportul, nici cu nutrețurile, nu mai depindem de alții și ne putem organiza mult mai bine și implicit mult mai rentabil. Este o experiență care cred că ar trebui preluată și de alte cooperative. Acum trecem de la creșterea la

sol a puilor la creșterea în baterii; aceasta înseamnă că, în același spațiu, vom putea crește de două ori și jumătate mai mulți pui." **Viorica Tudor**, tehniciană la complexul de pui: „De abia am absolvit școala, de abia am venit în comună, stau în gazdă; dar îmi fac meseria, am dat de oameni de treabă și nu mă simt străină". **Ioana Olaru**, șefă de hală la complexul de pui: „Da, e altceva decât ce făceam înainte, dar nu ne-a fost greu să ne obișnuim: am muncit și muncim în continuare, la C.A.P. am fost și la C.A.P. sintem și azi. Și eu, și Veta Șerban, și Maria Dingă și Elena Oprea și toate celelalte. Bărbatul meu lucrează la zootehnie, iar copiii, am șase, lucrează și ei: fata la o țesătorie din Timișoara; un băiat, șofer, aici în Scornicești; altul, mecanic, la Slatina; altul se eliberează din stagiul militar; altul... chiar vă interesează locul de muncă al fiicăruia?!" **Ștefan Motcă**, director adjunct la Liceul real umanist: „În cîmp, la culesul porumbului, nu-s numai cei pe care-i vedeți aici, ci, în total, 920 de elevi. Culeg cite 200—250 tone pe zi. Sint retribuți. Anul trecut au luat în medie cam cite 1000 de lei, fiecare după cite zile a venit. Dar adevărul e că și sint obișnuți să muncească; de-acasă, de la școală, din moștenire." **Cornel Ghemeți**, mecanic la fabrica de nutrețuri combinate, de fapt un contemporan morar la o moară modernă și ceva mai complexă: „Măcinăm porumbul și-l amestecăm cu vitamine, concentrate, praf de oase, într-un cuvînt noi le spunem „pun". E bine că s-au făcut și fabrica de nutrețuri și toate celelalte; e bine pentru că-s aproape, pentru că avem unde lucra aici și nu trebuie să ne mai ducem la Timișoara, București sau Cîsnădie. Se face acum totul local: și

munca și viața. Sigur că-i bine, și sigur că sintem mulțumiți". **Nicolae I. Necă**, operator chimist la secția artizanat a cooperativei: „Dumitra și eu ne-am făcut vila așa cum o vedeți: cu patru camere, bucătărie, baie, terasă, balcon. Așteptăm un copil: o să aibă spațiu, nu?". **Ioana Sebe**, tehniciană la complexul de sere: „Bineînțeles, sint de aici din Scornicești. Și tata și mama sint cooperatori. O soră de-a mea, Maria, e tehniciană veterinară și a plecat pentru că s-a măritat. Eu am absolvit în '74 liceul agricol, secția horticultură, la Curtea de Argeș, m-am întors și de atunci lucrez aici, unde m-am născut." **Gheorghe Bărbulescu**, director al căminului cultural: „Despre munca ansamblului folcloric „Călușul" e de scris o pagină de revistă. Încit, mai degrabă să aminăm treaba asta pînă după strîngerea recoltei". **Ion Voica**, magaziner la liceu: „Soția mea, Iulia, e tehniciană la cooperativă. Avem patru copii: Florin, Nușica, Dănuț, și ultimul, ăsta de citeva zile, care s-a născut în casă nouă și căruia o să-i fie naș frate-miu, Ștefan." **Un gestionar**, sau cam așa ceva, la depozitul sereilor, bărbat cărunt, căruia nu i-am aflat numele, dar pe care l-am auzit strîgînd — exact așa — unu șofer care venise cu un camion imens să ia roșii: „Nu cu trei sute de lădițe să fi venit, cu o mie!" **Ion Ceaușu**, metodist la căminul cultural: „Mi-a prins bine condiția fizică de la jocurile ansamblului folcloric, a trebuit să pun umărul la încărcatul unor saci de porumb în camion și a mers!" **Ion Olaru**, șofer: „Ziua mea de muncă s-a terminat dar, pentru că aveți de gînd să scrieți despre oamenii comunei, vă mai port pînă cînd vă faceți plinul. Doar noi, ăștia de-aici, am copilărit cu toții și ne cunoaștem cu toții." **Radu Vitan**, inginer șef al cooperativei: „N-a fost ușor să ajungem la recoltele la care am ajuns, pentru că solul de aici e argilos. Au contat mult organizarea muncii și competența specialiștilor. În toate sectoarele munca e repartizată pe ferme de producție, care sint conduse de specialiști cu experiență. Ne-am obișnuit să facem și muncă de cercetare; nu așteptăm numai rezultate de la alții, ci facem și noi experiențele noastre. Și unele chiar ne reușesc. Un loc de muncă și o sursă specială de venituri este sera, în care cultivăm roșii, castraveți, măr, pătrunjel, într-un cuvînt 3000 de tone, anual, de produse destinate piețelor interne și externe. De asemenea, am extins sectorul zootehnic, pentru a răspunde necesităților de carne ale pieței și, totodată, ca să dăm de lucru oamenilor. Iar pentru o valorificare completă a acestei materii prime care o producem aici am înființat și un abator, cu secție de preparate din carne. Ar mai fi multe de spus, știu că nu par o gazdă bună, dar am primit un telefon că, în jumătate de oră, e nevoie de încă opt sute de saci pentru strînsul porumbului. Bineînțeles, nu sacii sint problema, ci munca să ne vedem cu ei, cu toții sacii recoltei, cit mai repede, în căruță."

★
Plecînd din Scornicești, meditam, încercînd să sintetizez năvala de impresii care mă copleșiseră în această zi-muncă în agricultură. Deci, oameni care se dăruiesc muncii, oameni care cred în nou, oameni care au descoperit că planificînd, investînd și muncînd cu anvergură, ajungi să și trăiești la alte proporții, oameni care modifică din mers vechea noțiune de țărăn în aceea de muncitor agricol calificat și specializat, oameni care au introdus în munca lor agricolă nu numai tehnică și tehnologii industriale, ci și un ritm de producție industrial.

Iar, la nivel moral, oamenii din Scornicești au făcut — celui care s-a ridicat din mijlocul lor, celui care, ales Președinte al României, ne spune răspicat că viitorul țării, și al nostru, și al copiilor noștri depinde numai de munca noastră — au făcut cel mai frumos dar pe care-l puteau face oamenii locului de rădăcini, de amintiri și de tandrețe care sint Scorniceștii: înălțarea comunei pînă la a fi una din cetățile de scaun ale muncii cooperatiste.

NELU IONESCU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

AMINTIRI DESPRE LUCIAN BLAGA

Orgolii

În cei aproape cincisprezece ani de neîntreruptă activitate diplomatică prin diferite capitale ale Europei, Blaga a poposit un timp și în Elveția, unde a legat o strînsă prietenie cu un cunoscut și apreciat pictor. Acesta era căsătorit cu o dansatoare și avea o mare slăbiciune pentru poetul român, invitîndu-l la lungi discuții literare, așa cum făcuse mai înainte cu unul din cei mai mari lirici ai lumii, poetul Rainer Maria Rilke.

— În jilțul ăsta pe care-l ocupi acum, sedea înainte el, marele Rilke, îi spunea pictorul lui Blaga.

Rilke locuia pe atunci în Elveția, undeva departe și sus, la o mare înălțime, „în anticamera lui Dumnezeu", cum îi plăcea lui să-și numească vila de unde cobora ori de cite ori era poftit în locuința familiei pictorului. Toți biografi și toate istoriile literare îl descriu ca pe un om de o rară modestie, prezentă pînă și în felul de a se îmbrăca, de o simplitate ieșită din comun, ducînd o viață, după cum spunea Blaga, „întru sărăcie franciscană". Îmi povestea tot Blaga, cum într-o zi înainte de a coborî la obișnuita întîlnire cu familia pictorului, în casă s-au stins deodată toate luminile. A trecut destulă vreme pînă ce totul s-a reparat, pentru ca apoi să apară Rilke în poartă și să sune. Îngrijitorul alergă să deschidă, dar privindu-l surprins pe poet, i se adresă cu cel mai nevinovat glas:

— Nu mai este nevoie, domnule, să intrați. S-a reparat lumina, vă mulțumesc, și i-a închis poarta.

Marele liric și-a dat seama că este confundat cu electricianul, a salutat și a urcat la înălțimile sale, de unde n-a mai răspuns niciodată invitațiilor făcute de familia pictorului.

Istorisindu-mi această întîmplare, Blaga se întreba acum dacă gestul lui Rilke a fost sau nu justificat, în timp ce mie îmi zbura gîndul la o altă întîmplare asemănătoare, al cărei erou era de data asta însuși Blaga. Cam prin ultimul an al vremelnicei noastre refugiu din Sibiu, am primit invitația comandantului centrului de aviație Turda de a angaja, în calitate mea de conducător al Clubului sportiv „Universitatea", un joc cu puternică formație din Potaișsa. M-a surprins lărghețea colonelului, care ne-a oferit pentru deplasare, printre altele, și frumosul autobuz al aviației. Iată-ne, deci, străbătînd drumul țării între Sibiu și Turda, în cunoscuta veselie a băieților noștri, la care asista și trimisul special al colonelului, un chipeș și țanțos tambur major. Mașina lăsa în urmă sat după sat din frumosul peisaj transilvan și pe nesimțite am ajuns în „albăstrelul" Lanerăm, cînd deodată unul din studenții s-a ridicat făcîndu-ne atenți:

— Băieți, intrăm în Lanerăm. Aici s-a născut Lucian Blaga.

Mi-am întors cu pasiune privirea spre ulițele satului, imaginîndu-mi-l pe „Lulu Popii" pascînd giștele, sau pe marele Blaga rostîndu-și cuvîntul de primire la Academie despre „Satul românesc". Dar gîndurile s-au imprăștiat repede: chipeșul nostru tambur major, pînă atunci neobservat și cuminte, ni s-a adresat foarte spontan și foarte contrariat:

— ăsta ce a jucat?

S-a rîs foarte mult în autobuz și iar s-a rîs. Eu ardeam de nerăbdare să-l distrez și pe Blaga cu întrebarea și sinceritatea tamburului. De data asta am rămas eu contrariat, fiindcă filozofului nu i-a plăcut deloc savuroasa noastră întîmplare, enervîndu-l chiar și încercarea altora de a i-o povesti.

Iată-î deci pe cei doi mari poeți pe cit

PAUL EROLĂS — desen inspirat din poeziile lui Lucian Blaga

de geniali în poezia lor și pe cit de mo-dești în felul lor de a fi, pe atît de orgoliosi în aceste mici și nevinovate întîmplări.

Viața spirituală a Ardealului, înțelegînd prin spiritualitate creație, a fost și va fi mult timp dominată de două mari personalități clujene: Lucian Blaga și D.D. Roșca. Pe amîndoi îi lega o veche prietenie ca foști colegi de clasă ai Liceului „Andrei Șaguna" din Brașov în timpul Austro-Ungariei, o clasă excepțională din care au mai făcut parte și academicienii Andrei Oțetea și Nicolae Colan. I-am cunoscut îndeaproape pe amîndoi, fiindu-mi, ei sau familiile lor, și pacienți, — purtîndu-ne o stimă și o prețuire fără margini, pentru imensul aport adus culturii românești. Nu-mi explic de ce însă intelectualitatea noastră clujeană prețuia și chiar adula pe atunci alte personalități ale „Daciei Superioare", mai cu seamă pe cele ale medicinei. Conflictele mele se țineau lanț cu unii colegi și cu unele cunoștințe fiindcă deși unii dintre aceștia erau mari chirurgeni, mari medici sau mari oameni de laborator și chiar dacă ei au întemeiat adevărate școli de medicină, crescînd și formînd elevi de valoare lor, totul a rămas numai în memoria contemporanilor, în citarea lor didactică prin diferite cursuri și tratate sau, eventual, prin busturile expuse în amfiteatrele clinicilor pe care le-au condus. Nu același lucru se întîmplă însă cu opera poetică a lui Lucian Blaga sau cu „Existența Tragică" a lui D.D. Roșca, ultima dintre ele premergătoare ideilor lui Albert Camus și a căror valoare creatoare străbate categoric timpurile. Iată motivele stimei și dragostei nefermurate ce le-am purtat întotdeauna și iată cauza conflictelor avute mai ales ca medic cu o lume care nu voia să înțeleagă că spiritualitate înseamnă în primul rînd creație.

Dar marea mea durere era alta! Sufeream cumplicat cînd îi vedeam sau cînd îi vizitam pe amîndoi, știindu-și supărați unul pe celălalt. Și dacă împăcarea cu D.D. Roșca ar fi fost ușoară, fiindcă filozoful nostru nu s-a simțit niciodată supărat pe poet, cu Lucian Blaga era mult mai greu. Acesta era extrem de sensibil și foarte dificil.

Totul a pornit de la o întîmplare care l-a silit pe Roșca să-și amine cursul de la Universitate, cu o oră mai tîrziu, în marea sală Părvan. El nu și-a dat însă seama că la acea oră, tot în sala Părvan, avea și Blaga curs cu studenții săi.

— Ce, vrei să-mi iei studenții?! Ți-al mutat cursul la orele șase tocmai cînd trebuie să le vorbesc eu?!

Se înțelege că Roșca s-a explicat, cău-tînd să-l calmeze și, ca să-l convingă, a renunțat la cursul său din acea zi. Supărarea a durat însă; încercările de împăcare eșuau fiindcă Blaga răspundea cu tăcerea sa de om „mut ca o lebădă". Dar, ca totdeauna, timpul a rezolvat și aceste neînțelegeri orgolioase, aranjîndu-se împăcarea acceptată de Blaga, chiar la Roșca acasă, cu ocazia invitației la un dejun cu păstrăvi proaspeți prinși pe Valea Drăganului și pregătiți cu mult rafinament chiar de filozof. Într-o atmosferă caldă, cu D.D. Roșca vesel, deschis, dominînd discuțiile, am petrecut o seară de neuitat. Îndată ce s-a terminat masa, a fost rîndul lui Blaga să se impună, îndreptîndu-se domol spre un fotoliu unde își așezase servieta.

— Și acum, dragă Dede, dă-mi voie să-ți citesc și eu ceva din ce-am mai scris în ultimul timp.

A scos încet, tacticos, manuscrisele și a început:

Nu sint singur

Obirșiile — izvoare
mă mai leagă. Nu sint singur.
Mi-a crescut pe cîmp o floare
unde sunt să nu fiu singur.

Jaruri sfinte, nor fierbinte
trec pe cer, să nu ard singur.
Inimi bat, se spun cuvinte,
pe pămînt să nu cînt singur.

Umbra — alături ia ființă,
unde merg să nu merg singur.
Neguri vin din neființă —
mărturie că nu sint singur.

Vulturi din robie scapă
și se-nalță; nu lupt singur.
Cade în abis o apă,
în adînc să nu cad singur.

Focuri sunt și e o credință
Acest gînd cit mai palpită
Schimbă moarte-n biruință:
nu sunt singur, nu sunt singur.

Și-au urmat alte versuri, apoi altele; într-un adevărat extaz, uitînd de noi, pentru ca la un moment dat Roșca să intervină emoționat:

— Dragă Lucian, te rog mult, mai citește-odată pe prima.

Blaga, emoționat și el, a repetat poezia, continuînd apoi cu altele și iar cu altele, pentru ca Roșca, ajuns cu fruntea curbă în palmă, pe masă, să exclame:
— Ești un mare poet! Te rog foarte mult mai citește-mi încă o dată pe prima. Și așa fericit, împăcați, am trecut de miezul nopții.

Dr. MIHAI IUBU ■

FAPTELE ȘI VORBELE

Un Baal imblinzit

Am văzut acum câteva zile o camionetă a unui centru de colectare D.C.A., la lucru. Avea ușile larg deschise și în fața ei se adunau hirtia tipărită, reviste, ziare, broșuri, cărți, teacuri după teacuri, pe care mașina le înghițea hulaș. Nu știu, poate pentru că sint scriitor, unitatea pasnică de achiziție a D.C.A.-ului mi-a apărut sub o înfățișare crudă, terifiantă. O priveam ca pe fiorosul zeu fecund Baal, în al cărui pintec înroșit de flăcări erau avziriți jertfa pruncii nou născuți. Nu sint oare scrierile pentru noi, autorii lor, niște copii ai noștri, zămisliti cu dragoste părintească? Și nu e firesc să ne înspăimintăm când îi privim porniți pe calea pieirii fără urmă?

Mi-am corijat repede gândul sumbru printr-un raționament mai optimist. Camioneta nu era o crudă zeitate păgână, ci o harnică executoare modernă de ecarisaj urban.

Explozia informatică a veacului nostru are, pe lângă fantastica ei operă de lărgire mentală, și fatale neajunsuri. Cântăreți imense, tone, potop de hirtie tipărită ne inundă. Aceasta ocupă un volum uriaș în spațiu și adună enorm de mult praf. E o chestiune vitală de igienă edilitară ca locuințele să fie debarasate prompt și sistematic de depozitele insalubre pe care Galaxia Gutenberg le produce.

În al doilea rând, la D.C.A. oamenii cără în genere deseurile scrisului; lucrurile folositoare care merită să fie recitate lumea le păstrează. Ecarisajul are loc, prin urmare, și pe un plan superior cultural. Așa cum se curăță monumentele de jegul timpului, literatura face și ea băi salutare, lepădându-și gunoarele.

Rămâne totuși ceva care m-a lăsat melancolic. Pier colectiile de ziare și reviste. Spațiul mereu îngustat, dispariția treptată a blinzilor maniaci ca asemenea pasiuni, ispita D.C.A.-ului fac ca locurile de constituire în volume anuale a periodicele să fie tot mai rare. Până și multor biblioteci publice și chiar specializate, cum e aceea a Facultății de filologie, li s-a redus sever din buget numărul abonamentelor la publicații. „Nu mai avem «Flacăra»”, mi s-a spus când am vrut să caut un articol din urmă. La Biblioteca Academiei, datorită singularității și ca efect al prea stăruirii solicitării, multe colecții au ajuns într-o stare jalnică și riscă să devină inutilizabile.

Periodicele le e dată o existență efemeră prin chiar natura lor. Ziarul, cum ne arată însuși cuvântul, trăiește o zi. Nimic de spus, asta îi e soarta, dar pe măsură ce trece vremea paginile gazetelor dobândesc o inestimabilă valoare documentară, istorică. Nu ne-a atras Congresul educației politice și al culturii socialiste atenția, cită însemnătate are păstrarea legăturii neîntrerupte cu trecutul, cunoașterea lui adevărată, fără nici o înfrumusețare, pe baza mărturiilor incontestabile?

Sint gata să mă închin unui Baal imblinzit. Să devore pe săturate maculatură, răzbuind astfel și scrierile bune înecate de ea. Dar să fim mai puțin zgîrciți cu abonamentele bibliotecilor, să nu rămânem fără colecții de periodice. Să dăm puțința faptelor scrisului a se constitui, cu și fără voie, în documente. Și nu o spun din nici un romantism arhivistic, cum s-ar putea crede; dimpotrivă, mă gândesc că există și în acest act pios o formă de răzbuinare mai subtilă împotriva ineptiei, e memoria neiertătoare a istoriei literare.

OV. S. CRĂHMĂLNICEANU ■

Despre roman

Ideea că traversăm un moment al romanului a devenit aproape comună. Recenț s-a discutat (într-o Revistă literară a Televiziunii) despre acest fapt, cu observația că romanul de azi nu satisface totuși în întregime. De ce oare? Cei care se arată nemulțumiți de romanul de azi aduc în discuție, în primul rând, problema tematicii lui restrînse, trebuie să recunoaștem că nu fără îndreptățire. Se scrie mult, apar zeci de titluri, metodele epice sint varlate, avem buni realiști psihologici, esești romanești, admiratori ai noului roman, comediofani fini ai cuvintului, romancierii ai documentului și spirite care meditează cu inteligență asupra istoriei, avem în fine (fenomen extrem de important pentru o cultură care nu poate trăi numai prin piscuri!) un număr considerabil de prozatori modeste și laborioși, greșeri, cum se spune cu o vorbă celebră, ai vieții sociale. Spiritele critice nu sint, cu toate acestea, satisfăcute, bilanșurile anuale sint adesea mohorite, deși un an în viața unei literaturi poate să nu însemne mare lucru. De unde vine, încă o dată, această insatisfacție față de un gen în plină împlinire, la noi ca și în alte

literaturi? ! Cu o propoziție banală am răspunde: romanele nu satisfac pentru că în ele pătrunde puțin și într-un chip adesea nesatisfăcător filozofia de existență a omului contemporan. Spre a nu spori prin această formulă numărul și așa mare de formule generale și goale care circulă în publicistica literară, să ne explicăm: filozofia de existență a omului de azi reprezintă modul lui special de a gândi și de a accepta istoria, este viața lui intimă înlăunțuită de puterea circumstanțelor. Romanul trăiește din observația acestei condiții particulare și ajunge să fie mai mult decât o imagine fidelă a realității atunci când drama se ridică la idee, când istoria nu este copiată ci meditată. Citesc deseori cărți unde este vorba, realmente, de tragedii umane, însă ce folos? Tragediile nu deschid nici o fereastră spre spiritul meu, nu mă implică în nici un fel, nu pentru că mi-ar lipsi simțul tragicului, ci pentru că drama despre care este vorba pare suferința unei muște prinse între două geamuri. E suficient ca să vină un prozator cu un puternic simț al creației și să facă din această nepuțințoasă zbatere o veritabilă dramă a spiritului care se izbește de limite.

Privind în urmă, observăm că romanul românesc postbelic a evoluat de la tipul epoeic (romanul unei colectivități umane, romanul unui mare eveniment istoric etc.) la romanul individului pentru a ajunge, în ultimii ani, la formula romanului politic unde istoria nu mai este un simplu cadru general, ci istoria devine o temă de meditație epică. Evoluția este firească și nu ascunde, prin ea însăși, și o evoluție în planul valorii estetice. Unele din cele mai bune romane pe care le avem sint scrise în perspectiva unui destin colectiv, unde mecanismele istoriei sint confruntate cu o întinsă categorie de indivizi. Primejdia acestei deschideri epice nu este neglijabilă, multe din cărțile scrise cu două-trei decenii în urmă nu ne mai spun azi nimic. Modul sociologic de a judeca individul în raport cu mecanismul social și viziunea prea marcat maniheistică le-au scos din sfera de interes a cititorului actual. E vorba acolo de oameni, de istorie și aproape deloc de om, și nimic nu scuză pe un romancier realist care ignoră individul (omul înlăunțuit de circumstanțele istoriei) în favoarea oamenilor (noțiune vagă într-un concept de istorie și mai vag). Obiectul romanului este individul față în față (dacă vrem) cu istoria pe care el vrea s-o stăpînească și de care se lasă adesea stăpinit. Iată ce uită unii romancierii actuali, autori de vaste panorame epice, notari ai evenimentelor grandioase etc. Înțoarcerea narațiunii la individ și la condiția lui politică este, negreșit, un semn pozitiv. Inutil să mai spunem de ce politicul este element al existenței noastre și încă unul foarte important. Politicul nu se rezumă la problema puterii, după unii esențială în viața contemporană, politicul a devenit un factor intim de viață pentru că presupune o opțiune permanentă. Vrem să spunem că politicul depășește sfera politicii, viața noastră morală și spirituală respiră cerul lui, iubirile și dramele omului contemporan nu scapă de puterea de magnet a politicului. Omul de la sfîrșitul secolului al XX-lea nu este, cum iarăși se spune, obsedat de putere, ci un om care trăiește într-o existență politizată, un om, în fine, cu o conștiință radicalizată, gata în orice moment să opteze, să se delimiteze și să-și asume, în chip responsabil, istoria. Iată ce n-ar trebui să uite greșierul vieții sociale, romancierul, cel care trebuie să rămână totdeauna alături de om în confruntările adesea înegale, cu istoria. Cu patru decenii în urmă critica românească se întreba îngrijorată De ce nu avem roman? ! Întrebarea ce ar trebui să ne tulbure azi (cînd avem un puternic roman) este: de ce nu este romanul suficient de profund? Pentru că romancierii sint adesea prea puțin filozofi și nici n-au ambiția să fie.

EUGEN SIMION ■

DESPRE CĂRȚI

De-a baba-oarba

Sintem de acord cu punctul de vedere exprimat cu câteva luni înainte în revista „Luceafărul”, acela potrivit căruia literatura de aventuri bine scrisă este literatură și nimic altceva. În acest sens, cuvinte frumoase pot fi spuse despre cele scrise de Rodica Ojog-Brașoveanu și Emil Poenaru, de pildă. Acestora li se adaugă mai nou Vlad Mușatescu, care într-un timp relativ scurt a publicat două cărți: *De-a puia gaia* și *De-a baba-oarba*. Autorul a intenționat și reușit o notabilă desprindere de penibilele sabloane ale mai multor scrieri ce se proclamă de aventuri sau poliștice.

Vlad Mușatescu refuză subordonarea în fața acestor canoane și plin de talent și inteligență începe o operă în cel mai bun sens al cuvintului. Deși subtilitatea este o trăsătură a cărții, din *De-a baba-oarba* intelegi totul, intrucit spre deosebire de multi „confrăți” Vlad Mușatescu știe să povestească. Tot în favoarea autorului sint scriitura corectă, amuzantă pe largi spații, acțiunea condusă cu mină sigură ca și numeroasele portrete de grafomani, vrăjitori, ghicitori, alcoolici în formare sau cu experiență, moașe comunale sau simpli agenți veterinari. Performanța lui Vlad Mușatescu

este remarcabilă: folosirea cu bune rezultate a arsenalului romanului de aventuri bun, crearea și menținerea unei stări de tensiune, fără ca de fapt în *De-a baba-oarba* să se fi comis vreă crimă. În aceste condiții, eroului cărții, detectivul particular, Al. Conan Doi, nu-i rămîne decât să fie inteligent, bun, blind și generos și, folosind satira aparent nevinovată, să compromită definitiv defecte sau cusururi ale vieții dintr-o comună de munte. Cînd *De-a baba-oarba* fără prejudecăți, fără a cere autorului să elucideze și problema fundamentală a filozofiei, ai șansa unei lecturi agreabile, plină de farmec și să rămii cu gânduri bune despre Romanișă Curentu, Poroambă Cișu, Geca Leoveanu-Zbanț, Milica Manzur — citiva din personajele acestei originale scrieri.

EUGEN SECELEANU ■

CĂRȚI TRECUTE CU VEDEREA

Cîntec de trecut Akheronul

În volumul său de debut, *Mc tratat de glorie*, Dorin Tudoran pare încintat de sonoritatea cuvintelor, de darul lui de a le orîndui după bunul plac, combinîndu-le uneori în chip insolit tocmai pentru a-și dovedi cu orgoliu suzeranitatea asupra lor. După această carte tinerească, plină de canoane, poetul a publicat *Cîntec de trecut Akheronul* în care poezia nu se mai naște din săgălnicie și impune prin gravitatea ei. Volumul merita mai multă atenție din partea criticii deoarece este unul dintre cele mai interesante și mai ambițioase volume de versuri apărute la noi în ultima vreme. El dă seama despre vocația lirică deosebită a tînrului autor, cunoscut și ca un talentat publicist. De fapt, *Cîntec de trecut Akheronul* cuprinde un singur vast poem, fragmentat în mai multe secvențe parcă numai dintr-un capriciu. În intenția poetului, trecerea Akheronului, fluviul durerii în concepția celor vechi, înseamnă învingerea suferințelor. Cartea lui devine o celebrare în versuri ample, de o solemnitate supraveghetă, a puterii poeziei de a izbăvi. Pentru a exprima această idee, poetul imaginează o călătorie într-un spațiu greu de reconstituit, fabulos tocmai prin puțințatea elementelor de decor. Este, în fond, o transcriere a unei aventuri a conștiinței care se scutează pentru a se înțelege, pentru a descoperi sursa de neliniști și pentru a-și găsi alinaarea. „Cîntărețul fără de frică și fără prihană” este întovărășit în tentativa lui de imaginea mamei, a cetății părăsitate, a prietenilor și a iubitei. Istoria acestei călătorii imaginare nu este scutită de surprize. Poetul alternează cu îndeminare momentele de neliniște și de calm, de mîhnire și de urmează altele care îl arată pe poet mai puțin încrîncenat, ca în frumoasa *Elegie*. Ca urmare, cartea, deși construită pe o singură idee, are dramatism, nu cade în mono-

CRONICA LITERARA

D.R. Popescu: Ploile de dincolo de vreme

Un titlu hieratic alege de astă dată D.R. Popescu pentru ultimul său roman: *Ploile de dincolo de vreme*. Forța de sugestie, dar și de abstragere din concret a simbolului merită din plin subliniată. E vorba, notează

autorul, de „ploaia care venea după orice...după judecată, după circ, după toate istoriile...”

Cum era de așteptat, romanul continuă ciclul epic anterior, început cu „F” și *Vinătoreea regală*. Același univers, aproape falknerian, întemeiat pe obsesie și coșmar, ineputabil în substanța lui, în care la fiecare pas se vorbește despre geneză, dar și despre crimă și moarte. Apar locurile știute: Cîmpuleț, Turnuvechi, Pătîrlagele, Lăzăreni... cu alte cuvinte, un spațiu sufocat, închis, dilatat doar de memorie și de proiecția fantastică. Aici se naște într-adevăr o lume nouă, dar care este de la început coruptibilă, pentru că fiecare vrea — în fond — ca această lume să înceapă numai cu sine.

Pe de altă parte, fiecare personaj este mai mult o posibilitate umană, nu un individ, iar vorbirea (monologul) nu devaluie adevărul însuși, ci numai o variantă posibilă a acestuia. Autorul substituie realității scenariul ei. Deși vocile sint oarecum indistincte (sau percepția „normală” nu e suficient de fină ca să le distingă), totul e bine dozat în roman, la nivel de compoziție. Gustul pentru mister și insolit precipită ritmul povestirii, mai ales în partea a doua a cărții și în finalul destul de imprevizibil, încit este greu de precizat dacă moartea lui Dolingă e simplu accident sau crimă. Primul capitol conține în germene

tonie. Poezia lui Dorin Tudoran este severă fără a fi antipatică. Ea nu are o transparență de cristal, autorului plăcîndu-i să descrie mai curînd aura lucrurilor și ființelor decît lucrurile și ființele. Forța de sugestie a expresiei poetice este remarcabilă și cititorul obișnuit cu poezia modernă găsește mari satisfacții la lectura acestui volum care nu face nici o reverență lectorului comod pentru a-și câștiga bunăvoînța. *Cîntec de trecut Akheronul* e o carte matură, elaborată, desigur, dar nu artificială, dimpotrivă, cuceri-toare prin sinceritatea confesiunii cuprinse în ea, optimistă prin încrederea în poezie, și reprezentă pentru tînrul poet un pas decisiv în efortul de limpezire a versului său, în strădania de a-și asuma teme de o mare profunzime.

Dialoguri contemporane

O altă carte pe nedrept nediscutată este *Dialoguri contemporane* a cunoscutului ziarist Romulus Balaban. Ea cuprinde interviuri cu 20 de persoane de diverse profesii (oameni, de știință, muzicieni, artiști plastici, scriitori, astronauti). Interlocutorii autorului sint convocați rînd pe rînd și ispițiți să răspundă la o serie din întrebările pe care le pune existența contemporanilor noștri. În carte se dezbate pasionant puterea științei și tehnicii în zilele noastre, formarea omului de mâine, menirea artei și viitorul ei, responsabilitățile artistului în societatea actuală, năzuința omului de a cunoaște spațiul extraterestru etc. Interviurile acestea creionează un tablou cuprinzător și impresionant, contradictoriu, îngrijorător uneori, alături pin de speranță, al lumii în care trăim.

Citeodată, Romulus Balaban își conține dialogurile sub semnul spontaneității, ca o hărățire continuă a preopiniei (Fănuș Neagu sau Adrian Păunescu) tocmai pentru a înceta, pentru a obține o mărturisire elocventă. De cele mai multe ori însă ele par să se desfașoare conform unui protocol îndelung chibzuit înainte, astfel încit autorul devine ambasadorul unor întrebări de o deosebită gravitate pentru noi, cei de azi, formulate într-o expresie șlefuită atent. În mai multe din interviurile acestea nu interesează modul în care se manifestă cel chemați să dea o mărturie despre frămîntările contemporane, ci adevărurile pe care se reazămă existența lor și pe care Romulus Balaban are abilitatea să le scoată la iveală fără a presăra capcane în întrebările sale, ci folosind un limbaj plin de solemnitate, pe măsura seriozității problemelor abordate. Autorul nu chestionează o călătorie de putere întrebării de a dezvălui un om, ci este într-adevăr curios să afle răspunsuri, să știe ce gîndesc cei 20 de oameni pe care i-a socotit reprezentativi în legătura cu destinul nostru, pentru a afla de la ei mai multe despre noi înșine, despre lumea în care trăim. *Dialoguri contemporane* este o carte care se citește cu plăcere pentru profunzimea revelațiilor obținute, pentru ritmul palpitant în care sint purtate unele discuții, și se așează într-un loc bine precizat, unul de frunte, în istoria interviului românesc.

GEORGE ARION ■

Întreg subiectul romanului: Eftimie „vede” ce vor face mai încolo Adrian și Moise. Bineînțeles, nu divulgă tot. Autorul știe să întrefînă vraja epică, să întîrzie conflictele și deznodămîntul.

Interesul pentru narațiune e trezit chiar din primul moment. Adrian, băiatul lui Dinache, iese din închisoare, unde fusese băgat pe nedrept și acum vrea să meargă în sat ca să-l impuste pe Dolingă. Acesta din urmă e un cabotin demonic de speța lui Moise, a lui Ică, Celce... Acțiunea se lungeste însă. Adrian împreună cu Ghenadie se abat prin oraș. Francisc le prezice viitorul și dezvăluie gîndul crimei. Apoi merg undeva cu trenul. Între timp Adrian (un disperat, dacă e să-l credem pe autor) află despre legătura surorii sale mai mari cu Moise, după ce acesta contribuise la moartea lui Calagherovici, soțul ei. În sfîrșit, încercările repetate de a-l ucide pe Dolingă eșuează în ridicol: în prima noapte Adrian adoarme, în alta Dolingă (beat) nu iese din casă, în a treia arma nu ia foc. O notă de grotesc tragic insoteste fiecare episod. Pe fondul acestei îndelungi așteptări au loc rememorări, confesiuni, investigații. Îi reîntîlnim pe Tică Dunărințu și pe Vințurache. Lilica devense amanta lui Moise. Motivația e greu de găsit, poate doar în capriciile unei dezlănțurii elementare. Pretextul epic și dramatic al romanului se află concentrat în tentativa de crimă a lui Moise. Acesta nu mai deține acum putere, e firesc așadar să dea gres. Torturat de amintirea lui Horia Dunărințu, una din victimile de odinioară, Moise pare ceva mai umanizat. Unii îl acuză, alții îi dau dreptate. Dar toate victimele sale îi sint superioare, deoarece au în plus ceva ce lui îi lipsește: experiența morții.

Vedem în Moise visul rău al unei colectivități întregi, o proiecție de coșmar social, nu atât un intermediar al legii, ca omonimul său biblic, ci reflexul unei monstruoase interdicții.

Nu e mai puțin adevărat că în partea a doua a romanului, în „procesul” lui Moise, perorația devansează personajele, nici nu mai știe cine vorbește, se ajunge la dialogul de dragul dialogului, relațivizînd în mod exagerat lucrurile și, cu tot rafinamentul estetic incontestabil, ritualul epico-dramatic e împins pînă la absurd.

Ploile de dincolo de vreme este romanul încitant al unui mare prozator contemporan.

CORNEL MORARU ■

Am petrecut de curind două săptămîni în stațiunea Venus de pe litoral. În seara zilei de 26 august am fost la restaurantul „Aladin”. La sfîrșit, nota era ciudată. Îi rog pe ospătar să fie amabili să mă verifice o dată. Ce credeți că mi-a răspuns: „domnule, dacă ești pilit și vrei să te dai mare, cu mine nu-ți merge, nu am gresit și gata — atîta face!” — I-am spus că nu pot crede că trei porții de mușchi pot cântări 1150 grame. Pînă la urmă nu a fost chip să-l lămuresc. Am cerut să verifice pretul — 133,40 lei kilogramul — pentru că n-am auzit pînă acolo ca un kilogram de carne să coste 125 lei. A spus că dacă îmi convine, bine — dacă nu, pe el nu-l interesează, lui îi trebuie bani, nu discuții. L-am rugat să-mi semneze bonul și să-l ștampeleze, că vreau să-l decontez. De semnătura, semnătura, dar cînd a fost vorba de ștampilă, ca apucată de crize nevrotice — ar fi dorit parcă să mă stringă de gît — mi-a strigat: „Plătești, sau te aranjez eu în două minute! Eu nu am timp de stat, eu lucrez pe bani, nu pe vorbe!” Am plătit, am luat bonul, dar... Noi nu furăm bani, cu care mergem pe litoral, muncim cinstit, ne străduim să ne facem datoria, fără să preocupăm vreun efort. Și este cu atît mai neplăcut să fim furat și tratați urît, mai ales că unii din cei care ne jecmănesc nu știu bine nici să semneze, nici să vorbească, proptindu-se în creion ca ciobanii în bită (Ciceone Burcă, București).

La un control făcut la unitatea pe care conduc — Administrația pietelor din Reșița — un revizor contabil mi-a pus în sarcină pe nedrept o imputație de 4.557,70 lei. Suma respectivă, cotată de revizor dintr-un paragraf drept „plăți și cheltuieli inoportune și neeconomice”, reprezintă: convorbiri telefonice interurbane efectuate de unitatea noastră cu furnizorii în interesul și pentru bunul mers al serviciului și cu unități similare cu care colaborăm; costul publicității unui anunț în presa locală cu noul program de lucru al pietelor agroalimentare locale pentru zilele de luni; iar ceea ce pare de la început incredibil dar totuși e realitate, mi s-a pus în spinare să plătesc tot ce pînă și costul abonamentelor lunare pentru cele două posturi telefonice ale unității. Revizorul mi-a cerut, și i-am dat, notă explicativă. Revizorul Victor Elena — care n-a citit sau n-a vrut să citească nota mea explicativă, — a așteptat pe hirtie un proces-verbal că sînt bun de plată, după care a urmat decizia de imputare, semnata de șeful său, Vasile Kiriakide, decizie întocmită schematic din motive misterioase. Confundarea exercitării rolului activ al funcției mele de către revizorul amintit a generat niște grave erori judiciare, atît la Comisia de judecată locală cît și la Judecătoria, unde un tînăr judecător — cu toată apărarea mea bazată pe probe — a redactat o sentință civilă pripită, neplăzibilă și neconvingătoare sub toate aspectele Dreptului comun. Spre stupefarea mea, am primit după aceea de la Direcția judiciară pentru cauze civile din Procuratura generală o mică hirtuță, tipizată, cu nr. 88595/22123, unde, deasupra unei semnături indescifrabile, mi se face lapidar cunoscut că „cererea dv. de recurs extraordinar este neîntemeiată” !!! Fără a mi se face cunoscute măcar pe scurt și motivele acestei respingeri. În termen mă încadrasesm. Nu am priceput nimic. Necăjit, am trimis la Procuratura generală o nouă plîngere, dar nu am mai primit răspuns. Probabil, pentru acest caz leșit din comun, trebuia să mă duc în audiență la București. (Dumitru Pașa, Reșița)

Făcînd publice necazurile dumneavoastră, așteptăm de cei în drept punctul de vedere.

Sîmbătă, 4 septembrie a.c., Comitetul sindicatului din Întreprinderea de construcții montaj Slobozia-Ialomița a organizat o excursie cu autoarul pentru vizitarea Transfăgărășanului. Excursia era pentru muncitorii frunțași în producție, a costat aproape 400 lei de persoană, cheltuielile au fost suportate din fondurile sindicatului. Lucru bun, dar iată cine a participat: Gheorghe Rosu, contabil șef, cu soția; Sanda Popescu, economișă, cu soțul, contabil; Rozalia Preda, contabilă, cu soțul, merceolog; Ion Dorobanțu, inspector personal cu soția; Dan Dumitrescu, normator, cu soția și copilul; Dan Șerban, contabil; Rodica Vlaicu, economișă; Aurelia Dobre, economișă; E. Caragea, funcționar; Mihai Iordache, inginer șef; Ion Chiriacescu, merceolog; V. Tăifas, tehnician; Tudorel Ștefan, inspector personal s.a.m.d. Oare aceștia sînt singurii evidențiați din mîile cheltuite pentru plimbarea lor nu exclud muncitorilor? (Constantin Savu, în numele unui grup de muncitori ai I.C.M.I. Slobozia).

Alo, Slobozia! E adevărat?

Unde-i actul?

Sînt Dumitru Ardeleanu, pensionar, și locuiesc în Brașov strada Neagoe Basarab 3 A. În anul 1971 am cumpărat un apartament în cota parte de 1/4 din suprafața imobilului în care domiciliesc și în prezent. Cumpărarea imobilului s-a efectuat în mod legal. În urma deselor divergențe cu vecinii mei de apartament am fost nevoit ca în anul 1972 să mă adresez justiției pentru stabilirea exactă a cotei părți ce ne revine fiecăruia. Pentru susținerea cauzei mele am înaintat Judecătoria Brașov în copie legalizată actul de vizare-cumpărare și extrasul de întabulare din cartea funciară, întocmindu-se astfel dosarul civil nr. 10619/1972. În luna iunie 1973, cînd procesul se apropia de faza finală, s-a constatat că din dosar dispăruse extrasul din cartea funciară înregistrat sub nr. 5216. M-am adresat atunci Notariatului de stat Brașov pentru eliberarea unui extras identic, dar la început m-am izbit de un refuz categoric. În sfîrșit, cînd după zile întregi de alergătorii și intervenții am izbutit să obțin o copie după actul menționat, aceasta nu corespundea cu cea eliberată anterior și nici cu originalul. După cum era firesc, dispariția acestui act de la dosar cît și eliberarea ulterioară a unei copii eronate a determinat pierderea cauzei mele în fața instanței, drept pentru care am fost condamnat să plătesc despăgubiri civile în valoare de 4.000 lei, conform sentinței civile 4534 din 26 iunie 1973. Iată deci că de aproape 4 ani, datorită dispariției acestui act, sînt purtat pe drumuri la diferite instituții care nu au reușit nici pînă în prezent să soluționeze cazul meu, „cazul Ardeleanu”, fost timp de 40 de ani lăcătuș mecanic la Atelierele C.F.R. Brașov.

La scrisorile următoare răspunde, într-o poștă a redacției, redactorul nostru Marga Nedelea

Costică Ghiuță — Roșiori de Vede. Se atribuie mijloace moto de transport numai invalizilor încadrați în muncă. Dumneavoastră, nefiind încadrat, puteți beneficia de cărucior manual, de stradă și de salon ■ **Iosif Ioan** — comuna Răcășdia (Caraș-Severin). Consiliul popular județean ne-a informat că blocul de locuințe la care vă referiți a fost amplasat pe un drum nefolosit, care făcea legătura pe o distanță de numai 100 de metri între strada principală și drumul secundar paralel, la care mai există încă trei posibilități de acces. Prin construirea blocului se asigură continuitatea frontului stradal, precum și eliminarea unei zone de teren nefolosit ■ **Vasile Ichim** — Urziceni. Oficiul mesururilor de tren din cadrul Departamentului Căilor Ferate a luat măsura de a se rezerva locuri și la trenurile accelerare 721, 722, 723, 724, 836 și 837 pentru stația Urziceni ■ **Nicolae Constantin** — București. Vi s-a aprobat transferul ■ **Stelică Galeru** — comuna Brodoc. Ați fost repartizat la Întreprinderea de morărit și panificație Birlad, secția Vaslui ■ **Grup studenți** — Iași. Pentru a lua în considerare scrisoarea dumneavoastră reveniți cu amănunte și semnături ■ **Nicolae Cosma** — Cluj-Napoca. Centrala producției și industrializării tutunului ne-a comunicat că în data de 15 septembrie v-a trimis adeverința de vechime pe care ați cerut-o.

Stații în plin centrul orașului Sibiu!

Iată ce ne scrie cu mirare Livia Rupa, din Sibiu (strada Livada Măcelarilor nr. 5): Sînt mamă a doi copii gemeni, făcuți cu numitul Salcă Nicolae, născut în satul Rod, comuna Săiște, județul Sibiu, fiind tată al celor doi copii. Salcă Nicolae și Salcă Livia, născuți în februarie anul acesta, pe care el i-a părăsit, pleind fără să aibă grijă de nimeni și de nimic. După cît eram informată, Salcă Nicolae se afla în satul Merta, comuna Cuzăplac, județul Sălaj, fiind angajat acolo cioban la oile satului.

Pentru a primi pensia cuvenită copiilor, pe care dînsul i-a recunoscut, l-am dat în judecată. Dar dînsul nu s-a prezentat în fața judecătorilor. Consiliul popular al comunei Cuzăplac comunică prin adresa nr. 114 din 27 aprilie 1976 că Salcă Nicolae a decedat la data de 26 martie 1976, cauza decedului fiind asfixierea mecanică prin spînzurare. Decesul fiind înregistrat sub nr. 15 din 29 martie 1976. Judecătoria locală Sibiu închese dosarul Dumnezeeu să-l lerte pe bietul Salcă, mort prin asfixiere chiar în timpul vieții sale l. îngăimăm noi. Păcat de el că era om tînăr. Nici o moarte nu-i bună, cu atît mai rea este moartea la tînerete. Și mai există o moarte și mai groaznică: moartea în comuna Cuzăplac. Săracul Salcă!

Se întimplă însă un lucru de necrezut, că în ziua de 28 mai mă înfinesc în orașul Sibiu cu decedatul Salcă Nicolae (Ce-o fi fost atunci în sufletul văduvei? — n.n.) cu care stau de vorba (realizată și dv. frumusețea ireală a dialogului — n.n.) și îmi promite că scoate bani de la C.E.C. (O exista și pe lumea cealaltă? — n.n.) și îmi va plăti pensia pentru cei doi copii pe care îi avem împreună. Dar dispare. (Stafia, tot stafia — n.n.) Mă adresez din nou Judecătoria locală Sibiu, care nu la în considerare cele spuse de mine (Păi dacă aveau acte... — n.n.). M-am dus apoi la Consiliul popular din Merta pentru a cere certificatul de deces, dar tovarășul președinte al Consiliului popular mi-a răspuns: „de unde să-ți dau certificat?”

Intr-adevăr, de unde? zicem și noi. Poate că primarul e posesor de stații și vedemii, între care și Salcă, și n-are voie de la ele să elibereze certificate.

Rugăm pe cei în drept să aibă omenie!

La începutul lunii septembrie 1976 am depus la Comisia pentru ocrotirea minorilor Mehedinți dosarul și actele medicale ale ficei mele, Ioana, în vederea internării ei într-o școală ajutătoare. Deși a început anul școlar, fiica mea nu a fost repartizată încă la școală. Prezentîndu-mă la comisie, mi s-a comunicat verbal că nu mai sînt locuri în județele învecinate. Doji și Timiș, iar anul acesta fiica mea o să stea acasă.

Este posibil ca un copil cu deficiențe să rămîna neșcolarizat?

Sînt Petre Vîrzarul din comuna Bălăcița, județul Mehedinți, țaran cooperativ, și am 8 membri în familie.

Primim din partea Ministerului Justiției: „Vă facem cunoscut că în urma articolului „O odă a birocrației la 10 (zece) lei bucată” din numărul 35 din 2 septembrie 1976 al revistei „Flacăra”, au fost analizate cele semnalate și s-au luat măsurile corespunzătoare, în vederea economisirii timpului cetățenilor, cît și pentru respectarea principiilor de etică și echitate socialistă în legătură cu efectuarea traducărilor de către traducătorii autorizați (externi) la care se referă articolul publicat”. (Semnează director Romul Opres, Direcția instanțelor civile, notariatelor, avocatului și jurist-consulților).

Așteptăm cu încredere să primim vești concrete.

«Sînt Silvia Nuca, domiciliată în București, strada Sf. Ștefan nr. 4, sector 3. Funcționez, la imobilul de la această adresă, ca fochist la calorifer și mă ocup și de îngrijirea curții de la data de 8 iulie 1954, fiind plătită de locatari cu suma de lei 100 (una sută) lunar timp de 5-6 ani, iar de atunci și pînă în prezent mă plătesc cu 200 lei lunar. Locatarii imobilului nu s-au interesat pentru a-mi întocmi o carte de muncă (un venit) în vederea pensionării la vreme de neputință. Acum fiind în vîrstă înaintată de 76 de ani și văduvă timp de 36 de ani și fără de nici un sprijin, nu mai pot face serviciu. Ce voi face după 22 de ani de muncă neîntreruptă? Nimeni nu m-a îndrumat pînă în prezent să-mi caut drepturile cuvenite după lege.

Fată de cele arătate mai sus, vă rog să binevoiți a dispune cercetarea cazului la fața locului pentru a vedea în ce condiții am trăit și am muncit în acest timp de 22 de ani, aflîndu-mă acum fără nici un drept de pensie pentru asigurarea existenței mele cite zile voi mai avea de trăit.

Anexez o adeverință prin care se face dovada că sînt fochist calificat.»

Ce-i de făcut?

La 13 septembrie 1975 un tractorist beat care circula pe șoseaua spre Păltinși în jurul orei 22 a izbit cu tractorul locuința mea. Lovitura a fost așa puternică încît fundația casei a fost împinsă înăuntru, iar pereții unei camere au cărat de tot. Tractoristul a fugit apoi de la locul faptei. A doua zi am anunțat pe tovarășul plutonier Bălășoiu Petru, de la postul de miliție din Rășinari, care l-a identificat pe făptăș și l-a amendat cu 50 lei. Acest tractorist a lucrat în Rășinari pînă la sfîrșitul anului 1975, dar nu s-a luat nici o măsură pentru ca el să-mi repare casa. În ziua de 22 februarie 1976 a venit la mine tovarășul plutonier Bălășoiu, pentru a aprecia paguba. De atunci am mai întrebant la miliție în cîteva rînduri ce s-a făcut cu reclamația mea, dar mi s-a spus că tractoristul în cauză este plecat pe șantier și nu poate fi găsit. De la comiterea faptei a trecut 1 an. Eu am rămas cu casa tamponată, cu pereții crași, iar făptașul amendat cu 50 de lei. (Teodor Gliga — comuna Rășinari — Sibiu)

Vedeți să nu vă pomeniți dator să-i reparați tractorul, că l-ați așezat casa în drum! Poate că totuși cererea dv. îndreptățită va găsi ecou.

În sectorul 4 din Capitală, Școala generală nr. 196 se află în vecinătatea unei betoniere și a unui garaj, care funcționează permanent și produc mult zgomot, praaf de ciment, gaze de echipament etc.

Procesul de învățămînt este stîrjenit, fetele claselor sînt înute închise, iar elevii, în pauze și în orele de educație fizică desfășurate în curtea școlii, inspiră un aer noiv.

O parte din elevii vin la școală pe un drum plin de noroi, murdărină încălțămîntea și săile de clasă (cărăția școlii a costat zece de mil de lei) deoarece pe drumul asfaltat ce a existat cu ani în urmă se aruncă resturile de beton.

În urmă cu 2-3 ani tovarășul doctor Frunză de la Policlinica Titan a examinat o serie de elevi, constatînd forme clinice patologice datorate atmosferei nocive, poluării intense din această zonă. (Invățător emerit Paula Stănciuc)

Offerim această scrisoare autorităților competente, invitîndu-le să decida.

Un medic vede cule în vaci.

«Mă numesc Florea Alexandru și locuiesc în satul Bodești nr. 24, comuna Hălmașiu, județul Arad. M-am prezentat într-o zi cu o vacă de 5 ani, gestantă în luna a 5-a, la medicul veterinar al comunei, Paic Leontin, vaca fiind bolnavă. Medicul a refuzat să o consulte, iar după multe insistențe, vîzînd că vaca gemea, a ajuns la concluzia că are un cui în stomac (constatare fără nici o consultare) și mi-a zis s-o dau la achiziție, că nu mai poate fi salvată. Aici mi se da 1.500 de lei pe vacă. Dar mă înfinesc cu un consătean care-mi spune să nu mă iau după vorbele tovarășului Paic Leontin, ci să merg la medicul veterinar din comuna Virfărie, aflată cam la 8 km distanță. Aici se constată că vaca suferă de răceală și cu un tratament de nici 200 de lei s-a vindecat. Acesta este un caz din cele multe pe care tov. medic Paic L. le tratează astfel. Au mai pătîit mai mult sau mai puțin rău Onc Aurel din satul Bodești, care a fost trimis de medicul sus-numit să procure un taximetru ca să-l transporte la un animal bolnav, apoi Lupei Dumitru din același sat, Ioanș P. din Hălmașiu ș.a.

Dar dacă i-a făcut bine cuiul și astfel i-a trecut răceala?

Primim și tipărim acest punct de vedere:

Mă nedumerește atenția specială de care se bucură Teatrul dramatic din Constanța în rubrica artelor din trei numere consecutive ale revistei. S-a început printr-o relatare în cadrul unor reflecții făcute de tov. Neiu Ionescu pe marginea caletelor de sală, unde ni se servește una caldă, una rece, nepierzîndu-se prilejul de a fi taxați cu „oarecare”. S-a continuat cu înțeleașta invitație la poudare semnata de Al. Covaci, pe marginea unui rugos spectacol cu comedia „Ce-aveți cu Bibicu”, o comedie originală ce se joacă pe mai multe scene din țară. Și s-a încheiat cu un nou comentariu-eseu al lui Neiu Ionescu. „În căutarea sării”, inspirat de un spectacol al teatrului constantean pe care d-sa l-a văzut într-un turneu la Iași; aproape s-a mirat că n-a fost o „sușană”, cum probabil își închipuie dînsu turneele, dar, avid după „nebunii”, cugetă cît sînt de tereștri, de fără har, de lipsiți de sare, bietii actori de provincie!

În ceea ce-l privește pe Al. Covaci, ajuns în fine referent literar al Teatrului din Cluj-Napoca, totul este explicabil. Pînă acum doi ani asasină teatrul din Constanța cu cronici laudative și cînd trebuia și cînd nu, iar mie personal îmi parvenea mereu din partea lui scrisori și ilustrate cărora nu prea le înțelegeam rostul. Pînă cînd am primit lunga lui cerere de angajare la Constanța în postul pe care se află la Cluj-Napoca. Dacă a ajuns omul unde a ajuns, să arate el ce poate! Și după ce anul trecut judecă o comedie a lui Gh. Vlad în „Tribuna” sau „Familia”, nu-mi amintesc prea exact, lată-l ajungînd și la presa centrală. Numai că, respectivul spectacol, care nu s-a jucat decît de două ori în toată vara, a fost oprit de către noi, definitiv, cu cîteva săptămîni înainte de apariția notei din revistă!

Mi-ar părea rău însă ca unele considerente similare să fi dus la opiniile afirmate scris de tovarășul Neiu Ionescu (Romeo Profit, dr. în teorie și istoria teatrului)

Durerea noastră, a profesorilor de matematică din licee, constă în faptul că noi muncim să respectăm programa analitică aprobată de Ministerul Educației și Învățămîntului, iar institutele de învățămînt superior — A.S.E. și Politehnica București — nu respectă instrucțiunile privind examenul de admitere în facultăți și dau probleme în afara programei școlare parcurse cu elevii. Astfel, A.S.E.-ul a dat la Facultatea de cibernetică o problemă din „Structuri algebrice”, cu toate că în programa analitică sînt prevăzute doar cîteva ore iar în broșura de admitere nu e prevăzut mai mult decît în programă. Iată: „La capitolele structuri algebrice se vor da numai de-

finiții și exemple construite pe mulțimile cunoscute de elevi din clasele anterioare”. Și s-au dat probleme!

Pentru aceasta, părinții mi-au reproșat că nu le-am pregătit copiii cum trebuie. Și era vorba subliniez, tocmai de elevii care au avut cele mai mari note în liceu! Am luat legătura telefonică cu șeful catedrei de matematică de la A.S.E., care mi-a răspuns ca din Olimp: „Noi, institutele de învățămînt superior, avem autonomie”.

Ce-i de făcut mai departe? Să respectăm programele școlare sau să-l considerăm îndreptățit pe părinte care alegea pentru a aranja tot felul de meditații pentru copiii lor? (Profesor Grigore Iuliu, București)

Rețunăm și noi întrebarea dumneavoastră.

În această săptămînă s-au trimis, spre analiză și rezolvare forurilor în drept, următoarele scrisori:

Stan Georgeta (scrisoarea nr. 6273) — Comitetul județean Ialomița al P.C.R.; Gavril Pop (nr. 6304) — Comitetul județean Arad al P.C.R.; Ion Hurdubeață (nr. 2783/R) — Comitetul municipal Pitești al P.C.R.; Viorel Vasilescu (nr. 6274) — Consiliul popular al județului Argeș; Florin Knizel (nr. 6435) — Consiliul popular al județului Dolj; Cristian Popescu (nr. 6318) — Consiliul popular al județului Galați; Nita Roman (nr. 6291) — Consiliul popular al județului Maramureș; Gheorghe Sudiu (nr. 6307); Aurelia Fănăreanu (nr. 6284) — Consiliul popular al județului Prahova; Ion Laes (nr. 6295) — Consiliul popular al județului Caraș-Severin; Grup locatari Galați (nr. 6278); Ioan Trifan (nr. 6285) — Consiliul popular al județului Galați; Ion Dumitru (nr. 6385) — Consiliul popular al județului Ialomița; Gheorghe Dineță (nr. 4734) — Consiliul popular municipal Brăila; Nicolae Cojocaru (nr. 6416) — Consiliul popular municipal Timișoara; Aurel Oprisan (nr. 6253) — Consiliul popular municipal Constanța; Mihai Borcănescu (nr. 6254); Iliescu Doina Ștefania (nr. 6325) — Consiliul popular municipal București; Marin Garofa (nr. 6291) — Consiliul popular municipal Galați; Vasile Șerbănescu (nr. 6223); Pompiliu Crețeanu (nr. 6405) — Consiliul popular al sectorului 2 București; Alexandru Rusu (nr. 6283) — Consiliul popular al sectorului 3 București; Radu Iliescu (nr. 6310) — Consiliul popular al sectorului 6 București; Aurel Pielea (nr. 6404); Dan Lugoianu (nr. 6434) — Consiliul popular al sectorului 7 București; Aura Bălteanu (nr. 6247) — Consiliul popular municipal Ploiești; Ion T. Alexandrescu (nr. 6288); Mireea Brăiloiu (nr. 6383) — Consiliul popular municipal Bacău; Constantin Demetriade (nr. 6293) — Consiliul popular municipal Pitești; Cucu Bazil Adrian (nr. 6280) — Consiliul popular municipal Iași; Lovasz Farcaș Irina (nr. 6263) — Consiliul popular municipal Gh. Gheorghiu-Dej; Ion Poplăceanu (nr. 6270) — Consiliul popular municipal Sibiu; Tomas Iosif (nr. 6406) — Consiliul popular municipal Arad; Ștefan Zamfir (nr. 6388) — Consiliul popular municipal Craiova; Lucreția Munteanu (nr. 6272); Dumitru Crismărieu (nr. 6303); Stoica Gheorghe (nr. 6282); Florian Șerbănescu (nr. 6430); Anghel Ștefan (nr. 6403); Ion Mustăț și Ovidiu Apostolescu (nr. 6258) — Procuratura Generală; Vasile Tofan (nr. 6276); Victor Monția (nr. 6374) — Ministerul Educației și Învățămîntului; Stan Tiberiu Nicolae (nr. 6248); Vasile Oiteanu (nr. 6242) — Regionala C.F. Cluj; Vlad Rădulescu (nr. 6250); Traian Cruțeru (nr. 6314); Lucian Ciurim (nr. 6386) — Ministerul Muncii; Sorina Strugariu (nr. 6439); Maria Andone (nr. 6312); Ion Ștefăniță (nr. 6401); Elisabeta Nantico (nr. 6392) — Ministerul Sănătății; Ion Dumitrescu (nr. 6275); Vasile Ulid (nr. 6396) — Departamentul Căilor Ferate.

Așteptăm, împreună cu cei ce ne-au scris, aceste răspunsuri, convinși că ele vor ajuta dreptatea și adevărul.

Care-i soluția?

În pragul începerii acestui an școlar ne-am prezentat la secretariatul Liceului industrial nr. 2 Moreni pentru a ne înscrie în anul III de studii, secția seral, profil electrotehnice. În ziua de 10 septembrie ni s-a adus însă la cunoștință de către conducerea liceului că în baza unei dispoziții primite de la forurile superioare de învățămînt nu ne mai putem înscrie în anul III, deoarece această clasă nu a fost prinsă în planul de învățămînt pe anul 1976-1977. Menționăm că sîntem angajați ai întreprinderilor din zona industrială a orașului Moreni, că majoritatea sîntem familisti și că ne este aproape imposibil să continuăm școala la Fieni, unde ne-a îndrumat Inspectoratul școlar județean Dimbovița. Ne-am deplasat de nenumerate ori la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, de care aparține Liceul industrial nr. 2 Moreni, dar aici ni s-a spus că Ministerul Industriei Constructoare de Mașini trebuie să soluționeze problema, întrucît majoritatea elevilor clasei lucrează în cadrul unităților aparținînd acestui minister. La Ministerul Educației și Învățămîntului ni s-a spus că, într-adevăr, soluționarea problemei depinde de ministerele mai sus menționate. Dar iată că noi așteptăm în zadar... (În numele colectivului clasei: Ioan Florescu, Dumitru Constantin, Paul Stan, Gheorghe Gilmă)

Mă numesc Marian Pop și vă scriu în numele mai multor colegi de la Liceul „N. Bălcescu” din Pitești. Noi am fost astăzi-vară la ședințele Cenaclului Flacăra al tineretului revoluționar. V-am ruga mult să ne faceți marea bucurie de a programa o astfel de ședință și în orașul nostru, asigurîndu-vă că noi, publicul, ne vom strădui din tot sufletul să reinviem acea noapte de neuitat de la Năvodari.

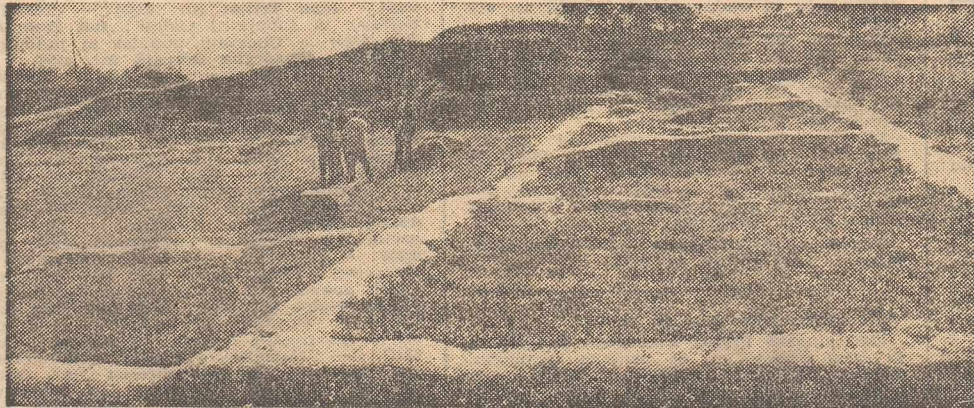
Așteptăm și invitația autorităților.

ADRIAN PAUNESCU

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis, și nu uitați să vă iscăliți.

BUCIUMI: satul de pe șapte coline

La miazăzi de Zalău, spre masivul Mesesului, cale de vreo douăzeci și opt de kilometri pe o șosea de asfalt ce se însinuează poetic, cu meandre capricioase de riu de munte, prin codri bătrâni, încă teferi și verzi, în plin octombrie, într-un imperiu al altitudinii la care toamna pornește din văi aburcă greu, e satul Buciumi. Sat cocoțat pe șapte coline, precum Roma sau Iașul, sat vechi, foarte vechi, cindva castru roman, cindva așezare-cetate (cea dintii atestare documentară a sa ni-l revelează, prin veacul al XV-lea, chiar sub numele de „Cimpul Cetății”). Sat cu majusculă, adică *fossatum*, așezare fortificată, ultim nucleu al unei lumi, lumea rurală care continuă, prin secole, cetatea veche, mult după ce pietrele „pavimentum”-ului adus de romani și-au dizolvat și structurile, și semnificațiile, devenind simplu loc pe care îl calci sau îl ari, adică pământ.

Castrul, dezgropat în ultimii ani de arheologii din Zalău și Cluj-Napoca, se află în inima satului, pe o dulce colină cu meri bătrâni și pașiți suave de brinzușe albastre, căreia oamenii locului îi zic și „Grădiștea”, ca în Sarmizegetusa lui Decebal, și „Cetatea”, adică „civitas”, nume străvechi, păstrate și ocrotite, rostite cu inima atunci cind buzele erau ferecate. Numele de demult sau păstrat, tefere, clare, durabile, pe sub noianele de vocabule noi așezate ca niște fluturi străini pe corola lor, acoperindu-le adesea cu aripile, dar neizbutind să determine o altă polenizare, nici a limbii și nici a ființei. Tefere, clare, durabile, pietrele de demult ale castrului încă lucesc printre pomi și flori, „Via Praetoria”, recent dezgropată, taie mărte pe sub cerul înalt, spre cîmpile de porumb ce se pierd în zări. Cindva, cetatea de piatră s-a risipit (desi ruinele ei, spun documentele, încă se mai vedeau, „mult ridicate deasupra pământului și destul de vizibile”, chiar și la finele veacului al XVI-lea!), au înecat-o valurile istoriei, au ars-o năvălitorii (pietrele castrului, afirmă istoricii, destăinuie urma a două incendii), au acoperit-o cenușa și colbul „pavimentum” a devenit „pământ”, dar pământul acesta frământat, torturat, apăsător și țesut de vreme, de întâmplări, de tragedii, de istorie, antrenat uneori în suvoaie străine, acoperit alteori de alte pământuri, s-a tinut înclăst de vechile-i pietre, de vechia-i albie, apărat ca și o redută de urmasii descultii ai geților și romanilor. Istoria, pe aici, e o istorie și luptei, a grelelor bătălii pentru păstrarea acestui pământ, a efigiei lui înconfundabile, a reliefului duhului și al ființei lui. Pe aici, pe aproape, prin Munții Mesesului, romanii instalaseră observatoare, din care pindeau și vesteau apropierea dușmanilor. Peste pietrele castrului, devenite pământ, la adăpostul redutei de pământ în umbra cărora își plantează porumbul și își duc mai departe, prin secole, viața, urmașii descultii fac la fel, pîndesc și veghează, dau veste celor de după ei, din cîmpie, cînd vin dușmanii, cînd din zările tulburi se revarsă puhoaiete care vor să le invadeze pământul. Satul se cheamă „Buciumi”, spune cronică locului, fiindcă locuitorii lui „țipau din bucium” la ceas de răsruce, cînd peste zările muntilor se iveau dușmanii.

Ce apărau, de fapt? Te miri ce. Apărau un pământ sărac, întins ca o poighită, ca o coajă subțire peste piatră aridă, risoiț printre stîncărișuri, spălat de ploii și torenți, pământ de munte, de coline, pie-

montane, ici-colo de șes aluvial, pământ de gresii și marne, de argile și sisturi, peisaj altfel fastuos, în care interferența de regnuri și geografii compune un tablou de o mare diversitate, pictat cu o vervă decorativă unică. Solul zgîrcit și rece face culorile tari, minerale, porumbul e de aur curat, merele-roșii și strălucitoare ca rubinele, doar brinzușele de pe dealul Grădiștei — sint de-un albastru suav, liliac, ca niște emulsii fine de acuară, puse de pensula amintirii peste daiele neguroase ale cetății care, scufundindu-se cindva în pământ, se învecinează acum cu cerul. Peisaj fastuos, cuprins de cele șapte coline în volute și bucle ce-i dau un balans de valuri de mare, o ritmare în registre diferite a motivelor ce urcă și coboară tînzind către cer, răsruce de vinturi, unghi de aspră interferență între năvala de aer fierbinte a luncilor (sint și citeva lunci pictate cu miluri negre pe apa Agrașului și a Văii Buciumului) și Munții Mesesului, la pieptul cărora vîntul, oprindu-se, așue lung, cu glas de bucium.

Peisaj fastuos, dar pământ sărac. Sărac și mai ales risipit. De la o culme de porumb la alta, de la o vale cu griu la alta, puntea o poate face doar boncîntul buciumului. Tăranul cooperat se scoală în crucea nopții ca să ajungă, în zori, la țară, după opt-nouă kilometri de mers întins, dar poticnit, pe pante abrupte și grohotișuri lunecătoare. Tractoarele se cațără greu și lucrează greu, combinele isprăvesc seceratul abia prin august, griul se scutură, se risipește, toamna-i amăgitoare, frumoasă, feerică, dar și scurtă, scurtă ca o explozie, uneori nici nu s-a copt porumbul cînd cade bruma, iarna e aspră, primăvara la fel, nu-ți dă răgaz să-i trăiești beția, să te umpli de parfumul țării, de bucuria soarelui, căci de pe coastă, cînd nu te-astepti, coboară frigul, geruri tîrzii careucid floarea merilor și a prunilor. Cooperativa agricolă are peste 6.000 de hectare, dar din acestea cam vreo 2.000 (cifra care înseamnă întreg pământul altor cooperative!) au fost, la întemeiere, pământuri sterpe, pământuri stînoase și erodate, grohotișuri și lunci inundabile, cimitire de pietre, de cioate și rădăcini, resturi dintr-o arhaică civilizație a naturii, la hotarele căreia omul și viața se opreau. Cite eforturi a trebuit să depună omul, omul cel de demult, ca să trăiască într-o astfel de geografie a pietrei, în care opera și lucrarea lui se loveau de piatră, în care viața lui atîrna de un colț de piatră, de o muche de piatră, în care tot ceea ce încerca să înfrunte piatră — sau efemerul — risca să cadă sub vitregiile pietrei, ale furtunilor și ale vremii? Cit efort a trebuit să depună omul, omul de azi, ca să corecteze, să refacă pământul, să trezească latentă, să sporească daruri, astfel încît să-și orinduiască munca și viața, casa și satul, efortul diurn și răsplată lui, la înălțimea cerințelor acestui timp, a propriilor lui aspirații și vreri?

Că acest efort a fost făcut și se face, ne-o spune totul. Ne-o spun recoltele bune, casele noi, tranziția spre o nouă civilizație — a pământului și a vieții omului — ce se vede în toate, în panoramele largi ca și în detaliu, în cuprindere ca și-n adincime. (Ne-o spune, într-adevăr, chiar totul... Ne-o poate spune chiar și un cocostirc! Întimplarea care urmează pare de basm, o inserăm între paranteze, totuși o inserăm, așa cum ne-a spus-o un

om de-al locului, fiindcă sîntem într-o lume veche, iar lumile vechi sînt lumi de basm. Așadar, cocostircul... Prezență insolită în acest imperiu al pietrei, undeva, pe malul Văii Buciumului, vine în fiecare primăvară și stă pînă toamna un bătrîn cocostirc. O primăvară, o vară, o toamnă, inversunat, caută, de cîțiva ani, ceva ce nu mai există: își caută cuibul. A avut cindva, pe aici, un cuib, asta era în epoca luncilor inundate, acum, în locul acela, nu mai e apă, dar el o caută. În loc de apă, găsește griu. El speră că această vegetație stranie va dispărea, că balta va reintra în drepturi, că, poate, va regăsi, cînd ordinea arhaică a acestor locuri se va restabili, și cuibul său. Și se miră, desigur, că această clipă nu vine. Nu vine. În apărarea vechii ordini a locului, unic vestigiu viu al civilizației dispărute, din aceeași familie cu stirvurile opaciilor terțiari ce se descompuneau altădată în umezeala acidă a luncii, e numai el).

Că întreg acest peisaj s-a transformat, se transformă, că e altul și mai ales că devine altul, ne-o spune totul. Ne-o spun luncile inundabile, care dau astăzi griu, ne-o spun dealuri și coaste implesite de ierbării pentru turme, ne-o spune transplantul masiv de epidermă tinăra (păduri, pășuni, citeva sute de hectare de meri și pruni) peste oasele sterpe de piatră veche, ne-o spune un deal cu brinzușe, veghind istoria, dezgropată și ea și adusă la zi prin efortul edil al oamenilor acestui timp, ne-o spun, mai ales, niște oameni ai Buciumilor ce se inapoiază în Buciumi din viitor. Zeci de familii, pînă nu prea demult, plecau din sat, evadau deci din timp, din timpul sterp al satului lor de piatră, căutîndu-și un rost, un viitor, mai departe sau mai aproape, de regulă mai departe, prin cîmpia Banatului, unde griul era destul și brațele lor învățate cu truda preluite cum se cuvine. Plecau prin aprilie, incuindu-și casele, munceau, cîștigau (cîștigau bine, mai cu seamă în ultimul timp, ca muncitori sezonieri ai I.A.S.-urilor), se întorceau prin noiembrie, cu griu și cu bani, socoteau ușile uneori troienite, dezghețau vetrele pentru o iarnă, și, cînd da floarea prunului, plecau din nou. Pînă acum vreo trei-patru ani plecau cu zecile. În primăvara aceasta au mai plecat doar cinci. Ceilalți s-au „re-șezat” în sat, muncesc în sat, pe tarlalele C.A.P.-ului, după ce, socotîndu-se bine, măsurînd satul de azi din perspectiva belșugului de pe cîmpile de la miazăzi, au văzut că „merge”, că au și aici un viitor.

Și merge. Unii muncesc în sat, alții, vreo patru sute la număr, îl părăsesc, pleacă prin alte locuri, mai aproape sau mai departe, de regulă mai aproape, la noile fabrici și combine ale Zalăului, dar și unii, și alții, își rostuesc viitorul aici, își fac case aici, își cresc copiii aici înainte de a-i trimite la școli înalte, conștienți de importanța și rolul lor — și de importanța și rolul celor ce vor veni — aici, pe pământul acesta al lor, printre brinzușele unde visează un castru, aici, pe pământul acesta în care fierul tractoarelor, primăvara, face să pocnească o vîsărie străveche, rostogolind printre brazde monede imperiale, pîlpîiri dintr-o vatră ce nu s-a stins. Toți cei ce se află în fruntea satului, și primarul Ioan Maringaș, și vicepreședintele Ioan Opris, și Ioan Chiorean, secretarul Consiliului popular, și Nicolae Hădăde, tînrul președinte al C.A.P.-ului, absolvent al liceu-

lui agricol din Salonta, și Nicolae Ciupe, medicul circumscripției, și Ioan Gusei, medicul veterinar al cooperativei agricole, și profesorul Petre Dănilă, directorul coordonator al școlilor Buciumilor, și alți 49 (din 51!) de învățători și profesori, sînt fiii ai satului. Ei au plecat la carte, ei s-au întors apoi la casa lor, la vatra lor, ei s-au întors la numele lor de familie, nume adesea străvechi, nume cu genealogii de cronică, nume a căror poveste în timp se poate omologa cu povestea satului, sau cu ample fragmente din ea. L-am numit mai sus pe medicul Nicolae Ciupe, întors, după studii, între alii. Un alt Ciupe, Ion Ciupe, face un desfin identic, pleacă la școli înalte, devine învățător, se întoarce acasă, într-o casă pe care, de fapt, nici n-ai putea s-o părăsești: o casă a cărei arhitectură și a cărei podoaă, de la „șterguri” și scoarță la discurile ceramice cu cizelură fină ori nînd peretii și grinzile, compun o gigantică broderie, tot ce se vede sau aproape tot fiind ieșit din mîna unei femei. Fe mea e mama învățătorului, Viorica Ciupe, faimoasă în toate satele Buciumilor pentru taina și harul minilor ei. Ea ști să coase și să împodobească, pentru feti și pentru neveste tinere, năframe sele jene, negre și cu flori galbene, ea, ma mult, știe secretul de-a „înnoi” năframele vechi, pe care le spală, le întinde, le fixează pe-o masă din lemn de tisă, trage apoi conturele florilor, ale frunzelor învie culorile, reface nuanțele. Nu pot ieși din cercul magic al unei astfel de case, al unei astfel de vetre de artă, a unui astfel de sat, care-și înfăptuiește sinteza contemporană pornind de la vechi și tulburătoare esențe. Nimeni din neamul Ciupe, ni se spune, nu-și părăsește, nu și-a părăsit vreodată satul, chiar și cei care totuși s-au dus revin mereu, revin lîngă vatra-i fierbinte, atunci cînd frigul toamnălic al depărtărilor le urcă pri-

ANCHETA SOCIALĂ

„Nu am observat
dacă persoana călcată
era caldă sau nu, aceea
deoarece ne-am grăbi

Faptele sînt următoarele și, dat caracterul lor de excepție într-o țară care omenia a fost întotdeauna la lăcînste, se cer relatate exact, fără iururi, așa cum au fost ele culese dosarul 317/1975 al Judecătoriai ju lui Teleorman. La 11 decembrie, către orele zece seara, autocamionu parținînd C.A.P.-ului din Cernetu, c na Mirzânești, condus de Ghe-

Noi

Noi nu ne-am îmbolnăvit niciodată de destin,
 N-am construit subteran în istorie,
 Dar dacă memoria citeodată nu este decât un cimitir,
 Și dacă soarele uneori nu răsare decât din memorie,
 Atunci, fie : lumina despre care mă-nalt și vorbesc,
 Și care nu este decât sunetul însuși al țării,
 Pentru că țara, un pod de vocale fiind,
 Este și-o incuviințare a mării,
 Viața — care pînă în zilele mele-a trecut
 Și pe la Sarmisegetuza, în lume,
 Și pe la Rovine, la Podul Înalt,
 Și-a luat drumul aspru al unei columne ;

Lumina și viața — tot două-ncercate perechi,
 Pentru că-ntr-amindouă-am visat, m-am lăsat dulce,
 Și pentru că-n loc de palate avem cintece vechi,
 Pentru că la vedere-am trăit și durere și fulger,
 Templele noastre fiindcă și triste, și mari,
 Niște fluieri sint, din care cresc munți,
 Și fiindcă știm, n-am putut să nu știm gustu-amar,
 Și fiindcă și pietre-am primit și-am stors pietre pe frunți ;

Lacrimile — fiindcă pe ele-am călcat ca pe-un rug,
 Căii noștri fiindcă-au păscut doar în țară,
 Și fiindcă n-am plins, am mers mai degrabă la plug,
 Pentru că pluguri și-n tîmple ne ară,
 Și pentru că-n noi se sbat vîi, ne culegem fierbinți,
 Prin părinți fiindcă totul se-așează,
 Și fiindcă sintem, n-am murit în părinți,
 Fiindcă și morți tot am arăta lumii-o rază,

Atunci fie : din memorie dacă,
 Am vorbi și tot nu ni-e lumea săracă.
 Sintem aici, n-am plecat
 Nicăieri și-am deprins graiul cel mai curat.
 Din memorie dacă iubim și pe plai
 Tot răsare un nor cu chip proaspăt de grai.
 Noi nu ne-am îmbolnăvit de destin, n-am cerut
 Nimănu-i nici un gînd și-am stat scut.

A. I. ZAINESCU ■

... și prin suflet. Abandonarea acestor
 tre implică pierderea personalității, a-
 darea insului ca îns sau a neamului ca
 am. Și neamul Ciupe e mult prea vechi
 mult prea amestecat cu istoria locului
 chiar cu legendele — pentru ca vreun
 dintre urmași să nu-i resimtă, min-
 u, investitura de aur, noblețea de cron-
 i, ciurilor le 1848, făurea, în șopronul
 1, lănci pentru luptătorii revoluționari
 satului, suferind, împreună cu alți 11
 i, represaliile stăpînirii, judecata și
 hisoarea. Același Grigore Ciupe, la
 0, era posesorul primului ceas din Bu-
 mi și al primei lămpi cu petrol, a cărei
 cără, în curînd, avea să alunge din sat
 ițele. Fiul său, tot fierar, aducea cel
 tii gramofon în sat, îl instala în cerul
 casei și, de acolo de sus (casa era
 un virf de deal), îl pornea să cînte
 nă la răgușeală“, ca să-l audă natul în-
 z. Ultimul din dinastia fierarilor, Pam-
 Ciupe, e șofer. Are vreo 30 și ceva de
 lucrează pe șantierul hidrocentralei
 la Târnița, de pe Someș, pleacă din sat
 ninică noaptea, se întoarce sîmbăta,
 e drum lung ca să se-ntoarcă, dar se
 arce. Are acasă, în Buciumi, o casă,
 în casa aceasta a lui, el, acest tînăr șo-
 din neamul Ciupe, are o bibliotecă cu
 va mii de cărți. Tatăl și bunicul lui
 adunat, cu osîrdie, tot ce-a ieșit mai
 și mai frumos de sub tiparnițele ro-
 nești ale vremii lor, zeci și sute de
 i, unele astăzi rare, au intrat în aceas-
 casă de țară aproape cu concomitența
 ării. Șoferul Ciupe sporește zestrea,
 pără mult, îl știu toți librarii Zalău-
 și din Cluj-Napoca, și, mai ales, citește.
 u-i singurul din sat — și nici cei ai
 n-au fost singurii — cu sete de carte,
 noutate, de știință, l-am mai putea
 nți tot aici pe octogenarul Silviu Pa-
 a Pop, țaran autodidact, posesor al
 bibliotecii de istorie pe care-ar riv-

ni-o orice istoric cărturar și, deopotrivă,
 colecționar de hrisoave și mărturii ale
 vieții vechi, muzeograf sui-generis. „ar-
 heolog“ al satului într-o vreme în care ar-
 heologii nu prea călcau pe aici, arheologie
 făcînd, pe cont propriu, doar localnici-
 cul ce smulgea bolovani din vechiul
 castru, construindu-și sub umbra cetății
 împutinate, casa. Nenumărate și pline de
 preț mărturii ale străvechimei și neclinti-
 rii omului pe aceste locuri, unelte, arme,
 podoabe, unele datînd din neolitic, au fost
 salvate, conservate și ocrotite de țaranul
 Silviu Papiriu Pop, ce și-a făcut din casă
 muzeu și, cînd casa a devenit prea mică
 pentru comorile adunate, le-a dăruit mu-
 zeului satului și muzeului de istorie din
 Zalău. Rivna acestor oameni către carte,
 lumină, știință, e veche, această rivnă
 iradiază din neguri de vreme, cînd mai
 presus decît nevoia culturală era nevoia
 de afirmare, embrion al unui apostolat na-
 țional și social. În 1885, buciumenii n-au
 șovăit să-și transforme biserica (construc-
 tie veche și mindră, de dinainte de 1750,
 cu ziduri groase de peste un metru, clă-
 dită cu piatră smulsă din castru) în școa-
 lă, plătînd din chimirele lor profesori
 care să le-vețe fiii. Biserica și-au făcut
 mai tîrziu, biserica putea să mai aștepte,
 de școală românească însă era nevoie.
 Azi, vechea școală nu mai e școală
 (construcția cu ziduri de cetate s-a trans-
 format în cinematograful), ea n-a mai pu-
 tut, nu mai poate cuprinde generațiile care
 vin spre carte, ea n-a mai putut cuprinde
 o geografie spirituală care s-a luminat
 dintr-o dată, la o dimensiune altădată de
 nevisat. Satele Buciumilor au școli noi,
 construcții moderne, integrate suitei de
 edificii și de dotări (magazine, lăcașuri de
 sănătate, blocuri de locuințe etc.) care
 aduc și impun, în așezarea îmbogățită și
 înnoită, electrică și asfaltată, lumina-
 tă exterior și pe dinăuntru cu alte po-

doabe și alte vreri, piatra de temelie a
 orașului viitorului.
 O școală nouă e în plină construcție în
 aceste zile. Se află în inima satului, lîngă
 un șir de sălcii bătrîne, înalte și somp-
 tuoase, monumente ale unei naturi ce,
 iată, poate a dea, fie și numai ca un sim-
 bol sau ca o promisiune, chiar și astfel de
 exemplare, ivite, s-ar zice, într-un mo-
 ment de uitare, poate de generozitate încă
 necunoscută. Construcția e „la roșu“, încă
 nu-i putem deduce chipul, el se ascunde
 printre schele și mormane de cărămizi,
 dar, după cum ne încredințază meșterul
 Lucaci, zidarul care conduce lucrările,
 chipul acesta va fi (sînt cuvintele lui)
 „frumos cum nu se mai află“. Va fi, în-
 tr-adevăr, o școală „cum nu se mai află“,
 nu-i o exagerare de meșter îndrăgostit de
 lucrarea lui, ci o realitate atestată arhi-
 tectonic. Va fi o școală de 10 ani, cu 12
 săli ; fiecare sală de clasă va fi lumina-
 tă „din două părți“, prin două rînduri de
 geamuri ; corpul școlii se va continua cu
 cel al unei săli de sport (o sală de 20/14 m,
 în care vor fi și tribune !), și ansamblul,
 impunător prin proporții, armonios gîndit
 și legat, va arăta frumos, se va integra
 organic locului, arhitecturii lui și poeziei
 lui, va avea chiar, spune meșterul Lucaci,
 „acoperiș ca acoperișele“, nu planșeu de
 beton, detaliu de cea mai mare însemnă-
 tate într-o zonă în care „acoperișele“,
 cîndva din „tandără de copac“, astăzi de
 țigla dar urmînd jocul de suprafețe al
 celor vechi, dau nota etnografică dominan-
 tă, cu modele celebre pe toate dealurile.
 Proiectul acestei școli este opera unor tî-
 neri arhitecți. Cum au ajuns acești tineri
 la Buciumi și cum au gîndit ei această
 școală, și modernă, și în rimă cu ambian-
 ță și cu tradiția, e o altă poveste, deschi-
 zînd, în edificiul culturii satului, o fereas-
 tră sau o arcadă nouă. O cercetare socio-
 economică a Buciumilor, condusă, în 1968,

de regretatul sociolog Octavian Neamtu,
 s-a soldat cu o carte (Ov. Bădina, D. Du-
 mitriu, Oc. Neamtu : „Buciumi, un sat din
 țara de sub munte“, Ed. Academiei R.S.R.,
 1970) și cu trimiterea unor tineri entu-
 ziaști, tobi de carte și de talent, dar și
 cu fine antene pentru tot ce e viu, pentru
 tot ce viază din străvechime, pentru tot
 ce înseamnă ființă și duh al locului, ast-
 fel încît, propunînd structuri ale noului
 ele să nu înghețe, ci să facă și mai vi-
 brant un timp etern.
 S-a construit și se construiește mult în
 Buciumi, s-au schimbat și se schimbă
 multe, dar s-a păstrat și se păstrează, de-
 cantate prin timp, curățate de accident și
 de efemer, tot ceea ce înseamnă valoare,
 ființă și duh al satului, deci mai mult
 decît o năframă ce-și „înnoiește“ moti-
 vele, mai mult decît un acoperiș preces-
 cele „din tandără“, se păstrează, de fapt,
 o dimensiune umană, care-i cea a statorni-
 ciei omului pe acest pămînt, a iubirii lui
 față de el. Omul și-a apărut prin veac,
 cu singe și cu sudoare, acest pămînt, s-a
 ținut strîns de pietrele lui arhaice, a scris
 mereu și pe mereu, pe foaia țărîinii, cu
 o nouă sămînță, istoria, pentru el și pen-
 tru cei ce aveau să vină. Văzut așa, pro-
 cesul trecerii acestui sat spre viitor pare
 lent, el nu răspunde imaginii confecționa-
 te din cărți despre mișcare (mișcarea,
 pe-aici, pe aceste abrupte și grele dealu-
 ri, se face și astăzi mai mult cu bivoi-
 lii decît cu tractorul !), dar aceasta nu
 înseamnă lipsa mișcării, nici măcar o miș-
 care înceată, ci presupune, poate, una
 substanțială.
 Satul acesta se mișcă spre viitor într-un
 ritm care e cel al statorniciei, deci în-
 tr-unul esențial.
 ILIE PURCARU ■
 Fotografii de ELENA GHERA ■

... melu, a lovit, călcat și proiectat, în co-
 na Purani, în dreptul casei Mariei
 obre, pe Nicu Rădoi care circula nere-
 lamentar, pe jos, și care a decedat.
 nă aici, nimic deosebit, un accident,
 ar putea gîndi, ca oricare altul, mai
 es că existau toate condițiile favori-
 nte, în sensul că pietonul avea, după
 m va dovedi expertiza medicală, o can-
 ate oarecare de alcool în sînge, că a-
 ă era ceață și că autocamionul condus
 Gheorghe Chelu nu poseda ștergă-
 ure de parbriz, drept pentru care șo-
 ul circula mai mult cu ușa întredes-
 ă, ștergînd din cînd în cînd geamul
 a față.
 e-a urmat este însă înspăimîntător.
 e cabina șoferului a coborît Marin Na-
 u, prieten cu șoferul, a constat acci-
 dentul, victima se pare că încă mai trăia,
 luat pe Nicu Rădoi și l-a așezat pe
 tuar, mașina a dat înapoi și și-a con-
 uat drumul în mare viteză, trecînd ca
 utul, citeva minute mai tîrziu, prin fa-
 tului de miliție din Mirzănești. În
 est punct, trebuie să recunoașteți, lu-
 rile se mai complică, dar încă nu
 rte mult, căci cite nu faci în viață
 ntru un prieten... Dar lipsește un amă-
 nt, în clipa comiterii accidentului, se

mai aflau în cabina autocamionului Ion
 Velicu, iar în caroserie, alte șapte per-
 soane, Tudor Velicu, Nicolae Velicu, Stan
 Hariton, Stanciu Iancu, Voicu Lintescu,
 Stan Mirea și Petre Tibacu, care n-au
 suflat, vreme de mai multe zile, nici o
 vorbă ! După investigații amănunțite, or-
 ganele de miliție au depistat făptașul, a
 cărui declarație merită redată, pentru ca-
 racterul ei ieșit din comun. „Precizez,
 scria vinovatul, că dacă Marin Naciu nu
 lua cadavru, eu nu mă urcam la volan,
 dar văzîndu-l pe acesta că a făcut așa
 ceva, m-am urcat și eu și am dat mașina
 înapoi“. Evident, această dare pe după
 cireș n-a avut cîștig de cauză la proces,
 în urma căruia șoferul Gheorghe Chelu
 a fost condamnat, sentință definitivă, la
 șase ani pentru ucidere din culpă și la
 cinci pentru părăsirea locului accidentu-
 lui. Se cade să facem aici o paranteză,
 arătînd că, la cererea organelor de ar-
 chetă, conducerea C.A.P.-ului din Cer-
 netu i-a făcut șoferului criminal o ca-
 racterizare mai mult decît trandafirică,
 menționînd între altele că „datorită fap-
 tului că a avut o comportare bună la lo-
 cul de muncă, a fost trimis de consiliul
 de conducere la tratament în stațiunile

balneoclimaterice prin C.A.P., în anii 1973
 și 1974“ !?!
 Întregul dosar, în care ceilalți șapte
 cetățeni apar în postură de martori, doar
 Marin Naciu intrînd sub incidența legii,
 e plin de declarații cel puțin comice, dacă
 în spatele lor nu s-ar ascunde o faptă
 de extremă gravitate, în urma căreia un
 om, cap de familie și tată, nu și-ar fi
 pierdut viața. Iată, spre edificare, un ex-
 tras din cele afirmate de Marin Naciu,
 condamnat ulterior la trei ani închisoare
 pentru infracțiunea de favorizare a uci-
 derii din culpă : „declar că în această pe-
 rioadă, pînă am fost chemat de organele
 de miliție și cercetat, nu mi-a ars nici
 să mîncare, așteptînd să fiu chemat și
 să recunosc“. Bietul om, te simți gata să
 oftezi pentru nefericitul lipsit de poftă
 de mîncare, dar ce ț-e dat să citești
 citeva rînduri mai jos ? „Nu am obser-
 vat, recunoaște Marin Naciu, dacă per-
 soana călcată era caldă sau nu, aceasta
 deoarece ne-am grăbit“.
 După toate aceste cînte, ai fi tentat
 să crezi că oamenii căzuți în doșeală
 s-au trezit, fie și în ceasul al doispre-
 zecelea, la realitate, recunoscîndu-și vina,
 în urma căreia un om și-a pierdut viața.

Dar cei doi aflați în noaptea accidentului
 în cabina autocamionului 21 TR 1505 se
 vor grăbi să ceară recurs, arătînd între
 altele că „suma stabilită drept contribu-
 ție bănească pentru minor este prea
 mare, întrucît minorul primește și pen-
 sie de urmaș“, minorul în cauză fiind,
 desigur, copilul victimei Nicu Rădoi.
 Evident, recursul a fost respins și sen-
 tința a rămas definitivă. Vinovații și-au
 primit, după legile drepte ale acestei țări,
 pedeapsa incumbată de faptele lor ori-
 bile, dar reporterul, aflat de-acum la
 mai multe zile după parcurgerea dosaru-
 lui, continuă să fie muncit de un gînd.
 Cum a fost posibil, se frîmîntă el, ca
 zece oameni să fie implicați sau martori
 într-un accident mortal și să facă, să nu
 încerce să dea o mîină de ajutor celui lo-
 vit, să nu se străduiască să salveze
 o viață care se zice că mai putea fi sal-
 vată printr-o intervenție imediată ? !
 A fost aceea o tăcere care, prin ea în-
 săși, a caracterizat niște oameni, arătînd
 opiniei publice adevăratul lor chip. Oa-
 meni de excepție într-o țară a omeniei
 dar oameni care, atenție, trăiesc prin-
 tre noi.
 OVIDIU IOANIȚOIA ■

VIATA - FILM. DUS SI NTORS

„Fanii”

Ca și sporturile de masă, cinematografia are și ea microbiștii ei, care în limbaj internațional se numesc fani, prescurtare de la fanatici, cuvânt îngrat, și după părerea mea cu mult du-te-ncolo, pentru că presupune un zel bezmetic, o devoțiune oarbă, un sect „sm bigol, adică o stare de incapacitate neluciditate. Hașdeu zicea că „fanatismul ucide știința”, dar, fără îndoială, el ucide și conștiința. Ajungând aici trebuie făcută însă o foarte necesară delimitare, distingând printre microbiștii ecranului două categorii principale și într-o oarecare măsură opuse: 1. „mușcații de cinema”, freneticii, stilpii cinematecilor, pasionații de tipul C.S., medic de țară și nave-tist în ziua liberă. Face 80 km dus și 80 km întors pentru ca să nu piardă ultimele trei premiere din capitala județului, iar uneori ia drumul prin județul vecin și se duce până la Tir-gu Mureș ca să vadă a paisprezecea oară scena mesei din **Pădurea spinu-ratilor**; 2. Spre deosebire de prima categorie, care cunoaște pe operatorul lui Wajda ca pe colocatarul apartamen-tului propriu, ei nu merg ca să vadă filmul cutare cu Belmondo. Ei se duc să-l vadă pe Belmondo în nu importă ce film, sala de cinema fiind pentru ei mai ales un loc de întâlnire cu idolu personal, umbră iubită, admira-tă, uneori invidiată, aproape întodea-una imitată.

1. În condițiile în care cinemateca este un privilegiu al Capitalei, tar ci-nematografele nu prea sînt specializa-te, așa-zisele cinematografe de artă născându-se greu și murind ușor, prima categorie e oarecum subțiată, pier-dută pe drum, pentru că, la un mo-ment dat, a existat un pluton relativ masiv de hămesiți ai bibliotecilor cu filme, dar acum acest pluton s-a răz-letit din multe motive, unele obiecti-ve, principalul fiind, desigur, lipsa de timp, dar și din motive neobiective, principalul fiind, aici, lipsa unor vestale, adică a unor animatori, care să întrețină focul. În așteptarea nou-lui svng al cinematecii, două obser-vații sar deocamdată în ochi: forme noi de cinefilie, zic „noi” pentru că microbiștii nu se mai multumesc să consume și să deguste, ei vor să facă

filme, manu proprio, deci forme noi incolțesc, iar în ultimul timp răbuf-nesc energie în jurul cinecluburilor constituite, nu din vina lor, în rez-ervații, dar acum e momentul ca plasa inconjurătoare să fie dată jos și să se intre în marele circuit. Cealaltă observație ar privi structura noului public devorator de filme insomniace — să le numim așa în opoziție cu fil-mele soporifice, adică cele care faci-litează somnul rațiunii. De unde pină acum o bucată de timp acest public de exigenți era format mai ales din adulți pe muchia pensionării sau dincolo de ea, se poate observa cum ziceam mai sus, chiar numai ochiometric, că vîrsta acestui public a scăzut simțitor, că el este format azi mai ales din juni și că — detaliu semnificativ! — o foarte mare parte din acești juni nu sînt, așa cum s-ar putea crede, de proveniență umanistică. Ei sînt „scientifici”, în spe-cial studenți la matematică, la medici-nă și dintr-o zonă de interferență, de la arhitectură.

2. Despre a doua categorie a micro-biștilor, despre vinătorii de autografe, colecționarii de poze de vedete, despre plutarii vieților paralele ale pierci-ilor și spătarilor, despre acei pico della mirandola în materie de stele cu sau deocamdată fără nume, — aceasta nu-i împiedică, firește, să trimită și unora și celorlalte scrisori înflăcărate cerindu-le un semn de viață, o suviță de păr, mina sau o sumă de bani cu împrumut — despre această a doua categorie tre-buie să recunoaștem că și ea se re-duce în ultimul timp, și lată o impu-ținare care ne bucură, nu pentru că marii noștri actori n-ar merita azi mai mult ca oricînd să pună în circula-ție o mare cantitate de elan. Elan dar nu idolatrie, pentru că acest tip de idolatrie infantilă diminuează însuși obiectul idolatrizat și nu numai acest tip de idolatrie, ci orice tip, aici tre-buind să dăm întru totul dreptate lui Shaw, căci el zicea că sălbaticul adoră idoli de lemn și de piatră, iar omul ci-vilizat idoli de carne și de sînge.

Șchițind acest foarte sumar tablou al cine-microbiștilor, ideea esențială ar fi că există feluri deosebite de a iubi arta în general și filmul în special și că această ființă colectivă numită ci-nematografie, ca și ființa individuală numită cineast, regizor, actor, vedetă, anti-vedetă, dorindu-ne dragostea, ne-puțin respiră fără ea, are nevoie de entuziasm, nu de fanatism. De lucidi-tate iar nu de leșinuri.

ECATERINA OPROIU ■

viață autentică și nu surogat: câteva ex-cepționale momente ale lui George Mi-hăiță, într-un rol episodic — cel al unui tinăr sofer, îndrăgostit la rîndul său, dar și atenți observatori al realității imediate; bonomia periculoasă, de tip „escroc” a funcționarului din minister interpretat excelent de Matei Alexandru; citeva mo-mente ale lui George Calboreanu jr., în rolul micuței lepre în devenire — toate acestea rămîn în memorie tocmai prin firescul realizării, prin lipsa de ostenta-ție. Dar sînt doar niște oaze de adevăr, într-un film condus altfel cu suficient profesionalism — ceea ce nu e deloc pu-țin! — pentru a acoperi, măcar aparent, acele momente în care se spun cuvinte mari despre iubire, muncă, cinste și prie-tenie, dar pe care nu putem — nu avem cum — să le credem.

HORIA PATRAȘCU ■

CRONICA SPECTACOLELOR

O piramidă din care lipsesc citeva blocuri de piatră

O operă de Wagner seamănă cu o pira-midă. Spectacolul bucureștean cu Walkiria seamănă cu o piramidă dar fără soclu. O piramidă din care mai lipsesc citeva blocuri de piatră și care plutește suspen-dată în noapte ca într-un gol de aer, ase-menea unei sculpturi cinetice. Pentru că orchestra dirijată de Constantin Zuganu a sunat ca proiectată pe o pistă de in-cercare, cu alunecări în derivă, cu instru-mente care scoteau... zgomote, cu suflă-tori care sperberau praful și pulberea din fosă. Credem că ansamblului orchestral îi mai trebuiau zile prelungi de repetiții ca să ajungă în faza unor sonorități accep-tabile și poate chiar onorabile. Regia lui Jean Rînzescu a fost singurul eveniment notabil al spectacolului. Ea a conferit re-prezentății elementul-ax în jurul căruia se născocesc decorul semnat de Roland Laub, ea a acordat spectacolului tinuță și stil. S-a văzut o îndelungată și răbdă-toare, poate chiar obsesivă sileuire a de-taliilor mișcării în scenă și a expresiilor corporale, în așa fel încît toate gesturile să cînte, să se așeze firesc în structura muzicală a operei, în atmosfera încordată, tensionată a conflictului. Se vede că s-a muncit ca la o piramidă. Dar s-a muncit conștient că nu există încă voci demne de muzica lui Wagner și nici orchestra care să pună oceanul acela de sunete în flux și în reflux. S-a înfăptuit un act de cultură pentru care artiștii și instrumentiștii Ope-rei merită felicitări, dar reprezentăția este încă departe de bucuriile muzicii și de exigențele spectacolului wagnerian. Și tocmai aici trebuie pus semn de exclama-re! Pînă la sublim e încă un drum rece, stîlcos și stîșgietor!

Mariana Stoica a fost singura cîntăreță în stil wagnerian prezentă în spectacol. Ea a pătruns grav sensul muzicii și cu vocea sa amplă, puternică, a spintecat văzduhul răscolit de cavalcada walkiriilor, ridicînd brusc temperatura spectacolului și trezînd publicul din inerție. Walkiria este o operă tulburătoare, o operă care nu te poate lăsa pradă amorfă extazului, o operă care zbuciumă, care arde pe dinăuntru nostru ca și cum prin ciudate alchimii singele noastre s-ar preface în flăcări. Și cu toate acestea spectacolul este trenant, efortul unor cîntăreți de a se exprima e vizibil și îngrijorător. George Crăsnaru, cu intui-ția sa exactă, cu inteligența sa care transpare din fiecare gest, din fiecare pri-vire, cu vocea sa strălucitoare și tonică, a tradus expresiv dilema lui Wotan. Maria Slătinaru n-are forța dramatică și vocală a repertoriului wagnerian, n-a reușit să renunțe la stereotipile belcantoului, dar a fost o interpretă sensibilă, a restituit pu-blicului o eroină de mitologie care se zbate în meandrele propriului destin și propriului suflet. Marcel Angelescu s-a în-trecut pe sine, a cîntat mai îngrijit, mai atent cu defectele sale de dicțiune, dar nici vocal, nici ca prezență scenică nu acoperă datele rolului. Iulia Buciuceanu a fost o maiestuoasă și necrutătoare zeiță din Walhall dar uncori vocea sa, obosită, pare că trece printr-un armoniu defect. Walkiriile s-au lăsat copleșite de orches-tră, vocile lor, de cele mai multe ori fi-rave sau stridente, n-au reușit să transfor-me episodul walkiriilor într-un moment de vis al spectacolului.

Și astfel cortina a căzut la orele 23 și 20 de minute peste o piramidă neterminată, înăuntrul căreia s-a găsit un singur sar-cofag, al sufletului!

A. DOHOTARU ■

P.S. În numărul trecut, reputatul critic muzical Alfred Hoffman a publicat, conform dreptului la replică, o intervenție în care erau amendate unele opinii ale semnatarilor acestor rînduri privind citeva din manifestările Festivalului internațional „George Enescu”. Intervenția sa se intitula „Cu ase-menea articole ni se face frig”. Trezînd peste datele autobiografice expuse de Alfred Hoffman, fără îndoială prețioase pentru o viitoare istorie a criticii noastre muzicale, autorul se ocupă de-a lungul a 7 pagini vio-lent dactilografiate și grăbit redactate, de observațiile noastre asupra programului concertului de deschidere, asupra recitalu-lui Ion Voicu — solist, conducător de for-mație cameră și compozitor, într-un cadru festiv ca acela dedicat lui George Enescu. Alfred Hoffman afirmă greșit că autorul acestor rînduri s-a mirat de interpre-tarea în concert a Simfoniei spaniole de Lalo. Autorul acestor rînduri nu s-a arătat mirat ci a exprimat discret rezerve a-

supra includerii în programul concer-tului inaugural a acestei simfonii. Cine-va, în pauza concertului, își exprima, de altfel foarte plastic, nemulțumirea în același sens: „Aș vrea să știu dacă la un festival Lalo s-ar cînta Enescu în deschidere”. Nu avem nimic împotriva interpretării „Simfo-niei spaniole” de către Ion Voicu. Dimpotrivă, dorim să o ascultăm și o vom asculta cu mare plăcere în viitor. Dar, desigur, în-tr-o variantă interpretativă mai bună ca aceea din concertul inaugural. Aceasta este opinia noastră.

În ceea ce privește „nesiguranta muzicală” a lui Nicolae Herlea din spectacolul cu Tosca de la Sala Palatului, nu vreau decît să-i recomand criticului reputat și expert care este Alfred Hoffman, audierea atentă, cu partitura alături, a înregistrării pe bandă de magnetofon sau reluarea reprezentației pe bandă magnetică. Alții. În rest, dorim să fim clari: nu denigrăm activitatea muzicie-rilor care ne reprezintă peste hotare. O ju-decăm la justa ei valoare într-un spectacol anume, nu în spectacolul anonim sau... ge-neral, al vieții! Nu ne impresionează nici o carte de vizită, oricît de pompoasă ar fi! Noi, spectatori, melomani de rînd, cres-cuți în spiritul respectului pentru marile valori ale muzicii românești și universale, nu sîntem chiar așa ușor de indus în eroare sau de intimidat cum crede Alfred Hoffman. Nu e destul să te consideri deținătorul unui cod, al unui limbaj care pare inaccesibil sau mai puțin ac-cesibil la prima vedere. Te poți trezi în-tr-o zi decodificat! Dacă facem cronică „după ureche”? O facem și... după ureche, pentru că pînă una alta nu s-a inventat un alt organ sensibil la sunete și chiar la u-nele zgomote. Noi cînd venim la concert, înțîi și înțîi ascultăm. Apoi comparăm și ju-decăm. (Dumneavoastră cum procedați?) Uneori judecăm aspru, e adevărat. Și avem curajul să judecăm aspru și să ne afirmăm opinia. Pentru că venim fără prejudecăți! Nu ne interesează ce se întîmplă în culise. Și nu-i combatem pe alții cu argumente pline de candoare și sub dictu automat. Sorie undeva că aprecierile asupra manifes-tărilor muzicale trebuie să aparțină numai unui grup de „inițiați”, unei „elite”? Dați-ne voie să credem că lui Alfred Hoffman i s-a făcut frig fără motive întemeiate citînd articolul nostru. Sau i s-a făcut frig pur și simplu din simpatie personală (comensală, de altfel) față de cel „judecăt” de noi? În ceea ce ne privește, vom continua să decon-gelăm spiritele uitate într-un stal și care nu simt cum vulteste viața pe afară.

Despre Ion Băieșu

Băieșu nu scrie un teatru mimetic-absurd, el are un instinct plin de vigoa-re comică ce-i dictează o inversunată co-loratură autohtonă, plină de haz: el nu vrea să fie la modă, deși cu un mic efort ar putea, riscînd astfel să se și anu-leze, sau bagatelizeze, el rămîne canto-nat într-o lume ce o continuă pe-a lui Caragiale, între personaje profund mar-cate de mediul în care trăiesc și de lim-ba în care vorbesc. Aș îndrăzni astfel să spun că Băieșu este la ora actuală dra-maturgul nostru cel mai „autohton”, fiindcă mai pregnant decît la alții obser-văm în piesele sale limba și originea au-tohtonă, specific muntean, bineînțeles, a eroilor săi. Verva sa comică i-ar putea permite să le dea dreptul limbajilor săi eroi să se distreze în toate consoanele lumii, ori să se poticnească grotesc în-tr-o măcăială a necomunicării: dar Băieșu din **Chițimia** (nu din „Preșul”, care rămîne o spumoasă glumă de vacan-ță a autorului) continuă filonul bogat din **Lertarea** și ne oferă o dramă a impoșto-rului, dacă mi se permite să spun astfel, o piesă în care jefitorul identității al-tuia și altora nu face pînă la urmă al-ceva decît să se frustreze de propria sa identitate. Dacă Băieșu și-ar analiza pie-sa, ar zice că dumnealui Chițimia și-a furat singur căciula, fiindcă acest ciudat hoț n-a făcut altceva douăzeci de ani decît să-și fure propria sa viață. Gălă-gioșii sînt bineveniți pe scenă ca perso-naje, ei îl ajută pe autor să se exprime prin ei, limbuția nu e un defect decît al lor și e o calitate a autorului: Chițimia inventatorul și Filosoful său particular alimentează prin existența lor un proces tragic, ei încălcînd legile umane, violînd scrisa și nescrisa lege morală a oameni-lor. Spunecm că Băieșu nu scrie un tea-tru absurd, dar el folosește în **Chițimia**, care este o dramă, legile complicate și intrigile neverosimile ale comediei, care întodeauna sînt absurde. Dacă ar fi lo-gică și exactă, comedia ar fi o ciorbă de pește. Băieșu, care e pescar, disprețuiește logica aparentă și lineară și didactică și ne oferă o ciudată cădere în păcat: nu în păcatul cunoașterii, care ar presupu-ne că judecata și conștiința, ca să fie, au fost plătite cu patimi și privațiuni — ci în păcatul necunoașterii, al ambției de a trăi într-un rai al altuia, cu orice preț, chiar cu prețul propriei tale distrugerii. Am insistat asupra piesei lui Băieșu fiindcă ea mi se pare elocventă în ceea ce eu așa numi „neangajarea eroilor”, lip-sa lor de conștiință, de conștiință politi-că, păcat mai mare decît orice izgonire din paradis. Căci a nu ști cine ești și pentru ce trăiești este într-adevăr o tra-gedie. Băieșu este remarcabil în demon-strarea acestei idei, scriînd prin revers, o piesă angajată, așa cum și Caragiale tot prin revers ne-a dăruit o dramatur-gie tonică extraordinară. Dacă din gin-dire se naște în Biblie păcatul, cred că ispi-ta cea mai modernă a șarpelui necu-rat este atrofierea și lipsa conștiinței. Chițimia nu vrea să știe și astfel nu vrea să fie, să existe — și în final cînd fire-le ce-l conduceau sînt puse în lumină, el rămîne singur în propria sa închisoare, pe care singur și-a construit-o, închis în propriul său pat dogmaticesc.

DUMITRU RADU POPESCU ■

A apărut

OMAGIU LUI BRÂNCUȘI

Volum editat

de revista „TRIBUNA”

● Semnează: Eugen Jebeleanu, Octavian Fodor, Carola Giedion Welcker, Natalia Dumitrescu, Alexandru Istrati, Bülent Ecevit, Barbu Brezianu, V. G. Paleolog, Virgil Vătășianu, Ionel Jianu, Mircea Zăciu, D. R. Popescu, Adrian Marino, Ion Pogorilovschi, Nina Stănculescu ș.a.

● Mircea Eliade: Coloana (teatru), Peter Neagoe: Sfîntul din Montpar-nasse (proză).

● Versuri inspirate din universul brâncușian.

● Interviu cu: Jean Cassou, Ionel Jianu, Berto Lardera, Emile Gilioli, Marielle Tabart, Philippe Soupault, Eliette Hajdu.

● Exegeze: David Lewis, Tomás Aladár Pontus Hulthen, Sik Csaba, Hil-ton Kramer, Edith Balás, Ezra Pound, ș.a.

● 250 pagini text + 64 reproduceri din opera lui Brancusi, lucrări ale plasti-cienilor contemporani.

CRONICA FILMULUI

Ultimele zile ale verii

Constant preocupărilor sale pentru fil-mul de actualitate, Constantin Stoiciu — scenaristul filmului de care ne ocupăm — încearcă și de astă dată să aducă în prim plan viața unor constructori de pe unul dintre nenumăratele șantiere ale țării. Pelicula realizată după acest scena-riu de către Savel Stîpop — prin care acesta revine, după o îndelungată absen-ță, la problematica contemporană — se înscrie așadar în aria tematică a faptului cotidian, a eroismului cotidian, a micilor sau marilor bucurii sau drame cotidiene.

Intențiile nu sînt duse însă pînă la ca-păt, șantierul — tumultul muncii carac-teristic unui șantier — rămîn undeva în planul doi, intriga țesîndu-se mai mult în jurul unor povestioare de dragoste mai mult sau mai puțin autentice, în ju-rul unor cupluri de îndrăgostiți care se iubesc, se ceartă sau se despart pentru niște motive care scapă în bună măsură spectatorului și care, ceea ce e mai grav, nu tensionează filmul absolut deloc: ba dimpotrivă, dau o notă de nedorit, ilară, unor secvențe ce se doreau a fi drama-tice. Aceste slăbiciuni nu sînt, nu pot fi salvate nici de muzica filmului (H. Ma-iorovic și Camelia Dăscălescu), nici de abundența efectelor sonore (ing. Andrei Coler) și nici măcar de folosirea, dusă pînă aproape de ostentație, a trucajelor coloristice — aceasta din urmă atîngînd pe alocuri performanțe tehnice de rețî-nut, rămînînd totuși în afara filmului (imaginea: Ștefan Fay și Florin Paras-chiv).

În rolul principal, cel al inginerului șef, Cornel Coman se străduiește să de-pășească o partitură interpretativă destul de confuză, lipsită de personalitate, reușînd uși personaj cu oarecari trăiri înt-erioare, frustrat însă de niște date con-crete, lipsit de o „biografie” cinematogra-fică, eroul său se plasează undeva la granița dintre „posibil” și „schematic” alunecînd, pe parcurs, cînd într-o parte, cînd în cealaltă.

Firește, a face un film despre un șan-tier nu este un lucru ușor. A face însă dintr-un șantier un simplu pretext deco-rativ pentru a însăila niște idile mai mult sau mai puțin reușite, a pune eroul să se joace de-a „uite demisia, nu e de-misia” — și asta pentru nici un motiv plauzibil! — e cam prea mult. Și e cu atît mai mult, cu cît filmul dovedește pe alocuri că autorii săi pot filma viață —

„In mină”

Într-o după-amiază toridă, din vara anului 1945, mă aflam după o infernală noapte de tren, la Constanța, într-un oraș mistuit de arșiță și de mizerie, de o asemenea adâncă dezolare încât însăși marea, aceeași de la facerea lumii, părea pedepsită de o nevindecată tristețe.

Stăteam la o masă de cafea orientală, cu o prăjitură în farfuria incertă și cu un pahar cu apă în față când, pe trotuar, înaintea mea, am văzut o fetiță desculță, cu părul galben și cu doi ochi imenși, albaştri, ce priveau cu un jînd mărturisit la prăjitura mea, neîncrepută.

I-am făcut semn să se apropie, a venit, i-am întins prăjitura, a început s-o mănince cu o poftă ce amintea mai mult a foame, decât de deliciile dulciurilor. Am întrebat-o cum o cheamă, mi-a răspuns, ciți ani are: „Patru”. Am întrebat-o cum îl cheamă pe tatăl ei, ce meserie are: „Muncitor în port”. — „Și cit câștigă?” am continuat, fără să știu nici eu de ce pun unui copil de patru ani asemenea întrebare. Dar fetița mi-a răspuns prompt: „Șase sute de lei”, adăugînd însă imediat, cu un glas abia șoptit, dar de o mare seriozitate: „În mină”. Am avut impresia că n-am auzit bine. — „Cît?”. Și fetița a repetat: „Șase sute”, ca să precizeze cu glasul ei șoptit, de o adîncă maturitate: „În mină”.

În clipa aceea teribilă, echivalînd pentru mine cu una dintre cele mai tulburătoare emoții pe care le-am trăit în viața mea, fiindcă asistam la o sfișietoare tragedie: o fetiță de PATRU ani care ȘTIA că tatăl ei câștigă șase sute de lei „ÎN MINĂ”, o ghiară de fier mi-a sugrumat gîtlejul, întreaga mea ființă fiind cuprinsă de o surdă și neputincioasă revoltă.

Au trecut de la acea vară cumpălită treizeci și unu de ani.

Cînd vîd cum arată astăzi copiii acestei țări, inima mea cîntă.

AUREL BARANGA ■

PAUL ERDŐS — Compoziție

Muzică și poezie

(Urmare din pag. 1)

bertăți, plătită adeseori cu singe. O muzică pentru greci, ca și pentru străinii care vin în Elada să-i cunoască, odată cu templele ei antice, sufletul de azi, etosul, dar și melosul, nu niște biete mai-mușureli oarecare, plătite ieftin de turiști bogăți. O muzică scrisă pe versurile marilor poeți contemporani eleni (Seferis — premiul Nobel —, Elitis, Ritsos, Agnanostakis și, printre ei, Mikis Theodorakis), ca și pe versurile lui Federico Garcia Lorca și Pablo Neruda (Canto general). Nimic de umplutură, nici un „textier” ocazional. Numai mină în mină, muzica și marea poezie (recitată de actori renumiți ca Manos Katrakis) au pus stăpînire pe sufletele unei mari mulțimi, care cunoștea cîntecele de-acasă, dar tot mai venea să umple încă o dată stadionul, să-i vadă și să-i audă pe cei mai renumiți interpreți, vedetele, chiar dacă (sau tocmai pentru că) seară și seară îi pot vedea la televizor și prin toate programele tavernelor nocturne.

Fenomen nou, original, numai grecesc? Da și nu! „Muzică ușoară”? Da și nu! Oare la noi, azi, cînd se întînesc oamenii, pe stadioane sau acasă, nu sînt porniți să cînte mai întîi melodii scrise pe versurile lui Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, George Coșbuc, Octavian Goga?

Romanește, veți zice. Da, dar mai întîi poezie adevărată, mare și generoasă, expresie a sentimentelor colective, a durerilor și bucuriilor fiecăruia, tezaur de sensibilitate umană, permanentă, prin care românii se deosebesc și se aseamănă cu toate popoarele, rămînînd ei înșiși, nu o fotografie decolorată a altora?

De ce, atunci, toate aceste constatări, pe cit de triste pe atît de adevărate, scoase în relief de discuția declanșată de „Flacăra”, continuată de „Scinteia” și de toate celelalte ziare și reviste, după ultimul Festival de muzică ușoară de la Mamaia?

Numai din cauză că lipsește poezia, versul capabil să ia pe aripile lui, la nevoie, și cîntecul. Din lipsa ideilor devenite artă, a unei aderențe profunde la realitățile sociale și psihologice contemporane, din lipsa marii poezii.

Dar, mă poate apostrofa cineva, de ce n-ai văzut d-ta slăbiciunile și daunele acestea atunci cînd, ca reprezentant al Uniunii scriitorilor în juriul primelor ediții ale Festivalului de la Mamaia, apoi ca responsabil în conducerea Consiliului Culturii și Educației Socialiste cu orientarea acestei manifestări tradiționale, puteai să le împiedici, să le previi, să le găsești o soluție?

Da, voi răspunde pe loc, în mare măsură, mă simt implicat. Și în bine, și în rău. În bine, fiindcă, chiar de la început, de la prima ediție, am încercat să determin juriul — preponderent muzical — să înțeleagă avantajul de-a antrena în concurs și de-a premia poeții nu „textieri” rutinați, nu ratații altor meserii, fiindcă de vocație, la mulți dintre ei, nici nu putea fi vorba.

Chiar dacă nu s-au dovedit capodopere, cîntecele pe versurile lui Tiberiu Uțan, Nina Cassian, Marin Sorescu, Traian Iancu, ca și ale altor colegi, aveau cel puțin demnitatea și frumusețea poeziei, nu se îneca în dauritele banalități, fie ele cit de „optimiste” (gen: „spre soare, spre soare”), socotite de unii compozitori ca chintesența „filozofiei actuale”.

Da, atunci la început (era oare în vara lui 1962?), ca și mai tîrziu, mi-am dat seama că, în afara lipsei de înțelegere a unor poeți, care strîmbau din nas auzind de „concurs” și de „muzică ușoară”, adevărații autori morali ai eșecurilor indivi-

duale și colective erau acei compozitori care se socoteau pe ei înșiși nu Dioscuri, ci niște biete surori siameze cu textieri fără har, fără scrupule estetice și morale. „Cum să-l părăsesc, tovarășe, mi-a răspuns odată un compozitor — om, dealtfel, inzeștriat — cînd l-am luat mai din scurt. L-am dus în spate 20 de ani și tocmai acum să-l las muritor de foame?” Și-a găsit o soluție, ca să-și salveze amicul: și-a scris singur versurile. Întîmplător sau nu, erau cu mult peste ale textierului. Dar pînă să aflăm adevărul, versurile tot de același textier erau semnate.

Așa se face deci că, din dorința de a se respecta regulile prestabilite ale concursului, juriile au tolerat, chiar revolute uneori, dar au tolerat, surogatele poetice și pe autorii lor. Nu cumva să rămînă fără concurenți.

Cei dați afară pe ușă se întorceau, tip-tit, pe fereastră.

Și-apoi, se cuvîne s-o spun: nu erau niște „muritori de foame” textierii căinați de amicii lor compozitori. Ba, dimpotrivă. Unii se înscriau, în contabilitatea Fondului Literar, la capitolul „venituri”, imediat după Sadoveanu și Arghezi, genii naționale, ajunși, spre sfîrșitul vieții, la aproape o sută de cărți fiecare.

Cîte și ce fel de cărți au publicat textierii de muzică ușoară? Cei mai mulți, în mod firesc, nici una. Cărțile se citeau, se mai și judecă de către cititori, deci e riscant să le scrii și să le publici. Apoi, cu poezia tragi mița de coadă, nu-ți poți trata invitații cu icer negre.

Să fim bine înțeleși, chiar dacă eram socotit cîndva sperietoarea unor textieri — imi pare rău că n-am fost întotdeauna și pînă la capăt! — nu merg cu gîndul pînă la a crede că numai poezii mari, numai geniile naționale — vai, atît de puține, oricît ne-am socoti noi de talenți, fiecare în parte! — pot scrie versuri pentru cîntece, pentru șlagărele muzicii ușoare.

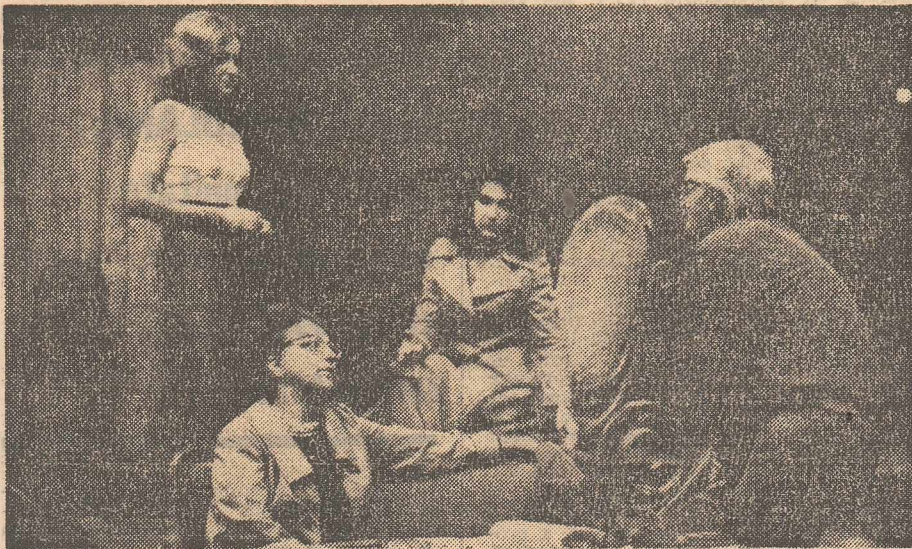
Dacă imi amintesc bine, pe la începutul secolului, în revistele transilvănene, semna poezii și era socotită poetă importantă, alături de Octavian Goga, și Maria Cuntăan. De la ea ne-au rămas doar versurile cîntecului „Pe sub fereastră curge-un riu”. Și s-a salvat! La fel, dincoace de Carpați, Arthur Enășescu era contemporan cu Tudor Arghezi. De la ultimul ne-a rămas o operă capitală, de la primul poezia stranie și permanentă a citorva romanește: „Cruce albă de mesteacăn”, „Rița” etc. Vasile Militaru, amînit sau nu în istoriile literare, a scris, pentru noi toți, „A venit ascără mama”. A existat, pînă mai ieri, alături, și Băjescu-Oardă, autorul multor versuri ajunse romanește, cîntate mereu, neuitate.

Deci, nu e vorba de-a exclude, în mod arbitrar, de la efortul nobil al creării cîntecului de masă, de-a căruia specie ține, în fond, și muzica ușoară, pe toți cei care nu publică volume de versuri, sau n-au fost premiați de Academia Română. Nu. Doar pe cei nechemăți, inzeștrați numai cu tupeu și cu amîcția prost înțeleasă a unor compozitori milostivi, nici ei tocmai dezinteresați în colaborarea aceasta păgubitoare cauzei publice.

Iar colegii mei, poeții, să nu uite că e preferabil, în locul unui volum tipărit doar în 500 de exemplare, mai mult pentru prieteni — dacă poate avea cineva, în lumea artistică, atîția! — să scrii o singură poezie bună, cîntată într-o seară de un stadion întreg, sau frecdonată de fiecare în fața televizorului, radiourilor, a picupurilor, a casetofonelor.

Aș vedea în acest efort de înțelegere un răspuns demn la tot ce s-a scris despre ultima ediție a Festivalului de la Mamaia, dar mai ales la chemările cuprinse în Programul de măsuri, adoptat recent de conducerea partidului, și pus din nou în fața noastră ca pe-o oglîndă de care nu ne putem ascunde slăbiciunile.

Deci, numai mină în mină, poezia și muzica, dragi prieteni poeți, sau muzica și poezia, dragi compozitori, pot să ne arate, în fața marelui public, chipul adevărat, de artiști, de cetățeni. Fără această solidaritate în răspunderi, în idei, în frumos, nu pot exista nici cîntece reușite, necum festivaluri...

Pe scena Teatrului Național din București se repetă piesa Premiantele de REGINA WEICKER. Fotografie de ELENA GHERA ■

Programul cenaclului nostru

Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar își reincepe activitatea în ziua de 14 octombrie cînd va susține o manifestare la Curtea de Argeș. În ziua următoare, 15 octombrie, cenaclul va fi prezent la Cîmpulung Argeș și, probabil, pe 16 octombrie, la Pitești (sau Rucăr).

În ceea ce privește „întîlnirea de muzică și poezie” cu numărul 200, vă putem anunța că ea va avea loc, probabil, la Cluj-Napoca, în ziua de 23 octombrie, orele 18, la Sala Sporturilor. În această eventualitate, biletele se pot procura prin organizațiile U.T.C. din întreprinderi, școli și facultăți și de la casa Sălii Sporturilor.

Eventualele modificări în calendarul Cenaclului Flacăra al tineretului revoluționar vor fi anunțate la timpul potrivit.

Festivalul cîntecului ostășesc

Începînd cu această seară, la ora 20, în Sala de concerte a Radioteleviziunii se dă gongul inaugural celei de a III-a ediții a Festivalului cîntecului ostășesc. Te apăr și te cînt, patria mea!”, manifestare artistică de prestigiu în peisajul vieții noastre muzicale. În organizarea Ministerului Apărării Naționale, cu concursul Uniunii Compozitorilor, Festivalul din acest an, după o riguroasă selecție, propune sensibilității și judecății juriului și marelui public, în trei concerte, 60 de lucrări muzicale, cite 20 de fiecare gen — cîntece patriotice, marșuri ostășești, piese de muzică ușoară — inspirate din freamătul muncii constructive și tumultul vieții ostășești, din sentimentele și conștiința datoriei ce animă brațele de țarie ale țării.

L. STRUJAN ■

EXPOZIȚII

Horia Bernea

„Ideea și noțiunea actuală de „creație” — scrie Horia Bernea în catalogul recentei sale expoziții la Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România — este o perfectă ilustrare a orgoliului nostru”. Sacrificarea orgoliului și luminata umilință în fața faptelor naturii sînt, bineînțeles, motivele unei trufii mai mari, fiindcă acest soi de prea plecat realism, pe care pare a-l anunța pictorul, nu este unul de rînd, cufundat în contemplație smerită și anonimă ci un mod, un instrument, mai bine-zis, conceput să ne sensibilizeze și să ne arate miracolul în tot ce ne înconjoară. De mai mulți ani, Horia Bernea pictează dealul numit Piscul Bori-Bărdaș (Poiana Mărului, județul Brașov) și de mai mulți ani noi vedem tablouri care, deși glorifică un peisaj unic, sînt atît de adînc deosebite unele de altele, încît înțelegem că tabloul care tocmai se naște este rezultatul unei superioare analize a tot ce artistul a întreprins pînă aici. Iată un adevăr care poate să ex-

plice impresia deosebită, profund neliniștitoare, ce-o încercăm, înaintea fiecărei noi pinze: Horia Bernea nu face parafrază la temă, construind astfel spornic și convenabil mari serii de tablouri. El pornește la treabă doar atunci cînd vede cu claritate secvența cea mai semnificativă a seriei pe care ar putea-o dezvolta. O seamă din pictorii de azi fac greșeala de a trimite în expoziții mulțime de lucrări, care, dacă reușesc să ne lămurească de felul cum se aleg elementele unui stil, nu vin și cu un plus de substanță. În selecția pe care o discutăm Horia Bernea prezintă șapte pinze de la 1 X 3 m și o fotografie a dealului. „...cele găsite acolo (n.n. — în natură) — mai spune artistul în catalog — sînt atît de puternice și bogate încît simpla și onesta (umila) lor revelație devine cel mai important și dificil lucru”. Or, „cele găsite acolo” sînt înfinit de bogate, înfinit de nuanțate. Și atunci, pictorul revelează — cu înțelesul cel mai frumos al acestui verb, care este de simbolizare extatică — înfățișările Piscului Bori-Bărdaș în ceasurile lui de rod. Dealul acesta rodește lumină ca cîreșul floare și curba lui înceată sună sub marea boltă cu limpezimea semeață a unui coral la orgă. Avem o prezentare foarte ascuțit realistă a naturii și parcă un realism înțelept de multă experiență abstractă.

TUDOR OCTAVIAN ■

CINE CÎNTĂ ÎN RESTAURANTE?

DEVA:

O trupă tipic provincială

Doă sînt marile restaurante ale Devei, Transilvania și Sarmis, amîndouă în ton cu orașul, cochete și romantice, și amîndouă asezate la vad, adică exact în centru. Ar mai intra la socoteală și restaurantul Perla aflat în parcul de sub poalele Cetății ale cărei ruine, dacă nu sînt cochete, sînt romantice fără doar și poate.

Chiar dacă Transilvania și Sarmis sînt vecine, între ele nu există nici un fel de concurență sau discordie, dimpotrivă, orchestra de la Transilvania, aflată în concediu și legal de odihnă, cîntă la Sarmis, iar la Transilvania cîntă orchestra de la Perla. Normal, la Perla ar fi trebuit să cînte orchestra de la Sarmis, dar Sarmisul nu are o formație proprie, așa că Perlei nu-i rămîne altceva de făcut decît să strălucească în liniștea și-n decorul parcului peste care toamna se-asterne tot mai vestedă și mai brumată.

Acestea fiind zise, la Transilvania, după ce am auzit, ca să spun așa, muzica de cafe-concert a formației conduse de bătrînul Ludovic Truțiu, și am consemnat aplauzele care i-au răsplătit pe muzicanți în strădania lor de a încopi la pian, acordeon, saxofon și baterie citeva celebre valsuri, romantice și diverse fragmente din uverturile unor opere. I-am abordat pe seful formației din partea căruia am notat: „Sîntem imoreună de peste 30 de ani. De cînd ne stîm, cîntăm și tot cîntăm. Așa mai spune, fără să par prea modest, sau dimpotrivă, că oarecum ne pricpem în meseria asta. Muzica pe care o practică orchestra noastră, precum și cealaltă formație din Deva, că nu sîntem decît două, este, după cum spun unii, cam demodată. Dar nu asta este și părerea mea. Cei care ne critică sînt adepții unor orchestre electronizate, cu zeci de stații și microfoane și care, în loc de muzică, fac, după umila mea părere, un vacarm infernal. În loc să se distreze, omul iese năucit. Mai mult decît atît, în timpul programului clientii nu mai pot schimba o vorbă între ei. Dar nu cred că tocmai eu sînt chemat să-i critic pe alții. Noi, de școală veche, o ținem pe-a noastră, respectăm repertoriile aprobate și ne bucurăm cînd clientul în mulțumirea sa ne mai aplaudă și pe noi, așa cum sînt aplaudați artiștii. Despre membrii formației, ce să spun? La pian cîntă soția mea, Irina Truțiu. De peste 25 de ani cîntă la acest rege al instrumentelor. La saxofon cîntă Ion Muscă pe care-l am coleg de cînd am început și eu să cînt, adică de-acum 35 de ani. La baterie avem un coleg mai tînăr, Francisc Lakatos, are numai 24 de ani. Toți avem atestate pentru meseria pe care o practicăm, dar, pe lîngă acte în regulă, avem și pasiune. Asta nu-i o simplă meserie”.

Toader Moldovan, responsabilul restaurantului Transilvania, el însuși un om bătrîn în meserie, mai are doi ani și iese la pensie, mă avertizează că spusele sale nu pot avea nici o valoare, pentru că dînsul nu se prea pricepe la muzică. Le-am notat totuși, pentru că, anticipînd concluzia generală a acestui micro-reportaj, i-am împărtășit opinia: „Cu orchestra lui Truțiu sîntem obișnuiți, într-o vreme a fost chiar oamenii noștri, așa că despre el nu pot spune nimic altceva decît că sînt o trupă tipic de provincie care, din fericire, convine foarte mult clientilor noștri obișnuiți, oameni mai în vîrstă și iubitori ai muzicii nu bătrînesci, ci bune, discrete, ca un fel de decor sonor. Dealtfel chiar și conducerea restaurantelor ne-a atras atenția ca nu cumva să încurajăm în mod deosebit muzica electrizată. În primul rînd, instrumentele astea se strică exact cînd ti-e lumea mai dragă. Apoi, respectivele instrumente sînt mult prea scumpe. Iar în al treilea rînd, am observat că „electricii“ sînt în general niște băiețanți care nu prea cunosc regulile de comportare pe care trebuie să le respecte un muzicant. Nu mai pun la socoteală că mie, personal, muzica lor nu-mi place, prea îi deranjează, ca intensitate, pe clienți. Apoi, o trupă de „electrici“ atrage, nu știu cum, niște consumatori turbulenți. Nu mai vorbesc despre faptul că unii dintre ei n-au atestate. De unde știu toate astea? Am avut și noi, din cînd în cînd, astfel de formații cu care nu ne-am împăcat deloc. Ce a-nume nu-mi place la Truțiu și-ai lui? Că nu au și o vioară. Se simte, cred eu, nevoia acestui sunet dulce. În rest, ca să fiu în ton cu clientii, numai cuvinte de laudă”.

Nu putem încheia aceste rînduri fără să consemnăm aplauzele a două grupuri de turiști, polonezi și maghiari, care au dansat, ca la ei acasă, o polcă și un cear-daș. Nu știu dacă membrii formației se simțeau ca niște artiști, dar programul lor de divertisment avea și calitățile unui spectacol.

ANGHEL DUCA ■

IALOMIȚA:

Dacă mai toți componenții orchestrei sînt lăutari, de ce nu se cîntă muzică lăutărească de bună calitate?

Profesorul de muzică Viorel Antoniu Butnaru, metodist cu probleme de muzică la Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, este animat de dorința și chiar de generoasa ambiție de a ridica valoarea formațiilor muzicale de local, convins fiind că se poate. Se poate și în județul Ialomița ca oriunde în țară, se poate fiindcă există posibilități și resurse artistice. Ca fost instrumentist și șef de orchestră de restaurant este convins că în aceste lăcașuri se pot asculta muzică bună, instrumente care sînt sune curate, armonii orchestrale perfecte, virtuozii ai genului, muzicanți de talent și de cultură. Desigur cu niște condiții care, cum spune, din păcate nu depind doar de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă. Ce a depins de forul local de cultură pentru aplicarea Decretului Consiliului de Stat nr. 51 din mai 1975 s-a făcut. Personal, metodistul a verificat repertoriul orchestrelor de la Crama-Ialomița, de la restaurantul O.J.T. din stațiunea balneară Amara și de la „Pescărușul“ din Călărăși. Cum formația de la Amara n-a găsit de cuviință să respecte instrucțiunile date, să-și alcătuiască, și mai ales să respecte, un repertoriu maximal, să renunțe la manifestări indecente și la acele melodii cîntate, cu aplomb și insolentă, în limbi străine aproximative, i s-a retras mandatul de funcționare. Se pare însă că o parte dintre membrii acestei formații și-a găsit vad la „Dumbrava“ din Călărăși, un restaurant de dată mai recentă, deocamdată cu un statut neclar, cînd e al cooperației, cînd al întreprinderii comerciale. Funcționează ca instrumentiști deși nu fac dovadă nici prin carnetul de atestare, nici prin modul în care cîntă. Tot personal a întocmit dosarele de recomandare și a îndrumat spre comisiile centrale de atestare vreo 40 de instrumentiști. Cîți s-au prezentat nu se știe și mai ales cîți au trecut examenul. Știe sigur doar că la Crama-Ialomița din capitala județului toți membrii formației au atestate și respectă programul maximal aprobat de forul de cultură. Cît privește calitatea interpretării, ținuta artistică a programelor muzicale oferite spectatorilor, recunoaște că mai lasă mult de dorit.

În primul rînd este vorba despre felul cum se acordă atestatele. E aproape o formalitate. Proba de solfegiu, de cunoaștere a notelor nu este obligatorie și iată cum perpetuăm aculturalismul muzical. Concret, în Ialomița mai toți componenții orchestrelor fiind lăutari acompaniamentul armonic lipsește cu desăvîrșire, iar necunoașterea corectă a partiturilor face ca melodiile să nu mai fie cele autentice, așa cum au fost compuse, ajungînd variante, uneori jalnice, uneori ilariante, de fapt, de un comic trist. Gîndiți-vă cum sună orchestra de la Crama-Ialomița din Slobozia formată din chitară-bas, baterie, acordeon, saxofon la care se mai asociază din cînd în cînd o orgă electronică, bineînțeles toate conectate la o stație de amplificare destul de solidă, cînd interpretează cele 14 piese de cafe-concert incluse în repertoriu, printre care uvertură din Lacul lebedelor, valsuri din Singe vienez, canțonete, valsurile Dunărea albastră, Valurile Dunării... Avem o imagine și mai completă dacă adăugăm faptul că dintre cei cîinci instrumentiști doar acordonistul este știutor de note muzicale. Restul sînt urechiști, lăutari, dealtfel foarte talentați, care au schimbat însă instrumentele proprii artei lor, pentru că așa e moda. Dar să zicem că s-ar elimina din repertoriu cafe-concertul și orchestra s-ar rezuma la repertoriul ei de bază, la muzica populară care îl domină pînă la 80-90 la sută. Închipuiți-vă însă cum se cîntă și melodiile populare românești pe formula ritmică a orchestrei cu instrumentele proprii muzicii ușoare și de dans — e vorba de muzică populară pură, nu de prelucrări ori muzică folk. Desigur, iarăși un rezultat hibrid și impropriu. Cînd ai lăutari, de ce nu se cîntă muzică lăutărească de bună calitate, în care folclorul nostru nu e sărac, har domnului? Mai ales cînd ai la îndemînă și un studiu serios, științific, de sociologie muzicală, întocmit de Viorel Antoniu Butnaru care atestă o înclinare considerabilă a ialomițeanului către muzica populară. Anchetă sociologică arată clar că în domeniul instrumentelor ei preferă, în ordinea frecvenței: 1) acordeonul, 2) vioara, 3) țambalul. Aceste trei instrumente formînd, dealtfel, și baza tarafurilor din județ. Profilul actual al orchestrei s-ar putea explica doar prin faptul că acest restaurant, deși crămă, este singurul local cu muzică din toată Slobozia. De ce, cînd în oraș există și alte restaurante, printre

care cej de la hotelul „Muntenia“ al O.J.T.? Oare aici turiștii n-ar putea asculta, de pildă, o mică și selectă formație de lăutari-artiști care să facă faima și specificul locului? Cînd orașul are de unde îi selecta? Are instituții care pregătesc instrumentiști de tot felul — școală generală de muzică și arte plastice, școală populară de artă, cu secție de muzică, iar la casa de cultură activează în formații artistice destui instrumentiști de valoare care au și talent și practica solfegiului. „Instrumentiști de restaurant din Ialomița, ca și din toată țara, dealtfel — cu prea rare excepții — spune metodistul Viorel Barna, se formează din mers, nu există nici un fel de cursuri pentru ei, sau măcar vreun sistem de reciclare. Prezența măcar a unui notist e obligatorie, care să fie la curent cu piesele muzicale noi, pentru că în restaurantele de provincie ele se cîntă exact după ce s-au demodat, după doi-trei ani și se cîntă ca vai de lume.”

— Și cum învață instrumentiștii și di-zeurii șlagărele și melodiile noi?
— Cam tot după ureche. Organizațiile comerciale cărora le aparțin ar trebui să le asigure o bandotecă sau o discotecă după care să asculte și să învețe corect melodiile, să nu mai avem de-a face cu acele jalnice variante care te uluiesc și etichetează dintr-o dată restaurantul și, din păcate, odată cu el și orașul. Apoi, n-am văzut șef de unitate care să oblige orchestra să respecte orele de repetiții. Din practica și cunoștințele mele, vă asigur că nu se fac nicăieri în țară. În cadrul lor s-ar putea realiza și lecții de decifraj muzical, de armonie, chiar de compoziție. În orice caz, ceva serios trebuie făcut. Starea actuală a orchestrelor e departe de a ne mulțumi. Iată că un instrumentist și un activist cultural trage și concluzia. Totul e, cine să facă? În egală măsură, e datoria Ministerului Comerțului Interior, a Ministerului Turismului ca și a Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

CICI IORDACHE ■

BĂILE HERCULANE:

„Șeful de unitate este un suveran, chiar dacă e complet afon!”

Vineri, 24 septembrie, ora 20.30 la restaurantul hotelului „Hercules“. În stațiunea Băile Herculane, Băieții veseli cărora la nevoie le poți spune și formația „Olimpic“ erau plictisiți și de muzică și de consumatori și de viață. Solistul, Ion Istvan zis Paul (cîntă „Pol“, într-o pauză vocală își omora „spleen“-ul cu o bere, cînd, deodată sare ca ars, trîntește o injură după apoi o frapieră, din nou o injură și un scaun, sperie consumatorii lărgindu-și cîmpul de acțiune pînă în mijlocul restaurantului și revine la masă mestecînd la iuteală alte injurături. Ca și cum nimic nu s-ar fi întimplat, se împacă apoi cu toți și înduioșat începe să cînte (preferam să-l mai țînă supărarea), răsplătînd consumatorii pentru înțelegerea lor cu numeroase onomatopee, hi-uri, ha-uri, la-la-la-uri, într-o atmosferă delirantă, întreținută de „criza de nervi“ a bateriei, „obligînd“ ospătarii entuziaști și

disponibili să țînă ritmul cu palmele. La „Zaraza“, vocea fără atestat a lui Pol o ia razna, tonurile înalte iesînd inecate și zîtuite, pentru că de fapt ea (vocea) „este adaptată pentru muzica bit și Paloma Blanca“. Rădescu Mihail, șeful formației, 35 de ani și absolvent al Facultății de muzică, secția pedagogie (institut de 3 ani) — Timișoara, mi se destăinuie într-o pauză: „Băieții cu excepția solistului au atestat, dar nu-i omoară talentul. Încerc să scot ceva cu ei, sînt receptivi, dar n-au liceul. Însă e bine. Acum o lună am cîntat cu unii care nu știu să țînă ca lumea nici măcar instrumentele. Știți, formațiile astea, din circiumi, n-au mamă, n-au tată, nu-l au decît pe seful de unitate. El te angajează, el te dă afară, el te mustră părintește: „nu merge dom'le, în seara asta nu mi-ai făcut vînzare decît de 1600 de lei”.

Scurt dialog cu Florea Pîrvu, șef birou personal-plan-remunerare la Întreprinderea balneară Băile Herculane.

— Cine angajează o astfel de formație?

— Șeful de unitate descoperă orchestra, o aduce, noi facem o comisie în care intră directorul comercial sau contabilul-sef, cineva de la birourile plan, comercial și bineînțeles șeful de unitate. Dacă îi găsim coresponsătorii îi angajăm și îi trimitem la Casa de cultură să li se aprobe repertoriul.

La Casa de cultură, directorul Iancu Marescu, 47 de ani, profesor de istorie, de 19 ani director, îmi spunea: „Facem o comisie în care intră și un profesor de muzică și avem grija ca repertoriul să fie în cea mai mare parte românesc, și să evite prostul gust, adică să nu fie în genul lui Bălălaşu. Dar toate astea după ce formația este angajată”.

Privesc împreună cu Florea Pîrvu carnetele de muncă ale formației care cîntă la Grota Haiducilor, formație condusă de Ion Gogan. Deci, Ion Gogan, născut în 1919, 4 clase elementare, atestat nr. 657 fără dată, șef de orchestră. Duțu Nicolae, născut în 1947, 4 clase elementare. În februarie—martie 1963 ajutor de lăcătuș la Exploatarea minieră Cozla. De atunci instrumentist în diferite orase. Dănuț-Viorel Gogan, născut în 1952, studii? (loc liber), profesia: instrumentist. Simion Linguraru, fără atestat, doar cu o adresă eliberată de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Caraș-Severin, care menționează că numitul poate fi angajat ca instrumentist. Gheorghe Paraschiv, 34 de ani, solist cu stagiu în mișcarea de amatori și la profesionism. În curs de angajare permanentă. Formația cîntă bine cînd vrea, adică atunci cînd nu-i plictisită, cînd masa cu băuturi din spatele podiumului este mai puțin cultivată și cînd membrii formației nu-și spun bancuri ca să mai treacă timpul.

Există însă aici, la Băile Herculane, la restaurantul hotelului „Roman“ o formație cum rar am întîlnit chiar și în Capitală. Formația „Top-Continental“ condusă de Gheorghe Alniți (școală de muzică, liceu teoretic și în anul I la A.S.E., f.f.) și care mai cuprinde trei băieți talentați (toți absolvenți ai liceelor de muzică din Ploiești, Sighetu Marmatei, Timișoara) și o solistă, absolventă a Școlii populare de artă din Lugoj. Formația stie muzică, are un program larg și variat, cîntă entuziasmant, se respectă și respectă ascultătorii, este ceea ce se cheamă o formație inteligentă: se adaptează în funcție de cei pentru care cîntă.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

BUCUREȘTI:

Și acum o melodie folk:

„Adu calul, Simioane”

La „Athénée Palace”, în lipsa formației Nicușor Predescu, angajată în străinătate, formația de cafe-concert Gherase Puică se remarcă prin pauzele îndelungate și prin mediocritatea intervențiilor.

La restaurantul „Dorobanți”, prin vârcarmul provocat de orchestra Tăsel Grăbencea abia de poți distinge scuzele ospătarului în legătură cu lipsa cutărui sau cutărui articol.

O orchestră de cafe-concert alcătuită din buni profesioniști — toți membri ai orchestrei de muzică populară „Rapsodia Română” — este aceea condusă de Toma Aurel, saxofonistul și clarinetistul — dar ea cântă foarte rar în același loc intrucit e... itinerantă, adică înlocuiește în fiecare seară la alt restaurant orchestrele care au liber.

Surpriză la restaurantul „Havana”. Solistul vocal Negăr Gheorghe „cîntă” zgîlțindu-se din toate încheieturile și zîmbind cu toți dinții „Păsărică mută-ți cuibul și te du”.

Între timp mai bea un pahar de rom Havana la o masă sau își sărută „prietena” aflată la altă masă, chiar în fața orchestrei. Calitatea muzicală: zero. Decența: zero. Nota acordată responsabilului de resort la trusă: zero.

O altă surpriză la „Cismigiu”. Aici, o orchestră, anonimă, dezacordată și dezordonată, atacă în diferite variante și de n. ori șlagărul mult gustat „Prietenia”. Unul dintre soliștii vocali — și ei anonimi — anunță cu emfază: „Și acum, pentru Dumneavoastră o melodie folk! „Adu calul, Simioane”! De atita folk urechile noastre știu. Într-un tîrziu îl recunoaștem, cu stupoare, la chitară pe cunoscutul muzician pop și critic Cornel Ionescu, altădată inamic declarat al restaurantelor.

De unde se vede că pînă și firile mai tari se pot schimba în funcție de conjunctură.

Așadar, la patru restaurante mari din centrul Bucureștiului, patru orchestre „mici”, anodine, unele profesind o „muzică” de-a dreptul poluantă.

NICOLAE SPIRESCU ■

Să uităm obiceiul bancnotei vîrite în vioară!

Se zice că și ei ne fac viața mai frumoasă. Ce viață o fi aia să te duci la restaurant cu o prietenă, sau cu soția dacă e cazul, și să te trezești cu el în spate. Mai în surdina, mai pițicato, îți bagă în urechi tot felul de idei: „Să mi-aduci la Văcărești / un pachet de Mărășești / Mamă, să văd eu că tu trăiești (...)” „Adu-mi și-un pachet de Kent / Să le-arăt că sint deștept”. Cum stătea deștept tăciunea preambalată, și unde nu te așteptai! În fine, după ce-ți spune câteva

povești cu zine numite Smaranda, Zaraza, Tanța sau cu prințul Bălălu, îl vezi că se uită zîmbitor la tine, făcîndu-ți o temenea balcanică: îți urează viață lungă pentru franțuzoaica de lingă tine chiar dacă originea ei e alta, și n-ai ce să-i faci — bagi mina-n buzunar să-l potolești. N-a devenit viața ta mai frumoasă, n-ai fost în timpul „concertului” în centrul atenției, nu cînta el numai pentru tine și pentru doamna? Și, astfel, el, mesager al frumoaselor cîntece populare românești, își schimbă locul de muncă, se duce la altă masă reluîndu-și recitalul „de-a capo”. Acesta este tipul de lăutar parazit acuat mai ales pe la restaurantele fără orchestră. Acolo unde există muzică, omul nostru cîntă numai în pauze cu acordul tăcut al colegilor de breaslă. În fond, cu ce este un cîntăreț de local mai prejos decît o vedetă RTV? La localul lui și el este o vedetă. Un afiș de carton îl și anunță de la intrare, „aici concertează maestrul...” Și unii sint chiar maestri, oameni care-și respectă meseria așa cum au făcut-o Mîa Braia, Ioana Radu, Gică Petrescu. Nu prea-i răsfățată televiziunea, dar pot hașura și ei o bucățică din oraș ca fiind a lor. Și-apoi, care bucureștean, dus sau nu la biserică, n-a auzit de Dona Siminică, Mielu Chitaristu, Romică Bazarca, Mișu Predescu sau Renato Valentino? Sus-numiții nu-ți vin la masă decît chemați și mai ales o fac corect, în timpul programului. Și cîntă de toate, cu har, Ba, uneori te-apucă risul cînd după un „Inel, inel de aur” îi auzi interpretînd prețioși, afectați, plini de importanță spirituală „Paloma Blanca”. Cum adică, noi să nu ne pricepem la din-astea? Să-i vedem pe pletoșii ăia cu chitare, cum cîntă ei „Adio, dragă Nelo”! Așa e Mielu Chitaristu, complex...

Sau, poate nu-l știți pe Titi Giuleșteanu, ăla care, cu acordeonul lui ne declară că a închis pînă acum trei circiumi în cartierul de baștină, ca fiind necorespunzătoare. Una e „Valea Jepilor” (este evidentă existența florii alpine în Giulești — Sibiu), redată ca spațiu locuibil, alta este crîșma de la capătul tramvaiului „Prelungirea Giulești”, vecina unei familii cu 8 copii în posesia sa, iar a treia este „Valea mărului” la Piața Giuleștilor. În schimb, datorită dezvoltării impetuoase a construcțiilor noi de apartamente pentru populație, tot în cartierul lui Titi s-au deschis două restaurante moderne: „Ulmului” și „Mehadia” (ultimul chiar în coasta Crîngășilor). Ambele au o orchestră numai la vremea nunților, așa că Titi face naveta „la seral” între cele două restaurante noi și bătrînul „Rapid”, fost „Podul Grant”, unde cunoscutul fotbalist Zalupca nu intră niciodată, pentru că acolo se pun la cale cele mai mari dărimări ale echipei cefeșterii și ale colectivului de actori din Teatrul Giulești.

Ați văzut vreodată un lăutar de-apropoe, la lumina zilei? Dacă nu, îl puteți vedea, pe la ora prînzului în „bursă”. Bursa neagră. De la Simplon. Aici se fac și se desfac tarafuri pentru nunți, botezuri, și chiar pentru turnee în străinătate. Aici se caută un țambalagiu atestat A-1 pentru o nuntă importantă. Aldămașul se bea la „Berlin” sau la Capsa, după ora prînzului. Și ar mai fi vreo două secții, mai mici, locale ale „bursei”: una la restaurantul „Izvor” și alta la braseria la Podul Grant în zona sa grivițeană, foarte aproape de strada Barbu Lăutaru. Dar, important pentru freamătul acesta artistic rămîne tot Simplonul. El este babilonul muzicii lăutărești din Capitală. Cine sint acești oameni pe care sub soarele de dinaintea amiezii îi vezi: bine îmbrăcați, costum cadrilat, cămașă albă de nailon, cravată roșie, ghiuluri de aur pe degete, dantură așijderea, păr negru dat violent cu briantină și pieptănat cu pieptănul rar, făcut de casă? Sint lăutari de toate soiurile, „urechiști” talentați dar fără studii (unul dintre ei s-a numit Fărămișă Lambru), liber-profesioniști, alții — oameni de serviciu, lăcătuși, zidari, strungari cu statut de amatori; mai sint și lăutari intelectualizați cu sila, absolvenți de școli și conservatoare, profesori de muzică, da! care nu s-au prezentat la posturi, capel-maestri ieșiți la pensie, violoniști, țambalagii, contrabasiști, toboșari. Și pe multi dintre aceștia îi găsim seara cîntînd la cite un local ori într-un sfîrșit de săptămînă la o nuntă, fără a ne trece prin mîntă că, de exemplu, taraful fraților Gore a fost constituit între un profitorol la Capsa și un Bomwurșt la „Berlin”. Și toate acestea întîmplîndu-se în timp ce noi într-o zi de miercuri căutam pe Calea Victoriei stofă la metraj sau broșura „Mă coafez singură”.

Știm că în ciuda acestor aspecte mai mult sau mai puțin plăcute, printre muzicanții Capitalei se găsesc destui artiști adevărați.

Asta nu înseamnă însă că obiceiul de curte veche al bancnotei vîrite între strune și repertoriile indoielnice, de mahala prăfuită, trebuie să mai persiste în restaurantele noastre. O supraveghere mai atentă din partea forurilor competente a acestor obiceiuri n-ar face decît să purifice muzica din localurile Capitalei, păstrînd nealterat, într-un spațiu de cultură autentică, pitorescul muzicii lăutărești.

GEORGE STANCA ■

La Oglinzi neglijența

a distrus o șansă.

La Săcelu munca

a fructificat o tradiție

„La 8 ianuarie 1899, consiliul comunal al urbei Tg. Neamț, ascultînd cuprinsul adresei nr. 91 a doctorului în chimie Petru Poni de la Laboratorul de analize chimice din Iași, prin care se arată că apele acestor izvoare (apele slatinei mari de la Oglinzi, n.n.) conțin mai multe minerale și fac parte din apele minerale sodice și bromurate și prin compoziția lor se aseamănă cu apele de la Reichenheld (Reichenhall — Bavaria), de la Ischl, de la Gmunden, de la Hall etc., hotărăște să-l roage pe doctorul Poni să intervină la minister și să stăruie ca terenul în cauză să fie dat comunei. Corpurile legiuitoare aprobă proiectul de lege privind cedarea terenului, apoi legea a fost promulgată încă din 1890, dar pînă la apariția legii, în 1892, Direcția generală a serviciului sanitar a aprobat folosirea apelor de la Oglinzi cu condiția ca puțurile din care se va scoate apa să se ghizduiască, iar primăria să supravegheze de aproape ca apa să nu se ia pentru uzul casnic și să nu se permită luarea de apă din acele puțuri decît după prezentarea unui bilet din partea medicului orașului sau spitalului în care se va arăta numele bolnavului, boala de care suferă și cantitatea de apă necesară tămăduirii.

În anul 1893 apare și un prospect al Băilor de la Oglinzi în care se arată că Stabilimentul este înzestrat cu mașinării din renumita fabrică (specială pentru băi) Kolsen din Viena. În același prospect sint specificate și bolile ce se tratează la aceste băi, reumatism, boli ginecologice, anemiile, rahitismul, exemele cronice, boli nervoase etc.”

Pînă în acest punct am reprodus cîteva fragmente din monografia spitalului din Tîrgu Neamț, instituție înființată încă din anul 1852. Și nu numai că le-am reprodus, dar am avut și șansa (ca să nu spun și plăcerea) ca datele respective să-mi fie comentate de către profesorul pensionar Dumitru Constantinescu, unul dintre autorii monografiei, cu care am stat de vorbă în grădina căsuței sale, un fel de mic răi pe pămînt.

„Profesor arheolog fiind, toată viața mea am consacrat-o dezgropării bucățică cu bucățică a Cetății Neamțului. Pe lingă asta am mai făcut și eu cîte ceva prin acest Tîrg al Neamțului. Din documente și din ceea ce am cunoscut chiar eu, băile au pornit-o încă de la început cu dreptul. Au avut șansa unei bune publicități și a unor ape deosebit de valoroase. Nu mai vorbesc despre frumusețea de nedescris a peisajului. Conform proverbului că omul sfințește locul, ar mai fi de spus că băile s-au bucurat și de niște oameni întreprinzători. Ca din pămînt au apărut cîteva vile, un restaurant cochet cu două fanfare, un serviciu de birje care făceau legătura cu Tîrgul aflat la numai 3 kilometri de Oglinzi. Au apărut grădini care îngrijeau de parc și alei, băieșțele și băieșii, plus personalul medical adecvat. Pentru tratament, exista un adevărat sistem de colectare și depozitare a apei, o sală a mașinilor în care apa era încălzită și de unde era împinsă spre cabinele cu cadă. Căzile erau podite cu plăci de marmură albă, iar pereții căzilor erau plăcați cu faianță albastră și roză. Stabilimentul de tratament era, în totalitatea sa, o construcție masivă, boltită, ceva asemănător cu stabilimentul de la Ocenele Sibiului, sau precum cel de la Herculan. Dacă Oglinzile n-ar fi avut o soartă vitregă, erau astăzi la fel de mari și de cunoscute. Soarta lor vitregă a fost mai întîi și întîi războiul, sau, mai exact spus, bătăliile de artilerie care s-au purtat exact pe deasupra băilor. Pe ici — pe colo, obuzele de artilerie au lovit vilele, dar nu și stabilimentul. După război, din nu știu ce cauze, a început să se aștearnă paragina, iar unii oameni, cu totul și cu totul nesăbuiți, au început să fure diverse materiale. Mai știu că prin 1950 C.F.R.-ul a vrut să preia reparația băilor, dar a pus o singură condiție — folosirea băilor, pe timp de 10 ani, de către cefeșteri. Primarul de atunci al orașului, fără o perspectivă prea clară a situației, a refuzat, adică ar fi cedat băile, dar numai pentru cinci ani, ofertă pe care C.F.R.-ul a refuzat-o. Acesta a fost, cred eu, momentul cel mai important al decăderii băilor de la Oglinzi. Deteriorarea s-a pornit cu o rezeclieune uimitoare, astfel că în doar cîțiva ani au dispărut vilele, parcă le-au ras cu tractorul. Stabilimentul a fost complet distrus, uriașele bazine de depozitare a apei s-au prăbușit, cabinele au fost smulse, puțurile s-au colmatat, iar parcul s-a umplut de bălării. A mai rămas o singură vilă devenită cabană turistică. În acest decor dezolant, trei ochiuri de apă verde, un verde întunecat. Lingă ele, o baltă, sau mai bine zis o mlaștină despre al cărei nămol Mihai Savu, paznicul de noapte al cabanei turistice, singura clădire rămasă în picioare, mi-a relatat: „La nă-

molul ăsta vin mulți oameni de primprejur. Unii se minșesc cu el și stau așa de-i usucă soarele. Alții îl iau acasă în saci de nailon și, după cite mi-au spus, își alină durerile de reumatism. Unii vin cu butoaie de lemn și iau apa din puțuri. Apa asta, foarte sărată, este folosită și pentru muraturul castraveților. Ba unii o folosesc chiar și la gătitul mîncării, dar apele astea ar trebui să aibă altă folosință. E tare păcat că apele zac nefolosite iar oamenii de prin partea locului, bolnavi, se duc cine știu pe unde”.

Pe-atunci, cînd băile de la Oglinzi, prin nepriceperea și dezinteresul unora, au fost devastate cu o barbarie fără seamăn, Mihai Savu nu era decît un copilăndru, așa că nu cunoștea amănunte în această privință. Dealtfel, în contrast cu dezastrul de la Oglinzi, mi-am propus să prezint starea de fapt a băilor de la Săcelu de lingă Tîrgu Jiu. De ce? Pentru că băile de la Săcelu ar fi putut avea aceeași soartă. Pînă să ne explicăm, facem o mică digresiune și amintim cititorilor că revista noastră a mai scris despre căderea și eventuala renaștere a băilor de la Gighera și Ionele din județul Dolj, ba chiar și despre situația deloc roză a băilor de la Ocenele Sibiului. Din informațiile pe care le deținem, stațiuni de tipul Oglinzi au existat și mai există încă și în alte locuri unde evenimentele s-au petrecut întocmai ca și la Oglinzi și unde nu s-a luat nici o măsură de refacere a acelor băi care astăzi, cînd marile stațiuni sint supraaglomerate, ar putea fi de un real ajutor pentru numărul deloc în scădere de oameni bolnavi.

Prezicînd că vom reveni cu amănunte, să ne reîntorcem la băile Săcelului, despre care se presupune că ar fi fost folosite încă de pe timpul romanilor, fapt susținut cu probe de către profesorul Vasile Popescu, autorul unei monografii a băilor și a comunei. Dar despre trecutul băilor de la Săcelu vorbesc mult mai clar și mai exact cele 7 vile construite acum 70—80 de ani, vile care, așa cum se poate, și se poate tot mai greu, își fac datoria și astăzi.

La ora actuală, băile de la Săcelu, situate într-un splendid cadru natural, la poalele Păringului, dispun de 20 de izvoare de apă minerală. Dintre acestea sint folosite numai cinci surse pentru cură externă și doar unul pentru cea internă. Zestrea ar mai fi completată și de un izvor care țîșnește chiar din albia riului Blăhnița. Deși nestudiat în amănunțime, s-a constatat că apele acestui izvor prin tamponări și comprese aplicate în jurul ochilor, înlătură efectele conjunctivitei. Celelalte ape sint indicate pentru tratamentul reumatismelor cronice degenerative, al afecțiunilor ginecologice și ale sistemului nervos periferic. Ca și apele de la Govora, sint indicate și pentru afecțiunile aparatului respirator, dar deocamdată lipsesc instalațiile necesare. În ceea ce privește zăcămintul de nămol sapropelic, acesta pare-se că, practic, este inepuizabil, ceea ce, trebuie să o recunoaștem, reprezintă o imensă bogăție. Apele, în general sulfuroase, bromurate și iodurate, sint dispuse în bazine care, alimentate de surse diferite, au concentrații diferite, variînd între 34 de grame și 8 grame la litru. Continuînd cu prezentarea băilor, să consemnăm că în 1972 la Săcelu, stațiune sezonieră pînă atunci, se executau niște împachetări cu nămol și nu exista altă dotare decît un aparat de ultrascurte. În 1973 au fost construite cu mijloace locale o baie de lumină și o sală de ultraviolete. Marele salt s-a produs în 1975 cînd au fost introduse împachetările cu parafină, curenții diadinamici, ionizările, galvanizările, ultrasunetele și soluxul. În același an, de la două camere afectate consultațiilor și tratamentelor, medicul Marcel Navolan s-a văzut dăruit cu alte 7 camere, ceea ce a sporit considerabil puterea de muncă a unui colectiv din care, deocamdată, mai lipsesc doi medici de specialitate. S-a ajuns la 1 000 de procedee pe zi și cifra aceasta vorbește, credem noi, de sine despre ascensiunea vertiginosă a băilor de la Săcelu, băi folosite în special de către pensionari și țărani cooperatori. Un amănunt nu lipsit de importanță ar fi acela că stațiunea și-a creat un fel de clientelă permanentă, foarte mulți oameni revenînd pentru a treia și a patra oară la tratament. Singurul mare și esențial inconvenient, lipsa de confort a vilelor care, de vechi ce sint, scîrție din toate încheieturile.

După cum se vede, realizări demne de toată lauda și planuri mari la băile de la Săcelu despre care spuneam că ar fi putut avea aceeași soartă ca și băile de la Oglinzi. N-a fost așa în primul rînd pentru că băile Săcelului se află chiar în mijlocul comunei, nu ca Oglinzile care se aflau la 3 kilometri de Tîrgu Neamț, o distanță nu enormă, dar suficientă pentru devastatori și jefuitori. În al doilea rînd, săcelenii au luptat și încă mai luptă pentru punerea în valoare a bogățiilor cu care i-a dăruit natura. Dar, cum declarăm și în finalul unui recent reportaj despre băile de la Poiana Cîmpina, unde domnesc paragina și pustiu cel mai desăvîrșit, nu-i timpul să stabilim vinovații, nici să tragem doar niște concluzii, ci e timpul să consemnăm eventualele măsuri concrete. Ce a fost, a fost, dar ce va fi de-acum încolo?

VICTOR NIȚĂ ■

Două vieți intrerupte și o singură vină: inconștiența

Miercuri, 29 septembrie, la ora 15, când la televizor începea transmisia meciului Steaua — F.C. Bruges, în sala mare a Casei de cultură din Cîmpia Turzii se consuma una din faptele zguduitoare ale acestui tihnit orașel: procesul Mariei Chețan și al Ilenei Szocs, învinuite de a fi provocat moartea Mariei Bocșa în vîrstă de 24 de ani.

Sala gemea de lume. Și cînd sentința fu pronunțată, un vuiet de compătimire și revoltă totodată a fost auzit pînă în stradă. Chiar și cei obișnuiți să asculte sentințe și mai grele au ieșit din proces cu bărbile tremurînde: în total aproape 20 de ani de închisoare și un lung șir de tragedii, deopotrivă de partea victimei, cît și a celor vinovate, toate avînd o singură cauză: inconștiența. O fetiță de doi ani rămasă fără mamă, un soț îndurerat, doi părinți distruși, cei ai Mariei Bocșa, victimă, dar nu mai puțin vinovată; doi copii, de trei și cinci ani, o soră infirmă, un soț nu mai puțin lovit sufletește și material, rămași mai mulți ani fără mamă, soră și respectiv soție — cei ai Ilenei Szocs, complicea; o studentă găsindu-se dintr-o dată fără mijloacele materiale corespunzătoare pentru a-și continua studiile, o fată de nouă ani rămasă fără oblađuirea mamei, o altă fiică, în cîmpul muncii, fiind nevoită să le înțrețină pe cele două surori și pe ea însăși și să plătească despăgubirile materiale datorate familiei victimei, un ginere fără vină, un alt viitor ginere îngrijorat de viitorul său de bărbat și cetățean doritor să pășească în viață cu șanse egale, o soră bolnavă de cancer, un soț înglodat în datorii și beții, frați și surori pînă hăt departe, la Satu Mare — cei ai ucigașei, Maria Chețan. Maria Chețan, prin gestul ei inuman și iresponsabil a sacrificat tocmai pe aceia pe care astfel voia să-i salveze.

Ultima dintre colegele de fabrică care a văzut-o în viață pe Maria Bocșa se numește Olimpia Eperes. „Lucram amîndouă în același schimb, de după-amiază, în aceeași secție, și fiindcă locuiau și în același bloc am plecat acasă împreună. Maria era veselă cum era tot timpul; se întorsese de la mare și era bronzată, era foarte tînără și era frumoasă, șatenă, cu ochi albaștri, și o altă colegă a întrebă-o dacă nu iese a doua zi în oraș; ea a rîs și a spus că a doua zi are treabă pînă peste cap. Eu știam că este însărcinată. Nu bănuiam că sarcina ajunsese în luna a patra, nu se observa; era, în orice caz, foarte veselă. Familiile noastre erau prietene. Ne vizităm și față de noi cei doi soți își spuneau „mămicule“ și „tăticule“, lucru care se întimplă, mai ales, la tinerii care se iubesc și care iubesc copiii. Își cumpăraseră apartament și aveau rate la C.E.C., își luaseră și mobilă și în general aveau tot ce le trebuia, în rate, desigur, și probabil că Maria să nu fi vrut să facă imediat al doilea copil, deși soțul voia, spunea că e bine să aibă copii cînd sint tineri, și o fi vrut și ea, dacă se spune că era în luna a patra, și poate că dacă femeia aceea nu s-ar fi oferit ar fi rămas și cu copilul, și în viață“.

Femeia care s-a oferit s-o „ajute“ se numește Ileana Szocs. Mamă a doi copii, avînd în îngrijire și o soră infirmă. A chemat-o pe Maria Bocșa acasă la ea a doua zi dimineață, „pînă n-apucă să se trezească copiii“. Aici a venit Maria Chețan, o femeie în vîrstă de 43 de ani, cu patru clase primare, care se oferise să-i acorde „asistență sanitară“. Ileana Szocs le-a lăsat singure pe cele două femei și a plecat după cumpărături. În bucătăria micuță, pe un divan, Maria Chețan și-a despachetat ustensilele, seringă, tinctură de iod, apă distilată, și cu miinile bătorite de muncă s-a apucat de o treabă pe care un medic cu experiență și avînd toate condițiile de igienă și aparatură necesară n-ar fi îndrăznit s-o facă cu atîta ușurință. De la divan pînă la chiuvetă nu erau decît doi pași și Maria Bocșa s-a ridicat, după operație, ca să bea puțină apă. N-a mai ajuns la chiuvetă. A căzut, după primul pas, embolie. Maria Chețan a spălat-o, a îmbrăcat-o, moartă, și cînd s-a întors Ileana Szocs s-au apucat amîndouă să-i facă respirație artificială. Ileana Szocs s-a repezit la un telefon public să cheme salvarea. Maria Che-

țan a plecat. S-a dus în parcul public și a început să plîngă. Apoi a bătut la bufet o cinzeacă de lichior de vișine. Și iar a revenit în parc. A cumpărat de la magazin o piine și o cutie de conserve și a mai bătut un lichior de vișine. S-a îndreptat după aceea spre secția de miliție, dar n-a ajuns fiindcă între timp miliția și începuse s-o caute și a găsit-o chiar la ieșirea din parc.

În fața instanței judecătorești, în picioare, Ileana Szocs este de două ori mai înaltă decît Maria Chețan. Ileana Szocs cere îndurare. Maria Chețan nu cere nimic. Ființa ei pare oemult prăvălită în uitare de sine. I se dă cuvîntul și spre stupefarea generală: „N-am nimic de zis. Doar atît: de ce să-i mai plătim soțului despăgubiri dacă a primit ajutor de înmormintare de la fabrică“. Ideea e reluată de Ileana Szocs. „Știa, știa porcul totul. De ce să-i dăm bani? Doamne, cît îl urăsc!“ Viața Mariei Bocșa fusese și a rămas, pentru cele două, și după moartea ei o chestiune pur financiară.

În ultimul timp, la Spitalul din Cîmpia Turzii se înmulțesc cazurile de internări ale unor femei suspecte de a fi încercat să-și provoace avortul. Femei, zice dr. Vasile Puia, directorul spitalului, cu o lipsă vădită a atitudinii conștiente față de realitatea înconjurătoare. Nu există o atare acțiune fără urmări și traumatisme ulterioare. În special traumatisme psihice care nu se resimt decît după o perioadă de timp mai îndelungată. Și o lipsă de bun-simț, fiindcă de bun-simț e vorba ca să te gîndești că n-ai voie să lași un străin de cele mai multe ori necalificat, profan și cu o concepție primitivă asupra vieții, să umble la viața ta și a celui care are dreptul să se nască.

Fără „ajutorul“ Ilenei Szocs însă și a atitudinii criminale a Mariei Chețan, Maria Bocșa ar fi continuat să trăiască. În cercetările noastre, ne-am oprit mai puțin la motivele pentru care Maria Bocșa acceptase să-și omoare copilul, cît mai ales asupra resorturilor care nasc monștri de genul Ilenei Szocs și Mariei Chețan și nu de puține ori în loc s-o condamnă pe Maria Chețan am fost pe punctul de a o socoti martiră.

Înainte de a simți că are copil, o femeie simte, în primul rînd, că totul s-a schimbat în viața ei; medical este recunoscut că metabolismul corpului suferă schimbări radicale. „E mai nervoasă“, se spune de obicei despre o femeie înainte chiar de a se ști că este însărcinată; de fapt, femeia însărcinată trăiește în primele luni un dezechilibru psihic și emoțional profund. Poate aici, în primul rînd, și nu în teama de comentarii provinciale trebuie căutat motivul pentru care femeile singure sint descumpănite cînd află că vor avea un copil; un copil care să nu fie însoțit de gestul oculator al bărbatului care s-o protejeze pe ea, pe mamă; sigur, s-a scris și se vorbește mult despre atitudinea reprobabilă a celor care încalcă legea țării și legile vieții provocînd avorturi.

În ce măsură Maria Chețan e mult mai vinovată decît aceia care prin vorbe și însemnurile lor iresponsabile au determinat-o pe Maria Bocșa să recurgă la „serviciile“ ei? Două ore după proces, acasă la familia Maria Chețan. O casă începută mareț, ca o promisiune, și apoi abandonată treptat, măsoară degringolada acestei familii. După începutul falnic, casa se termină brusc într-o bucătărie de țară. Fiicele Mariei Chețan, o cumnată, ginerele ne primesc deznăoăduți. N-au știut, mai mult chiar, n-au bănuț și n-au crezut-o în stare pe mama lor de asemenea faptă. Ținea întreaga familie. Tatăl lor de mult nu mai aducea vreun ban în casă. Ce vor face în continuare? Pedeapsa materială. O studentă la Cluj-Napoca fără bursă. O fată de nouă ani, elevă. Le va ajunge retribuiția numai a uneia dintre ele? Va supraviețui sora ei din Satu Mare, bolnavă de cancer, la auzul unei asemenea vești. Logodnicul studentei din Cluj-Napoca cum va primi el oare vestea, mai bine-zis cum a primit-o, deoarece în timpul procesului a telefonat de vreo cinci ori? Vieți închise din cauza unei nebulii, a unei stări de inconștiență, a mercantilismului?

S-ar putea ca unele spirite înclinate spre analize speculative sau spre despicarea firului în patru să afirme că Maria Chețan a fost oarecum împinsă la săvîrșirea acestei fapte inumane și de cîteva împrejurări care i-au marcat într-un mod trist existența. Iată, în acest sens, chiar pledoaria pro-domo a Mariei Chețan din instanță:

„Sînt credincioasă și iubesc copiii, afirmă Maria Chețan, în prezența ma-

iorului Mircea Boțioc, șeful Biroului de cercetări penale din Turda. De zece-cincisprezece ani, soțul meu nu mai dă un ban în casă. (Acum 15 ani, Maria Chețan avea 28 ani. N.A.). Am plecat de mai multe ori de-acasă. M-am întors să-mi cresc copiii. El continua să chefuliască nopți de-a rîndul. Chelțuia mi și zeci de mii de lei, în vreme ce eu mă împrumutam de mălai. Nu este nici un om de pe stradă de la care să nu fi împrumutat bani. Am încercat să-mi găsesc un serviciu. De la forțele de muncă mi se spunea totdeauna: „Cum ne-ar sta nouă să dăm serviciu tocmai soției lui Chețan: meșterul cu cei mai mulți bani din oraș. Întrețineam gospodăria, lucram de mîna, ziua și noaptea numai ca să-i știu fericiți pe copii. Cînd am rămas însărcinată, m-am îngrozit. De rușine față de fetele mele și de deznădejde pentru că mă gîndeam la ce bun să dau viață unui nenorocit cu un tată bețiv și iresponsabil. M-am interesat la niște femei și m-au sfătuit ce să fac. Zăceam jumătate moartă cînd a venit Ileana Szocs ca să-i lucrez ceva. I-am spus că nu pot. Ea a văzut singele și n-am putut să-i ascund

ce-mi făcusem. Pînă într-o zi cînd a venit și m-a rugat să-i fac și ei. Doi copii, o soră infirmă, serviciu, mi s-a făcut milă și i-am făcut de două ori... lui Bocșa aș fi vrut să nu-i fac. Atunci mi-a spus că soțul ei are relații și o să-mi facă rost de serviciu. Serviciul era salvarea mea. Și a fetelor mele. I-am și spus, „tu, fată, spune-mi drept în ce lună ești, că doar nu vrei să mă nenorocesci“. Mi-a spus că e în două luni. Era frumoasă și bronzată, am crezut-o!“

Realitatea este că toate aceste explicații eșuează în fața tragediei întimplate și nu scuza gestul criminal. Pentru că nimic, niciodată, nu poate scuza încălcarea gravă a legilor firii și a legilor societății din partea unor oameni care vor să eludeze normele conviețuirii noastre. Nici un dram de compătimire sau de compasiune, nici o circumstanță atenuantă pentru aceia care, sub imperiul propriilor lor interese, oricît de presante ar fi, sacrifică vieți omenești și atentează la ființa noastră morală și socială! Să veghem la apărarea celui mai de preț bun, care este viața! Aceasta să fie principala învățătură de minte a faptelor petrecute la Cîmpia Turzii.

NICOLAE CRISTACHE ■

Poemul colectiv

(Urmare din pag. 1)

imaginea țării celei mai frumoase ce le cuprinde pe toate, ce ne cuprinde pe toți cu trînicie și dragoste.

Mai ales la schimbarea de anotimpuri se întoarce cu un greu de suflet parcă, într-un ochi de copilărie, din acea copilărie unde șed ca într-un pămînt de leac toate visele prin care sintem ori am fi vrut să fim. Unde sint acum, spre pildă, ca niște nestemate vinete, strugurii amestecîndu-se cu gust de fum și de arătură, drumurile carelor și măcelul amețitor din teascuri, și priveliștea lanurilor de porumb părăsite de fruct, foșnind pînă la tăiatul cocenilor ca un rîu sterp.

Se poate spune că acestea sint sentimentele oricărui dintre noi care ne-am născut într-un sat, dar tocmai asta imi pare minunat și înalt, pentru că noi, cei de pe pămînt românesc, avem și sentimentul, percepția comună a naturii, rădăcina cea mare și unică. Toamna mea, toamna în țară, cu belșug și cu părăsire de păsări, ca o mireasă legănătoare și mindră. Anotimp — anotimpuri pentru o casă de inimă, pentru un loc unde ne naștem și ne petrecem veșnic.

Cum va fi arătînd toamna acum, la mine în sat, în Bălăcița Mehedinților, nu pot decît să-mi inchipui asociînd

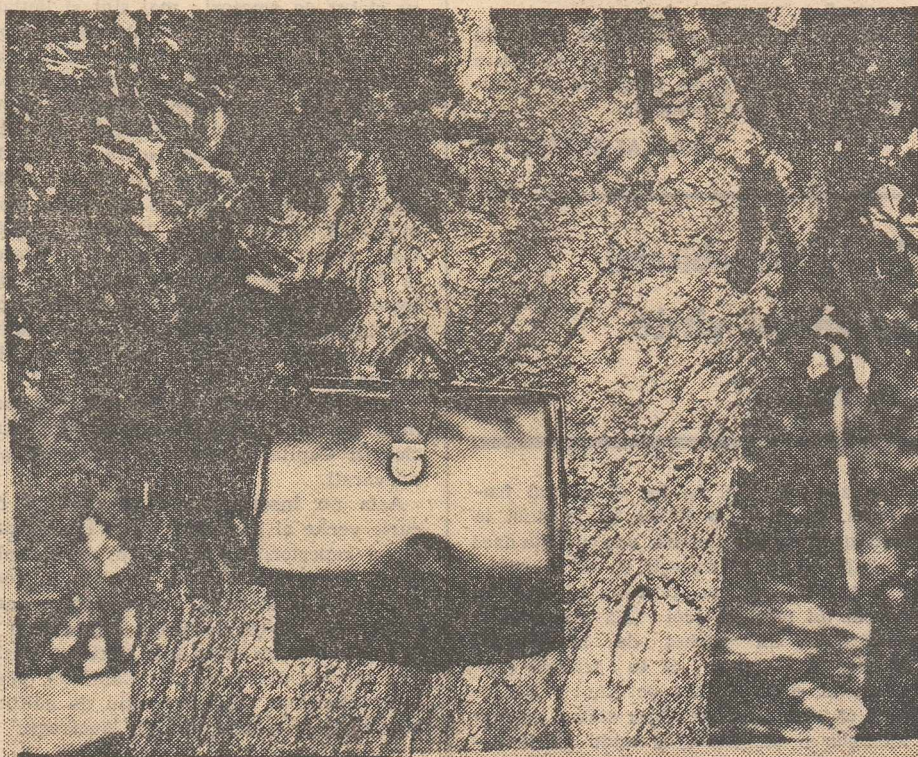
chipuri de oameni și scrisori de la părinți lingă bătaia de pleoapă a ploilor ce se simt dinspre Dunăre.

Că strugurii au rămas cam necoțți de multele ploii, că s-a făcut porumbul și ziua e satul pustiu, lumea se mută pe cîmpul către Oprisor, ori către Dobro, cu mincare și apă pentru zilele cele mai lungi, că Uncheșu și Ionescu, bărbați tineri pe care-i știu din adolescență, azi aflați în fruntea treburilor comunei, așază prin munca lor și a oamenilor de aici semne noi de civilizație a satului. S-a inaugurat în toamna asta un dispensar mare, modern, i se zice, pe drept cuvînt, policlinică. Și-mi amintesc de copilărie cînd pentru o gripă se mergea cu căruța la Vinjuleț, la Severin ori la Bicles. Că noi sintem bine, dar pe mama o supără tare reumatismul, că la școală sint cîțiva profesori noi, că a fost duminica trecută o serbare și un meci de fotbal. Că satul trăiește deplin în viața lui obișnuită și în ciclurile lui fără sfîrșit.

Într-o viață care începe să semene de aceea cu un tablou al tuturor și al fiecăruia în același timp.

Propun, dacă gîndul poate să-mi fie primit, să scriem mai des, la schimbarea de anotimpuri, despre locul nașterii noastre, convins fiind că rîndurile acestea, carte și datoric către începuturi și către părinți, se vor aduna sub semnul unui poem colectiv despre patrie, despre sentimentul de patrie care ne leagă și ne definește.

FOTOTECĂ FLACĂRA ● FOTOTECĂ FLACĂRA ● FOTOTECĂ

Doi părinți denaturați răpuși de alcoolism și un copil condamnat să moară de foame

Duminică, ora 10. Într-o clădire în centrul Bucureștiului — pe lângă Foișorul de Foc — mai precis pe strada General Salmen nr. 30, într-un apartament de două camere mari, o găsim pe Maria Dușu însoțită de un băiat de un chef care a durat, nici mai mult nici mai puțin, o săptămână. Își face de lucru mesterind la o tunică veche. În fața ei un băiat de opt ani se trudește să muște dintr-o bucată de piine veche, fărâmițând în palmă miezul înainte de a-l mesteca.

— Am 38 de ani, îmi mărturisește Maria Dușu, și ultima oară când am fost angajată a fost acum un an și jumătate la o întreprindere care se numește parca Neferal. Nu știu precis căci am lucrat acolo doar patru luni. Nu pot să lucrez. Cum iau banii, cum o șterg. De băut nu mi-a plăcut să beau. Asta am învățat-o de la bărbatul meu. Când venea acasă cu băutura mă bătea și-mi turna băutura pe gât până mă amețeam. După aceea am început să beau de una singură. Merg pe stradă și mă întinsec cu o cunoștință care îmi spune: „Hai, Mary, să bem o bere”. Încep cu o bere, apoi bea orice. Bărbatul meu a plecat de cîțiva ani. A plecat și dus a fost. S-a întors acum câteva zile și mi-a luat din casă covorul și plapuma.

— Cît ați lipsit ultima dată de acasă?
— Cîteva zile. Vecinii spun că opt, dar nu-mi vine să cred. Cîteva zile am stat la tanti Mărioara și apoi...

— Lucian, copilul dumneavoastră, știți ce a făcut în acest timp?
— Nu știu. A stat acasă. De mîncat a mîncat el pe la vecini. O bucată de piine se mai găsește și apoi e băiat mare și se descurcă.

— Nu a început încă școala?
— Nu. Trebuie să-i fac cîteva analize și să-l dau la internat. Nu am avut timp până acum dar cred că săptămîna asta mă voi ocupa de el. Mai am un băiat mai mare. Cu el nu am probleme. Are 21 de ani și e un muncitor foarte bun.

— În tot timpul discuției, băiatul cel mic al familiei Dușu stătea mestecînd cu răb-

— Trebuie însă început din clipa în care această întreprindere, repet, atât de pașnică, încît nici acum nu le vine multora să creadă de ce a putut fi în stare, s-a transformat brusc într-o arătură feroce care smulgea „hălici” întregi de lei din fondurile întreprinderii de alumina Tulcea, Combinatului siderurgic Galați. Căi navigabile Constanța s.a. prin plata manoperei necuvenite și semnarea unor antecalculații nelegale. Total, conform sentinței penale nr. 70 a tribunalului județean Galați, un prejudiciu de peste 3.000.000 de lei, împărțit între „capete” după cum urmează: Furtună Romulus (director) — 576.051 lei, Furtună Emil (frate și șef de secție) — 206.769 lei, Moroianu Costică (contabil șef) — 823.129 lei, Gurău Viorel (inginer șef apoi șef de serviciu) — 328.995 lei, Tutuianu Teodor (tehnician al atelierului de construcții, instalații și reparații) — 353.327 lei, Broască Constantin (contabil) — 269.514 lei, Moldoveanu Nicu (șef al biroului personal) — 302.553 lei, Munteanu Corneliu (director adjunct la întreprinderea de alumina Tulcea) — 816.408 lei, Hincu Ivanciu (lucrător, apoi șef de formație) — 565.535 lei, Surugiu Paul Ștefan (lucrător, apoi șef de echipă) — 201.461 lei, Roman Panait (șef de formație) — 209.740 lei și Movila Corneliu (inginer C.S. Galați) — 193.645 lei și alții mai mărungi, cei cu doar zecile de mii sau mai puțin. Munca organelor de miliție de adunare a probelor a fost, zi și noapte, uriașă și la înalțime. În contrast cu sumele manevrate de „capete” e bine să spun de la bun început că pedepsele instanței au fost deosebit de aspre, cum se și cuvenea, dealfel, însumînd peste 100 de ani.

— Ce ai mîncat azi?
— O bucată de piine și cîteva roșii. Piinea mi-a dat-o tanti Florica iar roșiile mi le-a adus mama.

— De cînd nu l-ai mai văzut pe tatăl tău?
— De cîteva zile. A trecut pe stradă, pe lângă mine și a intrat în restaurant. Nici nu s-a uitat la mine. Pe aici vine foarte rar. A venit acum cîteva zile și a luat lucruri din casă. Atunci mîncam o friptură dată tot de tanti Florica și mi-a spus să i-o dau lui, că o să mă ducă la restaurant și o să-mi dea mici și bere. Eu i-am dat friptura iar pe stradă m-a bătuț și mi-a spus să-mi pun pofta în cui, că el n-are bani de mici.

— Stau apoi de vorbă cu vecina de apartament a familiei Dușu. Se numește Florica Buruiană și are 62 de ani. Îmi povestește pe îndelete despre familia Dușu care s-a mutat în apartamentul vecin

prin '68. O familie dezmembrată și răpusă din pricina băuturii. Despre tatăl copilului îmi spune că îl cunoaște doar după scandaluri și geamuri sparte. A lucrat, un timp la I.C.R.A.L. de unde a furat materiale de citeva mii de lei, prejudiciu pe care îl plătește acum mama lui, pentru a-l scăpa astfel de pușcărie. Băiatul cel mare al familiei Dușu, reglor la Mătasea Populară, este în schimb un om excepțional. Își aminteste că fiind în armată stringea bani și-i trimitea mamei sale pentru ca aceasta să-și poată plăti chiria, pentru a-și ajuta frațiorul mai mic.

Pentru recuperarea morală a Mariei Dușu a luptat și o altă vecină, Niculina Iordache, în vîrstă de 46 de ani, angajată la braseria „Cina”. I-am spus de nenumărate ori Mariei să vină să se angajeze ca lucrătoare la bucătăria unității. M-a refuzat întotdeauna. Acum citeva zile Lucian i-a bătuț în geam. Era lîhnit de foame, murdar și înfrigorat. A rugat-o să-l dea o bucată de piine. L-a adus în casă, l-a spălat și i-a dat să mînce. După ce a mîncat, i-a spus plîngînd că mama lui nu a venit de citeva zile.

La plecare l-am reînțilnit pe Lucian care m-a condus pînă la poartă. Era înspăimîntat. Mă privea cu niște ochi mari și albaștri, încadrați de cearcane, zgribulit de frig, și murdar, păzindu-și colțul de piine căpătat:

— Ce crezi, nene? O să merg și eu la școală? O să mă ducă mama acolo? Eu tot aviator vreau să mă fac.

SORIN POSTOLACHE ■

Sfirșitul fatal al unei afaceri de 3 milioane

Să ne închipuim că nu-l va mai chema Balaurul-cu-șapte-capete, ci că fiecare cap în parte ar avea numele lui de alint, ca toate capetele dealfel. S-ar numi atunci în poveste Balaurul-Ionică-Mitică etc., dar ar fi greu să îți mînti atîtea nume și să nu-ți înădească limba cînd îl pronunți, întocmai cum se întimplă cu firmele unor întreprinderi de-ale noastre, care mai că nu epuizează literele alfabetului ca să a-rate cu ce se ocupă. De exemplu, I.I.R.P.S.C.M. Brăila, adică întreprinderea intercooperatistă de reparații, prestări servicii și construcții montaj Brăila, o întreprindere modestă, pașnică de obicei, care mai mult rău decît să nu-și îndeplinească planul într-o lună (ori asta se întimplă atît de rar!) nu poate să facă. Și totuși aici, începînd din vara anului 1972, au început să-și ridice capetele, hăcuind din bugetul statului peste 3.000.000 de lei, mai mulți balauri în frunte cu fostul director Romulus Furtună. În nu mai puțin de 3 ani, timp după care „capetele” au început să cadă pe rînd, de la cel mai mic la cel mai mare, această întreprindere a pirjolit trei județe, dintr-acelea mingiate de valurile Dunării (Brăila, Galați și Tulcea), bîgînd groaza în banii statului prin lăcomia nesățioasă cu care-i apuca.

Trebuie însă început din clipa în care această întreprindere, repet, atât de pașnică, încît nici acum nu le vine multora să creadă de ce a putut fi în stare, s-a transformat brusc într-o arătură feroce care smulgea „hălici” întregi de lei din fondurile întreprinderii de alumina Tulcea, Combinatului siderurgic Galați. Căi navigabile Constanța s.a. prin plata manoperei necuvenite și semnarea unor antecalculații nelegale. Total, conform sentinței penale nr. 70 a tribunalului județean Galați, un prejudiciu de peste 3.000.000 de lei, împărțit între „capete” după cum urmează: Furtună Romulus (director) — 576.051 lei, Furtună Emil (frate și șef de secție) — 206.769 lei, Moroianu Costică (contabil șef) — 823.129 lei, Gurău Viorel (inginer șef apoi șef de serviciu) — 328.995 lei, Tutuianu Teodor (tehnician al atelierului de construcții, instalații și reparații) — 353.327 lei, Broască Constantin (contabil) — 269.514 lei, Moldoveanu Nicu (șef al biroului personal) — 302.553 lei, Munteanu Corneliu (director adjunct la întreprinderea de alumina Tulcea) — 816.408 lei, Hincu Ivanciu (lucrător, apoi șef de formație) — 565.535 lei, Surugiu Paul Ștefan (lucrător, apoi șef de echipă) — 201.461 lei, Roman Panait (șef de formație) — 209.740 lei și Movila Corneliu (inginer C.S. Galați) — 193.645 lei și alții mai mărungi, cei cu doar zecile de mii sau mai puțin. Munca organelor de miliție de adunare a probelor a fost, zi și noapte, uriașă și la înalțime. În contrast cu sumele manevrate de „capete” e bine să spun de la bun început că pedepsele instanței au fost deosebit de aspre, cum se și cuvenea, dealfel, însumînd peste 100 de ani.

Vor fi desigur destul de curioși care se vor întreba — mai ales datorită faptului că n-au fost obișnuiți de mici să numere banii dîncolo de citeva mii, nu zeci și sute de mii de lei — cum s-a „montat” această afacere „di granda”, cum ar spune pe limba lui un bișnițar din Brăilița. Mai bine zis cine și cui i-a produs prejudiciul, și, desigur, cu ce s-a ales din toată „bișnița” asta cu buncăre, prese, rezervoare, etc.? Capul care a născocit sistemul de fraudă, pe cît de ingenios, pe atît de simplu nu mai este. Sandor Zoltan, omul „de idei” cu relații, șurubul afacerii, și-a păcălit, de data asta sinistru, încă o dată „tovarăși” murind în decembrie 1973, cînd „jucăria” lui de milioane începuse să scîrțieie colo și colo. Sistemul era așa: Zoltan sau Panait, Hincu Ivanciu sau alți șefi al unei echipe obțineau, să zicem, în înțelegere cu directorul Munteanu, comision 1-2% din valoarea comenzii, o co-

mandă de la întreprinderea de alumina Tulcea cu o manoperă antecalculată umflată, Furtună de la I.I.R.P.S.C.M. Brăila închidea ochii, viza, stampila (comision 5%), comanda se executa în timpul programului și cu materialul statului în întreprinderile din oraș, iar diferențele umflau buzunarele escrocilor. De exemplu: obțineau să facă o mașină de tăiat saci care ar fi trebuit să coste 24.621 lei; e bine, „capetele” dîunare calculau și se plăteau ca atare cu 128.824 lei! Diferențele între manopera plătită și cea cuvenită la zeci de comenzi sînt de zeci și chiar sute de mii, așa că o diferență de două-trei mii de lei apare absolut năucitoare, nevenindu-ți parcă să crezi. Fără să vrei te întrebă de ce, să zicem, după ce au luat 330.250 lei pentru 6 rezervoare tampon aer comprimat în loc de 129.523 lei, pentru 2 vase de măsură de 2.000 l, au luat numai 9.112 lei în loc de 7.073?

Jongleriile de la atelierul de confecții și de reparații metalice al I.I.R.P.S.C.M. Brăila sînt nenumărate și dintre cele mai abile. Totul a început de la un schimb de experiență (?) între I.I.R.P.S.C.M. Brăila de pe lângă U.J.C.A.P. Brăila, reprezentată prin domnia-sa, directorul Romulus Furtună, și I.I.R.P. Galați, prin directorul Emil C. și... Sandor Zoltan, atunci șef de echipă la întreprinderea gălățeană.

De cum se vîd, dîncolo de cafele și apă minerală, mici discursuri de bun venit, complimente formale („Val, ce bine arătați, așa, bronzat și obosit de atîta muncă”) și toate celelalte puncte cuprinse într-un schimb de experiență, cei doi, Furtună și Zoltan, se plac și încep să-și facă din cînd în cînd cu ochiul peste umărul celui de-al treilea. Cum schimbul de experiență trebuia adîncit, împins pînă la cele mai profunde și tulburătoare probleme, Furtună și Zoltan hotărîsc să discute și între patru ochi, așa, ca de la director la șef de echipă.

Cu această ocazie Zoltan se autorecomandă ca fiind om prețuit, cu „relații” în problemele de aprovizionare, dîndu-i totodată de înțeles directorului că ar putea contribui cu 5% din remunerația netă încasată de muncitorii din formația sa de lucru, atît ca „avantaje personale” pentru Furtună Romulus și pentru alții din conducerea întreprinderii, cît și pentru acoperirea unor cheltuieli de aprovizionare. Directorul, pînă în clipa aceea „persoană de răspundere”, înțelege repede ce i se cere, auzind parcă în vocea lui Z.S. foșnetul sutelor promise. Face pereche cu „omul” și începe dansul, mai precis cadriul, pentru că în urma lor se vor forma și vor începe să se invîrtească și alte perechi.

Nu după mult timp Sandor Zoltan se transferă împreună cu formația sa de lucru (în care făceau parte și Hincu Ivanciu și Roman Panait; ulterior, cînd „treaba” s-a pus pe roate, aceștia s-au desprins, lucrînd pe cont propriu cu formații de lucru făcute de ei ad-hoc) de la I.I.R.P. Galați la I.R.U.C. Galați, al cărui conducător tehnic era Mircea Caradiu, ajuns în scurtă vreme vicepreședinte al clubului F.C.M. Galați! Deși n-a primit din partea organului tutelat aprobarea pentru înființarea unei secții de confecții de utilaj comercial, acesta acceptă totuși ca formația lui Z.S. să execute comenzi pentru întreprinderea de alumina Tulcea, comenzi pentru care „mesterul” îi plătea lui Corneliiu Munteanu, șef la serviciul de aprovizionare, pe urmă director adjunct, 1-2% din valoarea utilajelor executate. Nemulțumit că este plătit în regie, Zoltan se înțelege cu Furtună Romulus ca formația sa să fie detașată de la I.R.U.C. Galați la I.I.R.P.S.C.M. Brăila, să înființeze în Galați o secție de confecții metalice, să preia totodată comenzile deja achiziționate de la I.A. Tulcea, iar plata să se facă în acord global, în sensul că întreaga manoperă prevăzută în antecalculațiile acceptate de beneficiar (n.n. de Corneliiu Munteanu) să-i fie acordată formației de lucru, bineînțeles cu condiția ca 5% din manopera încasată să-i fie remisă lui Romulus Furtună. Înțelegerea a fost ușurată de faptul că, pe de o parte, încă de la 1 octombrie 1972 Zoltan și alți patru oameni din echipă erau angajați ca flotanți peste program și la I.I.R.P.S.C.M. Brăila (cu aprobarea „directorului”), iar, pe de altă parte, că Mircea Caradiu se declarase de acord cu detașarea, obligîndu-se (desigur, nu degeaba) să-i pună la dispoziție echipei spațiul, materialele și utilajul I.R.U.C.-ului Galați. În aceste condiții a început activitatea sa ilegală secția de confecții metalice din Galați a I.I.R.P.S.C.M. Brăila, care folosea împotriva legii, ca forță de muncă, persoane angajate în alte unități socialiste, materii prime și materiale din fondul central al statului. Secția n-a avut nici sediu și nici utilajele necesare, lucrînd în incinta sau pe terenurile altor întreprinderi sau organizații din Galați, cu fonduri, repartiții de materiale și utilaje ale acestora.

Caruselul începe, din formația de lucru „mamă” a lui Zoltan se desprind și-și fac formații proprii în cadrul secției „locotenenții” lui, unul dintre aceștia, Ciocrac Nicolae, pare-se fost fotbalist, preferînd să lucreze pe lângă Asociația sportivă Fotbal Club Galați. Toți însă nu ies din tiparul șefului, plătesc o anumită cotă din sumele încasate, fac cadouri unor factori de răspundere din întreprinderile beneficiare și din întreprinderea constructoare, dau mese udate din plin cu șampanie frapantă, au deci grijă „să ungă” jucăria aceasta atît de costisitoare pentru stat ca să nu se audă. Antecalculațiile făcute împreună cu complicitățile lor de „beneficiari” erau contrasemnate la I.I.R.P.S.C.M. Brăila fie de cei „plătiți” (Romulus Furtună, Romulus Emil, Gurgu Viorel-Aurel), total lipsiți de scrupule, avizi de cîștig, fie de cei care nu-și respectau din neglijență atribuțiile de serviciu (Moroianu Costică, Constantin Broască, Nicu Moldoveanu, Viorel Gurău ș.a.).

Bineînțeles că, lacomi, nesățioși, dela-

pidatorii nu ezitau să le pretindă muncitorilor o parte din plată, să pondeze fictiv diferite neamuri, prieteni, cunoscuți, vii și morți, mai ales că angajarea se făcea fără toate formele legale și prin intermediul șefilor de echipă la Nicu Moldoveanu „unsul”. Ce a fost la început doar un cadru ajunge repede o horă în care se prind și alți angajați, dînăuntru și din afara I.I.R.P.S.C.M.-Brăila. În afară de I.R.U.C. Galați și C.I.F. Galați (unde a domnit succesiv Caradiu, încă înainte de a se preocupa de fotbal) alte întreprinderi socialiste (Șantierul naval Galați, Combinatul siderurgic Galați, O.M.N. Galați, U.M.A.I.A. Galați etc.) au încuviințat ca angajații lor să lucreze la I.I.R.P.S.C.M. Brăila peste orele de program, deși în realitate ei au efectuat lucrările chiar în cadrul întreprinderilor respective și în timpul programului. Un lanț de abuzuri ale unor oameni investiți de noi ca să ne apere bunurile creează un spațiu extrem de „primitor” delapidatorilor, care se invită printre directori, adjuccii și șefi de servicii ca la ei acasă. Hirtiiile, circularele ștampilate zboară dintr-o parte într-alta cu o iuțeală care infirmă birocrația obișnuită, lăcomia de bani impune rezolvări rapide, rezoluții neaminate, dar și „acoperiri”, cum e a probarea consiliului de administrație al I.I.R.P.S.C.M. Brăila (subalternii nici n-au criticat în fața „șefului”, deși ce le cerea acesta era profund ilegal) ca plata formațiilor de lucru să se facă prin acordarea în proporție de 100% a manoperei prevăzute în antecalculații, manoperă lăsată la bunul plac al celor interesați să ia banii cu sacii din seiful întreprinderilor. Nu voi intra în detalii, numai unul dintre dosarele procesului are peste 200 de file, vreau numai să dau cîteva amănunte care „colorează” puțin această escrocherie de mari proporții. Romulus Furtună, directorul, cel care tăia în carne vie, cum se zice, cînd găsea un atelier nemămurat sau doi muncitori sînd de vorbă, „principialul” din sedințe care critica vehement lipsurile subalternilor, omul care impunea să fie întîmpinat cu „să trăiți” încă de la poartă, a fost uns în citeva luni cu 60.000 de lei din care și-a oprit 39.000, restul revenindu-i fratelui, Emil (frate, frate, dar brînza-i pe bani) și celorlalți „milogi” din întreprindere. Cei care-i „ungeau” aveau de unde, numai un simplu membru al echipei cîștiga în medie pe lună peste 7000 de lei. Dar „șefii”, alde Hincu, Panait... „Și „boss”-ul, Zoltan! Bani erau dați prin circumișii din Brăila și din Galați, între două fripturi pline ochi cu vinuri „la șert” și peste halci de friptură. Uneori erau dați înainte, alteori după ce „treaba stătea în picioare”. Cînd „treaba” nu stătea așa, pentru avansul de 500 de lei și masa la restaurant unul dintre cei mai „subțiri” complici își dădea în gaj ceasul „Atlantic” de la mină!

Si acum o afacere în care sînt amestecate și două cluburi de fotbal, deși, știm noi bine, amîndouă n-au nici în clin nici în mîneacă cu secția de confecții metalice! Ia să vedem: ștînd că persoanele corupte la întreprinderea de alumina din Tulcea n-au nici un fel de obiecții cu privire la firma sub care lucrează, Nicolae Ciocrac, dintr-o veche dragoste de fotbalist, încheie un contract-angajament cu Clubul sportiv „Oțelul” din Galați stabilind cu aceleași avantaje de plată primele lucrări: funduri de injector și flanșe făcute „în plus”, în program și cu muncitorii din secție de maistrul Mitache Nicolae de la Combinatul siderurgic Galați. Odată astfel făcute, N.C. se achită de lucrare și pentru a lua banii întocmește toate documentele pe numele clubului. Banca face greutăți și atunci I.A. Tulcea modifică formele de plată pe numele de I.C.M.S. Galați, iar de aici sumele sînt virate la Club. Concomitent, același „ocrotitor” al fotbalului gălățean încheie un contract-angajament cu F.C.M. Galați, reprezentat prin... vicepreședintele Caradiu Pavel și șeful comisiei economice Mitran Dumitracu, care au fost tentați de ideea obținerii a 30% din cîștigul net realizat pentru club. Prin diferite manopere C.N. virează de la „Oțelul” la F.C.M. Galați o dată 81.506 lei, a doua oară 124.640 lei. Beneficiarii sînt organizatorii „loviturii”, printre care și Ion Negoescu, alt fost fotbalist, două soții, mai mulți muncitori de la C.S. Galați. În această ambianță atît de favorabilă escrocheriilor apare și un pictor al clubului, Luca Ion, care se apucă să confecționeze obiecte de material plastic aducînd prejudicii F.C.M. Galați, între care și pontarea fictivă a soției unui jucător de fotbal, Niculescu. Dar ajunge, altfel totul începe să pară incredibil, această proliferare a hoției și abuzului fiind de o asurmenență intensitate, încît îl făcea pe Furtună să declare la proces că după părăsirea sa toți au luat bani, în acest toți intrînd și funcțiile mai mari sau mai mici ale celor care au abuzat de ele în folos personal, risipind banii statului, de fapt risipindu-ne banii noștri în chefură și huzur. În orice poveste cu balauri, oricîte capete ar avea el, sfirșitul este același.

Balaurul cu zeci de capete din Brăila, Tulcea și Galați părea în vara anului 1973 un monstru de relații și de complicități imposibil de destrămat. Cîntea însă, acest „făt-frumos” care există pretutindeni, a invins în cele din urmă și arătarea de hirtii ștampilate s-a rupt, prăbușindu-se. Sfirșit meritat a tot ceea ce este abuz și necinste în fața celor adunați în sala de festivități a Combinatului siderurgic Galați pentru a-l înfierea pe cei ce ne-au înșelat, înșelîndu-se în toată oribila lor neomenie. Și cînd te gîndești că totul a început de la un schimb de experiență!

IULIAN NEACȘU ■

„Condamnat pentru divulgarea secretului economic și deținere ilegală de valută”

Din inerție, din plictiseală, din superstiție, din teama de a se atinge poate de memoria unui dispărut subit în spatele gratiilor, ca și cum acest dispărut ar fi avut o convenție secretă cu diavolul, în dreptul numelui Holtzman Hans Friederich din registrul de adrese și telefoane ținut de secretara unui institut de proiectări, continuă să fie trecute următoarele amănunte: inginer proiectant principal, de gradul 3, strada Vatra Luminoasă nr. 26 A, bloc C-1, scara A, etaj VI, apartament 26, sector 3, telefon: 62 16 25. Dar, evident, la acest număr de telefon nu mai răspunde de mult Hans Friederich Holtzman...

Cine este, de fapt, acest Hans Friederich Holtzman, chiraș circumspicit și trecător prin câteva străzi din București, distins, elegant, epatant, fumind țigări parfumate, respirând zgomotos ca un alergător de cursă lungă și însoțind un aer de prosperitate și impertinență în stare să derogheze până și busolele aeroplanelor care îl survolau? Cine este bărbatul acesta de statură potrivită, cu păr blond și ochi de culoare indecisă, bronzat, ștrengar, deși vîrsta i-a prins câteva riduri adinci în stop cadru și cițiva medici stomatologi renumiți lucrau la reconstituirea surisului său nonșalant și cuceritor? Cine este în cele din urmă inginerul proiectant principal, specialist cu experiență și bon ton, abil în conversațiile profesionale și particulare, om de societate, vinat cu insistență de musafiri, colecție ambulantă de bancuri care fac înconjurul lumii, campion de bridge și jucător de tenis cu adversari diplomați, posesorul unui apartament mobilat complet în stil florentin, toropit în lux și în șampanie?

Cine este deci, astăzi 7 octombrie, acest Hans Friederich Holtzman? Nici mai mult, nici mai puțin decât un trist și disperat condamnat la închisoare pentru divulgarea secretului economic și deținere ilegală de valută!

Hans Friederich Holtzman cunoștea la perfecție limbile germană, engleză și franceză. De asemenea, jongla cu vocabularul citorva limbi de circulație redusă, bune pentru un om descurcăt și gargaragiu, hotărît să trăiască bine din întorcheri lingvistice și din trădare. Mulțumită rulașului său monden, mulțumită abilității sale în conversațiile cu străinii, neastimpăratul inginer proiectant principal a fost cooptat în diverse delegații din institut care participau la unele tranzacții secrete cu firme străine. (Un om care știe mai multe limbi străine și care, pe deasupra, e inițiat în problemele ce se discută este uneori extrem de prețios în timpul tranzacțiilor.) Trebuie reținut însă faptul că asemenea convorbiri au caracter de maraton, durează uneori luni, alteori ani, că ședințele de dezbateri, de uzură continuă ore în șir, cu țigări și cafele, cu apă minerală și antinevralgice. Vrem să știm că tratativele economice de acest fel nu seamănă cu un cocteil, cu un schimb reciproc de amabilități, ci devin înfruntări minutioase și ambițioase. În cursul tratativelor, oamenii, respirînd și trăind alături, privindu-se în ochi, vorbindu-și, evadează uneori din zona calculelor de ordinul milimicronilor, deschid ferestrele ca să respire aer curat, își spun o glumă, rid, se bat pe umăr, ies împreună la dejun sau la cină, vizionează în comun un spectacol, dar se întorc întotdeauna la masa de lucru, preocupăți, gravi, uneori glaciali și morocănoși.

E cert că reprezentanții firmelor care își oferă serviciile încearcă să cîștige încrederea delegaților noștri din institut, să atragă atenția asupra calității proiectelor lor, într-un cuvînt să-și vîndă marfa în condiții profitabile. (Gîndiți-vă că în asemenea cazuri, la asemenea tranzacții participă, separat, evident, nenumerate firme, și că de fiecare dată discuțiile trebuie reluate și coroborate cu griji. Aici nu se pot strecura inexactități! Fiecare cuvînt în plus poate costa lei-valută!)

Reprezentanții acestora, ai firmelor străine, sînt foarte buni psihologi, cunosc bine tertipurile tranzacțiilor economice, pot dîbui slăbiciunile oamenilor pe care-i abordează și uneori încearcă marea cu degetul: un colaborator fragil, un colaborator dispus să ofere informații despre firmele concurente sau despre gîndurile delegației din institut care participă la tratative. Unul din acești informatori a devenit, pe nesimțite, de-a lungul convorbirilor privind un anume proiect străin, extras dintr-o galerie de proiecte puse la dispoziție de alte firme concurente, chiar Hans Friederich Holtzman.

Cum? Ahtiat de bani, aparent distrat și cu un comportament aleatoric, reprezentantul institutului s-a lăsat la început copleșit de adiective, apoi de invitații la dînee, la plimbări, s-a văzut, la rîndul său, obligat să-și invite prietenii acasă,

să asculte muzică, să bea un pahar de vin și să demonstreze ce persoană importantă — fără de care institutul s-ar prăbuși — este el! De aici pînă la nerăbdarea patologică de a spune tot ce știe, de a da informații privind firmele concurente, de a face cunoscute planurile delegației institutului, a fost un pas pe care Hans Friederich Holtzman l-a făcut cu dexteritatea și eleganța unui pas de vals vienez.

Așa a ajuns, drept recompensă, într-o călătorie de o lună în Apus, pe banii binevoitorilor săi, apoi s-a întors cu o mașină Fiat 125 și tot așa, se pare, a urcat cu liftul la etajul VI al unui bloc din Vatra Luminoasă, unde deține un apartament proprietate personală. Jocul însă a devenit mai complicat. Prins în plasa de păianjen a intereselor obscure, subjugat și dispus să se confeseze reprezentanților firmei străine care l-au racolat, Hans Friederich Holtzman și-a profesionalizat meseria de „colportor clandestin de informații”; dintr-un gargaragiu a devenit un informator versat, stilat. A început să lucreze cu alibiuri. Nu-și mai lua interloctorii de la hotel, ca să nu bată la ochi; se întilnea cu ei în mașină, pe străzi lăturale, pe străzi romantice, stufoase, unde discuția pare ocoțită de întuneric. Ziua, în timpul tratativelor, domnul Hans Friederich Holtzman era același tip monden care servea asistența cu țigări românești și străine (la alegere), pus pe glumă, desușeat, iar noaptea, la adăpostul întunericului și al mașinii proprietate personală, un borfaș de rînd care vindea secrete și primea bacșiș! În restul timpului juca bridge! În restul timpului juca tenis pe terenuri discrete. În restul timpului gonea cu mașina, apăsînd pe accelerator pînă la refuz. La început într-un Fiat 125, un an mai târziu într-o Lancia și alt an mai târziu într-un Ford ultimul model.

Pînă în seara în care a fost arestat, în propria sa locuință, în timp ce iniția cițiva reprezentanți ai firmei străine în secretele jocului de bridge și mai ales în secretele tranzacției ce urma să se desfășoare a doua zi. A fost seara în care liftul a coborît de la etajul VI al blocului din Vatra Luminoasă, în subteran, într-un loc mai puțin luminos și mult mai discret.

Și astfel, jucătorii de bridge au pierdut pe unul din campioni lor, jucătorii de tenis pe unul din impostorii lor și inginerii proiectanți pe unul din trădătorii lor. Pînă la urmă s-a dovedit că inginerul, care nu era nici măcar inginer, ci un diletant cu studii universitare neterminate și cu școala vieții absolvită pe certificate false, era un delinvent de drept comun.

A. DOHOTARU ■

21 de aprobări pentru confecționarea unui șurub!

La Exploatarea minieră Dilja, din Valea Jiului, aproape că nu există utilaj care să nu fie alcătuit din piese perforate în citeva locuri, prevăzute anume pentru șuruburi. De aceea, șuruburile sînt aici, poate, cele mai răspindite piese. E de ajuns ca solicitarea pieselor pe care le imbină să fie mai mare, pentru ca șurubul cu pricina să se rupă. Situația e aceeași la toate exploatarea miniere din Vale, care, asemenea marilor întreprinderi, trimite zilnic la fier vechi, zeci de kilograme, rămășițele acestor piese foarte utile.

Numai că înlocuirea unei piese oarecare, a unui șurub, este însoțită de fiecare dată de o mare risipă de timp și hirtii acoperite cu tot felul de semnături. Dacă un sector productiv are nevoie de o piesă, de un șurub, atunci face o comandă către atelier și cere mai multe pentru a crea o rezervă. Iată un exemplu: în ziua de 16 august se naște Comanda de atelier nr. 119, prin care sectorul II al minei solicită atelierului confecționarea de șuruburi pentru inimă de macaz. Comanda este întocmită și semnată de maestrul principal electromecanic Gh. Enache, mai este semnată de șeful sectorului, care este și gestionarul de drept, urmează semnătura mecanicului șef, care dă viză de atestare, apoi viza de control preventiv a economistului, precum și semnătura maestrului de atelier care primește comanda și o trece în registru. Cinci semnături, la care se mai adaugă patru puse pe nota de transfer, care se face pentru aducerea la magazie a materiei prime.

Amîndouă documentele au viză de control preventiv dată de contabilul șef, Dumitru Andrișoiu, om cunsecade și conștiincios, care semnează pentru că „așa m-am obișnuit, dar viza nu-i obligatorie, eu sînt economist și nu tehnician, iar la problemele mari semnează și directorul, în cazul în care nu sînt convins dacă este sau nu exagerat consumul de materiale, dar cu directorul mă-nțeleg, țipă mai tare ca mine și reușim să facem economii”.

Atelierul lucrează comenziile sectoarelor, printre care și comanda nr. 119, apoi întocmește situația pieselor de schimb executate în luna respectivă și aceasta e semnată de șeful de atelier, de inginerul Martin Borșa, șeful sectorului căruia i se realizează lucrarea, și de tehnicianul Reinold

Knebel, șeful sectorului VIII-electromecanic. După douăsprezece semnături, șuruburile sînt gata și se predau la magazie pe baza unui document, un bon de consum care suportă nu mai puțin de alte cinci semnături: întocmit, șef sector, mecanic șef, predat și primit. În realitate, ne spune inginerul Nicolae Maszny, șeful biroului mecano-energetic, lucrurile se întimplă altfel, maestrul de schimb are nevoie de o piesă și merge la maestrul de atelier, face comanda și aceasta este executată, produsele nu mai intră în magazie pentru că minerii au nevoie de ele și vin cu roaba, le iau și zic „nu-l mai băga frate acolo, adă-l dincoace, că îi nevoie de el”. Jocul hirtiiilor se face mai departe indiferent dacă e vorba de un șurub cu cap pătrat, de un șurub pentru inimă de macaz sau de altceva. E adevărat că, datorită abaterii de la normal, și asta li se pare unora mai zețoși o abatere prea îndrăzneată, șurubul este mai devreme la locul lui, la montarea respectivă, unde își face datoria, se uzează, poate se și rupe, dar hirtiiile își continuă sarabanda pe această filieră foarte incilcitată. Așa se face că nota de intrare în gestiune a șuruburilor din comanda 119 consfințește, prin semnătura maestrului de atelier Oană și a magazionerului Topală, trecerea șuruburilor cu pricina în magazie abia pe data de 23 August, în timp ce un alt document de eliberare arată că sectorul scosec șuruburile din magazie pe 19 august și semnau magazioner Topală și maestrul Gh. Enache. Adică șuruburile n-au mai trecut pe la magazie, ajungînd la sector cu patru zile înainte ca ele să fi intrat la magazie. Totuși hirtiiile se fac, e adevărat că producția nu suferă din cauza lor, dar se consumă hirtie, se pierde timp, iar oamenii aleargă cu ele de colo-colo, parcă s-ar juca de-a v-a-ți ascunselea.

Maistrul principal electromecanic Gh. Enache își aduce aminte că „în urmă de 18 ani, cînd am intrat în mină pentru prima dată, nota de comandă era pe șfurluț ăsteia. Avea numai trei semnături, iar devizul, care acum e separat, era pe verso. Cu siguranță că se face risipă de hirtie, dar munca fiecărui e mai plină de răspundere, semnăturile sînt multe, dar oamenii vor să le vadă și, cum n-au prea multă încredere, dacă le văd, parcă s-au sigurii. Și uite așa, trebuie să le suportăm”.

Și se poartă minimum 21 de semnături pentru o piesă, dar situația înainte de 1 iulie era și mai disperată: erau prevăzute și formulare intermediare, nota de transfer pentru aducere, nota de recepție și confirmare de primire. Operațiunile s-au simplificat oarecum, dar mai trebuie văzut dacă toate formularele se completează datorită unor instrucțiuni moștenite și acumulate de la sine, fără vreo rațiune, sau sînt rodul unei rivne excesive a unor funcționari din centrală și minister pe atît de zețoși în numele muncii pe cit de dornici de a scăpa de ea!? Această activitate aparent febrilă ascunde, sîntem siguri, o imensă pasivitate, o comoditate în gîndire. Pe scurt, ea înseamnă birocrație.

ION PREDOȘANU ■

Satul este depozitarul unor valori teatrale particulare, unice și inimitabile

Cu foarte mulți ani în urmă se înțelegea prin teatrul prezentat la sate o suită de reprezentații special întocmite pe baza unor texte lipsite de pretenții, întemeiate, în general, pe o canava dramatică simplistă și susținute de actori mai mult decît modesti. Ansamblurile colindau satele și își îndeplineau totuși misiunea cu devotament. Nu putem judeca eficacitatea lor estetică decît din perspectiva îndatoririlor culturale cetățenești ale timpului.

Cu ceva mai puțini ani în urmă, era încă în uzul teatrelor un repertoriu dramatic pentru sate, compus dintr-o suită de piese cu destinație „specială” în care se combina imaginea pastorală a satului cu extrase din materialele aflate în biblioteca cercurilor agrozootehnice. Era și acesta un teatru pornit cu cele mai bune intenții, dar care, nu o dată, vătămă gustul și sensibilitatea, întotdeauna înclinată spre frumos, ale omului de la țară. Dar poate că o judecată pripită în afara condițiilor vremii ar putea greși și de astădată.

Mutațiile care s-au produs în viața spirituală a satului românesc în ultimul deceniu așază epocile amintite la muzeul cu relicve ale trecutului. Cu precădere în receptarea fenomenului teatral, accesul deschis la spectacole și la transmisiile televizunii, instituție care în domeniul răspîndirii teatrului a realizat o adevărată revoluție în neîncetată perfecționare, a impus egalizarea deplină cu publicul marilor orașe. Numai cei cu nostalgia desuetudinii pot vorbi astăzi de o „specializare” a activității teatrale pentru sate. Cînd astfel de opinii învechite mai obțin putere de circulație și sînt — extrem de rar, din ferice — traduse în practică, se aduc serioase prejudicii actului teatral

ca atare și firmei care îl girează. Gustul solid al publicului este la adăpost, în general, față de asemenea atențate.

Înainte de orice pentru că satul este depozitarul unor valori teatrale particulare, unice și inimitabile. Mă gîndesc la marea armată a actorilor amatori care au ales scena nu dintr-un capriciu sau pentru a da glas velleităților din timpul liber, ci pentru a se exprima pe sine. Victor Ion Popa observa vigoarea artistică a actorilor țărani care trebuie doar să dea „de rostul și dibăcia scenei”, pentru ca nestematele înțelepciunii și frumuseții vorbirii, mobilitatea de spirit specifică, sarcasmul și poezia cu care s-au născut, să-și arate virtuțile. Constatase atunci, marelui om de teatru, că amestecul nepermis de mult în spectacolele acestui teatru, care trăiește prin el însuși și se omologhează alături de celelalte comori ale geniului popular, al unor așa-zisi „specialiști” este dăunător specificului teatrului sătesc. Observația este valabilă și astăzi cînd în competiții — și trebuie recunoscut că, printre criteriile acestora, autenticitatea jocului are rol de cenușăreasă — apar o seamă de însăilări străine spiritului de interpretare al acestui teatru, vechi și în continuă evoluție, pe coordonatele transformării satului. Foarte rar sînt păzite prin severitatea comisiilor straturile esențiale ale teatrului sătesc și bine ar fi dacă principiile ce guvernează competițiile de dansuri, cîntece și alte forme ale creației populare, ar funcționa și la teatru măcar parțial. În acest sens, s-ar cuveni întreprinsă o muncă de adevărată arheologie artistică, de scoatere la lumină a latențelor de creație, de șlefuire corespunzătoare a valorilor sale. E o misiune pe care teatrul profesionist și-ar putea-o asuma încredințînd-o însă competențelor sale, convins de existența fondului de autenticitate, cultivînd-o și ferind-o de agresiunea unor mijloace artificiale. Victor Ion Popa nu și-ar fi împlinit dezideratul dezghețării prețioaselor însușiri de teatru ale sătenilor decît cu satisfacția izolată a artistului visător. Astăzi, munca celor care caută și descoperă scintila talentului la originile sale are, cum se știe, noblețea și aureola de speranță propriei căutărilor de comori.

C. ISAC ■

După 18 secole de întuneric, prima zi de lumină

Are 14 cm înălțime, forme perfecte în stilul antichității romane, vîrsta — aproximativ — 18 secole, conservată excepțional, după cum susțin specialiștii si... este Venus. Venus din Gilău se va numi, probabil, după locul unde a fost descoperită. Pînă la instalarea ei definitivă în Muzeul de istorie a Transilvaniei, din

Cluj-Napoca, deci, cînd va primi și „vize”, citeva date inedite despre locul de bastină al noii Venus. A fost lucrată într-un atelier de utoetică din Italia; descoperită în această vară la santierul-scoală al Universității clujene din castrul roman Gilău. Castrul era sediul unității de cavalerie **Ala Siliana civium Romanorum** în timpul lui Traian și mai târziu. Monedele descoperite în același castru au fost emise sub împărații Traian, Hadrian, Antoninus Pius. Un fragment de diplomă militară, datată din 127 e.n., atestă lăsarea la vatră a unui contingent care, probabil, si-a început „stagiul” pe vremea războaielor dintre daci și romani.

Noutățile, puse în circulație de lector univ. Dan Isac, sînt mult mai bogate, iar arheologii clujeni, inclusiv studenții, speră să obțină și alte vestigii.

NEOMENIA

privită drept în față

O istorie neplăcută, abjectă pe alocuri, o dramă. Cîteva personaje se zbat să pară ceea ce nu sînt, alte citeva, rău lovite de viață, încearcă să afle lumină și speranță, și, fără să-și dea seama, ajung să facă jocul celor dintii. Există aici și omul cel bun, există și cel rău. Adevărul umblă rușinat în penumbră, neadevărul trece cu fruntea sus și face lege. Lîngă marea intrigă se țes o seamă de vrajbe mărunte și, cel mai adesea, fără nume. Putini le văd, puțin le dau importanță, iar, la sfîrșit, vedem că de la ele pleacă totul, că fără acestea drama s-ar fi stins poate fără urmă. Cîteva trebuie să plătească și va plăti prețul cel mare, dar, pentru că piesa este reală, pentru că e viață și nu artă, multe fire nu se leagă, multe drumuri nu duc nicăieri, nu plătesc toți vinovații. nimeni nu poate să spună precis ce are să se întimplă mai departe.

Un tată reclamă, pe un ton vehement, cu vehemența pe care o provoacă uneori o mare suferință, unele fapte grave petrecute la școala unde învață fiul său. Atacul lui merge, în principal, către director. Dacă cele reclamate sînt reale, fie și numai parțial, directorul acesta ar trebui să fie deferit imediat justiției.

„Sînt un părinte nenorocit și pe deasupra deprimat pentru toate cite se petrec în această școală. Dată fiind situația lor precară, elevii școlii au nevoie de bunăvoință, generozitate și căldură sufletească, nu de urlete, fețe crispate și bătăi. Vă rog, cu cerul și pămîntul, să dați în vileag putregaiul și mizeria morală ce domnesc aici!”

Situația este dintre cele mai delicate. E vorba de o școală ajutătoare (nr. 7), o instituție de învățămînt cu un profil aparte, cu un corp didactic specializat în recuperarea și integrarea socială a unor categorii de minori. Un dascăl care se dedică muncii de aici trebuie să fie, mai în tît, un om generos. Meseria se mai învață, omenia o ai. Profesorul școlii ajutătoare nu este un profesor obișnuit. Toată speranța părinților spre el se îndreaptă și ci-teodată speranța aceasta este atît de disperată, încît numai tactul, răbdarea și, iarăși, omenia profesorului o mai pot limpezi. De aceea, greșelile profesorului nu sînt nici ele obișnuite, tolerabile, „de înțeles”. Abuzul acum se cheamă sacrilegiu și hoția se cheamă crimă. Dascălii școlii ajutătoare nr. 7 din București sînt mereu în preajma durerii celei mai adînci. Ei au datoria s-o facă suportabilă, să-i ajute pe copii să intre cu un rost în viață, fie rostul cit de modest, fie viața cit de comună. Pentru drama acestor copii, vinovată este doar natura. La intrarea în școală stau scrise următoarele: Ai reușit? Continuă! N-ai reușit? Continuă!

Inspectoratul școlar al sectorului 8, biroul inspectorului coordonator Nicolae Vulpe. Deschid discuția cu prudență, cu anume trac chiar, dat fiind că numele inspectorului Nicolae Vulpe a apărut în paginile revistei cu mai multe luni în urmă și nu în cele mai plăcute circumstanțe. În plus, sesizarea, pe urmele căreia merg, spune că neregulile de la școala nr. 7 sînt bine cunoscute de tovarășul inspector și tot atît de bine acoperite. Fiindcă experiența mă învață să fiu de două ori atent la vorba spusă pătimaș, îl rog pe tovarășul Nicolae Vulpe să mă asculte atent:

— Iată, doi părinți afirmă că școala aceasta nu este bine condusă. Unul din ei face parte din comitetul de părinți. Am motive deci să cred că observațiile lui sînt îndreptățite. În școală s-au format două sau trei grupuri de profesori, care, în loc să se ocupe de elevi, luptă să compromită pe unul și pe altul. Directorul Abdulah Cherim este, se pare, un om care duce adesea autoritatea pînă la exces. Unii profesori bat copiii. S-ar zice că principala cauză a celor întîmplate — dacă informațiile pe care le-am primit nu sînt cumva eronate și tendențioase — este lupta pentru putere. Aici au fost transferate mai multe cadre didactice ce și-au dovedit din plin, în alte școli ori servicii, incompetența, neprincipialitatea, brutalitatea sau imoralitatea. Era oare cazul ca o astfel de școală să fie lăsată pe mina unor oameni care n-au știut să facă ordine nici în propria lor viață? Vă întreb dacă inspectorul a primit pînă azi vreo sesizare, cu privire la toate acestea și ce măsuri ați luat?

Tovarășul Nicolae Vulpe face o pauză mare înainte de a formula un răspuns, chipul său nu arată nici surprindere, nici supărare. Pur și simplu, nu arată nimic. Zice, totuși:

— Mă mir de cele ce-mi spuneți. N-am avut reclamații cu privire la Școala ajutătoare nr. 7. Vom verifica și, dacă e adevărat ce scrie tovarășul acela în sesizare, vom lua măsuri. De fapt, cred că știu cine este. Cu vreo două zile în urmă, a venit la noi tatăl unui copil ca să ne ceară socoteală pentru un lucru lipsit de importanță. În clasa unde învață fiul său s-ar fi pus mai multe perdele decît în clasa vecină. Chestiunea s-a rezolvat.

Este rîndul meu să fiu foarte uimit, dar fiindcă întîlnirea s'ub semnul unei politeți oarecum încordate, nu arăt nici surprindere, nici supărare. Se înțelege că nu despre niște perdele este vorba. Tovarășul inspector bagatelizează. Înclin să gîndesc că o face cu anume tactică. Tatăl copilului în cauză — un băiat de opt ani, grav bolnav și pentru recuperarea căruia sînt necesare eforturi, pe cit de mari, pe atît de delicate — nu arată deloc a fi omul dispus să facă atîtea drumuri pentru niște amărîte de perdele. Socot că este momentul să-i spun tovarășului Nicolae Vulpe, pe puncte și în detaliu, conținutul sesizării. Mă ascultă, evident mai interesat, clatină nemulțumit din cap în citeva rînduri și, la sfîrșit, mă lămurește:

— Am să vă spun, strict confidențial, că avem știință de existența unor nereguli la această școală. Nu putem interveni, cel puțin deocamdată, pentru că unele lucruri nu sînt de competența noastră. V-aș ruga să nu vă pripiti cu cercetarea dumnea-voastră, deoarece situația tovarășului Cherim, vă repet, nu e prea clară și, fiindcă nu e clară, iese de sub competența inspectoratului. Vă sfătuiesc să luați legătura cu tovarășul Gheorghe Mangîr, secretarul cu propagandă al comitetului P.C.R. al sectorului 8. Dinsul știe mai multe. Părea-mea mea este că nu e momentul să se scrie acum în presă despre Școala 7.

Mă gîndesc de două, de trei ori la ultimele cuvinte ale tovarășului inspector coordonator și pricep, pînă una-alta, că persoana cea mai interesată să nu ajungă publice chestiunile acestei școli este tot mai Nicolae Vulpe. Cine altul, dacă nu domnia-sa, inspectorul coordonator, putea să știe ce cadre didactice au fost transferate aici, pentru ce motive și, îndeosebi, ce rezultate au dat? Și știind, cine altul avea obligația să ia măsuri, dacă nu persoana însărcinată să coordoneze munca școlară în sector?

La plecare, tovarășul Nicolae Vulpe zice, în parte pentru mine, în parte pentru sine și cu mult necaz:

— Abdulah Cherim, ăsta... De-un an de zile, de cînd sînt la inspectorat, n-am auzit nimic bun de școala lui...

Din motive lesne de înțeles, dar mai ales din unele motive pe care le veți înțelege ceva mai departe, nu spun numele părintelui care ne scrie. Discut însă cu Dumitru Vlaic. Îi promit anume discreție asupra acestei întîlniri și cu siguranță că așa fi procedat în continuare cu multă discreție, în ce privește persoana sa, dacă funcția pe care o are în școală nu-l îndatoră să anunțe la vreme abaterile constatate în școală și să procedeze el însuși la măsuri. Există încă un motiv pentru care scotesc că discreția ar fi o mare eroare: Dumitru Vlaic a stîrnit și a alimentat supărarea părinților unor elevi într-un chip cu totul neomenos. El i-a făcut să creadă că fiii lor nu fac progrese așteptate din cauza directorului Cherim și a citorva profesori. Nu pot să afirm că Abdulah Cherim este o persoană fără pată. Să fi fost un director mai bine dotat pentru un post de conducere, ar fi găsit căi să pună ordine în școală și adevărul la locul lui. Abdulah Cherim are, desigur, calități de profesor, dar de director, fără nici o îndoială, nu. Oricum, nu pentru conducerea unui colectiv atît de învrăjbit, nu pentru conducerea unei școli care cere la cirna ei niște oameni de două ori oameni. Copiii de aici sînt dificili și pentru a-i integra social îi trebuie dar apostolesc și inimă de mamă iubitoare.

Șoptit, cu fraza încheiată în semne de întrebare grele de tîlc, cu vorba unsă pe toate părțile cu pricină, Dumitru Vlaic demască, combate, infierează, bicuieste. Ținta sa este directorul. Spune, de exemplu, că acesta și-ar fi făcut vilă în Cotroceni prin nu știu ce mijloace dubioase dar, verificînd mai apoi, văd că directorul locuiește într-un apartament proprietate de stat; spune că Abdulah Cherim ar fi organizat în vară o orgie în tabăra școlară de la Mogoșoaia, unde invitat de onoare ar fi fost Nicolae Vulpe, dar în perioada aceea inspectorul își petrecea concediul departe de Capitală, cu familia. Mai spune, în fine, mulțime de vorbe ce miros de la distanță a calomnie și abia citeva adevărate, dar fără nici o semnificație de natură să dovedească clar administrarea școlii cu strîmbătate.

Rețin, în principal, faptul că directorul face viața amară celei mai bune profesoare din școală, Valentina Popescu. Aici fraza lui Dumitru Vlaic e patetică, îndignă, ultragiată. Înțeleg că fără sprijinul colegial și dezinteresat al lui Dumitru Vlaic, situația tovarășei profesoare ar deveni dramatică.

Deci, Valentina Popescu,

În urmă cu numai un an, Dumitru Vlaic

și Valentina Popescu se găseau în război greu. Lucrurile merg atît de departe încît într-o ședință tovarășa Popescu îl acuză pe Vlaic de niște treburile îngrozitoare. Ea afirmă că Vlaic își droghează elevii, ca să doarmă după amiaza, și mai spune că îi bate pe rupele, de unde și numele de „nenea Poc”, dat de copii. Vlaic se apără, reușind să convingă asistența de contrariu. Valentina Popescu, adică, ar fi aceea care face exerciții de dicție cu elevii, în-văîndu-i să zică „nenea Poc”.

Cum vedeți, intrăm de-aici înainte pe moșia lui „el a zis”, „eu am zis”, „tu ai zis”, moșie care n-are capăt, fiindcă nimeni nu poate să probeze cine ce-a spus întii. O ocupație potrivită unor categorii de gospodine gureșe și fără treabă și de-loc potrivite unor profesori, scăpătați, e drept, la școala 7, din funcții importante unii, din posturi de inspectori școlari, directori administrativi sau editori de carte didactică.

O cunosc pe Valentina Popescu în timpul prinzului, în cantina unde supraveghează ora mesei. Alertată de colegul Vlaic, îmi prezintă doi copii. De fapt, sînt copiii părinților direct implicați în această istorie. Deși nu cer nici un fel de explicații, îmi explică în ce constă măiestria sa pedagogică. Mă informează că experiența căpătată timp de aproape douăzeci de ani într-o școală specială pentru surzi îi este de mare folos aici. Ca să am o pildă în ce privește devoțiunea sa în profesie, îmi mărturisește:

— Fiică-mea tot timpul nu ceartă: mamă, tu parcă altceva decît școală și iar școală nu mai știi. Așa sînt eu, îi răspund.

În cancelarie, directorul Abdulah Cherim comentează:

— V-a vorbit, sînt sigur, de fiica ei. V-a spus că fiică-sa o ceartă pentru că și-a dedicat viața școlii, nu-i așa?

Aprob strîmătorat.

— Nu-i nimic, mă consolează tovarășul director, lecția asta o știe cel mai bine.

Tovarășul director mă descurajează cu aleasa lui amabilitate. Nu acuză direct pe nimeni. Dealtfel, Abdulah Cherim a dat din nou dovada frumoasei sale amabilități cu numai două zile în urmă cînd, printr-o hirtie oficială, bine, chiar foarte bine alcătuită, încît cel ce-o primește să o citească inocent, l-a invitat la școală exact pe părintele care încercase să sesizeze inspectorului Nicolae Vulpe nu o întimplare cu niște perdele, ci unele grave abateri de la cele drepte și înțelepte, petrecute în școală. Cum s-a petrecut minunea ca directorul să afle atît de repede lucrurile discutate la inspectorat, iată o întrebare foarte delicată. Un fapt e cert: Cherim nu avea nici un motiv, dar absolut nici unul să-l pună pe bietul tată în fața consiliului profesional, fiindcă acesta nu era angajatul școlii. Un abuz. Unul recent și lesne de probat dintr-o mai lungă serie de abuzuri ori exagerări comise de directorul Abdulah Cherim în anii împărăririi sale aici.

Acesta este primul nivel al anchetei pe care am întreprins-o. Spun primul nivel, deoarece dacă așa avea răgazul și, mai ales, ambiția să cobor în adîncimile mizerie ale tuturor întîmplărilor petrecute sub acoperișul Școlii ajutătoare nr. 7, aș vedea alte nivele ale neomeniei și nu știu dacă nu chiar mai crude. Iată, bunăoară, un fir: Niculina Grigore este ospătar la cantina școlii. Ea are o fiică, pe nume Nina Ceaikovski, care lucrează ca portar. Este interesant, nu-i așa, de văzut cum controlează, la plecarea de la slujbă, fiica portăreasa pe mămica ospătăreasa. Nu insinuez; firește, nimic, dar am tot dreptul să-mi pun o seamă de întrebări, știind de-acum amănuntul că la un control, la dulapul personal, efectuat de contabilul Alexandru Florea, tovarășa ospătăreasă a refuzat să scoată cheile și să descuie.

În școală a lucrat ca administrator un oarecare Aurelian Barbu. Un tinerel fără prea multe griji contabile, cu trupul la slujbă și gîndul la facultate. Un control în gestiune l-a obligat să plătească niște mii de lei despăgubiri și să-și găsească alt loc de muncă. Încă un fir, prin urmare, care ne spune cine se ocupă de piinea și cartea acestor bieți copii, bătuți de soartă. Există multe astfel de fire, dar mă opresc. Fiindcă există și organe de control care au priceperea și datoria să le dea de capăt.

Plec din școală știind că am privit în față neomenia. Conform celor legale, îi comunic tovarășului Gheorghe Mangîr concluziile anchetei.

— Aveți dreptate, spune, o să facem mare curățenie acolo și asta cit de curînd. Din păcate, o seamă de tovarăși au gîndit că tot ce nu e bun în altă parte, e bun la Școala ajutătoare nr. 7. Avem în școală două categorii de profesori. Unii, fără vocație didactică și cam lipsiți de simț moral, care au venit să lucreze aici fiindcă era ultima șansă de redresare ce li se mai oferea. N-au știut s-o folosească și vor primi ce li se cuvine. Cei mai mulți însă, adică 17 sau 18 profesori, sînt de nădejde și pe ei contăm ca să punem treburile la punct. Este regretabil că s-a ajuns atît de departe, că Inspectoratul școlar al sectorului nu a luat mai devreme măsuri.

Cum spuneam la început anchetei mele, aceasta nu este o școală obișnuită. Munca profesorilor se desfășoară sub de- viza: Ai reușit? Continuă! N-ai reușit? Continuă! Pentru copiii școlii adesea unica rază de lumină rămîne doar perseverența profesorului.

Cei buni, și drepti, și omenoși să continue.

TUDOR OCTAVIAN ■

DESPRE COPII, PENTRU OAMENII MARI

Drumurile unui picior plat

Ca să se vindece, un picior cu platfus — un picior de copil — trebuie să bată niște drumuri pe care chiar un picior sănătos — chiar de adult — le-ar resimți.

Ca să se vindece, un picior plat are nevoie de niște susținătoare (plantare, metalice) sau de ghetuțe ortopedice. Ca să-și procure aceste leacuri sau înlesniri, piciorușul acesta adesea îndurerat e mai întii hărțuit, hărțuit bine, luat de soartă peste picior.

Iată ce drumuri e silit să bată:

Primul, la medicul circumscripției. (Orice neregulă infantilă trece, obligatoriu, pe-aici!) Medicul, care nu-i ortoped, ci pediatru, privește piciorul, confirmă („da, este plat”), apoi înmînează copilului sau părinților o hirtie, o „trimiteră” către un medic specialist. Specialiști în ortopedie se află în toate clinicile; nu însă și specialiști ai piciorușelor. Singurul centru de ortopedie infantilă din București e la Spitalul „Grigore Alexandrescu”, de pe șoseaua Ștefan cel Mare, drept care copilul cu platfus din Balta Albă sau Drumul Taberei își ia piciorușele la spinare și asaltează al doilea drum. E cercetat și aici, primește și aici o hirtie („se recomandă susținătoare plantare”), o ia și de-aici la picior. Susținătoarele sau ghetuțele ortopedice se fabrică într-un singur loc, la întreprinderea specializată din str. Negustori. Dar nu acesta e drumul care urmează (al treilea drum), ci un altul. Înainte de-a aburca scările fabricii, piciorușul în cauză trebuie s-o apuce spre chioșcul Dimboviței, unde, pe str. Săpîntei, se află Direcția asigurărilor sociale a municipiului București. Se depune aici recomandarea medicului, împreună cu o cerere scrisă a părinților, prin care se solicită „aprobarea gratuității” susținătoarelor sau ghetuțelor. Copilul se întoarce acasă (al patrulea drum), revine după citeva zile în Săpîntei (al cincilea), la aprobarea, se duce în Negustori (al șaselea drum), comandă ce trebuie, se întoarce acasă (drumul al șaptelea), revine în Negustori (drumul al optulea) cînd susținătoarele sau ghetuțele sînt gata, cînd pot fi probate și eventual ridicate.

Cineva ar putea zice că niște drumuri ar putea fi scutite, că, pentru asta, n-ar trebui altceva decît instalarea, în Negustori, a unui medic specialist, care să nu pretindă hirtii, ci doar să cerceteze picioare, care să fie autorizat să și aprobe gratuitățile (oare nu orice medic aprobă, pentru copii, medicamente gratuite, uneori mult mai scumpe decît niște susținătoare sau niște ghetuțe?), dar, desigur, acest cineva, ca orice profan, nu poate ști ce-i de făcut.

Ce-i de făcut? În povestea lui Creangă, o mamă proastă plînge nepotincioasă iminentul deces al copilului așezat sub amenințarea unui drob de sare suspendat pe cuptor. Păcălă din poveste a propus fie îndepărtarea copilului din locul amenințat, fie înlăturarea drobului de sare cocotat prea sus. Îndemnul acesta simplu n-a ajuns însă, precum se vede, pînă la noi.

ILIE PURCARU ■

P.S. Încă un amănunt, care smulge istoria de mai sus de pe sol — de pe solul pe care-l calcă piciorul plat — împingînd-o în absurd, în halucinație. La întreprinderea de produse ortopedice și protezare din str. Negustori nr. 8, confecționarea unor ghetuțe ortopedice durează cu lunile: cite trei, cite patru, cite cinci!... Intre timp, piciorușul crește, ghetuțele, cînd sînt gata, nu-l mai încap, odissea re-ncepe, chinuitoarele drumuri re-ncepe, iar medici, iar aprobări, iar comandă la fabrică, iar niște luni, iar un picior care crește, iar... Cine-i de vină? Fi-rește, copilul, piciorul plat e al lui, cine l-a pus să aibă piciorul plat? Și zilele trec, și lunile trec, și crește, și crește acest picior, și toate pe lumea asta se schimbă, chiar și piciorul (care se deformează din ce în ce), numai drobul de sare rămîne acolo, deasupra, cocotat de nu se știe cine, și nimeni nu-i dă un picior, ca să-l azvirle unde trebuie.

FILTRU TOTAL

Intr-o acțiune întreprinsă de lucrători ai miliției, ai Centralei pentru desfacerea produselor petroliere și ai Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor s-au constatat printre altele:

- La unele stații „Peco” din județele Maramureș, Sălaj, Bihor și Hunedoara s-a constatat lipsa sortimentului de benzină CO90 și a unor sortimente de uleiuri. La alte stații „Peco” din județele Sălaj, Vaslui, Cluj, organele miliției au constatat că benzina conține impurități care duc la defectarea sistemelor de alimentare ale motoarelor.

- De la începutul anului și pînă în prezent, întreprinderea de transporturi Brașov a înregistrat o depășire a consumului de carburanți de 11537 litri benzină !?

- O depășire la fel de... nepermisă a realizat întreprinderea de transporturi Olt, care a consumat peste prevederile normelor legale 10586 litri benzină.

- Cu 6032 litri benzină și-au depășit normele de consum și 27 unități industriale din județul Dolj.

- Conducerea secției Gheorghieni a întreprinderii de prospecțiuni și explorări geologice București a împrumutat unor unități industriale din localitate cantitatea de 50.000 litri motorină. Din acest împrumut, pînă la data controlului, amintita conducere a secției Gheorghieni nu a mai recuperat nici un litru. O fi vorba de filantropie, dar pe motorină cui ?

- Și conducerea Autobazei Reghin, a întreprinderii de transporturi auto Mureș a împrumutat Unității de mecanizare, transporturi și construcții forestiere, din localitate, cantitatea de 7520 litri de benzină, fără documente! ? Care va să zică, în plină criză mondială de petrol, unii risipesc benzina ca vinul !

CARUSELUL MITUIȚILOR

- Tiberius Rusu a fost pînă nu de mult medic chirurg la Spitalul orașnesc Oțelu Roșu (Caraș-Severin). Nu mai este, pentru că s-a dovedit că, în perioada 1974-1975, a primit și primit mită, în mod repetat, diferite sume de bani și alte foloase materiale de la pacienți. A fost arestat, trimis în judecată pentru luare de mită și primire de foloase necuvenite, și condamnat la patru ani închisoare.

- Nicolae Stelian Strugaru, angajat la serviciul personal și învățămînt al întreprinderii de utilaje și piese de schimb-Suceava, în complicitate cu Mihai Hrehorciuc, magazioner la aceeași unitate, au primit diverse sume de bani pentru angajarea unor muncitori, săvîrșind infracțiunile de luare de mită, trafic de influență și fals în acte, pentru care au fost judecați și condamnați.

- Ruxandra Vilșan, profesoară de matematică la Liceul nr. 2 Galați, secția serală, pretindea și primea direct sau prin intermediul secretarei liceului, Iulia Roman, diferite sume de bani între 800 și 1000 lei, de la elevii seraliști, pentru a le da note de promovare. La perchezitia domiciliară s-au găsit la numita Ruxandra Vilșan, 105.000. A fost condamnată la 5 ani și 6 luni închisoare, iar fosta secretară, Iuliana Roman, la 3 ani închisoare.

- Mari Gherasim, medic la Spitalul județean Reșița, în complicitate cu Floarea Izverniceanu, profesoară, fără ocupație, au primit sume între 500 și 5000 lei, de la diferiți pacienți, pentru a le facilita pensionarea pe motiv de boală. Ambele inculpate au fost judecate și condamnate la cîte 4 ani și 10 luni închisoare.

- Mihai Rotaru, șef de coloană auto la Fabrica de conserve, legume și fructe-Suceava, a pretins și primit mai multe sume de bani, de la conducătorii auto, pentru darea în exploatare acestora a unor mașini noi și preluarea celor vechi. A fost judecat și condamnat.

FUGARUL, NĂSCUT ÎN COMUNA

SİPOTE, A DISPĂRUT ÎN BALTA

Alexe Roșiu și Teodor Strugaru, din satul Vulturul, comuna Maliuc, erau de mai mulți ani în dușmănie. S-au tot înfruntat, au fost de mai multe ori sancționați cu amenzi contravenționale,

dar împăcarea nu s-a produs. La 1 septembrie 1976, s-au întîlnit în baltă. Și ura dintre ei i-a încăierat. În bătaie, Teodor Strugaru l-a înțepat pe Alexe Roșiu cu furca, în abdomen. Transportat la spitalul din Tulcea, Alexe Roșiu a decedat. După săvîrșirea faptei, Teodor Strugaru a dispărut în baltă. Fugarul este fiul lui Vasile și Maria, născut la 3 octombrie 1932, în comuna Sipote, județul Iași.

BESLEAGĂ ȘI PEDA. ZIS RAȘPON,

ÎN CĂTUȘE !

„Eu i-am zis noroc Titele. El s-a întors spre mine și m-a lovit cu țeava de plastic. Eu i-am zis de ce dai mă, de ce dai ? Atunci el, Bođirlan, m-a lovit cu pumnul. Am dat să ies, să evit un scandal mai mare. Dar Bođirlan m-a prins, m-a învîrtit în pardesiu, rupîndu-mi-l. Pe urmă, l-am văzut pe Besleagă venind cu un cuțit și strigînd: „Vă omor pe toți care vă băgați !” A început încăierarea. După bătaie am venit acasă și l-am văzut pe Tutu-Top Vinfilă venind cu o sabie în mînă, explicîndu-mi că Besleagă și Preda l-au omorît pe fratele lui. Preda a vrut să-l lovească pe Tutu cu toporul. Tutu, mai vigilent, l-a lovit cu sabia în cap. Da, Tutu avea o sabie. L-am luat pe Preda în casă și împreună cu Besleagă, care tocmai ieșise de sub pat, unde se ascunsese, i-am dat îngrijiri. Pe urmă am fost duși la miliție: Gheorghe Besleagă și Alexandru Preda, zis Rașpon, legați în cătușe. Eu cu concubina lui Preda am mers nelegați. (Din declarația inculpatului Leon Teutoc, din București)

DUPĂ APROAPE 40 DE ANI

Nu se știe precis ziua în care, Tudorița Harco, din Brăila, strada Malului 36, s-a despărțit de fratele său Nicolae Pircălabu. Tudorița a rămas la Brăila, Nicolae a fost luat spre creștere de o familie mai instărită din București. Era în zilele grele ale celui de-al doilea război mondial. Și au trecut 40 de ani, fără să știe unul de altul. Ajunsă la 56 ani, mamă a patru copii, pensionară, Tudorița Harco a cerut ajutor pentru regăsirea fratelui. După minuțioase cercetări în registre de stare civilă, de evidență a populației, în teren, efectuate de lucrătorii ai miliției, în ziua de 3 iulie 1976, la sediul Direcției de evidență a populației, cei doi frați s-au revăzut. Nicolae Pircălabu a crescut, a ajuns maistrul la Cooperativa „Încălțămîntea manuală” din București, și locuiește pe strada Jogașului nr. 43. Surpriza fratelui a fost și mai mare însă, pentru că la revedere a mai participat cineva: Constanța Oancea, din București, de 50 ani, sora mai mică a lui Nicolae, despre a cărei existență acesta nu știa.

PE REBREA ÎN SUS, O CĂPRIORĂ...

După ce m-am învoit trei zile de la serviciu am plecat, împreună cu soferul Rudi Rudolf, cu IMS-ul, pe Rebreca în sus. Am lăsat mașina lângă un funicular și am plecat amîndoi în pădure, la pîndă. Și numai ce ne ieșe în cale o căprioară. Eu am dus arma la ochi și am tras... Aveam gloanțe cu alice de 9 mm. În timp ce o jupeam, doi oameni se apropiau de noi. „Nu vă apropiați !”, le-am spus. Pe urmă am luat pielea și am fugit. Carnea a rămas într-un tufiș de fag. Recunosc că, în timp ce alergam, mi-am pierdut pălăria. Așa se face că a doua zi, a venit la mine, acasă, milițianul și mi-a găsit pielea pe care o ascunsesem. Cit privește cea de a doua piele, de căprior, declar că l-am găsit mort. L-am jupuit cu intenția să-mi fac un ștefăr. (Din declarația braconierului Alexandru Cilica, zis Sandy, născut la 27 septembrie 1933, în comuna Salva, satul Runcul Salvel, județul Bistrița-Năsăud).

ATENȚIE, DEȚINĂTORI DE ARME !

7 august 1976. Pădurarul Marian Dumitru, din Tășnad, județul Satu Mare, lasă pădurea și, în drum spre casă, se abate, în vizită, pe la familia Breja, din localitate. A bătut la ușă, a fost poftit în casă, și pădurarul s-a așezat pe scaun. Oamenii au început să discute de una, de alta și, deodată, din bucătărie, răzbate o împușcătură puternică. Dînd fuga, să vadă ce s-a petrecut, află gazda, cît și Marian Dumitru au rămas înmărmuriți. Ce se întîmplase ? Pădurarul M. D. și-a lăsat arma reze-

mată de un scaun. Între timp, minora Maria Breja, de 14 ani, a luat pușca și, neștiind că e încărcată, a apăsat pe trăgaci. În fața glontelui slobozit s-a aflat Viorel, fratele Mariei, de 18 ani, care transportat la spital a fost salvat. Pădurarul și-a dat seama prea tîrziu că făcuse o imprudență atît de mare.

★

Ziua de 9 mai 1976 ar fi fost și pentru Ion Ciochina, din comuna Moțuței (Dolj), o zi obișnuită dacă...

În ziua aceea, I. Ciochina a lăsat cheile — de la dulapul în care păstra arma de vînațoare — acasă și a plecat la serviciu. Jucîndu-se prin cameră, fiul său Vasiliică, de 10 ani, a găsit cheile, a descuiat dulapul, a luat arma și a încărcat-o. Jucîndu-se cu ea prin casă, a apăsat pe trăgaci : și fiul și-a împușcat mortal, mama...

★

La 11 iulie 1976, pe la orele 14, Gina Petru și Doina Gheorghită, din comuna Vicovul de Sus (Suceava), mergeau pe șoseaua care străbate comuna Putna. Mergeau și discutau. Cînd au ajuns la kilometrul 39+650, amîndouă au fost rănite foarte grav de un glonte. Cîteva zile, nimeni nu a putut afla de unde a venit glonte fatal. La urmă enigma a fost dezlegată : la circa 1000 de metri de locul accidentului, Ioan Hasan, paznic de vînațoare, își improvizase o țintă și învăța să ochească. Un glonte a ricoșat din țintă și a nimerit în cele două trecătoare.

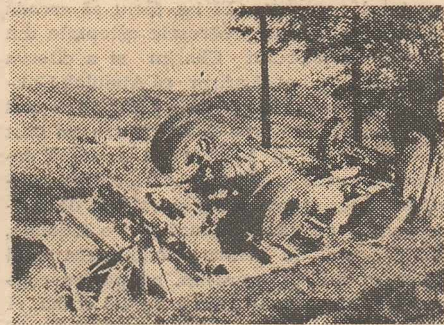
N. GRIGORE MĂRAȘANU ■

MIHAI GROZAVU ■

Vinovații din umbră

Dacă ești băiat „bun” șeful îți aprobă să parchezi mașina în comuna unde domiciliu și nu la garajul unității respective așa cum scrie legea. Acest lucru devine obișnuit la autobaza pendinte de I.T.A. Tg. Jiu, unde lucra Ioan Frumușanu, „eroul” episodului nostru.

Permisunța de a gara autocamionul acasă la sofer, se asemăna cu un împrumut de valoare în alb pe care cel în cauză îl completează cum dorește. Nici Frumușanu nu a ezitat să folosească o asemenea ocazie. Folosind mașina ca și cum ar fi fost proprietatea lui, el a efec-

tuat în după amiaza zilei de duminică 12 septembrie a.c. un transport de lemne pentru gestionarul depozitului „Combus-tibil” din comuna Logrești, județul Gorj, și apoi s-a dus pușca la bufetul din localitate pentru a-și potoli setea. După ce a bătut două halbe pe nerăsuflăte, din vorbă în vorbă cu tinerii clienți ai localității a aflat că într-un sat din apropiere, pe nume Moșteni, are loc balul de... duminică seara. „Să mergem la bal” a propus Ion Vatafu, fiul gestionarului de la bufet. Zis și făcut, „mergem”, a fost răspunsul lui Ion Frumușanu. Pentru meritul de a fi venit cu o asemenea inițiativă șoferul a incredintat volanul lui I.V., în vîrstă de... 16 ani, bineînțeles nepose-sor de permis.

În mașină s-au urcat încă doi tineri și o fată. Mai departe lucrurile se petrec ca într-un film cu suspans, pentru că totuși mașina cu ocupanții, în pofida faptului că a fost pilotată de un diletant care la fiecare curbă dădea un adevărat examen, ajung întregi la Moșteni. Aici tinerii află însă cu regret, că balul nu mai are loc. „Moșteni fără bal n-au nici un haz, hai acasă”, zice șoferul care urcă în mașină încă 14 băieți și fete veniți și ei de po-mană pentru balul rantomă cale de cîțiva kilometri și care așteptau o „ocazie” să se reîntoarcă în comună. La volan se instalează de data aceasta șoferul titular, iar alături de el în cabină încă 4 pasageri.

Nervos că și-a pierdut vremea degeaba și vrînd să-i dea gata (în această secvență numai la figurat) pe tinerii ocupanți, arătîndu-le ce poate mașina și mai ales el, I.F. apasă cu putere pe accelerație. Desi ignoranți în ale automobilismului, unii pasageri îndrăznesc, ce-i drept

CÎND VI SE OFERĂ AȘA-ZISE SERVICII PE BAZĂ DE RELAȚII !

Dintre toate categoriile de hoți, escrocii o spun deschis că trăiesc pe seama fraierilor.

Escrocii pot să apară în cele mai diverse locuri, de preferință în preajma tribunalelor, sediilor unor organe de miliție, școlilor, facultăților, spitalelor etc.

Victimele potențiale sînt persoane care nu reușesc să-și rezolve singure și imediat anumite probleme personale:

- nu vă lăsați amăgiți de aparenta înduioșare pe care o afișează necunoscutul care încearcă să vă consoleze, promițîndu-vă că „lucrurile se pot aranja” prin cunoștințele pe care le are el, exact acolo unde dumneavoastră nu ați putut ajunge ;

- mai ales din clipa în care necunoscutul v-a spus că „totul se rezolvă, dar știți, nu pe gratis...”, atunci puteți fi siguri că aveți de-a face cu un escroc ;

- nu vă lăsați induși în eroare de așa-zisa bunăvoință dezinteresată a individului care încearcă să vă convingă că pentru el nu pretinde nimic, ci numai pentru „cunoștința” sa care va rezolva problema.

Chiar și încercările de trafic de influență sînt fapte ilegale, la care nu trebuie să recurgeți, dar ceea ce, aparent, ar fi o intervenție pe căi ocolite în favoarea dumneavoastră, de cele mai multe ori, nu este decît un truc al escrocului. Încercați să discutați cu cei care s-au lăsat păcăliți de asemenea „binevoitori”, dacă nu se jenează să recunoască adevărul, și vă veți convinge cît de perfizi sînt șarlatanii care își oferă astfel de servicii.

cu timiditate, să-l atenționeze pe sofer că merge prea repede. „Ce vă pricopeți voi, nu știți poate ce frîne bune am !”, răspunde tînos I.F. Nu parcurge însă decît 3 kilometri din momentul cînd se sîrșește acest dialog și la o curbă autocamionul nu-l mai ascultă pe „teribilul” Ion. Mașina nu se mai inserie pe traiectoria drumului, pătrunde pe sensul opus al șoselei, apoi traversînd acostamentul intră în sant și de aici lovește un pom care dezechilibrează autocamionul întorcîndu-l cu roțile în sus. Cei aflați în cabină sînt prinși sub sfîrîmăturile mașinii, iar pasagerii din caroserie sînt proiectați literalmente în toate direcțiile.

În accident își găsesc moartea Ion Cumpănașu de 21 de ani, muncitor la Uzina Sadu, Elena Roșca de 17 ani, muncitoare la aceeași uzină, Rodica Popa de 15 ani și Marinela Roșca de 14 ani, elevă. Alți opt tineri și tinere, printre care și șoferul, sînt răniți. Dintre aceștia, trei cu leziuni grave și foarte grave, se găsesc și acum în spital.

Fără îndoială că principalul vinovat este I.F. care va răspunde în fața justiției pentru faptele sale, dar numai el oare poartă răspunderea pentru această tragedie ? În mod hotărît, nu ! În „umbră” sînt și alți vinovați. E un lucru de notoritate publică, că parcare la domiciliu e o favoare care nu toți „șefii” o acordă pe gratis. Întors de acasă șoferul, cum se zice, trebuie să deschidă ușa cu... picioarele (mi-nile fiindu-i ocupate cu damigene și sa-coșe) că de, doar și ei la rîndul lor nu-l întreabă, pe sofer ce a făcut simbăta după amiază și duminica cu mașina.

Cînd e vorba de parcare ilegală cauzatoare de abuzuri, de risipă de carburanți, de accidente, trebuie bineînțeles întrebări și făcuți răspunzători administrativ, disciplinari ori chiar penal, după caz, șoferii, dar nu trebuie să se omită niciodată că vina principală pentru că asemenea fapte grave mai au încă loc, o poartă în primul rînd șefii direcți care fătîș sau „făcîndu-se că plouă” aprobă asemenea practici.

Se mai ridică și altă întrebare : „Cum se descurcă șoferii în culpă cu benzina ?” Foarte simplu. În acte se trec consumuri mai mari decît cele din realitate, iar beneficiarii, în cazul nostru, Oficiul de îmbunătățiri funciare — sectorul Logrești, confirmă fără să se formalizeze prea mult fel de fel de curse care în realitate nu s-au făcut. Paleta mobilurilor acestor confirmări e largă. Uneori se atestă cursa fictivă pentru că șoferul e „băiat bun”, altelei se cedează la rugă-mîntea „Semnează-mi dom’ șef că mașina consumă peste normă și plătește eu benzina !” etc. etc.

Combaterea risipei de carburanți este nu numai o obligație de serviciu pentru deținătorii de mașini, ci și o îndatorire a oricărui cetățean, cu atît mai mult cu cît după cum am văzut din acest tragic caz, aceasta este în aceeași măsură o formă a luptei pentru întărirea disciplinei în circulația rutieră, pentru prevenirea accidentelor cu tot cortegiul lor de consecințe.

Colonel VICTOR BEDA ■

PAGINĂ REALIZATĂ ÎN COLABORARE CU INSPECTORATUL GENERAL AL MILITIEI

Hai la groapa cu furnici!

Așadar, sintem lămuriți! Patru morți și o supraviețuitoare: **Sportul studentesc**. Iată că echipa care ni se părea nouă cea mai domoală și cu publicul cel mai redus în tribune reușește să spele rușinea pe care o pășim pentru a doua oară în doi ani: aceea de a nu intra cu patru (și cinci echipe) în primul tur al **Cupelor europene** și a ne strecura abia cu un anu acest în etapa următoare. Deci felicitări lui Angelo Niculescu și echipei studentesti care, mai ales la București, a făcut un meci în vină, demonstrând că acolo unde există seriozitate și pregătire atentă performanțele nu întârzie. Ne bucurăm din toată inima că se arată încă o dată — dacă mai era nevoie — că mai ușor reușești cu un **unsprezece** cu nume mai puțin răsunătoare, hotărât să facă ceva, decât cu niște vedete obosite de propria lor reputație și trăind din amintiri.

Că echipa din Galați a pierdut în fața lui **Boavista**, nu-i o surpriză; de unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere! Că **Dinamo** a lăsat la Milano o amintire plăcută, deși calificarea o pierduse la București iar nu ne-am mai mirat. Despre echipa din Tg. Mureș știam că e foarte capricioasă și, din moment ce acasă nu reușise să înscrie nici un punct, ne-ar fi mirat să o facă pe un teren iugoslav când nici în România, cel mai adeseori, nu se întoarce din deplasări decît cu trista goală.

Cel mai duros meci a fost cel de la București unde **Steaua**, în birlogul propriu, n-a reușit să păstreze un minimum de avantaj pe care-l realizase prin șutul senzațional al lui Vigu (stau și mă tot întreb de ce nu-l „vede” Covaci pe acest minunat jucător pentru națională?). Nu știu ce socoteți își va fi făcut Jenei (foarte gălăgios în repriza a doua), dar asupra ideilor sale tactice ne-am lămurit deplin. El a fost, hotărît, un jucător foarte bun al echipei **Steaua**. Pentru asta, jos pălăria. Jenei se pare că-i un bun pedagog și că cîștigarea campionatului și cupei de anul trecut i se datorează în mare parte. Deci, încă o dată, jos pălăria! Dar că Jenei nu știe ce să facă cu minunații jucători pe care-i are la îndemînă, asta-i cu totul altă treabă! Să dăm un exemplu: de mai multă vreme, Dumitru, care rămîne — după Petchovschii — cel mai mare half pe care l-a avut România, da semne îngrijorătoare de lehamite fotbalistică. Unii spun că de vină ar fi genunchiul acela operat și eu aș fi dispus să cred și chiar mi-ar conveni explicația aceasta, dar mi se pare că, de fapt, avem de-a face, mai degrabă, cu un jucător neantrenat. Oboseala apare numaidecît, căpitanul **Stelei** asudă imbelșugat după o jumă-

tate de oră și semnul cel mai evident al neexercițiului sint miinile în sold pe care jucătorul stelist le așază invariabil după 20 de minute. Ce-nțeleg eu din asta. Înțeleg că, din politețe, sau din teamă, Jenei nu-l obligă pe Dumitru să facă efort (aud, dealtfel, că acest jucător are un regim special față de ceilalți colegi, ceea ce mi se pare inadmisibil).

Dar cazul Dumitru e oarecum evident. Iată însă că nici Iordănescu nu arată mai bine. Aceeași sleire de care suferă aproape toți jucătorii echipei campioane se face remarcată de la meci la meci. Fenomenul — cum a observat dealtfel presa noastră — este general: la **Dinamo** se-nîmplă același lucru, ca să nu mai vorbim de celelalte echipe aflate pe locuri mai puțin căldute în clasament. Și atunci, ce pretenții să avem noi la un fotbal ca lumea? Cum s-a văzut și-n meciul cu Cehoslovacia de la București, cum s-a văzut și-n aceste încercări de a trece o ștachetă prea înaltă pentru noi, nu ne place efortul, deci nu ne place fotbalul. Să ne întoarcem însă la Jenei. Cum spuneam după golul fenomenal marcat de Vigu, probabil că antrenorul echipei militare și-a făcut socoteala că avantajul este suficient întrucît punctul înscris în deplasare valora cît două. Socoteală de orbete, întrucît cine văzuse prima repriză și-a dat seama că jucătorii belgieni sint foarte periculoși și tehnici. Ce-a făcut Jenei? În loc să-i scoată, după primele douăzeci de minute de joc, pe Dumitru și pe Iordănescu care, era limpede că nu pot da randament, i-a păstrat în teren și-n repriza a doua, ba, mai mult, l-a retras pe Dumitru în apărare invitînd echipa oaspete să atace și să și marcheze, ceea ce belgienii au și făcut. Culmea prostiei a fost cînd în teren, cînd mai erau 20 de minute de joc, a fost introdus Agiu, jucător de apărare. Întrebaroa pe care mi-am pus-o atunci a fost: ce mai avea de apărut Jenei? Necalificarea? I se părea lui că acest draw este o performanță a echipei **Steaua** cînd F.C. Bruges putea fi bătută, cum s-a văzut după ocazii, din prima repriză, la trei sau patru puncte diferență? I-aș mai reproșa antrenorului echipei militare nefolosirea, de la început, a lui Răducanu care, oricum, e o idee mai bună decît aceea cu Iordănescu în centrul liniei de atac. Și cu asta cred că am spus tot: deci, eliminarea echipei **Steaua** din primul tur să fie înscrisă pe răbojul lui Jenei. Vom vedea ce va mai urma. N-aș încheia aceste rânduri fără a sublinia faptul că la ora asta militarii au în Stoica (cum s-a văzut dealtfel de anul trecut) un mare jucător. Aș menționa și jocul foarte bun din prima repriză al lui Zamfir căruia suspendarea (ridicată din motive de slăbiciune a conducerii militare) sper că-i va fi folositor.

Și-acum, Praga... Dumnezeu cu mila!

EUGEN BARBU ■

DIVIZIA B: 3 OCTOMBRIE

ZALAU: Armătura — Olimpia Satu Mare 0-1 (0-0). Dacă Olimpia nu a resimțit absența lui Both (din nou accidentat), Armătura a acuzat lipsa lui Barbu, suspendat o etapă, atacul gazdelor nefiind capabil să construiască decît întimplător situații periculoase la poarta lui Pusztai. Fosta divizionară A a fost superioară pe toate planurile, dar mai cu seamă la mijlocul terenului, unde Kaiser și V. Mureșan au evoluat cu clarviziune, tact și risipă de energie. Golul, înscris de Heizer în min. 59, fusese anunțat cu șapte minute mai devreme, cînd ex-stelistul Smarandache (care ni se pare, la ora actuală, cu două clase mai bun decît fostul său coechipier de la Steaua, Sameș) a trimis mingea, cu capul, în bară. În min. 80, deci la 1-0 pentru oaspeții arbitru Gheorghe Jucan (Medias) a trecut cu vederea un fault în careu comis de fundașul localnic Demian asupra lui Viorel Mureșan. A fost unica decizie greșită, în rest fiindu-ne dat să asistăm la un arbitraj bun. (Dumitru Vișan). **ALEXANDRIA: Unirea — Voința București 2-0 (2-0).** O primă repriză la dispoziția gazdelor, dar și a jocului dur, ambele echipe avînd de achitat numeroase polițe, legate mai ales de faptul că, în campionatul trecut, liderul de astăzi s-a salvat de la retrogradare, în ultima etapă, printr-o victorie neașteptată la Alexandria! Ca urmare a fotbalului prea bărbătesc, Bucureșteanul Dobre va părăsi terenul cu o plagă la piciorul drept, iar Manciu, din echipa gazdă, va vedea în curînd un cartonaș galben. Cum spuneam, Unirea, la cîrma căreia se află de o săptămînă un nou antrenor, fostul portar al Rapidului, Gheorghe Dungu, s-a năpustit asupra adversarului, administrîndu-i două goluri, unul mai frumos decît celălalt. În min. 35, Voicilă a șutat de la 30 m, mingea a atins iarba și l-a păcălit pe portarul Gavrilă, foarte bun pînă atunci și foarte bun după aceea. Cinci minute mai tîrziu, noua achiziție a Alexandriei, Buracu, venit de la Rova din Roșiori, a executat un corner, iar celălalt jucător recent legitimat, provenit de la aceeași echipă, Radu, a reluat superb cu capul, înscrisînd un gol pe care localnicii l-au etichetat ca fiind „ca la mondiale”. La reluare, după intervenția energică a arbitrilor, focul din teren s-a stins și meciul s-a potolit. A arbitrat foarte bine o brigadă buzoiană condusă de Vasile Pirvescu (Ovidiu Ioanțoiu). **SF. GHEORGHE: Oltul — F.C. Gloria Buzău 0-0.** În prima repriză jucătorii de la Oltul au fost mai lucizi în acțiuni, și-au creat câteva breșe în apărarea aglomerată a buzoienilor, dar satisfacția lor s-a rezumat la... 0 cornere. În această perioadă de dominare evidentă a gazdelor, oaspeții au fost la rîndu-le foarte aproape de marcarea unui gol, prin Stan și Radu, care au ratat din poziții foarte bune. ■

După pauză, asistăm la aceeași ofensivă fără condiții a gazdelor, mereu împinse înainte de fundașul Goga, cel mai bun om al Oltului la cel 34 de ani ai săi, ofensivă care însă n-a adus nimic concret pe tabela de marcat, întrucît înaintașii localnici s-au încurcat adesea în fața porții adverse. A arbitrat foarte bine bucureșteanul Romeo Sîncan (Emanuel Tănăla). **CLUJ-NAPOCA: C.F.R. — C.L.L. Siget 0-3 (0-1).** Rezultatul constituie prima mare surpriză a campionatului! C.L.L. Siget nu este o echipă-miracol, capabilă să cîștige pe orice teren, și nici n-a părut trezită. Victoria oaspetilor, chiar la diferența înregistrată, este mai curînd datorată jocului jenant, ridicol pe alocuri, practicat de feroviarii clujeni, care au avut duminică probabil cea mai proastă zi din ultimii ani. În tot meciul, C.F.R. n-a reușit decît o singură fază de fotbal, în minutul 5, cînd Vătăfu a ratat o bună ocazie. Oaspeții s-au apărut atent, avînd în Mușat cel mai bun om din defensivă, „bubuind” de multe ori mingea la întimplare, întimplare peste care s-a nimerit să fie, în min. 30, Deac — care avea să înscrie la o primă greșală a portarului Moldovan. O altă greșală a portarului clujean avea să aducă al doilea gol al oaspetilor, în min. 52, tot Deac fiind autorul golului. (Se afirmă, și nu fără temei, că de cităva vreme atît Moldovan cît și Boca, ambii într-o formă foarte slabă, s-au împrietinit bine cu paharul!) Gazdele s-au năpustit în continuare în ofensivă, dar de marcat, profitînd de golurile din apărarea clujeană, aveau să marce tot oaspeții, prin Iuga, în min. 75. Puține aplauze în final, și un sentiment de compasiune pentru jașnica evoluție a foștilor divizionari A din partea unui public care se aștepta la cu totul altceva! A arbitrat bine brașoveanul Gheorghe Racz (Al. Fălieru). **ARAD: Rapid — F.C. Baia Mare 2-1 (0-0).** Joc fără încordări, cu multe ratări, în special ale gazdelor. Fotbalul veritabil s-a jucat în partea a doua a meciului, cînd, după deschiderea scorului de către gazde (Gall, min. 57), partida s-a înviorat. După alte cîteva ratări, Iuhasz inclină — aparent decisiv — printr-un șut splendid, balanța partidei în favoarea echipei gazdă. Oaspeții au redus din handicap abia în minutul 85, prin Coman, iar ultimele minute au marcat o revitalizare a jocului, balmărenii forțînd o egalare altfel posibilă, țînînd seama de dulcea liniștire a gazdelor. Va rătă din nou Coman, care odată cu mingea își trimite și propriul bocanc cu mult deasupra barei transversale! Foarte bun arbitrajul brigăzii bucureștene condusă de Guido Fodor (Dorin Gherghinescu). **TIMISOARA: U.M. — „U” Cluj-Napoca 4-0 (2-0).** După rezultatele obținute pînă acum echipa doctorului Rădulescu s-a acomodată, se pare, mai repede decît s-ar crede cu divizia B, și dacă va continua seria neagră va reuși să joace și-n „C”! Timișorenii au deschis scorul

în min. 2 prin Giuchici, care a înscris cu capul. „U”, puțin șocat, dă năvală spre poarta lui Caraiuan, care are prilejul să se remarce și face o partidă foarte bună, apărînd totul. Văzînd că „șepele roșii” contează prea puțin în teren, fundașul Pirvu, renumit, cîndva, ca aruncător de ciocan, urcă în atac și aruncă o ghiulea de la 20 m drept în plasa lui Lăzăreanu. În repriza a doua Giuchici l-a obligat pe Lăzăreanu să-și ridice de două ori șapca: 4-0! Meciul a fost arbitrat corect de o brigadă craioveană condusă de Radu Șerban (Teodor Bulza). **DEVA: Mureșul — Dacia Orăștie 1-0 (0-0).** Aflat la timona echipei, fostul fotbalist Ilie Petică se poate considera fericit că echipa sa, fără înaintare și cu un fragil joc la mijlocul terenului, a înscris totuși un gol, prin Văețus. Dacă ar fi să judecăm drept, golul este mai mult opera mijlocașului Gherga, care a șutat năprasnic în bară, din unghi, de la 25-30 de metri, iar Văețus, pe fază, a reluat în gol. După gol, oaspeții ies la atac, au două bune ocazii de gol prin Galan și Bolovan, servii ideal de către Szilaghi, dar portarul Mureșului, Balta, blochează în ultimul moment. Mult subțiată față de anul trecut, fără jucători cu personalitate, Mureșul „curge” anapoda, avînd o condiție fizică extrem de firavă. Dacia Orăștie, în schimb, raportată tot la anul trecut, a crescut mult în valoare. În altă ordine de idei, bizară duritatea cu care s-a jucat în acest meci, tîbile sunînd uneori precum toaca la chindie. Văețus s-a dovedit un adevărat „artist” în materie, lucru pentru care a fost „premiat” cu un cartonaș galben. Arbitrul Al. Ene — Craiova — merită calificativul foarte bine (Victor Niță). **CRAIOVA: Electroputere — F.C. Șoimii Sibiu 4-1 (2-1).** Meci în care „șoimii” din Sibiu s-au comportat ca niște anonime zburătoare, fără pic de har. În schimb, elevii lui Ștefan Coișum au muncit exemplar pentru primele lor două puncte în clasament, realizînd în nenumărate rînduri faze de fotbal autentic, străduindu-se să cîștige un public decepționat și să-l convingă pe arbitrul Vass de ceea ce era evident pentru toată lumea: că sint mult mai buni decît sibienii. Golurile gazdelor au fost înscrise de Stănescu (9), foarte bun duminică, și de Palea, în vreme ce pentru oaspeții a marcat, întîmplător, Răduță, care a reluat dintr-o învîlmășeală. În min. 37, o fază care poate caracteriza arbitrajul orădeanului T. Vass în prima repriză: scăpat în careu, singur cu portarul, Bondrea este ajuns doar de miinile fundașului sibian Mihăilă, care-l ia de gît și nu-i mai dă drumul pînă iese mingea afară, scenă desfășurată sub ochii arbitrilor de centru! Cu toată revenirea din partea a doua a întîlnirii, cînd surprinzător avea să acorde un 11 metri într-o si-

tuație similară, calificativul orădeanului T. Vass nu poate trece de slab (Răzvan Bărbulescu). **BRAȘOV: Steagul roșu — Chimia Rm. Vilcea 3-1 (1-1),** meci nervos și fără virtuți deosebite. Stegarii au dorit victoria de parcă de ea ar fi depins promovarea în prima divizie, și în cele din urmă au și obținut-o, dar după mari emoții. Partida a avut un final de apoteoză, cu un gol superb marcat în chiar ultimul minut de Paraschivescu (au fost numai două pase: una pentru Györfi, lansat pe contraatac, a doua pentru Paraschivescu, care a șutat direct de la marginea careului), moment care a ridicat tribunele în picioare ca la o victorie de mare prestigiu. Dar, pînă spre mijlocul reprizei secunde, brașovenii s-au văzut puși deseori în dificultate de curajoasa echipă vilceană, din care au lipsit Bartales, Savu și multă vreme portarul Roșca, înlocuitorul său, mai tînărul Șchiopu, fiind marele vinovat la primirea primelor două goluri ale gazdelor. Scorul l-a deschis excelenta extremă stîngă a vilcenilor, Carabageac, care a profitat de o neînțelegere între Adamache și Naghi, dar gazdele au egalat după numai patru minute (min. 30), prin Pescaru, care ar fi fără îndoială util pe tot terenul, bineînțeles dacă i-ar sta în putere în joace în locul majorității coechipierilor săi! După pauză, brașovenii Niță avea să comită un gest inacceptabil (l-a călcat, voit, pe Carabageac, trîntit la pămînt de alt fault intenționat!), dar vilcenii, deși cu un om în plus prin eliminarea lui Niță, au resimțit din plin frica intrată în cel mai bun om al lor, decis acum mai mult să se ferească decît să joace... Era prea mult pentru o echipă care, așa cum declara după meci antrenorul Marcel Pigulea, putea să joace mai bine handbal în șapte decît fotbal, dar fiind că pentru jocul cu balonul rotund sint de obicei necesari 11 jucători! Chimia n-a prezentat în teren decît cel mult 6-7 autentici (restul fiind mai mult o umplutură de tînerete fragedă și incompetentă), în vreme ce brașovenii au avut cam nouă jucători, oricum mai calificați pentru un meci de divizie secundă. Intre aceștia s-au detașat Paraschivescu (autor a două goluri și al... unei bare de mare efect) Pescaru și Adamache, care au avut trei-patru intervenții de excepție, care au salvat echipa sa de goluri aproape făcute. Spre finalul meciului a mai fost eliminat și vilceanul Lepădatu (pentru un fault „de ripostă” aproape nevinovat față de adevărata infracțiune a lui Niță), dar acest lucru nu poate deloc să ridice calificativul arbitrilor Gheorghe Ispas (Constanța), care a condus slab, neizbutînd să stăvilească decît mult prea tîrziu avalanșa de faulturi, comise de o parte și de cealaltă în egală măsură (Dumitru Graur).

Revanșa lui Happel

Îl cunoșteam pe Ernst Happel, ca foarte multă lume, din ziare. Fotbalist celebru dintr-o renumită linie de mijlocăși. Happel-Oewirck-Hannapi, axă centrocampistă care a adus multă vreme glorie reprezentativei Austriei. Am făcut cunoștință cu Happel într-o împrejurare cu totul singulară și pînă la această oră unică pentru fotbalul românesc. **Rotterdam, 16 septembrie 1970, ora 22.30.** În sala rezervată presei din stadionul Feyenoord, antrenorul echipei care în acel an cîștigase Cupa campionilor europeni și Cupa intercontinentală răspundea destul de glumet și cu un aer de neaseună superioritate celor peste 30 de ziaristi veniți din toate colturile Europei să asiste la „antrenamentul oficial”, cum fusese socotit meciul supervedetei cu „anonima” echipă din România pe numele ei U.T.A. Spre uluirea milioanele de telespectatori și a cronicarilor de specialitate, anonima formație din România terminase partida tur la egalitate cu campioana campionatului, 1-1 pe terenul ei (!), golul înscris cu capul de Florian Dumitrescu neputînd fi egalat decît cu prețul unor eforturi extraordinare. Ușor de înțeles decî, în aceste condiții, interesul ieșit din comun cu care ziaristii — unii dintre ei cocoțați cu picioarele pe mesele din jurul antrenorului echipei olandeze — ascultau explicațiile lui Happel, mitraliindu-l cu rafale de întrebări de genul „Cum explicați accidental Feyenoordului din această seară?”, „Intenționați să pedepsiți această echipă necunoscută pe terenul ei, la Arad?”, „Nu sinteți afectat de acest semieșec în fața propriilor dumneavoastră suporteri?” etc. etc. Marele coach Happel le răspundea, zîmbind, tuturor cu alura unei vedete de cinema supărată din cînd în cînd de bi-zuțel unei mișcări enervante. „Știți, rețeta el din cînd în cînd, o minune se produce o singură dată în viață. La Arad totul va reveni la normal și Feyenoord își va continua înainte marșul ei așteptat în Cupa campionilor.” În acele momente, făcîndu-mi cu greu loc în compactul „meleu” al ziaristilor străini, am ajuns în preajma lui Happel, cerîndu-i să spună două cuvinte și unui gazetar român. M-a privit cîteva clipe surprins, apoi m-a bătut pe umeri și mi-a spus că am avut privilegiul rar să-i văd echipa terminînd un joc doar la egalitate. „Este ca și cum ați fi cîștigat la loterie”, și-a încheiat Happel perorația, în amuzamentul general declanșat în rîndul ziaristilor străini, obișnuiți cu gumele maestrului și cu felul său de a-și face publicitate. Peste două săptămîni l-am revăzut pe Happel la Arad. Se consumase partida retur cu U.T.A. Faimoșii Van Hanegem, Kindwal și compania nu reușiseră să străpungă zidul de beton apărut de veteranii Lereter și Pojoni iar supercampioana Feyenoord părăsea Cupa campionilor după prima manșă, eliminată de „anonima” U.T.A. În jurul lui Happel, aceeși escortă de ziaristi. Oamenii își făceau meseria, întrebau, întrebau mereu, dar maestrul abia își deschidea gura,

Prăvălit într-un fotoliu, personajul cu alură de vedetă de cinema de la Rotterdam părea mai bătrîn cu zece ani. Îngîndurat, cu riduri adine săpate pe frunte pe care atunci i le descoperam, Happel ridica din cînd în cînd miinile și-și înălța privirile spre cer, grînd mult mai expresiv prin gesturi decît prin vorbe. Firește, nu l-am „tertât” și l-am solicitat o a doua repriză de declarații după cele de la Rotterdam. „Domnule, n-am avut dreptate, a recunoscut antrenorul olandezilor. În fotbal, iată, minunile se produc și de două ori. U.T.A. ne-a învins pentru că n-am tratat-o cu toată seriozitatea. Este o lecție foarte aspră pentru mine și mi-a fost dat s-o învăț tocmai aici, la Arad, un oraș pe care n-am să-l uit cît o să trăiesc.”

Happel — timpul 3, sau a treia întîlnire, după șase ani, a subsemnatului cu renumitul antrenor, întîlnire care s-a produs în vestiarele stadionului Steaua, după jocul retur cu campioana Belgiei, F.C. Bruges. Și-a adus aminte de mine, acordîndu-mi prioritate în fața gazetarilor belgieni care-i așteptau declarațiile.

— Ați înțeles, cred, azi, a început scutul nostru dialog Happel, că am învățat ceva din lecția U.T.A.-ei. Mi-a fost teamă, să știți, în prima repriză, cînd m-am gîndit că vom fi eliminați. Echipa dumneavoastră a jucat bine și putea să ne conducă la pauză cu 2-3 goluri. În repriza a doua însă n-am mai recunoscut Steaua. A căzut surprinzător fizic și n-a știut să facă față jocului nostru care a fost prin concepție cu totul schimbat față de cel din prima parte a întîlnirii.

— Ce le-ați spus, ce le-ați recomandat elevilor dumneavoastră la pauză?

— Le-am spus că trebuie să riscăm și să jucăm totul pe cartea atacului. Pentru noi era totuna că pierdem cu 1-0 sau cu 3-0. Tot eliminați eram. Așa că atît schimbările de jucători, cît și orientarea întregii noastre evoluții după pauză aveau un singur scop: atacul. În repriza a doua puteam noi să inseriem 2-3 goluri.

— Ați remarcat pe cineva din echipa Steaua?

— Vă rog să mă scuzați, dar i-am urmărit cu atenție doar pe jucătorii mei. Evoluția fotbalistilor de la Steaua i-a preocupat desigur pe antrenorii adversarii noastre.

— Puteți totuși să vă spuneți părerea despre calitățile și defectele echipei Steaua?

— Echipa este destul de tehnică, dar n-are suficientă forță. În fotbalul internațional, acest handicap este decisiv.

— Credeți că F.C. Bruges putea fi totuși eliminată astăzi?

— După prima repriză v-aș fi răspuns: mă tem că da. După evoluția jocului din partea a doua a partidei, fără a pune la socoteală barele noastre și golul, ei doar mișcarea din teren, răspunsul meu ar fi fost și este fără echivoc: Steaua nu putea să ne elimine astăzi!

— Să sperăm că echipa noastră campioană va învăța ceva din lecția meciului cu F.C. Bruges.

— I-o dorese, sincer. Fotbalul, ca și viața, este un șir de lecții. Cine învață, cîștigă.

MARIUS POPESCU ■

SFÎRȘITUL CONVALESCENȚEI ȘI AL ILUZIILOR

Fragment din volumul II al romanului „Într-o casă străină”

Matei se crispă de spaimă și ciudă cînd într-o dimineață desluși silueta lui Macarie — trimisul Diavolului — coborînd de pe bicicletă și rezemînd-o prudent și ironic de gardul subred al curții. Tocmai își făcea bagajele, urma să plece la Buftea, la atelierul Esterei, peste două ore venea să-l ia cu mașina. Trăia încă sub impresia îndelungii discuții avută cu sora lui: Caramela plîngea de parc-ar fi plecat la război. O neliniștea viața pe care o ducea Matei, îl socotea prea fragil, prea risipitor. Lumea în care pleca era pentru ea o lume de neînțeles, străină, inaccesibilă, simtea că pînă acolo dragostea ei nu poate să răzbată.

Ce minunăție ființă Caramela!... Matei zîmbea amintindu-și sfaturile ei naive, venite din bunătațe, din spaima de a nu-l pierde... Astimpără-te Matei, oprște-te, odihnește-te, așa fete sint multe. Și dacă bea, nu mai bea porcării de-alea tari, bea și tu sprît cum bea și Sandu, cum bea poporul. Insoară-te, or fi și printre artiste femei de casă, poți să fii și genial și famillist, la exemplu de la Bach care a avut o droaie de copii. De unde auzise Caramela de Bach? Uite că auzise l, de cînd Matei stătuse în gazdă la ea, cotrobăia mereu prin cărțile lui... Știi la ce mă gîndesc citeodată Matei, că nu trebuia să te faci pictor, numai necazuri, satisfacții sint puține. Trebuia să te faci contabil, cum voia tata, sau frezor ca Nelu, de ce tot pictor? Descoperirea genului Caramelii se dovedise cea mai înaltă bucurie a lungii lui convalescențe.

În asemenea împrejurări cînd omul vrea să rămîna numai cu ceea ce-i înalt în sufletul său, prezența unui ins ca Macarie echivalează cu o adevărată profanare. Și după toate, profanatorul mai și întinerise sau în orice caz făcuse în această privință eforturi incununate de succes. Era bronzat, respira sănătate și putere, această senzație părea amplificată și de îmbrăcămîntea deșăntat de sportivă, purta un tricou alb fără mînci, pantaloni scurți și era încălțat cu o pereche de pantofi albaștri de baschet. Arăta ca un adolescent iesit la plimbare să-și întilnească iubita. Nu e dreptate pe lumea asta — își spunea Matei mai mult amuzat decît indignat. Toți măgarii au o sănătate de fier. Așa-i lumea făcută...

Nepotolită era nevoia de schimbare a lui Macarie, se deghiza mereu sub altă înfățișare, sub altă personalitate, cu un infractor care se simte urmărit și nu vrea să fie recunoscut. Acum, în ultimul timp, descoperise plăcerile unei vieți sportive, raționale, se trezea la ivirea zorilor și se culca cînd soarele apunea, practica halterele, scrima, tirul, tenisul, yoga, se gîndea că în toamnă să ia și lecții de călărie. Își punea în viața sportivă și echi librată pe care o ducea în ultimul timp sperante dintre cele mai extravagante, visa să devină campion la tir și să fie trimis la Roma la Olimpiadă. N-a mai fost un suedez care a devenit campion la șaptezeci și unu de ani? El are, slavă domnului, mult mai puțin. Ar merge acolo, ar cîștiga o medalie olimpică și ar rămîne în cetatea eternă pînă la sfîrșitul bătrînetii...

Pictorul stia că după moartea doamnei Weiss fostul redactor-sef se ocupa cu devotament de soarta Simonei, nu cunoștea însă prea bine natura acestor relații. De fapt, Macarie nu era iubitul Simonei ci mai curînd managerul atît al suferințelor fizice cît și al jignirilor ei. Nu reusise s-o subjuge Simona îi reproșa — fără s-o spună deschis — pasiunea pe care o avusese pentru maică-sa, așa ceva cu greu se poate uita. Macarie mai avea și dezavantajul de a fi singurul bărbat care îi făcuse o curte atît de disperată, ispita de a-i tempera avinturile erotice era deci foarte mare, un asemenea prilej stia foarte bine, n-o să mai întilnească a doua oară în viață. Criticul de artă făcea tot

ce omeneste era cu putință, o suna la două noaptea anunțînd-o că e torturat de dorință, dormea în fața ușii ei, se îmbăta pulbere din pricină că ea, Simona, nu-l înțelege și nu-l iubește. Cu bizara ei luciditate care o făcea opacă în fața adevărilor evidente și în schimb îi dădea acces la cele mai surprinzătoare abisuri Simona descifra destul de repede caracterul birocratic al acestei pasiuni. Așa că Macarie trebuia să se resemneze cu situația nefirească de consilier inofensiv cu vagi promisiuni de a fi cîndva adorat. Trecutul nebulos și străin îi inspira Simonei mai multă încredere decît prezentul, fotografia lui Lucian Malpoei trona deasupra patului ei cast ca un avertisment la adresa viitorilor candidați la farmecele ei.

Macarie venise să-și apere interesele, îi plăcuse întotdeauna indeletnicirea de intermediar, dacă n-ar fi venit revoluția s-ar fi făcut misit, comis-voiajor sau avocat. Rolul de intermediar avea și indiscutabilele avantaje metafizice, îi dădea iluzia că el e deasupra problemelor existente, de aceea se poate dedica în exclusivitate necazurilor altora.

— Plecai? Iartă-mă că te inoportunez — exclamă Macarie, după ce făcu de citeva ori înconjurul bagajelor. Ai și lucrat între timp, asta-i foarte frumos, nu trebuie să-ți pierzi mina. Portretul ăsta nu e rău, poate prea mult galben. Galbenul ăsta e o culoare pe care n-o înțeleg. E o culoare oribilă, murdară, înghite spațiu... N-ai văzut ce rar foloseau galbenul pictorii Renașterii? Numai așa, în caz de forță majoră... Dar e frumos, se vede efortul de autodepășire, e bine că aspiri spre desăvîșire. Ce spunea Flaubert? Noi valorăm mai mult prin aspirațiile noastre decît prin noi înșine. Unde spunea asta? Parcă în *Educația sentimentală*, nu?

— Nu știu — răspunse cu dîsmănie Matei și începu să inghesuie tablourile și schițele în geamantane ca să le apere de aprecierile critice ale lui Macarie. Ce caută aici Flaubert? Prostia lui Macarie îi inspira aceeași teamă pe care i-o inspira un virtual asasin, o senzație apăsătoare de strangulare, de sufocare. Și cînd te gîndești ce faimă de bărbat inteligent își agonisise cu ani în urmă Macarie, citelele lui din *Anti-Dühring*, replicile lui ironice pînă la batjocură, ascetismul lui necruțător, tulburaseră imaginația multor femei Una din ele se și sinucise din pricina lui. Nu putea să trăiască fără ironia lui Macarie... Ce ridicole sint și sinuciderile astea citeodată... La drept vorbind nici acum nu se putea spune că Macarie era un prost, puterea de adaptare, înțelegerea subtilă a unor fenomene, replica adeseori scînteietoare și promptă nu-i puteau fi puse la îndoială. Mai curînd Macarie se prostise căci se aventurase în probleme de arta și de estetică, lipsa de vocație de simț artistic, n-aveau cum să fie înlocuite nici de indiscutabila erudiție, nici de viclenia atît de spontană și de maleabilă. Cu aceste calități ar fi devenit un ideal manager sau un avocat celebru dar în artă erau cu desăvîșire inutile. Erorile de ordin moral contribuiseră și ele la deteriorarea inteligenței, reala lui inteligență nativă degenerase, se transformase într-o metodă de a ieși dintr-un impas sau altul. Vanitatea îi împiedica, de asemenea, să vadă adevărul. Era greu să uite trecutul atît de glorios și de bine văzut. Matei fusese în adolescență subaltern și nici acum nu se consolase cu pierderea acestui privilegiu, de aceea, se trezea mereu dîndu-i sfaturi și amenințîndu-l, de aceea socotea fiecare rezervă de-a lui Matei drept un act de indisciplină. Cu multi asemenea fosti subalterni ajunși în anii din urmă oameni cu munci de răspundere, Macarie încercase să-și conserve vechea autoritate, să le dea sfaturi, să-i protejeze. Operație ridicolă, lînsită de sens... Schimbarea de atitudine a lui Macarie

fusese prea bruscă, prea radicală, repede, mult prea repede se transformase dintr-un fanatic incoruptibil și ursuz într-un inadapabil. Nici a fi un inadapabil autentic nu-i atît de simplu, începea să înțeleagă Macarie, îi lipsea pentru asta și farmecul personal, și creditul moral, simple, prea simple erau reacțiile lui. Îndată ce pierduse plăcerile puterii, îndată ce nimeni nu se mai teme de funcția și de sarcasmul lui, nu mai credea în caracterul științific al marxismului. Între bunăstarea lui materială și justetea marxismului el vedea o prea strînsă interdependență. Această categorie de fanatici care deveniseră apoi liberali dintre cei mai deschiși, care confundaseră justiția revoluției cu bunăstarea lor materială, legile descoperite de Marx cu mașina la scară îi stîrniseră întotdeauna dezgustul lui Matei. Iată încotro mergea pentru care prezența acestuia îl obosea atît de mult.

Așa cum era îmbrăcat, în tricou alb fără mînci, cu pantalonii scurți, avinturile lui necruțătoare păreau și mai ridicole.

— Am avut un șoc, dragă Matei, crede-mă, literalmente un șoc. Am văzut un afiș de 1 Mai, altfel frumos stilizat, curat desenat, poate prea mult albastru, semnat de tine. Ai încredere în mine, am roșit pentru tine. Și tu, fiul meu Brutus. Astea se fac numai la comandă, căci să nu-mi spui mie că te-ai trezit într-o dimineață și te-a apucat așa dorul să faci un afiș în cinstea zilei solidarității internaționale a muncii. Știm foarte bine, astea se fac numai la comandă. Am rămas trîsnit. Nu te credeam capabil de așa ceva, te credeam mai încăpățînat, mai independent, chiar afișe, mon cher? Nici Simonei nu i-a venit să creadă.

O! Iarăși Simona, ca simbol al justiției imanente. Și ce dacă nu i-a venit Simonei să creadă?...

— Și Michelangelo a lucrat la comandă, răspunse iritat Matei, era un argument pe care-l folosea mereu în ascemenea confruntări.

— Da!, dar la comanda Papei Leon. Și catedrale, nu afișe...

— E același lucru — îl liniști Matei.

Era limpede că Macarie avea chef de vorbă, avea multe să-i spună, să-i demonstreze, voia să-i dezvăluie laturi noi ale inteligenței și tăriei lui de caracter.

— Mie mi-au cerut să scriu monografia lui Grigorescu, îi spuse Macarie, care cu multă grație sublinia situația lui mai avantajoasă. Am refuzat categoric. Categorie am spus nu. Eu nu mă iau după Vlahuță, Vlahuță era un om de treabă dar nu se pricepea la pictură, le-am spus scriu despre Andreescu, despre Tonitza, despre Petrascu, despre Grigorescu, nu. N-a avut talent.

De abia reușise să-și strîngă cu chiu cu vai puterea de a suporta urîtenia, grandomania și crizele de autoritate ale Esterei și acum altă confruntare, altă risipă de energie. Îi era teamă că din pricina discuțiilor cu Macarie, puțina-i energie care o strînsese pentru a o răbda pe Estera se va destrăma. Și de Estera avea măcar nevoie... De cite ori se întilnea cu un om mai puțin apropiat, se pregătea în prealabil, își făcea o rezervă de energie, își întocmea un plan de concesi, de aceea ura orice vizită neașteptată. Ce vrea la urma-urmei acest Macarie?

— Unde te duci? îl întreabă Macarie cu o voce normală, mai puțin pătimașă. Conștient din cînd în cînd, de valoarea lui, înțelegea să facă și el concesii, să fie mai puțin intrusiv și nici chiar atît de inteligent, se resemna cu puterea de înțelegere a partenerului.

— O aștept pe Estera, merg la ea la Buftea, avem ceva de lucru.

— O afacere, te pomenești, un monument, ceva mare!

— Da, da, da, admise Matei, o afacere, ceva mare!

— Da, da, da, mormăi Macarie și un zîmbet melancolic și jucăuș îi murdări obrazul. E o față de excepție, preciză Macarie care de la o vreme credea că e foarte sic să unească expresiile fruste cu limbajul elevat al criticii de artă.

Vulgaritatea își are și ea legile ei sacre. Pentru asemenea expresii Macarie trebuia să fi fost mai tînr, mai frumos sau cel puțin măcar mai inteligent. Nici măcar vulgar nu era. Era numai stupid, trist și obositor.

— În fond, ce vrei domnule?, își pierdu răbdarea Matei.

Vocea lui tărăgănată, nesfîrșita plictiseală cu care azvîrlî aceste cuvinte îl jignise prompt pe ambasadorul Simonei. Se bucura în adîncul sufletului că simțise imediat jignirea, că nu fusese insensibil, dar asta nu schimba radical situația... În fond, ce vrei domnule? Ia te uita cum mi se adresează un subaltern care alădată tremura în biroul lui. Frumose timpuri... Și cite nu i-a iertat el lui Matei. Retroactiv, Macarie denatura cu grație realitatea. Cînd îi repara în secret lui Matei că îi trecuse multe cu vederea în realitate, el își amintea foarte exact notele informative scrise cu multă acuratețe stilistică împotriva acestuia. Dar, transformate în amintiri, notele informative păreau o mină de ajutor întinse la timp.

Matei observă imediat efectul dezastros produs de vorbele astea aruncate, așa la întimplare. Înțelegea foarte bine riscul pe care și-l asumase. Macarie mi-a fost dintotdeauna dușman, mi-a iertat multe dar asta n-o să mi-o ierte niciodată. Îi dădea și dreptate; asemenea cuvinte, asemenea reacții trezesc o ură neîmpăcată, dacă l-ar fi palmuit, dacă l-ar fi dat afară nu s-ar fi încrîncenat atîta. Îi părea rău de ura care o născuse în sufletul șefului de odinioară, nu vrea să aibă cu Macarie nici un fel de relații, nici măcar relații de dîsmănie. Și în această ură Macarie o să rămîna singur, el n-o să aibă puterea să-l urască, nu vor exista nici în asemenea împrejurări relații de egalitate.

— Matei... șopti Macarie dar se opri la timp, prefera să păstreze taina. Își vedea întreaga existență batjocorită, disprețuită și ideea unei răzbunări cumplite dusă pînă la capăt era singura capabilă să restabilească credința în propriile forte... În fond, ce vrei domnule?... Am să-l distrug chiar de-ar fi să murim unul în brațele celuilalt.

La lumina acestei batjocuri indiferente și îndepărtate existența lui i se păru lui Macarie teribil de ridicolă, trebuia să fac ceva, trebuia să fac ceva, își spunea Macarie, stăpînindu-și cu greu plînsul.

Dar distrugerea totală a lui Matei era un vis îndepărtat, în clipa de față nu-i stătea în puteri, acum trebuia să-i transmită mesajul Simonei, atîta tot, n-are rost să mă ambalez — și în această modestie înșelătoare vedea o garanție a atrocității răzbunării lui.

Mesajul era cu atît mai greu de transmis cu cît Simona nu-i încredințase nici un mesaj. Voia să-l pună pe seama ei ca să-l facă mai convingător, ca să-l înfricoșeze pe Matei.

Simonei nici prin cap nu-i trecea să divorțeze, situația asta neclară îi provoca multe greutăți lui Matei — ce rost ar avea să renunțe la singura posibilitate pe care o avea la îndemînă de a-i amări viața? N-ar avea nici un rost. Apoi situația de femeie părăsită îi părea mai tragică, mai elevată, mai ispititoare decît situația burgheză de femeie divorțată. Chiar așa, trădată, neglijată cum îi plăcea ei să spună, era totuși soția legitimă a unui pictor de oarecare notorietate în anumite cercuri. Asta conta foarte mult. E mai bine să fii ignorată de un soț celebru decît adulată și ținută în puf de un anonim.

Ceea ce nu izbutise cu doamna Weiss, Macarie spera să reușească pînă la urmă cu fiica acesteia, în privința bolii Simonei nu-și făcea nici un fel de iluzie, știa foarte bine că nefericita va trăi o sulă de ani, cît papagalul. La cu totul altceva se gîndise. Se gîndise să se însoare cu ea, s-o ia de nevastă, să-i facă copii. Important era pînă una alta, ca Simona să fie liberă, de aceea trebuia să-l convingă pe Matei să înainteze divorțul. Macarie se și vedea plimbîndu-se pe Champs-Elisée la brațul unei marchize inteligente, bogate și vicioase, acest plan utopic i se părea foarte realist.

— Trebuie să vină Estera — îl trezi din vis Matei.

— Ei și?, încercă Macarie să fie mai nonsalant, decît îi stătea în puteri. Ei, și? Să vină, doar ne cunoaștem.

— Nu mă descurc cu două genii simultan, îl apostrofă Matei. Nu mă obosi, spune odată ce-ai de spus. Te rog nu mai fi atît de misterios și de demonic pe zăpușeala asta.

— Trebuie să-ți reglementezi situația... îi spuse concesi Macarie care înțelusese că apărarea demnității poate prejudicia fondul problemei. Amîndoi aveau nevoie de o situație clară, în orice caz Simona are nevoie, ea ca femeie are în primul rînd nevoie. Nu te-ai gîndit că poate vrea să-și refacă viața? Te-a iubit enorm dar timpul cicatrizează toate rănile...

— Lasă astea...

— Care astea?, se simți nedreptățit Macarie de nerăbdarea pictorului.

— Iubit enorm. Timpul cicatrizează rănile.

Îl ucise în gînd și cu această satisfacție secretă Macarie prinse curaj și se avîntă mai departe.

— E și în interesul tău, crede-mă... ea ar înainta divorțul dar n-are bani, nici eu n-am că i-aș da. Numai medicamentele cît costă...

— Ti-a spus ea că vrea să-și refacă viața?

— Da!, recunoscu Macarie care de cite ori mintea devenea parcă mai copilăros și mai frumos, mai simplu. Da! Asta-i dorința ei.

— Cu cine? Cu tine?

— Nu! Nu aspir la o fericire atît de mare. După ce a iubit un artist de talia ta, n-are cum să se lege de un civil ca mine. Asteaptă un poet, un muzician, poate tot un pictor.

— Ideea cu divorțul, este o idee rațională, recunoscu Matei și ademenit de această posibilitate se înduioșă parcă, nici mîna musafirului nu i se mai răru atît de ialnică. Da! Așa ar fi bine. Dar n-am bani.

— Vinde l, suieră Macarie. Vinde!

— Ce să vind?

— Nu tablourile tale, evident, alea nu le cumpără nici dracu', spuse Macarie, încîntat că măcar parțial poate să se răz-bune. Și ca de obicei cînd se simțea pe une teren sigur insistă asupra aceleiași idei, nu ale tale, evident, doamne fereste! Pe-ale tale nu le cumpără nici dracu'! Nu vreau să te jignesc, vreau să fim realisti. Alea pe care îi le-au dat colegii la betie. De la Piliuță, de la Nicodim, de la Apostu, alea se vind ca piinea caldă. N-ai probleme. Da! E și în interesul tău să scapi odată de balamucul ăsta. Dai o pensie alimentară, și gata. De ce spun asta? Am citit într-un cotidian de după-amiază de mare tiraj un pamfletăș modest în care cineva face aluzie la viața ta personală. Că nu e bine că unii artiști plastici își neglijează soțiile sub pretextul chemării înaltei arte. E scris de o femeie, Maria Stratulat, o cunoaștem amîndoi. Cîndva te-a iubit ca o exaltată.

...Da, da, da, își aminti cu duioșie Matei, sigur, Maria Stratulat victima nefericită și romantică a autodafeului de la restaurantul „Unirea”. Ce ușor se schimbă iubirea în delatiune! Vestea adusă de Macarie îl intristă. Și cu o nesfîrșită duioșie încercă Matei să mîngieie intunericul iubitei de odinioară, Sigur, s-a purtat urît cu ea, Sigur, a fost nedrept. N-a iubit-o, a mintit-o, a amăgit-o, a înșelat-o... Dar după atîta vreme ura ei nu putea să se domolească? Și din tot ce-a fost să rămîna trainic numai dorința de a face rău!?

Încrîncenat, Macarie își scormonea bu-

zunărașul tricoulul lui tineresc și foarte sportiv.

— A! L-am găsit, am decupat articolul. Dacă vrei, îți-l citesc.

— Asta ar mai trebui, îl alungă Matei. Am să-l vind pe Piliuță, am să-i vind pe toți.

Era plăcut în casa Simonei, venea la ea o armată întreagă de femei părăsite, tragice și guralive, beau vermut cu lămie, își ghiceau în cafea și-și pongoareu infamii soți. Macarie era stăpînul absolut al acestei lumi, care-și făcuse din nefericire un prilej de distracție. El avea grijă ca Simona să nu ducă lipsă de nimic, știa foarte bine, dintr-o amară experiență, că o suferință sufletească măcinată de griji materiale își pierde din noblete și intensitate. O ajută pe Simona tot din rezerve, pe care binecuvîntata doamnă Weiss avusese întepăciunea să le lase. În fiecare zi descoperea ascunse în cite-un ungher, un obiect de o valoare inestimabilă. A ascunde bani și bijuterii în locurile cele mai neverosimile era una din plăcerile doamnei Weiss. Ce haz nebun făcuseră amîndoi cînd descoperiseră în debara, printre damingene și bidoane, o ediție din secolul XVII a Divinei Comedii. O avere nu altceva! Astăzi, Macarie vinduse la rugămintea Simonei o rîșniță din neolitic, încașă o sumă frumoasă și comandă masa la Capșa.

— Matei cere divorțul. S-a plictisit de starea asta confuză. Asta e expresia lui... o anunță Macarie profund indignat că domnul Mayer nu adusese încă masa comandată.

Simona îl privea încrîncenată. Nu-i adusese o veste bună.

În lumea ei ireală, feerică și ireală, Simona n-avea încredere decît în utopii. Era convinsă că ori Lucian Malopol se va întoarce din nou din Canada, ori că Matei va cădea pocăit, plin de umilință la picioarele ei. În rest nu vedea ce putea să i se întîmple în viață.

— Eu n-am bărbat de lăsat!, spuse răspicat Simona, fraza pe care și ea o auzise de atîtea ori de la atîtea alte femei, mai simple decît ea.

— Dar ești absurdă, Simona. Pur și simplu, absurdă. Despărțirea voastră e o despărțire de fapt. Tu știi ce înseamnă o despărțire de fapt?

— Nu știu și nici nu vreau să știu. Eu n-am bărbat de lăsat.

Macarie știa că singura soluție e să-i mîngîie orgoliul.

— N-am bărbat de lăsat! Cum poți să vorbești ca o femeie de serviciu din Piața Amzei?, tu care l-ai citit pe Thomas Mann? Trebuie și tu să-ți faci ordine în viața lui, trebuie și tu să-ți faci ordine în viața ta. Și bineînțeles că din acest lures al reorganizării nu se putea exclude pe el, și eu trebuie să-mi fac ordine în viață. Acum e dispus ca procesul să fie pierdut din vina lui. Mai tirziu, poate se răzîndește! O să-ți dea și o pensie. Îți lasă și numele lui. Știi că nu-l înghit dar a fost foarte rezonabil.

Între timp venise și masa comandată la Capșa — icro de Mancuria, șalou Bonne Femme, Fetească albă de Tîrnăvă, o triumfătoare sticlă de șampanie Cordon Rouge. Bunăstarea materială îl făcea pe Macarie și mai încrezător în dreptatea ideilor sale. Ca un argument în plus își făcu un sandviș din unt și icro de Mancuria și îl înghiți pe nerăsuflăte.

— Am adus și o sticlă de șampanie, de ce n-ai observat-o?, încercă Macarie o gelozie galesă și îndepărtată? Să sârbătorim evenimentul!

— Care eveniment?, se încruntă Simona, și deveni parcă mai înaltă, mai atotcuprinzătoare.

— Libertatea, La Liberté, mon amour!

— Și eu să rămîn singură?

Macarie surise de curățenia acestei spaime.

— Cum singură? Dar eu unde sînt? Ici, ici, pour éternité!

Estera Ulrich era o figură cunoscută în lumea artistică a Bucureștiului, bea whisky cu halba și se considera egală cu Michelangelo Buonarroti și Benvenuto Cellini. Instalată trainic de propria-i vanitate și autoamăgire într-o atît de strălucită constelație, Estera privea cu înfinită superioritate la bărbații din aceeași breasla, decretîndu-i apti numai pentru bucuriile trupului nu și pentru cele înalte ale creației.

Rar i-a fost dată să vadă lui Matei o atît de aprigă putere de autoamăgire: era urîtă, căci statura ei uriasă și haotică de amazoană necruțătoare nu era temperată de nici o viclenie, de nici o dulceață a formelor, asta n-o împiedica însă să se creadă o femeie foarte frumoasă. Natura nu fusese darnică cu Estera nici în ceea ce privește talentul — și totuși o liniste regală la a treia halbă de whisky declară că ea e singura artistă de geniu a lumii contemporane. Un lucru însă se cerea fără îndoială pretuit în destinul sculptoritei, uriasa forță de muncă, energia cu care dintr-o atît de puțină înzestrare reușise să se impună să însemne ceva. El care se risipea în patimi absurde, în planuri grandioase neduse pînă la capăt privea cu admirație încelestărea Esterei, întepăciunea cu care-și folosise puținul pe care i-l dăduse natura. O compara cu țărani olandezi care cu eforturi supraomenești smulseseră mării pămîntul atît de necesar țării lor aride. I-a comunicat odată acest elogiu Esterei însă ea era destul de inteligentă ca să nu-l considere o insultă.

Ceea ce nu înțelegea cu adevărat Matei era faima de femeie extraordinară de inteligentă pe care sculptorita o avea în toate cercurile artistice și mai ales în provincie. Doctorii, inginerii, poeții locali îi cunoșteau pe de rost replicile scînteietoare și sonetele pătimate căci după exemplul lui Michelangelo Estera se dedica în clipe de răgaz și poeziei. Numai puține spirite cu putere de discernămint observau caracterul făcut, chinut, sterp și elaborat al artei ei ca și goliiciunea strălucirii ei infantile. Structură metodi-

că, înzestrată cu o indiscutabilă eruditie, Estera Ulrich făcea la radio de mulți ani o rubrică foarte apreciată, un dialog cu ascultătorii atît pe teme artistice cit și pe cele legate de viața pasională. Dialogurile aveau un imens succes, dădea tuturor iluzia că-l pot înțelege fără efort pe Tolstoi sau pe Brâncuși. Ea se situa pe poziția avantajoasă care nu înțelege de ce se face atîta zarvă în jurul capodoperelor. Cîteodată cu grație știa să pună la îndoială valoarea unor indiscutabile capodopere. Spunea că uneori Michelangelo exagerează prin gigantismul și opulența formelor, iar Brâncuși prin sublimarea ideii, nici așa, nici așa nu era bine.

Viața ei sentimentală purta și ea pecetea autoamăgirii și a unui titanism monoton și agresiv. Cînd își dezvăluia goliiciunea galbenă a trupului ei imens și haotic, un labirint în care iubirii cei mai bine intenționați se rătăceau, avea aerul că face o concesie și zîmbetul ironic o însoțea ca un cîine credincios în toate treptele plăcerii. Metoda ei de a tulbura bărbatul era una dintre cele mai simple. Pinea răbdătoare și zgribulită la portile artei și aștepta acolo tinerele speranțe ceva mai bine făcute. Căci ca și vechii sculptori greci avea cultul frumuseții fizice bărbătești, aceasta iar era o temă în care de multe ori strălucise. Se năpustea asupra victimei cu toată autoritatea celebrității, eruditei și a inteligenței ei ieșite din comun. Îi cucerea prin dezinvoltură, lipsă de prejudecăți, o bogată informație culturală și, ceea ce era cel mai important, cu sfaturi practice în vederea cuceririi gloriei. E drept că nu întotdeauna asemenea izbînzii se obțineau prea lesne. Inteligența ei scînteia dar uneori la flacăra acestor scînteii, urîțenia ei devenea parcă și mai limpede. Pentru a face ca urîțenia ei să fie dată uitării, și se destrame, ea arunca în luptă tot ce avea la îndemînă, recita din Apollinaire, din versurile ei de dragoste înfricoșător de carnale, schița portretul victimei, dansa, cînta, îl invoca pe Boccaccio și farmecele glorioșului dezmaț roman. Iubitul chiar dacă era tulburat de vraja ei culturală și de sclîpările minții avea o barieră de netrecut. Deși imensă, puternică, Estera Ulrich avea picioare foarte lungi și foarte subțiri și totdeauna exista teama că acestea vor ceda pînă la urmă și că întreg colosul se va prăbuși. Supus însă unor asemenea presiuni victima ceda oboseală, apatică, resemnată. Și apoi risipa de energie a Esterei era atît de mare și atît de sublim ridicolă încît omeneste vorbind merita o răsplătă, căci într-adevăr mult se zăbătea pentru a obține cîteva clipe de îndoielnică beatitudine. Dacă tînrul era, să spunem un valoros poet incult, Estera îl inhiba inoculîndu-i muzică de Bach și aforisme din Spinoza. Dacă dimpotrivă, iubitul era un om studios, un soarece de bibliotecă, timid, complexat, se comporta ca o țărănică telurică legată de trînciua senzațiilor primare. Îl lua cu ea în deltă și înoate goi sub razele lunii sau îl trăgea în cîmpile Bărăganului să călărească besmetici. I se dusesse sîrăcuta de ea faima că știe să creeze o ambianță spectaculoasă, jocuri de lumini și de clar-obscururi, făcea patul cu mișcările solemne ale unei vestale, plîngea cînd se dezbrăca și mormăia celebre versuri ale lui Apollinaire „iubirea noastră a fost tragică și mîndră ca masca unui tiran”. Inițiativa despărțirii îi aparținea ei întotdeauna, își devora amantii, ca trufasele regine de odinioară și-i decapita cu disprețul și indiferența ei. Cruzimea și graba despărțirii erau însă mai mult o măsură de prevedere decît o necesitate reală. Ea stia foarte bine că îndată ce butaforia va lua sfîrșit iubitii se vor trezi, vor privi cu luare aminte și vor pleca cît mai departe. De aceea, voia să evite această neplăcută confruntare. Nestatornicia ei nu venea neapărat din frivolitate, era mai curînd o consecință a destinului ei vitreg.

Niciodată nu-i plăcuse Estera, nici cu ani în urmă cînd urîțenia ei haotică și delirantă părea ușor umbră de sănăta-tea și trufia tineretei. Admira energia cu care reușise să smulgă cite ceva dintr-un pămînt atît de nisipos dar se întreba dacă acest lucru fusese necesar și inevitabil. A-ți lua pe umerii tăi destinul unui artist fără ca natura să te fi dăruit — i se părea lui Matei o fraudă, o imoralitate. Destinul unui artist nu este un privilegiu, nu este rodul unei decizii interioare, ci o damnățiune, de ce trebuia să-și ia Estera chinurile care nu-i aparțineau? Făcuse și Facultatea de matematică, o absolvise cu strălucire, din ce vanitate nebună a simțit ea în ea chemarea artei? În ciuda notorității ei, Matei o considera o intrusă, energia ei acaparatoare și disperată semn sigur al mediocrității, al îndrîjirii cu care se lega de un destin străin. O eroare fundamentală surpă întreaga existentă morală a individului și ameliorările parțiale se includ pînă la urmă în păcatul fundamental. Extravaganțele din viața și erotică Estera Ulrich încerca să le compenseze, sau să le facă uitate cu înalte intransigente în viața publică, ceea ce disperarea vinovatului o artă legată de popor, critica artistilor pe care îi socotea inaccesibili maselor. De cite ori la sedințele uniunii Matei îi auzea vocea pităgăiată, răgușită de atîta votcă și intransigentă, Matei înțelegea că în noaptea precedentă sculptorita își făcuse rău de cap.

Între Estera și Matei domnise de la început o stare de limpede amonizație. Ea îl considera un candid refutat iar el o impoștoare exaltată și mai ales o femeie foarte urîtă. Odată, cînd cu ani în urmă încercă să se dezbrace în atelierul lui Matei, să plîngă și să recite din Apollinaire, pictorul îi întrerupse brusc entuziasmele; „Hai, măi feto, îmbracă c-o să răcești!”

Existau deci destule motive ca Matei să considere drept o surpriză prezența Esterei. Venise cu Chevroletul ei hodo-

rogit și încăpător în care transporta încontinuu clienți, amantii și tot felul de materiale; era murdară, oboșită, fusese pesemne la Măgura să facă rost de piatră.

Ca orice om vulnerabil, Estera n-avea memoria iunirilor, dac-ar fi avut-o, viața ei ar fi fost un adevărat cosmar. Nici Matei nu se simțea legat de izbucnirile lui de răutate, așa că întîlnirea lor se desfășura nefiresc de călduros ca între doi vechi camarazi de arme. În declansarea efuziunii meritul principal îl aparținea Esterei care știa să fabrice foarte prompt nu numai o ambianță foarte plăcută ci și o revvedere călduroasă sau o despărțire încărcată de tragism.

Esteră căreia-i plăcea să se amuze cu urîșia ei forță fizică îl luă în brate pe Matei și-l ridică în sus ca pe un copil.

— Ce ușor ești!... O! Dar ai slăbit rău de tot, bătrîne.

Efuziunea Esterei i se păru pictorului exagerată și pînă la urmă și sculptorita îi dădu dreptate cu atît mai mult cu cît făcuse drumul pînă aici ca să-l jignească. Cunoștea situația precară în care se afla Matei, de cînd se îmbolnăvisese cei de la uniune îl uitaseră, venise timpul să-și dovedească și bunătatea și disprețul, o situație ideală, n-avea dreptul s-o rateze. Îi aduse o mulțime de daruri, o pungă de portocale, țigări americane și chiar un medicament teribil, minunea farmacologiei occidentale, o concentrare de vitamine, foarte indicate pentru situația post-operatorie.

Cît de nefirească e bunătatea Esterei își spunea Matei observînd cu cită satisfacție de ea însăși își admira darurile pe care le aseza anevoic, cu mișcări inadins încete pe măsuta din mijlocul curții.

Trebuie să te înrași, bătrîne. Adu două ucele, eu beau whisky, tu ai să bei vin rosu, așa se recomandă, mi-a spus-o un savant căruia i-am cedat aseară... Bătrîne, nu pot să stau mult, m-asteaptă un tip de la Fondul Plastic, pe urmă bou-ăla de frate-miu să-i dau niste bani, pe urmă la Casa Scînteii, știi tu cum sînt programele mele. Am să-ti fac o propunere, de glorie nu garantez, dar banii sînt siguri. Am o comandă serioasă pentru litoral, un grup de citeva statuete, trebuie făcute repede, singură nu pot, repede de tot trebuie să fac comanda căci știi ce spun Văcăreștii, că vine altul și mi-o ridică.

O, de cînd voise Estera să aibă ca discipol și ajutoare artiști de talia lui Matei Alexandru. Iată că bunul Dumnezeu o ajutase. Venise și timpul ei!

Înțelegea că Estera voia să-l jignească dar asta nu-l interesa. Dacă cineva nu poate nici să te flateze atunci cum se poate să te jignească. Ce era în subconștientul sculptoritei nu-l interesa. Îi dădea de lucru, el voia să lucreze, asta era important. Și-apoi se plictisise să trăiască din banii Caramelei, blestemata convalescentă luase demult sfîrșit.

— Dacă vrei îți dau și o aconto... îi spuse Estera constientă că ironia ei secrete fusese trecută cu vederea de Matei.

— Nu! Nu-i nevoie, o liniști Matei care se îngrozea numai la gîndul că va trebui să stea atîta vreme alături de Estera Ulrich, de vanitatea și de nebunia ei. Doamne, dumnezeule, numai să nu-i treacă prin cap să se îndrăgostească iarăși de mine...

Complexul artistic „Arte și Progres” în cadrul căruia de citeva luni Matei Alexandru, deși lipsit de avînturi pedagogice, îndeplinea funcția de instructor al secției de pictură, desfășura o activitate dintre cele mai bogate, mult apreciată de forurile superioare. În afară de secția de arte plastice, mai erau secții de muzică, teatru, dansuri clasice și populare; oricine dorea să învețe dactilografia, limba franceză, croitoria, putea s-o facă în schimbul unei taxe mai mult decît rezonabile. Sediul institutului — un imens și dărăpănat depozit de materiale — rămas de pe timpul războiului cînd aparținuse regimentelor germane din apărarea antiaeriană a Capitalei, fusese transformat într-o ingenioasă butaforie, într-un adevărat palat. Avea ceva feeric și fragil ca un decor de teatru, dar această suavă imaterialitate se potrivea de minune cu scopurile ei atît de spirituale. Un personal numeros, două secretare, un șef de cadre, un casier, un contabil, un organizator de spectacole, zeci de instructori îl ajutau pe directorul Iacob Dezideriu în greaua lui misiune. Șeful de cadre cu deosebire era foarte zelos, mereu îi cerea pictorului cite o complectare la autobiografie, mereu dădea neîncetător din cap, avea darul de a clătina și relativiza adevărurile cele mai evidente. „Da, da, da, da, te-ai născut în București 1931, scrie asta, o să vedem noi mai pe urmă”. Directorul în schimb se dovedi a fi un tip mult mai tolerant, mai puțin rigid, cu vederi mai largi, tîna la șeful de cadre, tovarășul Zărnescu, cînd acesta refuza să-i încadreze o voce de aur pe motiv că are o matusă plecată în Canada. „Eu am nevoie de talent nu de dosare curate”, urla directorul și firavele decoruri care eăzduiau înstituția riscău să se dărîme de atîta sfințită indignare. Directorul era desigur mult mai liberal însă criteriile politice nu-l năvăleau nici pe el cu desăvîrsire în alegerea colaboratorilor, dacă era un caz mai grav îi dădea dreptate șeful de cadre. „Poate să fie Tino Rossi, dacă a fluierat în biserică nu-l primesc. O artă nouă se face cu oameni noi”. Ciudat, foarte ciudat era acest Iacob Dezideriu. Matei îl privea fascinat, de cite ori se afla în preajma lui era cuprins de o stare de neliniște, de nesigurantă în care totul părea a fi posibil. Ce taină

VIATA SUFLETULUI

Suave

Și iar m-am gîndit să trăiesc
ca într-un joc tericid.

Nu mai voi am să sculptez monumentul
la care atît am rîvnit
ci doar să-mi aud dinții
ciocnindu-se de alune,
ci doar să-mi văd singele cîrpit
de frumoasele păsări nebune.

Nu se poate, -mi spune buna moarte.
Înțeleapta moarte-mi spune: nu se poate.
Trebuie să trăiești ca și cînd,
ca și cum,
avem întîlnire-n curînd
sau acum.

Gata de adio, deși crește luna,
gata de adio, deși fierbe ceaiul,
gata de adio, deși cîntă vîntul
o triumfătoare arie-n văzduh,
gata de adio, deși poartă-n pîntec
mamă sorei mele, o frumoasă fată...

Gata de adio.

Doamne, ce frumoasă e lumea!

Totul se poate împăca...

deși, dacă-ai înota acum pe pîrtia lunii,
aș îngheta,

mi s-ar zbirci lumina pe față,

pielea mi-ar scîrpi de moarte...

dar, Doamne, ce frumoasă e lumea!

NINA CASSIAN ■

ascundea acest bărbat plin de o energie de cele mai multe ori neîndreptățită? Rîdea mai tot timpul, un ris cumplit, distrugător, Matei nu înțelegea cum de supraviețuia acelor cataclisme. După ce se potolea, spunea întotdeauna, asta era fraza lui preferată: „As vrea să mor ca filozoful Democronos: să mor de ris la 95 de ani... ce moarte mai sublimă poate să fie. Să mori și așa tirziu și să mori, nu de inimă, nu de ficat ci din pricina prostiei omenesti”. Tot ce se întîmpla părea a fi un spectacol pe care el îl rezizase și de care tot el se amuza nebu-neste... „Uită-te la Zărnescu ce idiot e — i se mărturisea el adeseori lui Matei... cite speranțe își oune în incapacitatea lui. Știi ce mi-a spus odată Zărnescu, n-o să-ti vină să crezi. Eu sînt ticălos. Eu am să ajung departe. Idiotul, nici nu stie cît de mult se înșală. Eu l-am ridicat în muncă, era un pîrlit de gestionar, gata-gata să prindă gustul fraudelor”

Directorul se arăta de asemeni adeseori nemulțumit de munca instructorilor și mai ales de munca ansamblului de cîntece și dansuri populare căreia îi revenea sarcina de a asigura planul financiar. Îi făcea impoștiori, cubucari, dilentanți, răgușiți, pleostiti, lenesi și în toți celor mai cumplite admonestări spre mirarea tuturor, izbucnea în acele interminabile hohote de ris cu lacrimi Colectivul deși îl asculta cu spirit autoctonic avea și el nemulțumirile lui. Nici unul dintre ei nu primise încă salariul ci doar avansuri și acelea destul de modeste. Cînd acestia își cereau drepturile ceva mai vehement, Iacob își lua o expresie eroică, îi critica pentru spiritul lor mic burghez și le explica apoi răbdător, cu Monitorul Oficial în față, că el se luptă pentru o încadrare mai bună și-aia întîrzie, tot în folosul lor.

Cîteva vreme munca de instructor al secției de arte plastice îl pasionase pe Matei, era plăcut să inițiezi oamenii, mai ales copiii, în lumea miraculoasă a lumini și a culorilor. Cu prilejul acestei experiențe înțelegea cît adevăr stă în destinul lui Gauguin, cît de firească și inevitabilă e descoperirea tîrzie a picturii. Fusese uimit de numărul mare de bătrîni străfulgerați de bucuria culorilor Bătrîni și copiii, acestia formau marea majoritate a elevilor lui. Bătrînii aduceau în tablourile lor nu numai exuberanta lumini și a culorilor ci și tristetea secretă a celor care stiau că în curînd vor părăsi orgia de lumini și de culori a lumii. Matei vedea în aceste tirzii tentative artistice o eternitate accesibilă tuturor. Dar amatorii oricît de sensibili ar fi nu pot să redea decît senzații în starea lor primară, nefiltrată, nu pot să le organizeze într-un sens, așa se face că pînă la urmă i se făcu lehamite de avînturile lui pedagogice. Ispîțitoarea pronunțată a Esterei făcu ca plictiseala să fie și mai mare decît era ea în realitate.

Terchea-berchea

Ce este la urma urmei un terchea-berchea? Taina nu este de nepătruns și cred că îi putem găsi fără mari eforturi o explicație riguroasă științifică. Numele lui de familie și de botex exprimă chiar definiția pe care o căutăm. Lângă numele lui puține lucruri se pot adăuga. Un terchea-berchea e un terchea-berchea.

Din respect pentru rudele lui de gradul întâi, să încercăm să nuanțăm definiția. El, pipernicul și bicisnicul, este, oricât ar părea de curios, un exploatare în toată puterea cuvântului. Așa cum alții își exploatau înainte moșii și fabricile, contemporanul nostru terchea-berchea își exploatează până la singe lipsa de caracter. În adâncul conștiinței el nu se socotește însă un exploatare, fiindcă, zice el, nu folosește mină de lucru străină, exploatează propria lui lipsă de caracter, nu și a altora. În fond, fiecare e liber să facă ce vrea cu propriul său caracter.

Se țirice rezonabil, fără pretenții și visuri prea mari. Uneori, spre cinstea lui, se mulțumește chiar și cu strictul necesar. Nu e o canalie de prim rang, nici măcar ticăloșia nu îi e suficientă, și îi e prea lene să imprumute sau să învețe de la alții. Atita avere are și el într-o viață trecătoare, lipsa de caracter. Bună, rea, își face treaba cu ea. Vrea să trăiască modest cu o singură condiție: să nu muncească. Atita cere de la viață și nimic mai mult. Nu vrea să curgă, n-are încredere în marile afaceri, ci doar să pice. Și de picat, după cum se știe, mai pică.

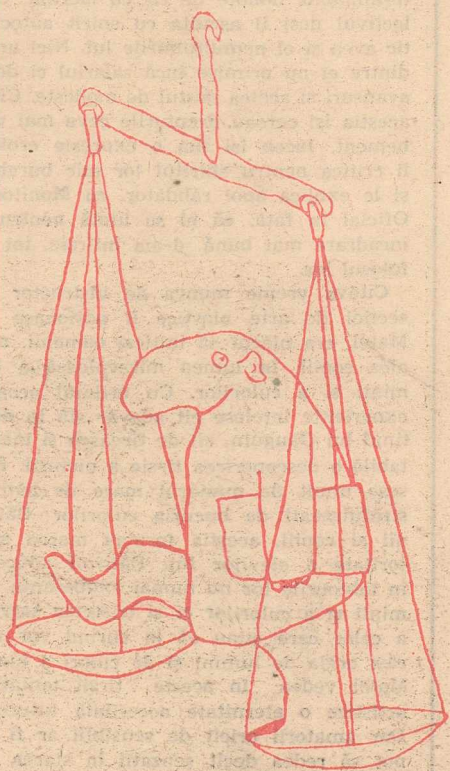
Amărita prosperitate a unui terchea-berchea este în proporție directă cu amploarea lipsei de caracter. Ei, aici se incurcă lucrurile. Nici lipsa asta de caracter nu-i un sac fără fund. Se epuizează ele și minele de cupru, dar mite găinăria unui terchea-berchea.

Un terchea-berchea nu inspiră încredere nimănui, și ceea ce este puțin curios, nici măcar unui alt terchea-berchea. Nu te poți încrede nici măcar în minciunile lui, ca să nu mai vorbim de cuvântul lui de onoare. Escroci cu experiență îl disprețuiesc, nu l-ar lua părtaș niciodată. Cere recompense foarte modeste, de aceea i se reproșează fătis că „strică prețurile”. Și le cam strică. Pentru un spirit și o friptură de vacă — și asta-i foarte ciudat, terchea-berchea urăște porcul — își înșală în egală măsură și dușmanii și rudele de gradul întâi. Mai științific spus, n-are nici mamă, nici tată.

Spirite filantropice au încercat să-l recupereze, dar din toate eforturile lor s-a ales praful. În acest caz trebuie să ne dăm învinși. Și asta pentru simplul motiv că un terchea-berchea e un terchea-berchea.

TEODOR MAZILU ■

CUTIA PANDOREI

TUDOR VASILIU ■

Concurs cu premii

Se vinde cu hurta, pretutindeni, pe la bodegi, tutungerii, tonete, chioșcuri de răcoritoare... Scos din grămadă, observăm că e mesterit din două bucăți de carton (A și B) astfel încât cartonul exterior — A — de formă dreptunghiulară (110/38 mm) se pliază peste cartonul B (30/38 mm). Cartonul B, moale, de culoare bleumarin, e tăiat longitudinal într-un număr finit de fișii de circa 30/3 mm. Unele din fișii sînt vopsite la capătul liber cu o substanță roșiatică, sfărâmițoasă, neinflamabilă; porțiunea vopsită nu depășește de obicei o suprafață de 3x1,2 mm². Cartonul A, odată pliat peste B, prezintă la exterior două suprafețe egale, una ventrală și alta dorsală, avînd fiecare o suprafață de circa 2090 mm². În timp ce suprafața ventrală e de obicei ilustrată (vîslăși, soare, ochi de deltă etc.), suprafața dorsală e de culoare albă, cu excepția unei fișii vopsite maro, cu următoarele dimensiuni: 38/7 mm. Lipsesc orice indicii cu privire la numele obiectului, destinația, marca fabricii. Singurele supoziții ce se pot face cu privire la utilitatea acestuia sînt în legătură cu inscripția de pe partea dorsală a cartonului A: „**Închideți plicul înainte de aprindere**”. Așadar, se pare că avem de-a face cu un „plic”. Mai mult, „plicul”, la prima vedere, pare să semene cu un chibrit-plic! Spre deosebire însă de orice chibrit (plic sau neplic), sus-pomenitul „plic” nu conține nimic inflamabil într-insul, astfel încît cuvîntul „aprinde” pare a se referi fie la aprinderea generală a „plicului” (în eventualitatea aruncării sale în foc), fie la „aprindearea” unui alt obiect inflamabil, care, prin închiderea plicului, ar putea fi — de ce nu? — prevenită. Din păcate, toate experiențele făcute, atît cele urmîrind „aprindearea” a ceva, cît și cele urmîrind prevenirea unui incendiu, localizarea sau stingerea lui neîntirziată, au rămas — deocamdată — neconcludente.

Am putea emite ipoteza că avem de-a face cu un obiect inutil și lipsit de rost. Ei bine, nu! Considerăm că un produs care se fabrică și se vinde în asemenea cantități nu poate să nu răspundă unei necesități!

În vederea elucidării misterului am inițiat o anchetă în rîndul a 199 de clienți ai unei tutungerii, care așteptau la o coadă „Flacăra”. Iată opiniile lor: **test de piață** — 1% („se studiază pînă unde merge răbdarea clientului”); **obiect pur decorativ** — 3%; **obiect cu caracter educativ** — 7% („ne învață să ne stăpînim mereu nervii”); **are caracter distractiv-umoristic** — 13% („noi, la serviciu, ne facem cu el cele mai minunate farse”); **are un scop prospectiv pregătitor (?)** — 5% („se oferă clientului pseudochibrituri plic în vederea lansării ulterioare pe piață a unui stoc de chibrituri-plic veritabile”); **rol pedagogic** — 32% („încredînd copiilor noștri aceste pseudochibrituri, compromitem în mintea lor însăși noțiunea de «chibrit»”); **antitabagic** — 34% („asociat cu țigări medicinale și pastile tabex, duce la o diminuare rapidă a fumului”). Un număr de 6% din subiecți s-au sustras anchetei, preferînd injurii violente la adresa inventatorilor „plicului”.

Acestea fiind rezultatele sondajului nostru, propunem cititorilor să participe la dezlegarea misterului în cadrul unui **concurs cu premii** — „Enigma plicului”. La sfîrșit îi vom invita chiar pe inventatori să iasă la iveală și să ne ofere cheia enigmei, astfel încît cititorii care au anticipat rezultatul să poată fi premiați, după cum urmează: **PREMIUL III** — 1000 pseudochibrituri plic; **PREMIUL II** — 500 pseudochibrituri plic; **PREMIUL I** — o cutie de chibrituri adevărate.

A. MONCIU-SUDINSKI ■

Despre medicină

Studiul anatomiei este foarte important pentru fiziologia omului și invers. Medicina este umană și inumană. Medicii care lucrează la oraș sînt interni, cei de la țară externi. Medicii care lucrează alt fel sînt prinși. Bolile sînt de două feluri: boli nervoase și boli calme.

Moartea clinică este decesul petrecut în clinică. Dacă decesul se petrece în mai multe clinici atunci putem vorbi de moarte policlinică.

Omul este un sistem. Habar n-are el cite sisteme are: sistemul osos, sistemul nervos cu organe de simț și bun-simț. De asemenea, mai are sistemul muscular și sistemele loto-prono. Sistemul osos este foarte osos și e format din oase care țin omul să nu se împrăstie. Oasele sînt: lungi, late, scurte, depinde de înălțimea omului și

de cît pune osul. La pubertate datorită dezvoltării oaselor copiii au minile mai lungi decît picioarele. Ei merg la școală. Omul are 233 de oase. Altădată are 234, cînd primește un os de ros. Stațiune bipedă se numeste atunci cînd un om merge în patru labe la o stațiune. Despre nervi nu vorbim pentru că avem. Vorbim despre creier: el este format în cutița craniană și se compune din: encefal, dolicocelal, cerebelul mare și cerebelul mic, bulbul rahitic, scoarțele, dintre care renumite sînt scoarțele maramureșene. Cu capul am terminat. El are anexe. Intervențiile la anexe se cunosc din cele mai vechi timpuri: de exemplu: „săriți-ar ochii” este un exemplu de autoterapie, ori „ce beleşti ochii la mine?” este un exemplu de exoftalmie. În trecut se făcea schimb de organe anexe: ochi pentru ochi și dinți pentru dinți. În variantă nouă: lentiță pentru lentiță și proteză pentru proteză.

Capul are și gură ca să vorbească. Mai demult gura era un aliment apreciat: „Mîncați-aș gura” sau un avertisment: „ține-ți gura”, în cazul că o rupea cineva, înapoiind-o posesorului de drept. Aparatul digestiv este un aparat foarte interesant format din tuburi și tubulețe. Aici se fac digestia și indigestia. Totul se petrece pe bază de reflexe. Un reflex este atunci cînd dăm unui cîine un picior și el sună din clopotel.

Cei mai vechi medici cunoșcutori sînt babele în etate. Ele au dispărut, dar au apărut babele tinere, însă denumirile s-au păstrat: babă primară, babă secundară, babă de circumscripție și soacră. Lista medicamentelor folosite nu era prea lungă. Ele se foloseau numai pentru uz extern: broasca, bufnița, pisica.

Pentru uz intern se folosea otrava, dar pacientul nu mai trebuia internat, trebuia îngropat. Cea mai mare doctoriță a evului mediu a fost Caterina de Medici. Alți medici celebri au fost Avicena și Ave Caesar. După tratamentele lor se cinta „Ave Maria”. Babele care se ocupau cu cîștigul suplimentar prin vrăjeli deveneau combustibili în cadrul unor manifestări culturale. Intrarea era liberă.

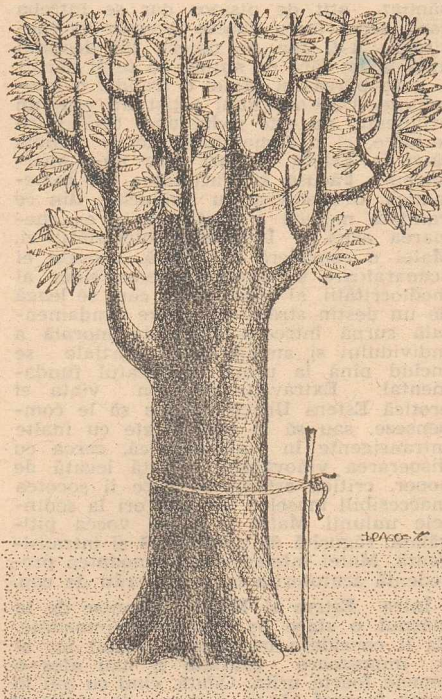
Anestezia se cunoaște din cele mai vechi timpuri și se făcea prin trîsnire cu ciomagul în moalele capului. Necunoscîndu-se bine doza de anestezie unii bolnavi sucombau pe patul... de luptă.

Fișa de deces se punea la căpătîiul respectivului sub formă de cruce. În acest caz indicațiile terapeutice se reduceau la „amin”.

Și antichitatea era plină de medicină. În piramidele egiptene, numite și piramidele lui Kcops, erau foarte mulți oameni și faraoni antici imbrobdiți cu feșe ca să nu răcească, aici fiind frig și labirinturi. Acupunctura se făcea cu ace de gămălie și omul paraliza astfel că nu mai simțea că îl doare ceva. După ce omului i-au ieșit dinții au apărut stomatologii care tratau prin izbire în falcă. Primii stomatologi au fost frizerii care au ras mulți dinți din gura istoriei.

Singele omului este rotund fiindcă este format din globule roșii și globule albe. Singele curge în om în sus și în jos, și cînd nu e cointerestat se coagulează producîndu-se hemoragia. Metabolismul este atunci cînd vitaminele bolesc în om. Funcția de reproducere este considerată bună atunci cînd omul poate reproduce exact ceea ce a auzit. Medicina se intrudește cu biologia, fiziologia, psihologia și uneori cu studenții de la I.M.F.

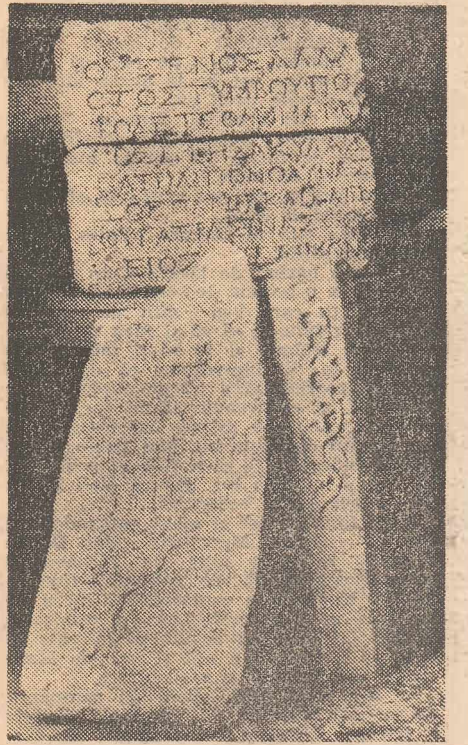
CORNEL UDREA ■

ANTON DRAGOȘ ■

Ce mai e nou la Muzeul național de antichități

În după-amiaza zilei de luni, 4 octombrie, avînd la dispoziție o jumătate de oră liberă, ne-am hotărît să mai dăm o raită pe la Muzeul național de antichități. La fața locului aveam să dăm numai de un anume Păunescu (asta-i culmea!, gîndim) și parcă Gheorghe, sau cam așa ceva, care se credea a fi ofiter de serviciu pe muzeu în acea zi. Funcția pe care a primit-o și cu care pare să se mîndrească, este, hotărît lucru, o urmare a articolului din numărul precedent al revistei, fiind în același timp singura reacție a celor care se ocupă de destinele ca și abandonatului muzeu din strada I. C. Frimu 11. Singura reacție, zic, pentru că splendidul exemplar „cules” săptămîna trecută se află și acum la sediul redacției, fără ca măcar o singură persoană să se intereseze de soarta lui sau de posibilitatea de a-l recupera... Dar, aveam să aflăm din vecini, de vreo două zile conducerea muzeului a angajat doi tovarăși avînd loc de muncă la paza contractuală, chit că în după-amiaza cu pricina aveam să dăm, e drept nu ușor!, doar de numitul Păunescu, aflat între altele și într-o plăcută stare de euforie de pe urma tucii al cărei miros se „trăduia pe cît posibil să-l ferească de nasul nostru. Pentru a-l... deranja a fost mai întii nevoie să umbilăm brambura prin toată curtea, plină cu bălăriile de acum cunoscute cititorilor noștri, să deschidem larg porțile muzeului, să tragem mașina în curte, să-i umplem portbagajul cu ce am vrut, și mai cu seamă cu ce am putut, și ambalăm

Încet, încet muzeul se mută la sediul revistei noastre...

cît mai puternic motorul, să batem mai pe la toate usile din curte, în fine, numai de „tras cu pușca” sau de urlat n-am îndrăznit. Într-uh sfîrșit, care se apropia de răgazul acordat de noi pentru această nouă vizită, deci cam după vreo 20 de minute și tocmai cînd mașina noastră ieșea liniștită pe poartă principală fără ca să existe cineva care să se mire și să ne întrebă dacă avem ceva înăuntru, iată-1 și pe Păunescu în carne și oase ieșînd de undeva de unde nici n-am fi bănuît, înspre fundul curții.

Prea puțin încrezător în pasiunea noastră subită pentru arheologie, omul avea să cheme în cele din urmă un lucrător de miliție, plutonierul major Mocanu, a cărui funcție pe această stradă este cu totul alta, intrucît „gard în gard” cu Muzeul de antichități se află o ambasadă străină. Ni se cere buletinul, îl prezentăm, omul notează cîteva date, spre satisfacția deplină a ofiterului de serviciu Păunescu, care, fără să bănuie măcar portbagajul nostru plin, se simte cu conștiința împăcată. La urmă de tot dăm bună ziua cuviincios, ne despărțim toți (mai apăruseră între timp, nu se știe de unde, cîteva oameni, probabil specialiști ai muzeului) ca niște adevărați prieteni care-și promet să se mai revadă. Noi, ca niște prieteni și mai adevărați, am luat cu aceeași ocazie și trei amintiri de cam 60-70 kilograme fiecare, toate cu inscripții și purtînd următoarele numere de inventar: L 16767, L 541 și L 542.

„Nu e rău să-i mai scuturați din cînd în cînd, ne spunea la plecare, între patru ochi, plutonierul major Mocanu, a cărui vigilență a detectat imediat, spre deosebire de gură-cască de la muzeu, identitatea noastră. De mai multă vreme, de cînd cu reducerea posturilor, numai portari au dat afară — și iată că acum n-are cine să păzească muzeul!” Drept care, constatînd o ușoară schimbare de formă în paza Muzeului de antichități, dar aceeași delăsare și neglijență de fond cu privire la ocrotirea și grija față de piesele muzeale de inestimabilă valoare națională, am așternut aceste rînduri. Nu de alta, dar n-am dori ca, încet-încet, întreg muzeul să se mute la noi la redacție...

DUMITRU GRAUR ■

MILIARDARI ȘI MIZERIA LOR MORALĂ

Niarchos și războiul celor două insule

În miez de noapte — și chiar după — săracii locuitori din Spetsai au fost luați aproape pe sus și aduși pe Spetsopoula pentru a săpa cițiva buni metri și a îngropa firele ce trebuiau să facă legătura. De prisos să mai spunem că, enervat la culme din cauza incidentului, Niarchos n-a mai socotit necesar să plătească oamenii din Spetsai, acuzându-i de această mare neglijență. Apoi, când problema luminii s-a rezolvat, în puținele minute de bilanț de dinaintea somnului și-a amintit de discuțiile de la dîneu, în timpul cărora se vorbea de cîteva ori și de cumnatul lui. Drept pentru care Stavros Niarchos ar fi zis Eugeniei: „De-ar ști „Ari“ că mi-am ratat inaugurarea...” Ari însă o știa. Căci el o urzise și o plătie cu bani grei, folosind nu un muncitor sărman din Spetsai, cum s-ar putea crede, ci mituind copios pe cel care făcuse planurile numeroaselor accesorii tehnice. Miza, desigur, pe faptul că Niarchos nu-și putea imagina că tocmai lui i se poate întîmpla așa ceva. Dar, episodul conceput de Onassis amintea iarăși de ura ce se instalase între cei doi și de ura rechinilor în lupta pentru supremație.

Astfel, conflictul dintre cei doi era pe cît de deschis, pe atît de manifest și ne aduce aminte din nou de vorbele memorabile ale publicistului Mircea Grigorescu: „Dacă vrei să devii miliardar, trebuie mai întîi să vinzi ziare la New York, ceea ce e fals; trebuie să deschizi scrisorile concurenților, ceea ce este adevărat; să lași să circule sau să pui în circulație zvonuri și false și adevărate; să nu respecti pe nimeni afară de tine; să știi că orice caritate bine distribuită începe cu tine și se termină cu tine. Cu mijloace de felul acesta și cu altele mai complicate și-au adunat și păstrat averile titularii unor asemenea reportaje-biografice”. (subl. n.). Cine oare își mai aduce aminte de faptul că atunci cînd Onassis a devenit un fel de „stăpîn al Monaco-ului” el a beneficiat de un ajutor modest de 250 000 de dolari din partea cumnatului său Niarchos? Nici unul dintre cei doi, desigur. Mai ales că între insulele pe care se refugiaseră cei doi — Spetsopoula și, respectiv, Skorpios — competiția atîngea ritmuri din ce în ce mai înalte. Avea Niarchos un iaht — „Creola”? De ce să nu aibă și Onassis unul la fel? Drept pentru care, cum știm, „Ari” a refăcut o veche fregată a marinei canadiene, a dotat-o cu două grupuri de motoare, cu instalații de comunicații ultramoderne, i-a pus robinete și clanțe la uși din aur autentic, a decorat-o cu tablouri valoroase și mobilă stil. Niarchos nu era nici el mai prejos. În acel mic port nou construit pe insula citadelă — Spetsopoula — ancora „Creola”, descris ca o stranie comparație între o veche corabie și iaht modern. Asta vrea să spună că, de fapt, putea naviga datorită marilor sale pinze, dar și că nu-i lipsea un motor sigur și puternic ce putea dezvolta o viteză de pînă la 40 kilometri pe oră, indiferent de condițiile atmosferice.

Și „Creola” beneficia de moderne instalații de comunicații, de birouri de lucru somptuoase, de parca nici n-ar fi fost pe un iaht. Se mai povestește de către presa italiană că iahtul particular cel mai mare din lume, „Creola”, are un salon decorat în întregime de Dalí, o pictură „Pietă” de El Greco. (De altfel, în casele sale din Saint Moritz, Londra, Paris, New York și Atena — ca să numim doar cîteva — Niarchos are în total patru tablouri de Gauguin, patru de Degas și o sculptură, nouă de Renoir, șapte de Van Gogh, cinci de Toulouse Lautrec, douăsprezece de Goya, trei de Matisse, șase de Delacroix și tot șase de Corot. De El Greco, în afară de Pietă, mi are alte trei pinze. Mare colecționar? „Nu, ne spune chiar el, și continuă: colecțiile mele valorează peste 50 de milioane de dolari”. Mai e nevoie de comentarii? „Pe „Creola”, povestea Eugenia, este aer condiționat, temperatura și umiditatea sînt controlate. Fumul țigărilor este expulzat imediat de filtre speciale. În mod cert, „Creola” ar conserva Gioconda mai bine decît este conservată la Luvru”. Dar colecțiile sale nu se limitează la tablouri: îi plac mobilele și veșmintele, are un tron al

regelui Soare, un set de îmbrăcăminte a lui Georges I, o superbă colecție de argintărie franceză. „Creola” era mai mare decît „Christina”, așa cum insula lui Niarchos era mai mare, mai luxuriantă și mai accesibilă decît cea a lui Onassis.

Ceea ce nu se prea știa, în ce-l privește pe Niarchos, este că „era și nu era” proprietar al „Creolei”. Cum, vă veți întrebă cu îndreptățire. Povestea proprietății asupra „Creolei” este și ea destul de complicată ca să n-o reluăm în aceste circumstanțe. Potrivit unor ziaristi, „Creola” era o parte din cadoul de nuntă oferit de Stavros Livanos fiicei sale — Eugenia — cînd ea se căsătorise, în 1947, cu Stavros Spiros Niarchos. Alții scriu că varianta cadoului nu este adevărată și că Niarchos ar fi plătit „Creola” pe jumătate. S-ar putea ca această ultimă versiune să aparțină chiar lui Niarchos. Cert este că, odată ce avea în scriptele sale „Creola”, el a pus iahtul la punct și apoi, fără voia ei, a trimis-o acolo pentru mult timp pe Eugenia. În afara afacerilor numeroase și de tot felul pe care le perfecta în cine știe ce punct al globului — desigur prin intermediari abili, care-l informau cu promptitudine asupra tuturor pașilor făcuți de ei și de adversari — era tot mai prezent în rubricile de fapt divers ale presei ca urmare a aventurilor sale sentimentale. Nu mai vorbim de presa de scandal al cărei client permanent devenise datorită mai ales amintitei Charlotte Ford, care era tot mai cunoscută în lumea interlopă prin felul de a se purta, un gen de hippy avant la lettre. Sedus de Charlotte, Niarchos a introdus acțiune de divorț de Eugenia și nici n-a așteptat desfacerea căsătoriei că a și dus-o pe Spetsopoula. Cît era Charlotte Ford de umblată, prin paradisuri ale miliardarilor — și, în primul rînd, al familiei sale — prin vile vestite, prin stațiuni montane sau marine de superlux, în Baleare sau Hawaii, la Saint Tropez sau Saint Moritz, Spetsopoula a uimit-o total. A uimit-o și a încîntat-o încît nici nu s-a sinchisit că Eugenia se mai afla acolo și locuia în vila albă. Totuși, Charlotte s-a refugiat în pavilionul de vînătoare. Pînă la urmă nimănui nu i-a mai convenit situația de pe Spetsopoula și s-a plecat: Eugenia la Monte Carlo, iar Niarchos și Charlotte în Mexic. Acolo, aceștia s-au căsătorit repede, după care fiica regelui miliardelor pe roți s-a retras să nască întrucît era gravidă în luna a cincea. Se spune că imediat ce a dat naștere unei fetițe a divorțat de Stavros, revenindu-și brusc din nebunia ce o cuprinsese timp de 15 luni. Acesta, resemnat sau nici măcar afectat, revenise pe insulă unde a regăsit-o pe Eugenia ce reușise să anuleze divorțul. Motivul era unul singur: descoperise că patriarhul grec, ce aprobase căsătoria Eugenia-Stavros, nu-și pusese apostila și pentru desfacerea ei. După cîțva timp, Eugenia și-a dat seama că indiferent de aprobarea patriarhului, lucrurile nu mai mergeau. A plecat din nou pe mare cu „Creola”, a stat cîteva luni, a ajuns iar la Paris în cocheta casă de pe strada Chateaulin. Avea să revină iarăși pe Spetsopoula unde, spun unii, ar fi petrecut clipe mai plăcute cu Stavros. Acesta, într-un ceas de euforie avea să-i ofere, la 25 decembrie 1969, un diamant cît o tabacheră. Cu cîteva timp mai înainte plătiese un milion de dolari pentru un alt diamant de 130 de carate pe care Eugenia nu voia să-l poarte întrucît îi lăsa „semne roșii pe gît”. Dar în mod cert, lucrurile nu mai mergeau. Mai ales că la brațul armatului apăruse, după cît se pare, o nouă tînără. În plus, Stavros Niarchos nu neglija deloc faptul că marele său rival, Aristotel Onassis, nu mai era cumnatul său oficial întrucît încă din 1960, divorțase de Tina Livanos. În plus, în anul 1968, „Ari” uimise iarăși lumea prin contractarea căsătoriei cu Jackie Bouvier Kennedy.

În aceste circumstanțe, cum pe Spetsopoula totul devenise insuportabil, Eugenia a recurs la o soluție de ultimă oră: convocarea consiliului de familie. Era aprilie 1970 și pe insulă s-au reunit Giorgios, unchiul ei, care preluase o parte din flota lui Livanos, Stavros și fiul lor cel mare, Filip, devenit major; Giorgios și Eugenia, succesori ai lui Livanos, l-au amenințat pe Stavros că-i vor retrage procura prin care era presedinte al flotei comerciale și că în locul lui îl vor numi pe Filip, ceea ce pînă la urmă au și făcut. Dar, Niarchos a ripostat cu vigoare. Nu a ezitat să-și dea soția afară din casă și să se pregătească, din nou, de divorț. De care n-a mai fost nevoie pentru că, după cîteva luni, a intervenit tragedia.

(va urma)
DUMITRU CONSTANTIN ■

Am vrut să reparăm

o pendulă

6 ceasornicari, 6 prețuri

Înainte de a pleca în reportajul nostru prin ceasornicării, cîntărim pendula. E un „Hute” vechi, marcă germană dinaintea războiului, moștenire de familie. De cînd mă știu, mai mult a stat decît a mers, nu atît pentru că ar fi fost defectă, cît pentru că mereu uita cineva s-o întoarcă. Afîrnă cinci kilograme și jumătate, pendulă arătoasă, dichisită, cu incrustații și toate cele, la care, un sfert de oră mai tîrziu, pe Calea Ducești, la numărul 125, Constantin Ionescu privește cu neîncredere, repropunîndu-ne, ca să poată ridica prețul, cum vom vedea, că n-am adus-o cum trebuie, că „nu așa, măi tovarășele, se transportă o pendulă ca asta”.

Omul are cartea de meșteșugar numărul 125 și o carte de vizită din care nu înțelegem mare lucru, peste adresa tipărită fiind trecut o alta, cu cerneală. Studiază pendula cu atenție, ca și cum un doctor ar consulta un bolnav, ne anunță că a fost unsă cu mizerii, că nici cheia nu e bună, „asta pe care o aveți pare să fie de la o pereche de patine”, deșurubează și privește cu lupa, mișcă limbile și fixează prețul:

— Dacă vreți să v-o repar de la A la Y, vă costă trei sute și o aveți gata ca și poimîne.

— Reparați-o numai de la A la M. Cît ne costă?

— Merge și două sute cincizeci.

Îi spunem că ni se pare mult și că vrem să ne mai consultăm și cu alți specialiști, dar ca să nu plecăm din atelier fără să fi făcut safteaua cerem un telescop pentru un ceas de mină „Raketa”, telescopul nefiind altceva decît lija aceea metalică prin care cureaua se prinde de corpul ceasului. „Vă costă cincisprezece lei, zice Constantin Ionescu, dar vă dau marfă de la foc, telescop de „Atlantic”, de se rupe ceasul și el rămîne la copii”.

Plătăm, nu primim nici un fel de chitanță, cum s-ar fi convenit, și plecăm să ne încercăm norocul mai departe.

Pe Brezoianu, la unitatea numărul 37 a cooperativei Artă și Precizie, „băiatul care repară e nițel plecat”, așa că ne vedem siliți să deschidem ușa atelierului lui Gheorghe Ivănescu, cîteva case mai încolo, la numărul 7. Un orologiu uriaș atîrnă la intrare nearătînd ora exactă, ci fiind menit să indice, ne trece prin cap, numărul de pe stradă, căci sîntem înaintea prinzului, iar ceasul de lingă firmă arată 7 fix. Meșterul repetă ritualul, pendula e din nou dezghioacă, „e cam veche, se lamentează Gheorghe Ivănescu, ce s-o mai reparați, mai bine vă dau trei sute pe ea”, noi o ținem pe-a noastră, pentru a afla un nou preț. Pînă la urmă, meseriașul se decide:

— O sută șazeci fără cheie, două sute cu cheie, ca să fie lucrul lucru și cîntul mulțumit.

— Dumneavoastră pînă la ce literă o reparați?

Omul, firește, nu pricepe, îi explicăm, drept pentru care se indignează „de cît de escroci pot fi unii pe lumea asta”.

Trecem mai departe. După orar, atelierul cooperativei Artă și Precizie din Calea Griviței 107-109 ar trebui să fie închis, dar, după interesele celor dinăuntru, nu e. Pendula intră din nou la consult, trece de la un meșter tînăr, cămașa galbenă, mustața à la Bronson, la unul mai vîrstnic care, privind la tariful afișat la intrare, se pronunță cu rapiditate:

— O sută douăzeci fără cheie, veniți peste o lună și-o luați ca nouă.

Văzînd că ne codim ne asigură că „nu se poate să nu faceți dumneavoastră vreo cheie pe la o fabrică, nu costă decît zece lei”, apoi ne lasă în plata domnului, convins că nu are de tratat cu clienți serioși. Înainte de a se întoarce la treburile sale, omul de dîncolo de teighea ne recomandă unitatea din strada 30 Decembrie 20, specializată în pendule. Firește, ne înșușim prețiosul sfat, traversăm centrul Bucureștiului cu pendula în brațe, ca într-un film cu Stan și Bran, pentru a ajunge la destinație.

E lume multă aici, vreo douăzeci de pendule ticăie pe pereți și cam tot, atîtea

țigări par să facă fum printre cele unsprezece locuri de muncă, printre care se preumblă lucrătorii unității, clienți cunoscuți și rudele de gradul doi ale meșterilor. Pe masă stă chitanțierul, deschis la chitanța numărul 2838, dar noi nu primim pentru telescopul cel nou nici un fel de hirtie, deși dăm zece lei. Povestim întimplarea de pe Ducești, meșterul, pe halatul căruia stă scris B. G., direct pe buzunar și nicidecum pe vreun ecuson, așa cum s-ar cădea, se minunează, zice de telescopul abia cumpărat că nu e de „Atlantic” cum nu e dînsul pompier, apoi se întoarce la pendula noastră și decide:

— O sută douăzeci de lei cu cheie cu tot, e gata în două săptămîni.

Mulțumim pentru consultație, facem pe nehotărîții și schimbăm direcția către Gara de Nord. E ceas de prînz, atelierelor încep să se închidă, dar pe strada Berzei, la numărul 50 bis, mai e deschis, iar meșterii, unul tînăr care privește și unul mai vîrstnic care ia pendula în primire, sînt foarte amabili. „E bolnavă de bătrînețe, vine verdictul, aproape că nu mai merită reparată, mai bine ați vinde-o, la două sute aveți ceva șanse, chiar și noi am fi amatori”, dar noi nu renunțăm și urmează, firește, stabilirea prețului pentru reparație:

— O sută cincizeci fără cheie, dar pentru o cheie nu vă ia mult, la noi, la Artă și Precizie nu se face decît prin cunoștințe, dar să tot fie vreo cîșpe, maxim douăzeci de lei.

Plecăm și de aici, din unitatea numărul 52 a cooperativei amintite, dar nu apucăm să facem decît cîteva pași și meșterul cel tînăr ne ajunge din urmă, nițel schiopătînd:

— O sută zece lei, că ne-am mai consultat, lăsați-o aici, dar banii înainte!

Nu cădem de acord, așa cum nu cădem de acord nici cu Nicolae Avramescu care ține, pe Ștefan cel Mare 26, un atelier de „ceasornicării”, cum scrie pe ușă, care ușă se află în fundul unei curți, dîncolo de un gang prin care te ghidază o reclamă ciobită de „Longines”, așezată pe o cișmea!!

— Patru sute, anunță meșterul.

— E prea mult.

— Hai trei sute, să vă am de clienți.

— E prea mult.

Ceasornicarul privește pe geam, de parcă ar aștepta de afară o inspirație scetrică, dar geamul, pe care scrie „Atelier de precizie elvețiană”, nu-l lasă să renunțe la mai jos de două sute.

Nu ne convine, anunțăm, pendula e răblă și mai bine o vindem.

— Trei sute, zice meșterul, banii jos.

— Ce bani?!

— O iau eu cu trei sute și să fiți sănătoși!

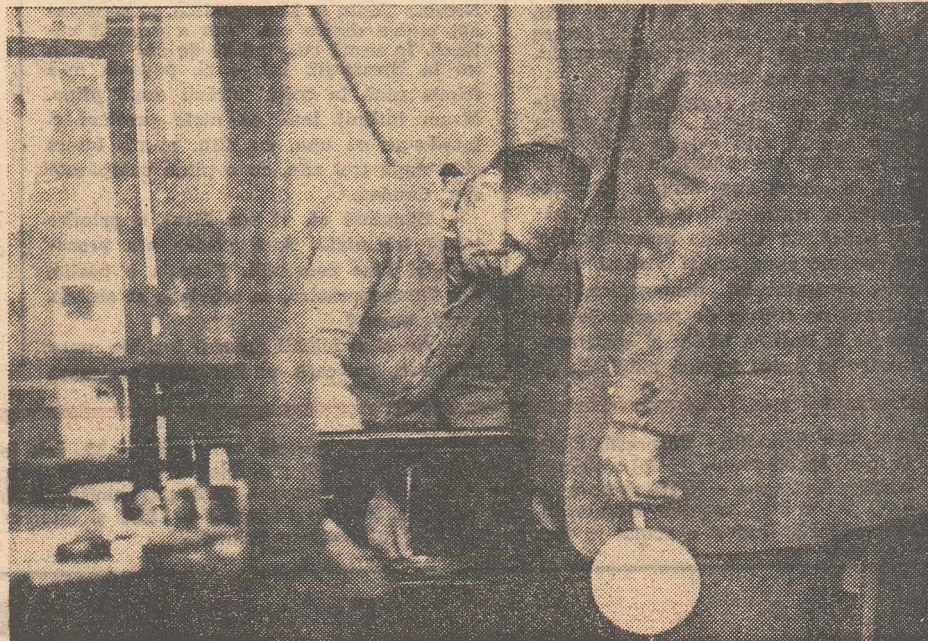
— Sănătoși sîntem noi, dar fără cinci sute n-o dăm!

S-au inversat rolurile, Nicolae Avramescu recurge din nou la geam, dar geamul e, de data asta, complet lipsit de soluții, așa că meșterul e nevoit să accepte. „Fie și cinci sute, încuviințeză, dar veniți mîine după bani”.

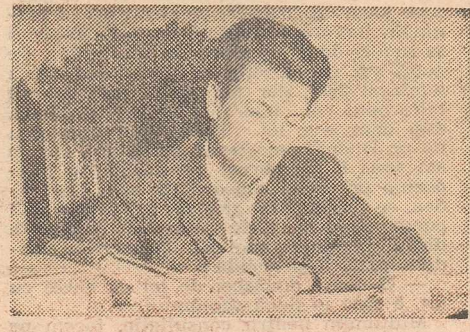
Înceiem aici raidul nostru, inspirat din scrisorile mai multor cititori care reclamă, iată, pe bună dreptate, că tarifele în ceasornicării sînt numai afișate, dar nimeni nu ține cont de ele, taxarea clienților făcîndu-se după ochiul și bunul plac al lucrătorilor, prețurile pentru aceeași reparație variînd nu numai de la un atelier la altul, dar și în cadrul aceluiași cooperative care se cheamă, metaforic desigur, Artă și precizie. Oare nu are nimeni obligația, în schimbul retribuției pe care o primește, să verifice, mai des și mai temeinic, modul în care își desfășoară activitatea ceasornicării, meseriașii lor, e drept, specializați într-o treabă nu ușoară, dar și bănoasă, de vreme ce prețurile le stabilesc după bunul plac, iar banii, neîlberînd chitanțe decît azi și poimîne, îi bagă nu o dată în propriul buzunar. E oare firesc și legal, ne întrebăm și-i întrebăm pe cei în drept, al căror răspuns îl așteptăm neîntîrziat, ca reparația aceleiași pendule să coste cînd o sută, cînd patru?! S-au transformat cumva atelierelor de reparații în centre de vînzare-cumărar, cu tîrguieii în folosul meșterilor și în detrimentul cetățenilor? Există cumva vreo asemenea dispoziție sau există numai multă indiferență și multă lipsă de interes din partea acelorora puși și plătiți anume ca să controleze?

În acest sens, așteptăm răspunsul celor în măsură și, în primul rînd, al cooperativei Artă și Precizie.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

O literatură este cu atât mai viguroasă cu cât acordă șanse de realizare unor scriitori cu stiluri diferite

Poetul și publicistul Alexandru Andrițoiu s-a născut la 8 octombrie 1929 la Vașcău (Bihar). Este redactor șef al revistei Familia. Bibliografie selectivă: În țara moșilor se face ziua (1952), Dragoste și ură (1956), Cartea de lingă inimă (1959), Constelația lirei (1963), Porțile de aur (1964), Virful cu dor (1966), Poeme (1968), Simetrii (1970), Euritmii (1972), Aur (1974), Pe drumul meu (1974).

— Nu vreau să par mai alarmat decât e cazul, dar ce se întâmplă totuși, Alexandru Andrițoiu, de publicați atât de rar poezii în ultima vreme? Scrieți mai greu? Sinteți solicitat de alte proiecte literare? Sau, nu cumva — să batem în lemn — nu mai credeți în poezie, după ce ani la rând i-ați fost un slujitor devotat?

— Da, scriu mai greu. Nici anul trecut, nici anul acesta nu mi-a apărut nici o carte cu versuri originale — și tare mi-e teamă că nici la anul. În schimb, în ultimul timp am tradus mult și am făcut gazetarie. Am niște gânduri mari, pe care însă nu ți le pot spune, oricât de curios ai fi.

— Nici chiar dacă nu sint curios, cum deațfel e și purul adevăr?

— Nu. Pentru că unii așteaptă să ciupească ideile altora. Există idei frumoase, inedite, care devin contagioase.

— Nu-mi spuneți atunci nimic mai mult. Să-i lăsăm să fiarbă de necaz.

— Îmi place că ești malițios. Deațfel, interviurile trebuie, pigmentate cu mici răutăți. Ca să fie mai interesante.

— Sint și mai interesante cind răutățile sint mari. Dar noi să ne continuăm discuția în tiparele pe care le-ați propus dumneavoastră. Adică să fim sobri, senini, să nu stîrnim scandaluri pomenind în termeni nu prea măgulitori persoane din lumea literară. Riscăm să nu ne mai citească nimeni însă vom fi echilibrați, nu vom supăra pe nimeni și nu vom fi supărați de nimeni. Vom semăna într-un fel cu poezia dumneavoastră, calmă, echilibrată, senină.

— Eu n-am zis să fim cuminți. Am zis doar să nu lunecăm în birfă literară, în scandal. Iar dacă faci trimitere la poezia mea echilibrată, e bine. Actul de creație ca și viața literară au nevoie de un echilibru interior. Poezia mea este o poezie de echilibru clasic, neoclasic, și numai aparent calmă. Ea nu este deloc o poezie liniștită. Ea are destule întrebări și este în fibrele ei o osmoză între trăiri romantice și un realism aspru, pînă la duritate. Cu tulburări, cu amărăciuni, așa cum este orice poezie care vrea să oglindească viața unui om. M-am uitat de curind pe Euritmii, o culegere din poeziile mele, cartea mea care îmi place cel mai mult. Am încercat să-mi fiu un cititor fără părtinire.

— Pareușind volumul ca un cititor obișnuit ați simțit dorința să vă recitiți?

— Mi-am dat seama că unele poezii le-aș fi scris altfel, dar m-am bucurat că ele sint așa cum sint. Într-o fază a lor mai directă ele reprezintă mai bine stările sufletești prin care am trecut o dată cu țara, cu neamul sau singur. De aceea răsucirile, tulburările de care vorbeam mă reprezintă mai plener, mai complex, scutind poezia mea de monotone, de uniformitate. Dacă scriu uneori programatic, alteori spontan (poate mult prea spontan!), o poezie de sorginte neoclasică, aceasta se referă la un anumit echilibru interior și estetic, de armonie, de plenitudine, propriu, cred, oricărei ființe umane.

— Accastă sete de echilibru, de armonie este oare un reflex al marilor frământări pe care le trăiește planeta în anii noștri?

— Da. Noi, aici, trăim o viață armonioasă, deși geneza ei nu a fost deloc calmă. Tiparele marilor construcții sociale și spirituale pe care le înfăptuim tind spre un clasicism al formelor noastre de existență. Întoarcerea noastră spre un clasicism este un răspuns în spiritul sănătoasei tradiții românești și universale dat oricărei încercări de mutilare a frumosului, indiferent dacă e vorba de artă sau de oricare alt domeniu. Mă feresc să mă dau numai pe mine de exemplu.

— Cum adică vă feriți?

— Cred că sintem foarte mulți scriitori, artiști care oferim acest răspuns uniți prin același crez estetic și diversificați prin stil. Am ajuns la o viziune frumoasă, cuprinzătoare asupra timpurilor și spațiilor românești, la o poezie patriotică, civică, de vibrație autentică. Regret că uneori apar totuși viziuni standardizate, contrafăcute, demagogice, care îndepărtează pe cititori de poezie. Se reduc uneori la unitate ideile și sentimentele noastre în unele lucrări publicate de

reviste, în unele cărți, astfel încît viața sufletească de azi a omului din România, care construiește o societate cum nu a mai fost pe aceste meleaguri, apare sărăcită, nu în toată bogăția de culori pe care o cuprinde spectrul solar.

— Conduceți o revistă de cultură, FAMILIA păcătuiește cumva de această viziune simplificatoare? Sau, mai corect spus, pentru că am citit în revista dumneavoastră unele poezii conformiste, grandilovente, de ce acceptați publicarea lor?

— Din păcate, există în lumea literară prejudecata, și mai ales la începători, că numai o poezie ostentativ declarativă „ar merge”, s-ar putea publica. De aceea, mulți asaltează redacțiile cu teancuri de manuscrise care nu sint altceva decât poezii contrafăcute. Bieții oameni își iubesc sincer patria, dar ce folos dacă n-au talent și n-au simțul măsurii? Este nedrept să condamnăm un elegiac pentru că nu scrie o poezie robustă, de largă desfășurare, după cum un poet de tip maiaikovskian s-ar simți stingherit să scrie sentimental. O literatură este cu atât mai viguroasă cu cât acordă șanse de realizare unor scriitori cu stiluri diferite. Totul e ca lumina poeziei să nu se descompună. Deațfel, de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R., respectul pentru diversitatea de stiluri a devenit o realitate. Uneori însă, din comoditate, din dorința de a fi prezenți cu poezii la marile evenimente ale acestui minunat moment românesc, lăsăm să treacă pragul spre cititori poezii care nu intrunesc de fapt înalte însușiri artistice.

— Nu vreau să laud revista la care sint redactor, dar, pentru că tot veni vorba de poezie patriotică, cred că dacă fiecare revistă și-ar alcătui cite o antologie din poeziile pe care le-a publicat în ultimii ani, antologia de poezie patriotică a revistei FLACARA ar avea mari posibilități să ciștige adevărate cititorii. Dar să vedem ce șanse de împlinire a talentului are o fire bacoviană în contextul nostru actual?

— Tristețea nu a fost abolită de pe suprafața pămîntului românesc. Ar fi o falsă lozincă să susții că în socialism toți trăim într-o continuă stare de beatitudine, de euforie. Fiecare personalitate artistică are datorită sa se exprime cit mai autentic, potrivit structurii sale sufletești. Avem aceleași idealuri, dar asta nu înseamnă că nu trebuie să fim deosebiți între noi.

— Sint oare nedrept dacă spun că într-o vreme revista FAMILIA avea o prezență mai activă în presa noastră?

— Critica literară a fost capitolul nostru de rezistență. Am demarat cu o echipă de critici, redactori sau colaboratori apropiați cu care am dorit să mergem pînă la capăt...

— Au revistele un capăt?

— Unele au. Echipa cu care am pornit la drum — din care făceau parte Radu Enescu, Ovidiu Cotruș, Gheorghe Grigurcu, Ion Negoitescu, Nicolae Balotă, Mircea Malița — s-a destrămat. Nu numai din vina noastră. Greșeala e că în cei 12 ani de cînd apare seria nouă a revistei FAMILIA nu ne-am format o echipă de critici tineri, în toate domeniile. Iată, acum începem să ne-o formăm.

— Circulă pe seama dumneavoastră mai multe legende. Vă convine să deveniți un personaj legendar? Cred că e obositor cînd trebuie, în unele ocazii, să încerci să semeni cu imaginea despre tine făurită de alții.

— Sint multe legende create în jurul meu, ca în jurul tuturor scriitorilor care au stat mult printre confrăți. Regretatul Nicolae Țăutu și Mircea Micu au consensnat cîteva dintre ele. Una a devenit celebră. În urmă cu vreo 20 de ani locuiam tot în București. Într-o zi, nevasta m-a trimis pînă în colțul străzii după piine. M-am întilnit însă cu niște prieteni și luindu-ne cu una, cu alta, m-am întors abia după trei zile, cu o piine cumpărată din Oradea.

— Bănuiesc că vi s-a făcut o primire totuși triumfală, dacă piinea era proaspătă și bine rumenită. Pătania e hazlie, dar dumneavoastră, ca ardelen, ce sinteți, aveți umor?

— Au și ardelenii umorul lor. Un umor mai sec, pe care uneori nu-l sesizează

decît ei. În asta constă tot farmecul. Și în reacțiile lor, cu întirziere, la umor.

— Cred că am devenit între timp ardelean, pentru că deși fac eforturi serioase, nu reușesc să percep la dumneavoastră nici o înclinație spre umor.

— Eu cred că am totuși o înclinație spre glumă fiindcă străbunii mei sint din Cilnicu, de lingă Tirgu Jiu, de unde bunicul meu a venit prin Banat în Transilvania. Acolo, aproape toți oamenii din comună, unde am rude, poartă numele de Andrițoiu.

— De aceea o fi plecat bunicul dumneavoastră... Nu mai suporta să-și audă numele pe fiecare uilță, deși nu era vorba număidecît de el...

— Nu de aceea. El a plecat pentru că bănuia că, peste aproape două secole, o să vii să-mi ceri părerea despre umorul ardelenesc. Și voia să-mi creeze deci a-priori argumente...

— Am întirziat, cred, aproape două secole... Dovediți-mi că aveți umor dumneavoastră, nu vă chemați rudele în ajutor. Așa, și eu m-aș putea lăuda cu un strămoș nemaipomenit de hazliu.

— Bine. Am să-ți povestesc una din șotiile mele. Nevasta mea dădea un examen de testare la teatru. Ce mi-a dat prin gînd? Am făcut niște bilete cu cele mai fanteziste subiecte cu putință: Satira și umorul în Nicaragua, Comedia tradițională în epoca preincașilor, General și particular în gîndirea generalilor și particularilor din teatrul birman. Le-am strecurat unei secretare și cînd nevasta mea și un coleg al ei au intrat în sala de examen, ea le-a dat biletele cu pricina. Îți inchipui cum l-au privit membrii comisiei de examinare pe colegul nevetei mele cînd acesta a început să improvizeze, în cel mai fantezist chip cu putință, despre satira și umorul în literatura din Nicaragua. Iar nevastă-mea a vrut realmente să fugă de la testare.

— Cred că iar ați fost felicitat călduros acasă, ca și în întâmplarea pe care mi-ați istorisit-o mai înainte.

— Ce-a urmat nu mai ține de domeniul umorului.

— Ați plecat dintr-un sat. Cunoașteți sentimentul atît de mult purtat odinioară al dezrădăcinării?

— Eu sint o ființă plecată dintr-un sat și stabilită la oraș, cu toată nostalgia Țării Crișurilor în suflet, dar fără să cunosc sentimentul dezrădăcinării. Nu cred că în epoca noastră, a unei unități spirituale a românilor, epocă modernă, de informații și circulație rapide, să mai dăinuie ca în timpul lui Goga acest sentiment. Într-o oră și zece minute mă pot duce la Oradea și pot face și o revistă.

— Ce au păstrat românii în această vatră unde au cunoscut și suferințe, și bucurii, și izbînzii, și înfringeri?

— În afară de omenie au mai păstrat un deosebit simț politic și militar. Militar și nu militarist! N-am rivnit niciodată la pămînturile altora. Cu firea noastră pașnică numai un deosebit simț politic și militar ne-a apărut ființa noastră națională. Spun asta în preajma sărbătoririi centenarului Independenței, cînd cele două spirite s-au dovedit la mare înălțime. Dacă Mircea cel Bătrîn ar fi condus bătălia de la Nicopole, victoria ar fi revenit armatelor antiotomane.

— Există și alte permanențe în vatra noastră istorică?

— Multe din locurile celebre intră din nou în celebritate. Aceasta este dovada permanențelor. Vedem că hidrocentrala de la Porțile de Fier este lingă ruinele podului lui Apolodor din Damasc. Magistrala din Est merge o vreme pe urmele lui Mihai Viteazul. Lingă castelul huniazilor se înalță marea combinat siderurgic. Bicazul este sub zarea de vedere a ruinelor Cetății Neamțului și la Izvorul Alb al fraților Jderi, iar hidrocentrala de pe Argeș readuce în actualitate vatra primilor Basarabi.

— Ca orice ardelen care se respectă, iubiți, incontestabil, tradiția.

— Am avut întotdeauna cultul tradiției. Ca orice scriitor care vede în artă pavăza unui simbol al vieții. Noi, ardelenii, venim cu un sentiment acut al istoriei,

datorită dublei asuprii în care am trăit aproape un mileniu. Trebuie să fim atenți la circulația cuvintelor, să le păstrăm simburile de foc, să-l îmbogățim cu artă, să le lăsăm în deplina lor libertate de exprimare, și să nu le tocim prin inflație. Cuvinte ca dirz, doidora, aspru, vajnic etc. au fost demonetizate de suprautilizare în poezia deceniilor cinci și șase ale epocii noastre.

— În ce măsură scriitorii români au păstrat acest „simbur de foc“?

— Eu cred că literatura română, în forma ei cultă și populară, a fost prezentă la toate evenimentele prin care a trecut această țară, cu verbul și fapta. Innoirile istoriei au dus la continua primenire a verbului. Oricît ar părea unora hazardată interpretarea mea, eu înțeleg Miorița cu cei trei ciobani din Moldova, Muntenia și Transilvania ca pe o frumoasă viziune a unității naționale. Să nu uităm că poezia noastră cultă debutează cu Testamentul Văcărescului și cu Marșul oștirii române al lui Cîrlova. Acest „simbur de foc“ e prezent în scrisul corifeilor Școlii ardelen, al lui Bălcescu, în întreaga lui viață, ca și în activitatea scriitorilor unioniști. El a fost prezent în conștiința scriitorilor și în 1877, ca și în lupta împotriva fascizării țării. Iată de ce după Eliberare am avut datorita să păstrăm noblețea acestor tipare în dialectica noii societăți socialiste, revoluționare. În setea continuă de desăvîșire a spiritualității noastre naționale trebuie privit și recentul Congres al educației politice și al culturii socialiste. Totul e ca adevărurile rostite acolo să se transforme în opere de o înaltă ținută artistică. Să nu uităm că arta, poezia au structurile lor. Sint împotriva primatului formelor sau ideilor, ele contopindu-se prin natura lucrurilor. Nu este nici un primat. Literatura trebuie să fie „cuvîntul ce exprimă adevărul“, iar dacă îl exprimă fără fior estetic, nu are de-a face cu literatura.

— Prin anii '60 au început să apară cărțile unor poeți care nu numai că virtă erau tineri, dar dovedeau aceasta și prin înțelegerea poeziei lor. Țin minte ce ce înfrigurare așteptam cărțile lui Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, Nichita Stănescu. Cum i-ați privit pe acești tineri care uzurpau cu nonsalanță gloria literare confecționate uneori artificial, care arătau adevărate față a poeziei. I-ați invidiat pentru succesul lor, succes ce s-a dovedit bazat pe un talent autentic, din moment ce azi sint numai de prima mărime în literatura noastră?

— Nici o literatură nu a pierdut atîția scriitori tineri ca a noastră. Cîrlova, Eminescu, Bălcescu, D. Iacobescu, Bogdan Amaru, Ion Trivale, Mihail Săulescu... Mai aproape de zilele noastre Nicolae Labiș. I-am primit pe tinerii poeți pe care i-ai amintit cu toată dragostea, așa cum l-am primit mai înainte pe Labiș. Nu am trăit nici o invidie între generații. Au existat, ce-i drept, poeți mai tineri sau mai în vîrstă ca mine și colegi ai mei de generație care au văzut în apariția lui Labiș o detronare a maiestruozității lor. Dacă tronul le-a fost subred, chiar și fără apariția unui poet talentat literatura lor era caducă. Cu același sentiment frățesc i-am întimpinat și pe cei din anii '60, cu care am fost și am rămas prieten. Și căroră le-am luat uneori apărarea în scris, atunci cînd alții i-au atacat pe nedrept. Ce literatură e aceea în care nu vine din cînd în cînd un suflu nou?

— Confortul material poate aduce după sine și confortul spiritual în opera unui poet?

— Sărăcia, mizeria pot distruge un mare talent, după cum belșugul trăit ne-cugetat poate duce de asemenea la desființarea lui. Dar arta și talentul nu se împlinesc neapărat prin condiția materială. Creatorul se naște cu anumite date materiale pe care le continuă creator sau risipitor și le păstrează în funcție de înzestrarea sa. Necesare e să trăiești omește. Dar să nu ne facem o imagine paradisiacă asupra condiției scriitorului. Nicăieri în lume numai din literatură nu se poate trăi.

GEORGE ARION ■

FLACARA Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33. Tele foane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: reportaj (A. Dohotaru - 16 17); cultură, cencuclu (Eugen Seceleanu - 16 06); știință (Liviu Timbus - 16 18); probleme cetățenești - scriori (Marga Nedelea - 17 87); publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Nicolae Cristache - 16 18); fotoreportaj - 15 95; documentare - 16 23; administrație (Alexandru Medar - 17 86); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Sorin Postolache - 17 22, 16 21); secretar responsabil de redacție (Marius Popescu 17 78 82 și interior 16 11); redactor șef adjunct (Traian Prosan - 17 78 82 și interior 17 83); redactor șef - 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scintei».

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU